

Dra nytte av den teokratiske tjenesteskolen

be-N
160128

*Moses var først nølende, men
lot Gud bruke ham*

HVA KAN DU LÆRE AV *Jehovas tjenere i fortiden?*

*Paulus la fram budskapet
på en logisk og overbevisende måte*

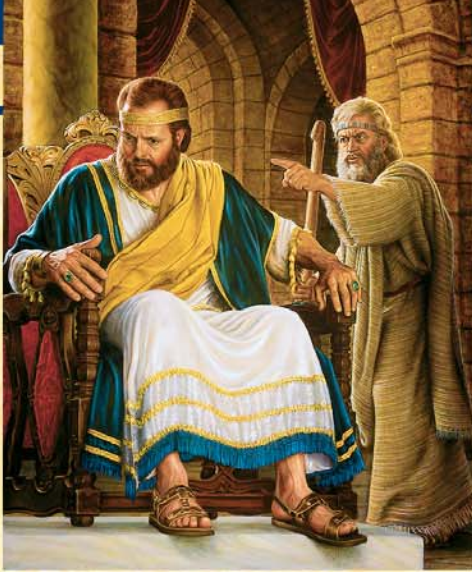

*Apollos var en dyktig taler,
men tok villig imot veiledning*

Filip var en nidkjær evangelist

Natan nådde kong Davids hjerte

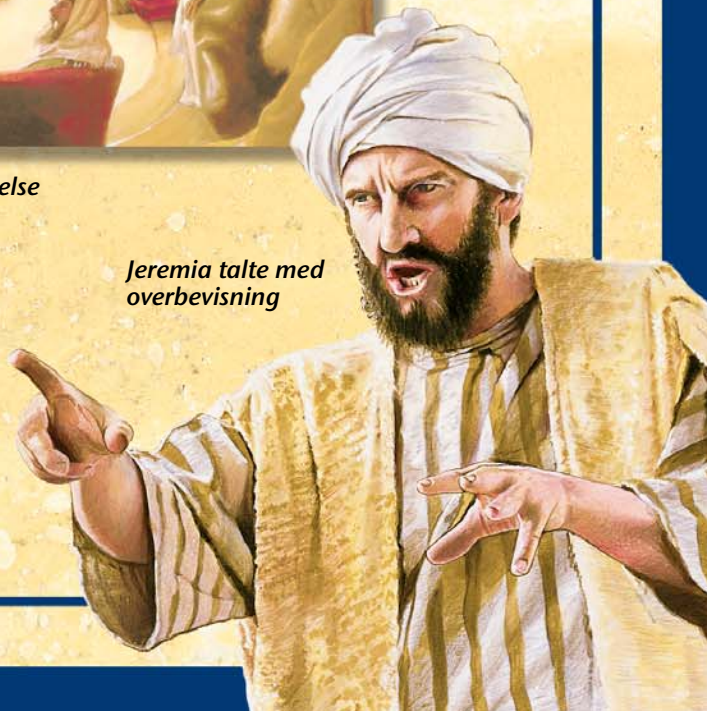
En israelittisk pike gav fryktløst uttrykk for sin tro

Peter forkynte med følelse

Ester talte med dyp respekt

Jeremia talte med overbevisning

Dra nytte av den teokratiske tjenesteskolen

*«Jeg, Jehova, er din Gud, den som lærer deg å gjøre
det som er til gagn for deg, den som lar deg gå på
den veien som du bør vandre.» – Jes. 48: 17.*

(Elevens navn)

Innhold

	Side
Velkommen til den teokratiske tjenesteskolen	5
Gled deg over Guds Ord	9
'Gi akt på hvordan du hører'	13
Du kan få bedre hukommelse	17
Vær flittig til å lese	21
Studium er utbytterikt	27
Hvordan du kan foreta undersøkelser	33
Hvordan du kan lage en disposisjon	39
Forberedelser til elevopdrag på skolen	43
Forberedelser til taler som blir holdt for menigheten	47
Forberedelser til offentlige foredrag	52
Hvordan du kan anvende lærekunst	56
Hvordan du kan bli flinkere til å føre samtaler	62
Vit hvordan du bør svare	66
Kommunikasjon gjennom brev	71
Gå stadig framover	74
Oppøv evnen til å tale og undervise	78
Veiledningsskjema	79
Bruk varierte situasjoner	82
Det budskapet vi må forkynne	272
Retningslinjer for skoletilsynsmenn	282
Stikkordregister	286

© 2001

WATCH TOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY OF PENNSYLVANIA

Dra nytte av den teokratiske tjenesteskolen

© Druck und Verlag:

WACHTTUM BIBEL- UND TRAKTAT-GESELLSCHAFT, SELTERS/TS.

Utgitt av Jehovas vitner

Trykt august 2012

Denne publikasjonen er ingen salgsartikkel. Den er utgitt som et ledd i et verdensomfattende bibelsk undervisningsarbeid som blir støttet av frivillige bidrag.

Hvis ikke noe annet er angitt, er sitatene fra Bibelen hentet fra

Ny verden-oversettelsen av De hellige skrifter.

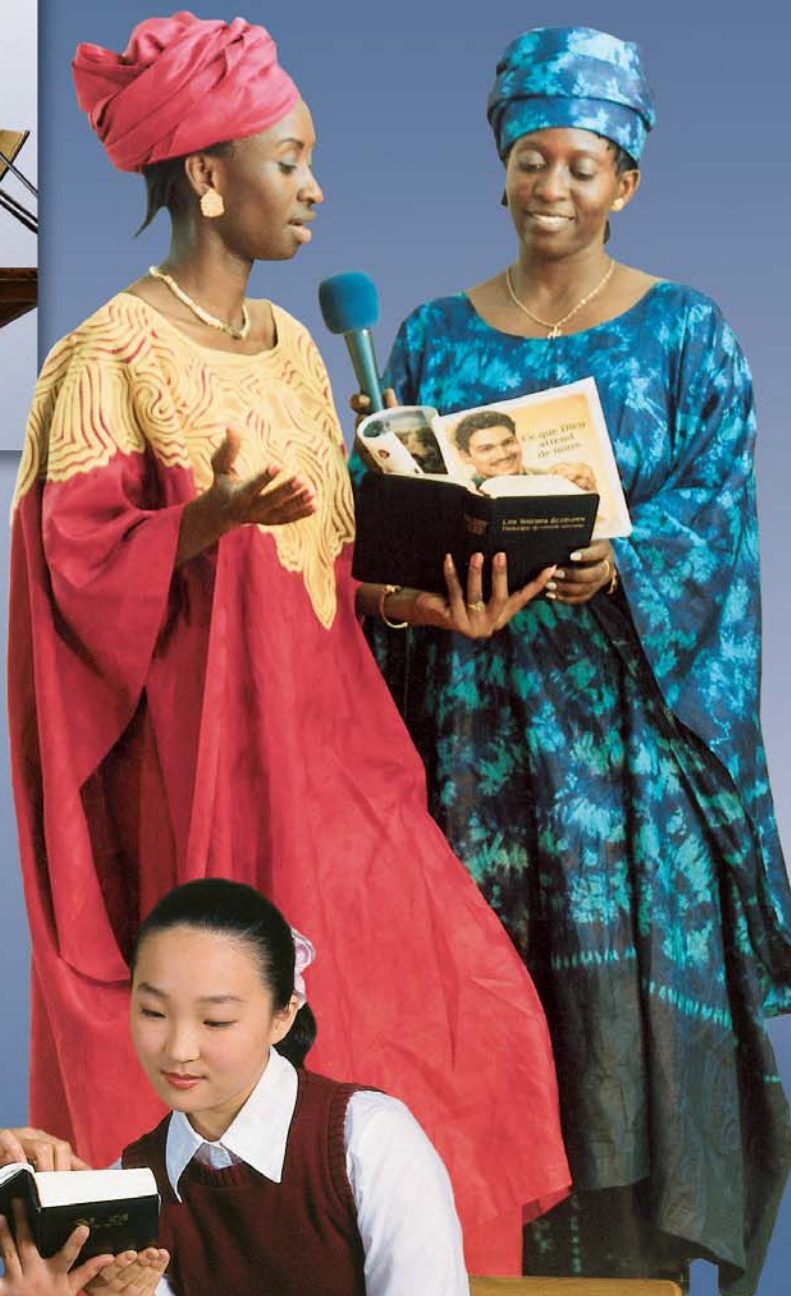
Benefit From Theocratic Ministry School Education Norwegian (be-N)

Made in Germany Trykt i Tyskland

Hvordan du kan gjøre framskritt

Leksjon	Side	Leksjon	Side
1	Nøyaktig opplesning	28	Konverserende .....
2	Tydelig artikulasjon	29	Stemme kvalitet .....
3	Korrekt uttale	30	Personlig interesse .....
4	Flytende tale	31	Respekt for andre .....
5	Passende pausering	32	Uttrykt med overbevisning .....
6	Riktig betoning	33	Taktfullt, men prinsippfast .....
7	De sentrale tankene framhevet	34	Oppbyggende og positivt .....
8	Passelig styrke	35	Repetisjon for å understreke .....
9	Modulasjon	36	Temaet utdypet .....
10	Begeistring	37	Hovedpunktene framhevet .....
11	Varme og følelse	38	Interessevekkende innledning .....
12	Gestikulasjon og mimikk	39	Virkningsfull avslutning .....
13	Øyekontakt	40	Nøyaktige uttalelser .....
14	Naturlig fremtreden	41	Forståelig for andre .....
15	Et tiltalende ytre	42	Lærerikt for tilhørerne .....
16	Likevekt	43	Bruk av det tildelte stoffet .....
17	Bruk av mikrofon	44	Virkningsfull bruk av spørsmål ...
18	Spørsmålene besvart ut fra Bibelen	45	Lærerike illustrasjoner .....
19	Oppfordring til å bruke Bibelen ...	46	Illustrasjoner fra kjente situasjoner .....
20	Virkningsfulle overganger til skriftstedene	47	Virkningsfull bruk av visuelle hjelpemidler .....
21	Skriftstedene lest med det rette ettertrykk	48	Resonnerende framstilling .....
22	Skriftstedene riktig anvendt	49	Solide argumenter .....
23	Den praktiske verdien framhevet ..	50	Bestrebelser for å nå hjertet .....
24	Ordvalg	51	Nøyaktig tidsberegning, tiden riktig fordelt .....
25	Bruk av disposisjon	52	Virkningsfull formanings .....
26	Stoffet ordnet på en logisk måte ...	53	Tilhørerne oppmuntret og styrket .....
27	Fri framføring		

Velkommen til den teokratiske tjenesteskolen

I MER enn 200 land jorden over er det hver uke millioner av elever som drar nytte av den teokratiske tjenesteskolen. Noen er nye. Andre har vært tilmeldt skolen i mange år. Skolen blir holdt på titusener av steder. Uansett hvor i verden du bor, har du tilgang til det samme undervisningsprogrammet. Folk i alle aldre, fra alle etniske grupper og med alle former for utdanning får del i denne teokratiske opplæringen, uten at de behøver å betale for det.

Skolen ble først opprettet i engelsktalende menigheter av Jehovas vitner i 1943. I Norge ble skolen satt i gang i 1946. Det erklærte målet var: «Å gjøre alle 'trofaste mennesker' som har hørt Guds ord og bevist sin tro på det, egnet til 'å lære andre' . . . med dette ene for øye å gjøre hver enkelt . . . bedre rustet til offentlig å fremholde det håp som er i ham.» (*Kursus i teokratisk tjeneste*, s. 5) Hensikten med skolen er fortsatt den samme.

Hva er det beste vi kan bruke vår gudgitte taleevne til? Bibelen svarer: «Alt som puster — la det lovprise Jah.» (Sal. 150: 6) Når vi gjør det, gleder vi vår himmelske Fars hjerte. Vi viser ham at vårt eget hjerte er fylt av takknemlighet på grunn av hans godhet og kjærlighet. Det er ikke så rart at de kristne blir oppfordret til alltid å «framføre et lovprisningsoffer for Gud, det vil si frukt av lepper som offentlig kunngjør hans navn». (Hebr. 13: 15) Ettersom vi gjerne vil hjelpe deg til å bruke dine gudgitte evner til å

lovprise Jehova på en enda bedre måte, ønsker vi deg velkommen som elev på den teokratiske tjenesteskolen.

På skolen blir det lagt stor vekt på opplesning og tale- og lærerkunst, men du kan også dra nytte av undervisningen i andre sammenhenger. Når du deltar i programmet, får du hjelp til å bli flinkere til å lese, lytte og huske, studere, foreta undersøkelser, analysere og ordne stoff, føre samtaler, besvare spørsmål og uttrykke deg skriftlig. Bibelen og bibelske publikasjoner utgjør studiematerialet og danner grunnlaget for de kommentarene som blir gitt og de talene og demonstrasjonene som blir framført på skolen. Etter hvert som du fyller sinnet med de dyrebare sannhetene i Guds Ord, lærer du å tenke Guds tanker. Det er til stor nytte på alle livets områder. Pedagogen William Lyon Phelps, som virket på 1900-tallet, skrev dette om verdien av Guds Ord: «Alle som har god bibelkunnskap, kan virkelig kalles velutdannet. . . . Jeg tror at bibelkunnskap uten høyskoleutdannelse er bedre enn høyskoleutdannelse uten bibelkunnskap.»

Hvordan du får fullt utbytte av skolen

For å få fullt utbytte av den teokratiske tjenesteskolen må selvfølgelig du, eleven, gjøre deg personlige anstrengelser. Apostelen Paulus kom med denne oppfordringen til sin kristne medarbeider Timoteus: «Grunn på disse ting; gå helt opp i dem, for at din framgang kan være tydelig for alle.» (1. Tim. 4: 15) På hvilke praktiske måter kan du selv gjøre en innsats?

Vær til stede på den teokratiske tjenesteskolen hver uke, så sant det overhodet er mulig. Gjør god bruk av denne læreboken, *Dra nytte av den teokratiske tjenesteskolen*. Skriv navnet ditt på den plassen som er satt av til det på tittelbladet. Ha alltid boken med deg når du er til stede på skolen. Denne læreboken er også en arbeidsbok. Når du kommer over viktige punkter i den som du regner med å få nytte av, kan det være fint å understreke dem. Bruk de brede margene til å notere praktiske punkter som du lærer under drøftelser på skolen.

TREKK VED SKOLEN

- Et ukentlig program for å lese og studere Bibelen og foreta undersøkelser omkring bibelske emner
- Undervisning i opplesning og i tale- og lærerkunst
- Deltagelse i gruppedrøftelser
- Muligheter til å framføre taler eller demonstrasjoner for menigheten
- Personlig hjelp til å gjøre framskritt

Et trykt program for den teokratiske tjenesteskolen blir utgitt separat. Det inneholder en studieplan og retningslinjer for hvordan skolen skal ledes. Det kan være praktisk å ha skoleplanen liggende i denne boken, så du har den for hånden.

Når du forbereder deg til det ukentlige skoleprogrammet, bør du ha i tankene at det er Bibelen som er den viktigste læreboken. Legg størst vekt på å følge planen for den ukentlige bibellesningen. Hvis du i tillegg klarer å få lest igjennom det stoffet som skal behandles i de forskjellige programpostene, er også det svært nyttig.

I løpet av programmet kan det være at forsamlingen får muligheter til å delta. Benytt deg av dette. Når du engasjerer deg i slike drøftelser, er det lettere for deg å huske det du lærer, og å anvende det på deg selv.

Alle elevene får muligheter til å framføre taler eller demonstrasjoner for menigheten. Gjør god bruk av slike muligheter. Gå virkelig inn for å forbedre enhver taleregenskap som du har fått i oppdrag å arbeide med. Du får veiledning med tanke på at du skal kunne fortsette å gjøre framskritt. Vær glad for å få slik personlig hjelp. Noter i boken din de konkrete forslagene du får med hensyn til hva du kan gjøre for å bli dyktigere. Ettersom det er vanskelig å se seg selv slik andre ser en, kan de kjærlige, bibelske forslagene og rådene du får, bidra mye til din framgang. Det er tilfellet selv om du har vært tilmeldt skolen i mange år. — Ordsp. 1: 5.

Har du lyst til å gjøre enda raskere framskritt? Det kan du klare hvis du viser personlig initiativ. Studer på forhånd det stoffet som skal behandles i hver elevtale. Hvis det blir behov for at noen overtar et oppdrag på kort varsel, vil du være i stand til å melde deg frivillig, og det vil gi deg mer erfaring. Lytt oppmerksomt til hvordan andre talere behandler det stoffet de blir tildelt. Vi lærer av hverandre.

Hvis du har mulighet til det, kan du også gjøre raskere framskritt ved å studere denne læreboken for deg selv før stoffet blir gjennomgått på skolen. Etter at du har gjort deg godt kjent med stoffet i de neste 15 leksjonene, kan du begynne å arbeide deg igjennom den delen som heter «Oppøv evnen til å tale og undervise». Den begynner på side 78. Studer først hver leksjon og gjør de tilhørende

FERDIGHETER SOM BLIR VIET OPPMERKSOMHET

- Å lytte og å huske
- Å lese
- Å studere
- Å foreta undersøkelser
- Å analysere og ordne stoff
- Å føre samtaler
- Å besvare spørsmål
- Å uttrykke seg skriftlig

øvelsene. Anvend det du lærer, i tjenesten. På den måten blir du flinkere til å tale og å undervise i Guds Ord.

Den opplæringen du får på den teokratiske tjenesteskolen, hjelper deg til å gjøre det som betyr mest i livet. Ettersom vi har fått livet fordi det var Guds vilje, er det å lovprise ham det samme som å realisere selve hensikten med at vi er til. Jehova Gud fortjener den ypperste form for lovprisning. (Åp. 4: 11) Undervisningen på skolen er derfor lagt opp med tanke på at vi skal lære å tenke klart, handle klokt og bli dyktige til å formidle de strålende sannhetene i Guds inspirerte Ord.

EN GRUNNVOLL Å BYGGE PÅ

Det er en kunst å kommunisere effektivt. Ikke alle er flinke til det. Det er blitt laget mange lærebøker som skal hjelpe folk til å gjøre det bedre på dette området. Men Skaperen, som utstyrte menneskene med taleevnen, vet mer om tale- og lærekunst enn noen menneskelig talemester. Hans enbårne Sønn samarbeidet med ham som Mesterarbeideren under skapelsen både av menneskehjernen og taleorganene og av alle de andre underne i skaperverket.

Etter at englene og senere menneskene var blitt skapt, tjente denne Sønnen som Guds Ord, som Guds fremste kanal for meddelelse. (Ordsp. 8: 30; Joh. 1: 1—3) Han ble sendt til jorden som Herren Jesus Kristus. Den inspirerte beretning sier om ham: «Folkeskarene [var] slått av forundring over hans måte å undervise på.» Og de som hørte på ham, erklærte: «Aldri har noe annet menneske talt på denne måten.» (Matt. 7: 28; Joh. 7: 46) I evangeliene blir Jesus omtalt som Lærer

over 40 ganger, og det med god grunn. Vi kan lære mye av ham når det gjelder tale- og lærekunst.

Bibelen inneholder også en beretning om hvordan Jehova Gud brukte menn og kvinner med forskjellig bakgrunn for å gjennomføre sin vilje. Noen av dem overbrakte korte, men kraftfulle budskaper. Mange talte aldri til store forsamlinger, men de avla trofast et vitnesbyrd om den sanne Gud og hans hensikt. De fleste var tydeligvis ikke fremragende talere, men Gud velsignet deres anstrengelser. Vi kan dra lærdom av det Bibelen forteller om hvordan de utførte sin tjeneste. — Sal. 68: 11.

Bibelen er selvfølgelig ingen lærebok i kunsten å tale offentlig. Men hvis vi leser den med skjelneevne, får vi verdifull innsikt i hvordan vi kan tale og undervise på en virkningsfull måte. *Dra nytte av den teokratiske tjenesteskolen* går inn for å bygge på denne grunnvollen.

Gled deg over Guds Ord

LYKKELIG er den mann som «har sin lyst i Jehovas lov». En slik mann leser Guds Ord «med dempet stemme dag og natt». (Sal. 1: 1, 2) Erfarer du denne gleden? Hvordan kan du få større utbytte av Guds Ord?

Lytt når Jehova taler

Nøy deg ikke med å lese ord. Se for deg de situasjonene du leser om. Tenk deg at du hører stemmene til dem som blir sitert. Når du leser de innledende kapitlene i Bibelen, hør da Jehova selv åpenbare trinn for trinn hva som blir gjort for å berede jorden til bolig for menneskene. Lytt mens han sier til sin Sønn, Mesterarbeideren, at tiden er inne til å skape de første mennesker. Se det for deg: Adam og Eva gjør opprør, Gud avsier dommen over dem, og så jager han dem ut av paradiset. (1. Mos., kap. 1—3) Føl ærefrykt når du leser at en røst fra himmelen identifiserer Jesus Kristus som Guds Sønn, den elskede, som er sendt av Gud for å gi sitt liv for menneskene. (Matt. 3: 16, 17) Prøv å forestille deg apostelen Johannes' reaksjon da han hører Jehova erklære: «Se, jeg gjør alle ting nye.» (Åp. 21: 5) Det er utvilsomt en hyggelig opplevelse å lese Guds Ord på denne måten.

Etter hvert som du fortsetter å lese den inspirerte beretningen, lærer du Jehova å kjenne som en majestetisk og ærefryktinngytende person. Du blir sterkt tiltrukket av Ham som elsker oss, behandler oss barmhjertig, hjelper oss hvis vi ydmykt prøver å gjøre hans vilje, og viser oss hvordan vi kan lykkes med alt vi gjør. — Jos. 1: 8; Sal. 8: 1; Jes. 41: 10.

Jo mer tid du bruker på å lese i Bibelen, desto større tilfredshet oppnår du etter hvert som du øker din kunnskap om det som er Guds vilje for deg. Men gleden omfatter mye mer enn det. Når din lesning gir deg den hjelp du trenger for å kunne mestre problemer, føler du det som salmisten, som sa: «Dine påminnelser er underfulle. Derfor har min sjel rettet seg etter dem.» (Sal. 119: 129) Du fryder deg også når du finner prinsipper i Bibelen som bidrar til å forme dine tanker og ønsker slik Gud vil. — Jes. 55: 8, 9.

Bibelen gir moralsk veiledning som beskytter oss mot skade og viser oss den rette vei. Når vi leser denne veiledningen, fornemmer vi at

Jehova er en Far som vet hvilke problemer som oppstår når vi gir etter for det ufullkomne kjøds begjær. Han ønsker ikke at vi skal lide under de fryktelige følger det uvegerlig får å ringeakte hans høye moralnormer. Han bryr seg om oss og ønsker at vi skal få erfare den beste måten å leve på. Det at vi leser hans Ord, hjelper oss til å forstå bedre hvilken velsignelse det er å ha ham som vår Gud og himmelske Far.

Les i Bibelen hver dag

Salmisten sa om den mann som leser i Guds Ord hver dag: «Alt det han gjør, skal lykkes.» (Sal. 1: 3) Ja, trass i at vi er ufullkomne, trass i at vi lever i Satans onde tingenes ordning, og trass i at Djevelen forsøker å sluke oss, kan vi lykkes med alt som har med vårt forhold til Jehova å gjøre, hvis vi regelmessig leser og anvender det som står i hans Ord.

Ettersom vi blir utsatt for press fra denne gamle ordning, trenger vi den styrke vi får ved å tilegne oss Skaperens tanker, om så bare i noen få dyrebare øyeblikk hver dag. Noen som har vært i fengsel for sin tros skyld, hadde bare tilgang til tilfeldige vers som de fant sitert i avisartikler. De klippte dem ut, lærte dem utenat og mediterte over dem. Jehova velsignet deres anstrengelser fordi de gjorde det de kunne for å tilegne seg kunnskap fra hans Ord. (Matt. 5: 3) Men de fleste av oss har langt større frihet enn det. Vi bør ikke tenke som så at det å lese et bibelvers i all hast en gang om dagen i seg selv har en mirakuløs virkning. Vi får derimot del i velsignelser hvis vi innretter oss slik at vi hver dag kan lese et stykke i Bibelen, tenke over det og anvende det i vårt liv.

Vi må være realistiske nok til å innse at de beste planer kan bli forpurret. Når det skjer, prioriterer vi det som virkelig betyr noe. Vi unnlater for eksempel ikke med vilje å drikke vann en hel dag eller to. Uansett hva som skjer i hverdagen, bør vi derfor ta oss tid til å forfriske oss med sannhetens vann. — Apg. 17: 11.

Les hele Guds Ord

Har du personlig lest hele Bibelen? Noen er blitt overveldet ved tanken på å skulle lese fra 1. Mosebok til Åpenbaringen. Av den grunn har mange som har hatt lyst til å lese hele Bibelen, begynt med å lese De kristne greske skrifter først. Hvorfor? Kanskje fordi de lettere kunne se hvordan disse bibelske bøkene angikk dem selv, som men-

nesker som ønsker å gå i Kristi fotspor. Eller kanskje fordi De kristne greske skrifter virket mer overkommelige, ettersom de bare utgjør litt over en fjerdedel av Bibelen. Men etter at de hadde lest disse 27 bøkene, vendte de oppmerksomheten mot de 39 bøkene i De hebraiske skrifter og begynte å lese og få utbytte av dem. Da de hadde lest De hebraiske skrifter, hadde de innarbeidet den vane å lese regelmessig i Bibelen. Derfor fortsatte de, ved å lese De kristne greske skrifter for andre gang, og de har aldri sluttet. Måtte du på samme måte gjøre det til en livslang vane å lese i Guds Ord hver dag.

Er det noen i din familie eller menighet som ikke kan lese? Kanskje du i så fall kan tilby deg å lese regelmessig fra Bibelen for ham? Du vil ha utbytte av det selv, og han vil også ha utbytte av det når han mediterer over det han hører, og så anvender det i sitt liv. — Åp. 1: 3.

Med tiden ønsker du kanskje å gjennomføre spesielle prosjekter i forbindelse med bibellesningen. Noen av disse kan gi deg bedre

HVORDAN DU KAN GJENNOMFØRE DAGLIG BIBELLESNING

En stor del av den undervisningen som blir gitt på den teokratiske tjenesteskolen, bygger på programmet for bibellesning. Vi oppfordrer deg til å følge dette programmet.

Uke for uke er det satt opp et forholdsvis kort stykke i Bibelen for personlig lesning og for drøftelse på skolen. Det gjør at du etter hvert kommer igjennom hele Bibelen.

For å gjøre daglig bibellesning til en del av ditt liv bør du sette av en fast tid til det — kanskje tidlig om morgenen, midt på dagen, tidlig om kvelden eller før du legger deg. Hvis du bare leser bruddstykker når du tilfeldigvis får tid i løpet av dagen, blir ikke lesningen nødvendigvis regelmessig.

Hvis du er familieoverhode, bør du vise de andre i familien personlig interesse ved å hjelpe dem til å utvikle en god rutine. Det at dere leser noen stykker i Bibelen sammen som familie,

kan oppmuntre familiens medlemmer til å gå inn for å gjennomføre daglig bibellesning på egen hånd.

Daglig bibellesning forutsetter selvdisiplin. Du er ikke født med et ønske om å følge et slikt program. Du må 'framelske en lengsel' etter Guds Ord. (1. Pet. 2: 2) Etter hvert som du tillegger deg denne vanen, vokser din åndelige appetitt. Da kan du oppdage at du får lyst til å gå mer grundig til verks ved å gjennomføre spesielle prosjekter for bibellesning og bibelstudium, slik at du får dypere forståelse og verdsettelse av de åndelige rikdommer Jehova har gjort tilgjengelige for oss.

I løpet av bibellesningen bør du ta deg tid til å grunne over meningen i det du leser — hva det forteller deg om Jehova, hvordan det kan øve positiv innflytelse i ditt liv, og hvordan du kan bruke det for å hjelpe andre.

oversikt over forholdet mellom de forskjellige delene av Bibelen. Hvis det finnes marginalhenvisninger i den bibelutgaven du bruker, kan disse lede deg til detaljerte historiske opplysninger og til parallelle beretninger. De kan gi deg innblikk i de omstendighetene som førte til nedskrivningen av forskjellige salmer og av de brevene som Jesu Kristi apostler førte i pennen. Oppslagsverket *Innsikt i De hellige skrifter* inneholder et vell av bakgrunnsopplysninger om personer, steder og egenskaper som er omtalt i Bibelen. Forskjellige oversikter i dette verket henleder oppmerksomheten på oppfyllelsen av bibelske profetier, viser hvilke konger og profeter som levde samtidig, og angir omtrentlige tidspunkter for mange bibelske begivenheter.

Når du mediterer over det du lærer, forstår du årsakene til at visse forhold utviklet seg blant Guds folk. Du blir også klar over hvorfor Jehova handlet med sitt folk som han gjorde. Du skjønner hvordan Jehova vurderer det styresmakter, folkeslag og enkeltpersoner gjør. På den måten får du større innsikt i hans tanker.

Bibelens historiske beretning blir mer interessant når du ser for deg det området der de forskjellige begivenhetene fant sted. Kart over bibelske land viser hvilke trekk landskapet har, og hvor langt det er fra sted til sted. Omtrent hvor var det israelittene krysset Rødehavet? Hvor stort var det lovte land? Hvor langt vandret Jesus da han utførte sin jordiske tjeneste? Hva slags landskaper så apostelen Paulus på sine misjonsreiser? Kart og geografiske beskrivelser formidler detaljer som gjør lesningen levende. Hvor kan du finne kart over bibelske land? Det står noen i *Ny verden-oversettelsen av De hellige skrifter*. Oppslagsverket *Innsikt i De hellige skrifter* inneholder omkring 70 kart og har en kartindeks bakerst i begge bindene. Bruk *Indeks til Vakttårnets publikasjoner* for å finne andre kart. De som ikke har tilgang til disse hjelpemidlene, kan bruke kart som blir trykt i *Vakttårnet*, for å få større utbytte av bibellesningen.

I De hebraiske skrifter opphøyde kong David Jehova ved å si: «Hvor dyrebare dine tanker er for meg! Gud, hvor mye den fulle sum av dem beløper seg til!» (Sal. 139: 17) I De kristne greske skrifter lovpriste apostelen Paulus Jehova fordi han «har skint på våre hjerter for å opplyse dem med den herlige kunnskap om Gud ved Kristi ansikt». (2. Kor. 4: 6) David og Paulus levde i vidt forskjellige århundrer, men de fant begge glede i Guds Ord. Det kan du også gjøre hvis du tar deg tid til å lese alt det Jehova har gitt deg i form av sitt inspirerte Ord.

'Gi akt på hvordan du hører'

Å LYTTE er viktig når en skal lære noe. Det kan også ha betydning for ens utsikter til å overleve. Da Jehova traff forberedelser for å utfri sitt folk av trelldommen i Egypt, gav han instruksjoner til Moses, som fortalte Israels eldste hva de måtte gjøre for å redde sine førstefødte fra dødsengelen. (2. Mos. 12: 21–23) De eldste overbrakte disse opplysningene til hver husstand. Det ble gjort muntlig. Folket måtte høre godt etter. Hvordan reagerte israelittene? Bibelen forteller: «Alle Israels sønner gjorde da slik som Jehova hadde befalt Moses og Aron. Akkurat slik gjorde de.» (2. Mos. 12: 28, 50, 51) Som følge av det opplevde de en ærefryktinngytende utfrielse.

I dag forbereder Jehova oss på en enda større utfrielse. Vi bør avgjort være oppriktig interessert i den veiledningen han gir. Slik veiledning blir formidlet på menighetsmøtene. Drar du full nytte av dem? Mye avhenger av hvordan du hører.

Klarer du å huske hovedtankene i den veiledningen som blir gitt på møtene? Har du for vane, uke for uke, å tenke over hvordan du kan anvende veiledningen på deg selv eller gjøre andre kjent med den?

Bered ditt hjerte

For å få fullt utbytte av den veiledningen som blir gitt på kristne møter, må vi berede vårt hjerte. Betydningen av å gjøre det blir framhevet ved det som skjedde i Judakongen Jehosjafats regjeringstid. Jehosjafat tok et modig standpunkt for den sanne tilbedelse. Han «fjernet . . . offerhaugene og de hellige pælene fra Juda» og gav fyrster, levitter og prester i oppdrag å undervise i Jehovas lov i alle Judas byer. Likevel viste det seg at 'offerhaugene ikke forsvant'. (2. Krøn. 17: 6–9; 20: 33) Tilbedelsen av falske guder og den urette formen for tilbedelse av Jehova som fant sted på offerhaugene, var så sterkt rotfestet at disse formene for tilbedelse ikke ble utryddet.

Hvorfor viste det seg at den veiledningen Jehosjafat

HVORDAN DU KAN LYTTE OPPMERKSOMT

- Be til Jehova om hjelp til å konsentrere deg om programmet
- Hold blikket festet på taleren
- Slå opp skriftstedene og følg med i din egen bibel mens de blir lest
- Prøv å finne ut hva som er hensikten med talen
- Besvar talerens spørsmål for deg selv; lytt nøye til de kommentarene andre gir
- Gjør korte notater
- Merk deg punkter som du gjerne vil anvende på deg selv

sørget for, ikke fikk noen varig innflytelse? Beretningen sier videre: «Folket hadde ennå ikke beredt sitt hjerte for sine forfedres Gud.» De hørte det som ble sagt, men handlet ikke i samsvar med det. Kanskje de følte at det var for slitsomt å reise til templet i Jerusalem for å fram-bære ofre. Hvordan det enn forholdt seg, ble ikke deres hjerte drevet av tro.

For å unngå å drive tilbake til Satans verden og dens veier må vi be-rede vårt hjerte til å ta imot den veiledning Jehova gir i dag. Hvordan? Her har bønn stor betydning. Vi bør be om hjelp til å ta imot Guds vei-ledning i en takknemlig ånd. (Sal. 27: 4; 95: 2) Det gjør at vi lettere kan verdsette anstrengelsene til de av våre brødre som, trass i at de er ufullkomne, stiller seg til rådighet for å bli brukt av Jehova i undervis-ningen av hans folk. Det får oss til å takke Jehova ikke bare for de nye tingene vi lærer, men også for de mulighetene vi får til å øke vår for-ståelse av ting vi har lært tidligere. Fordi vi ønsker å gjøre Guds vilje fullt ut, ber vi: «Lær meg, Jehova, din vei. . . . Foren mitt hjerte til å frykte ditt navn.» — Sal. 86: 11.

Følg godt med

Det er mye som kan hindre oss i å lytte oppmerksomt. Vi kan ha hodet fullt av bekymringer. Lyder og bevegelser i forsamlingen eller utenfor møtelokalet kan distrahere oss. Fysisk ubehag kan gjøre det vanskelig for oss å være konsentrert. Småbarnsforeldre opplever ofte at oppmerksomheten deres blir avledet. Hva kan hjelpe oss til å følge godt med i programmet?

Øynene spiller en viktig rolle for hva vi retter oppmerksomheten mot. Bruk dem til å hjelpe deg til å være konsentrert ved å feste blikket på taleren. Slå opp de skriftstedene han bruker — også dem du kjen-ner — og følg med i din egen bibel mens han leser dem. Motstå fristel-sen til å se i retning av enhver lyd eller bevegelse. Hvis øynene tilfører sinnet en mengde distraherende informasjon, går du glipp av mye av det som blir sagt fra podiet.

Hvis «foruroligende tanker» gjør det vanskelig for deg å konsentrere deg om programmet, bør du be til Jehova om å få den ro i sinn og hjerte som du trenger for å kunne følge godt med. (Sal. 94: 19; Fil. 4: 6, 7) Gjør det om nødvendig flere ganger. (Matt. 7: 7, 8) Menighetsmø-tene er en foranstaltning fra Jehova. Du kan ha tillit til at han ønsker at du skal dra nytte av dem. — 1. Joh. 5: 14, 15.

Å lytte til taler

Du husker sikkert en del interessante punkter som du har hørt i forskjellige taler. Men å lytte til en tale innebærer mer enn bare å merke seg spesielt fine punkter. En tale er som en reise. Selv om det kan være interessante ting å se underveis, er det bestemmelsesstedet, målet, som er det viktigste. Taleren prøver kanskje å lede tilhørerne til en bestemt konklusjon eller å anspore dem til å følge en bestemt handlemåte.

Tenk på den talen som Josva holdt for Israels nasjon ifølge beretningen i Josva 24: 1–15. Hans mål, eller hensikt, var å anspore folket til å ta et kompromissløst standpunkt for den sanne tilbedelse ved å ta fullstendig avstand fra de omkringliggende nasjonenes avgudsdyrkelse. Hvorfor var det så viktig? Utbredelsen av falsk tilbedelse utgjorde en alvorlig trussel mot nasjonens gode forhold til Jehova. Folket reagerte på Josvas inntrengende henstilling med å si: «Det er utenkelig for oss å forlate Jehova for å tjene andre guder. . . . Vi skal tjene Jehova.» Og det gjorde de! — Jos. 24: 16, 18, 31.

Mens du lytter til en tale, bør du prøve å finne ut hva som er hensikten med den. Tenk etter hvordan de punktene taleren kommer med, bidrar til at han oppnår denne hensikten. Spør deg selv om hva du bør gjøre på grunnlag av de opplysningene du har fått.

Å lytte under drøftelser

Vakttårn-studiet, menighetsbokstudiet og deler av tjenestemøtet blir ledet som spørsmål-og-svar-drøftelser av bibelske publikasjoner.

Å lytte under en drøftelse er på en måte som å delta i en samtale. For å få fullt utbytte av en drøftelse må du lytte oppmerksomt. Følg med i hvilken retning drøftelsen beveger seg. Legg merke til hvordan møtelederen framhever temaet og hovedpunktene. Besvar spørsmålene hans for deg selv. Hør etter mens andre forklarer og anvender stoffet. Ved å betrakte stoffet fra andres synsvinkel kan du få ny innsikt i et kjent emne. Bidra til utvekslingen av synspunkter ved selv å gi uttrykk for din tro. — Rom. 1: 12.

Hvis du på forhånd studerer det stoffet som skal gjennomgås, er det lettere for deg å være engasjert i drøftelsen og forstå de kommentarene andre kommer med. Hvis omstendighetene gjør det vanskelig for deg å studere stoffet grundig, er det fint om du i hvert fall bruker noen få minutter til å skaffe deg oversikt over stoffet før du kommer på møtet. Det gjør at du får mer ut av drøftelsen.

Å lytte på stevner

På stevner er det gjerne mer som distraherer, enn det er på menighetsmøtene. Det kan gjøre det til en større utfordring å høre etter. Hva kan hjelpe oss?

En viktig faktor er å få nok søvn om natten. Før programmet begynner hver av dagene, er det fint å merke seg dagens tema. Se på temaet for hver tale, og prøv å forestille deg hva talen skal handle om. Gjør god bruk av din egen bibel. Mange har oppdaget at det er lettere å holde oppmerksomheten rettet mot programmet når de gjør korte notater av hovedpunktene. Skriv ned forslag som du har lyst til å anvende på deg selv og bruke i tjenesten. Drøft noen punkter med andre mens du reiser fram og tilbake til stevnestedet hver dag. Det hjelper deg til å huske stoffet.

Lær barna å lytte

Kristne foreldre kan hjelpe barna — også de helt små — til å bli 'vise til frelse' ved å ta dem med på menighetsmøter og stevner. (2. Tim. 3: 15) Ettersom barn har forskjellig gemytt og konsentrasjonsevne, må en vise god dømmekraft for å hjelpe dem til å lytte oppmerksomt. De følgende forslagene kan være nyttige.

Hjemme kan foreldrene sørge for at de små barna av og til sitter rolig og leser eller ser på bilder i våre kristne publikasjoner. På møtene bør de unngå å bruke leker for å holde barna beskjeftiget. Slik tilfellet var i det gamle Israel, er barn i dag til stede «så de kan lytte, og så de kan lære». (5. Mos. 31: 12) Der det er praktisk gjennomførlig, gir noen foreldre selv svært små barn personlige eksemplarer av de publikasjonene som blir drøftet. Når barna blir litt eldre, er det fint å hjelpe dem til å forberede seg til å ha en andel i programposter der forsamlingen deltar.

Bibelen viser at det er nøye sammenheng mellom det å lytte til Jehova og det å adlyde ham. Det framgår av Moses' ord til Israels nasjon: «Jeg har lagt livet og døden fram for deg, velsignelsen og forbannelsen; og du må velge livet . . . ved å elske Jehova din Gud, *ved å lytte til hans røst* og ved å holde deg til ham.» (5. Mos. 30: 19, 20) Det at vi lytter til Jehovas veiledning og lydige anvender den i vårt liv, har avgjørende betydning for at vi skal få hans godkjennelse og bli velsignet med evig liv. Det er derfor svært viktig at vi følger Jesu formaning: «Gi . . . akt på hvordan dere hører.» — Luk. 8: 18.

Du kan få bedre hukommelse

JEHOVA GUD skapte menneskehjernen med den enestående evne å kunne huske. Han konstruerte den med tanke på at den skulle være et reservoar som en kunne øse av uten at det dyrebare innholdet gikk tapt. Den måten hjernen er konstruert på, stemmer overens med Guds opprinnelige hensikt, som gikk ut på at menneskene skulle leve evig. — Sal. 139: 14; Joh. 17: 3.

Men du føler kanskje at altfor mye av det du tilfører sinnet, blir borte. Det ser ikke ut til å være der når du vil hente det fram. Hva kan du gjøre for å få bedre hukommelse?

Vis interesse

Det er viktig å vise interesse hvis en skal få bedre hukommelse. Hvis vi gjør det til en vane å være observante, å være interessert i andre og i det som foregår rundt oss, blir sinnet stimulert. Da blir det lettere for oss å reagere med lignende interesse når vi leser eller hører noe av varig verdi.

Det er ikke uvanlig at en har problemer med å huske folks navn. Men som kristne vet vi at mennesker er betydningfulle — våre trosfeller, dem vi forkynner for, og andre vi har å gjøre med i hverdagen. Hva kan hjelpe oss til å huske de navnene vi virkelig har behov for å huske? Apostelen Paulus nevnte navnene på 26 personer i en av de menighetene han skrev til. Det er tydelig at han var interessert i dem, for han kjente dem ikke bare ved navn, men nevnte også bestemte detaljer vedrørende mange av dem. (Rom. 16: 3–16) Noen av Jehovas vitners reisende tilsynsmenn i vår tid er svært flinke til å huske navn, enda de besøker en ny menighet hver uke. Hvordan klarer de det? De pleier å bruke en persons navn flere ganger i løpet av den første samtalen de har med ham. De går inn for å assosiere navnet med ansiktet. I tillegg bruker de tid sammen med forskjellige personer i felttjenesten og under måltider. Når du treffer noen, kommer du da til å huske navnet hans? Begynn med å gi deg selv en

HVORDAN DU KAN BLI FLINKERE TIL Å HUSKE DET DU LESER

- Etter at du har lest et stykke av en tekst, kan du spørre deg selv: «Hva er hovedtanken i det jeg nettopp leste?» Hvis du ikke husker hovedtanken, bør du gå tilbake og finne den i stoffet
- Når du har lest et helt kapittel eller en hel artikkel, kan du teste deg selv på nytt. Regn opp alle hovedpunktene. Hvis du ikke har dem klart for deg, bør du gå tilbake og repetere det du har lest

god grunn til å huske navnet; prøv så noen av de ovennevnte forslagene.

Det er også viktig at du husker det du leser. Hva kan hjelpe deg til å gjøre det bedre på dette området? Både interesse for stoffet og forståelse av det spiller inn. Du må være tilstrekkelig opptatt av teksten til at du vier den full oppmerksomhet. Du kommer ikke til å huske innholdet hvis du har tankene et annet sted mens du prøver å lese. Forståelsen av stoffet blir bedre når du setter det i sammenheng med ting du er kjent med, eller med kunnskap du allerede har. Spør deg selv: «Hvordan og når kan jeg anvende dette stoffet på meg selv? Hvordan kan jeg bruke det for å hjelpe andre?» Forståelsen av stoffet blir også bedre hvis du leser hele ordgrupper i stedet for å lese ett og ett ord. Da vil du lettere oppfatte tankene og få tak i hovedpunktene, slik at de fester seg bedre i hukommelsen.

Ta deg tid til å repetere

Pedagoger understreker gjerne verdien av å repetere. I én undersøkelse viste en universitetsprofessor at det er mulig å huske dobbelt så mye av stoffet hvis en bruker ett minutt på å repetere det med én gang. Like etter at du har lest en tekst — eller en større del av den — kan du derfor repetere hovedtankene for deg selv for å få dem til å feste seg i sinnet. Tenk igjennom hvordan du med egne ord ville forklare de nye punktene du har lært. Ved å friske opp hukommelsen kort tid etter at du har lest en tekst, husker du innholdet lenger.

I løpet av de neste dagene kan du gå inn for å repetere det du har lest, ved å gjøre en annen kjent med opplysningene. Det kan være et familiemedlem, en i menigheten, en arbeidskamerat, en skolekamerat, en nabo eller en du treffer i felttjenesten. Prøv å repetere ikke bare nøkkelpunktene, men også det bibelske resonnementet som er knyttet til dem. En slik framgangsmåte er til nytte for deg selv ved at viktige punkter fester seg i hukommelsen, og det er samtidig til nytte for andre.

Meditér over viktige tanker

I tillegg til å repetere det du har lest, og å snakke med andre om det, er det nyttig å meditere over viktige tanker du har lært. Det gjorde bibelskribentene Asaf og David. Asaf sa: «Jeg skal minnes Jahs handlinger; for jeg vil minnes din underfulle gjerning i fordums tid. Og jeg

skal i sannhet meditere over all din virksomhet, og dine gjerninger vil jeg tenke på.» (Sal. 77: 11, 12) I tråd med det skrev David: «Jeg [mediterer] over deg gjennom nattevaktene», og: «Jeg har husket fordums dager; jeg har meditert over all din virksomhet.» (Sal. 63: 6; 143: 5) Gjør du det samme?

Slik dyp, konsentrert tenkning der du grunner over Jehovas gjerninger, hans egenskaper og de måtene hans vilje kommer til uttrykk på, bidrar ikke bare til at du lettere husker fakta. Hvis du gjør slik tenkning til en vane, innprenter den virkelig betydningsfulle ting i ditt hjerte. Den former ditt indre menneske. Det som blir bevart i minnet, representerer dine innerste tanker. — Sal. 119: 16.

Den rolle Guds ånd spiller

Når vi går inn for å huske sannheter som gjelder Jehovas gjerninger og Jesu Kristi uttalelser, er vi ikke overlatt til oss selv. Kvelden før sin død sa Jesus til sine etterfølgere: «Disse ting har jeg talt til dere mens jeg ennå er hos dere. Men hjelperen, den hellige ånd, som Faderen skal sende i mitt navn, denne skal lære dere alt og minne dere om alt det jeg har sagt dere.» (Joh. 14: 25, 26) Matteus og Johannes var blant dem som var til stede. Viste den hellige ånd seg å være en slik hjelper for dem? Ja, i høy grad! Omkring åtte år senere fullførte Matteus nedskrivningen av den første detaljerte beretningen om Kristi liv, som inneholder slike uvurderlige skatter som Bergprekenen og det detaljerte tegnet på Kristi nærvær og på avslutningen på tingenes ordning. Seks-tifem år etter Jesu død skrev apostelen Johannes sitt evangelium, som inneholder detaljer om hva Jesus sa den siste kvelden han tilbrakte sammen med apostlene før han gav sitt liv. Både Matteus og Johannes hadde utvilsomt levende minner om det Jesus hadde sagt og gjort mens de var sammen med ham, men den hellige ånd spilte en betydelig rolle ved å sørge for at de ikke glemte viktige detaljer som Jehova ønsket å ha med i sitt skrevne Ord.

Fungerer den hellige ånd som en hjelper for Guds tjenere i dag? Ja, så avgjort! Den hellige ånd tilfører naturligvis ikke sinnet vårt noe vi aldri har lært, men den fungerer virkelig som en hjelper ved å få oss til å huske viktig stoff som vi har studert tidligere. (Luk. 11: 13; 1. Joh. 5: 14) Når behovet oppstår, blir sinnet stimulert til å «huske de ord som tidligere er blitt talt av de hellige profeter, og budet fra Herren og Frelseren». — 2. Pet. 3: 1, 2.

‘Dere må ikke glemme’

Jehova advarte israelittene gang på gang: ‘Dere må ikke glemme.’ Det var ikke det at han ventet at de skulle huske alt til fullkommenhet. Men de måtte ikke bli så oppslukt av personlige gjøremål at de skjøv erindringene om Jehovas gjerninger i bakgrunnen. De måtte ta vare på minnene om hvordan Jehova utfridde dem av Egypt, da hans engel slo i hjel alle Egypts førstefødte, og da han delte Rødehavet og etterpå lot vannmassene vende tilbake, så farao og hans hær druknet. Israelittene måtte huske at Gud gav dem sin lov ved Sinai-fjellet, og at han førte dem gjennom ødemarken og inn i det lovte land. De måtte unngå å glemme i den forstand at minnene om disse hendelsene måtte fortsette å ha stor innvirkning på dem i hverdagen. — 5. Mos. 4: 9, 10; 8: 10—18; 2. Mos. 12: 24—27; Sal. 136: 15.

Vi må også passe på at vi ikke glemmer. Når vi strever for å mestre livets påkjenninger, må vi tenke på Jehova og huske hva slags Gud han er, og hvilken kjærlighet han viste ved å ofre sin Sønn, som skaffet til veie en løsepenge for våre synder for at vi skulle få mulighet til å oppnå fullkomment, evig liv. (Sal. 103: 2, 8; 106: 7, 13; Joh. 3: 16; Rom. 6: 23) Ved å lese regelmessig i Bibelen og delta aktivt i menighetsmøtene og i felttjenesten kan vi bevare disse dyrebare sannhetene friskt i minnet.

Når du skal treffe avgjørelser, store eller små, bør du gjenkalle disse viktige sannhetene i erindringen og la dem påvirke din tankegang. Unngå å glemme. Vend deg til Jehova for å få veiledning. I stedet for å betrakte ting fra et rent kjødelig synspunkt eller stole på impulsene fra et ufullkomment hjerte bør du spørre deg selv: «Hvilken veiledning eller hvilke prinsipper i Guds Ord bør ha betydning for min avgjørelse?» (Ordsp. 3: 5—7; 28: 26) Du kan ikke huske ting som du aldri har lest eller hørt. Men etter hvert som du vokser i nøyaktig kunnskap og kjærlighet til Jehova, får du et stadig større reservoar av kunnskap som Guds ånd kan hjelpe deg til å huske, og din voksende kjærlighet til Jehova vil motivere deg til å handle i harmoni med denne kunnskapen.

Vær flittig til å lese

DYR kan ikke gjøre det du gjør akkurat nå. Hvert sjette menneske har ikke lært å lese — ofte på grunn av manglende skolegang — og av dem som har lært det, er det mange som ikke gjør det regelmessig. Evnen til å lese har likevel stor betydning, for ved hjelp av det trykte ord kan du lære om andre land, bli kjent med mennesker som kan berike ditt liv, og skaffe deg praktisk kunnskap som hjelper deg til å mestre livets bekymringer.

Evnen til å lese har innvirkning på hvor mye en ungdom får ut av skolegangen. Når han søker arbeid, kan hans leseevne avgjøre hvilken type arbeid han kan få, og hvor mange timer han må arbeide for å tjene til livets opphold. Husmødre som leser godt, kan dra bedre omsorg for familien ved å sørge for riktig kosthold og god hygiene og ved å forebygge sykdom. Mødre som er flinke til å lese, kan dessuten øve svært positiv innflytelse på barnas intellektuelle utvikling.

Det største utbyttet du har av å lese, er selvfølgelig at det hjelper deg til å 'finne kunnskap om Gud'. (Ordsp. 2: 5) Mye av det vi er opptatt med i tjenesten for Gud, har med evnen til å lese å gjøre. Bibelen og bibelske publikasjoner blir lest på menighetsmøtene. Dine resultater i felttjenesten har nøye sammenheng med hvordan du leser. Og når du skal forberede deg til slik virksomhet, er du nødt til å lese. Av den grunn avhenger din åndelige vekst for en stor del av dine lesevaner.

Gjør god bruk av de muligheter du har

Noen som er i ferd med å lære Guds veier å kjenne, har begrenset skolegang. De trenger kanskje å få opplæring i å lese for å kunne gjøre større åndelige framskritt. Eller det kan være at de trenger personlig hjelp til å forbedre sin leseferdighet. På steder med slike behov går menighetene inn for å arrangere lese- og skrivekurser basert på en spesiell publikasjon som er utarbeidet for det formålet. Mange tusen har hatt stor nytte av dette tiltaket. Fordi det er

HVA OMFATTER DITT LESEPROGRAM?

- Har du Bibelen øverst på listen?
- Leser du regelmessig bladene *Vakttårnet* og *Våkn opp!*?
- Leser du nye bibelske studiepublikasjoner like etter at de er blitt utgitt?
- Når du mottar ditt personlige eksemplar av *Vår tjeneste for Riket*, leser du da den veiledningen som blir gitt der for å hjelpe deg i tjenesten?
- Hvor mange av Jehovas vitners eldre publikasjoner har du lest?

*Det du leser for barna dine, kan bidra til
å forme deres personlighet*

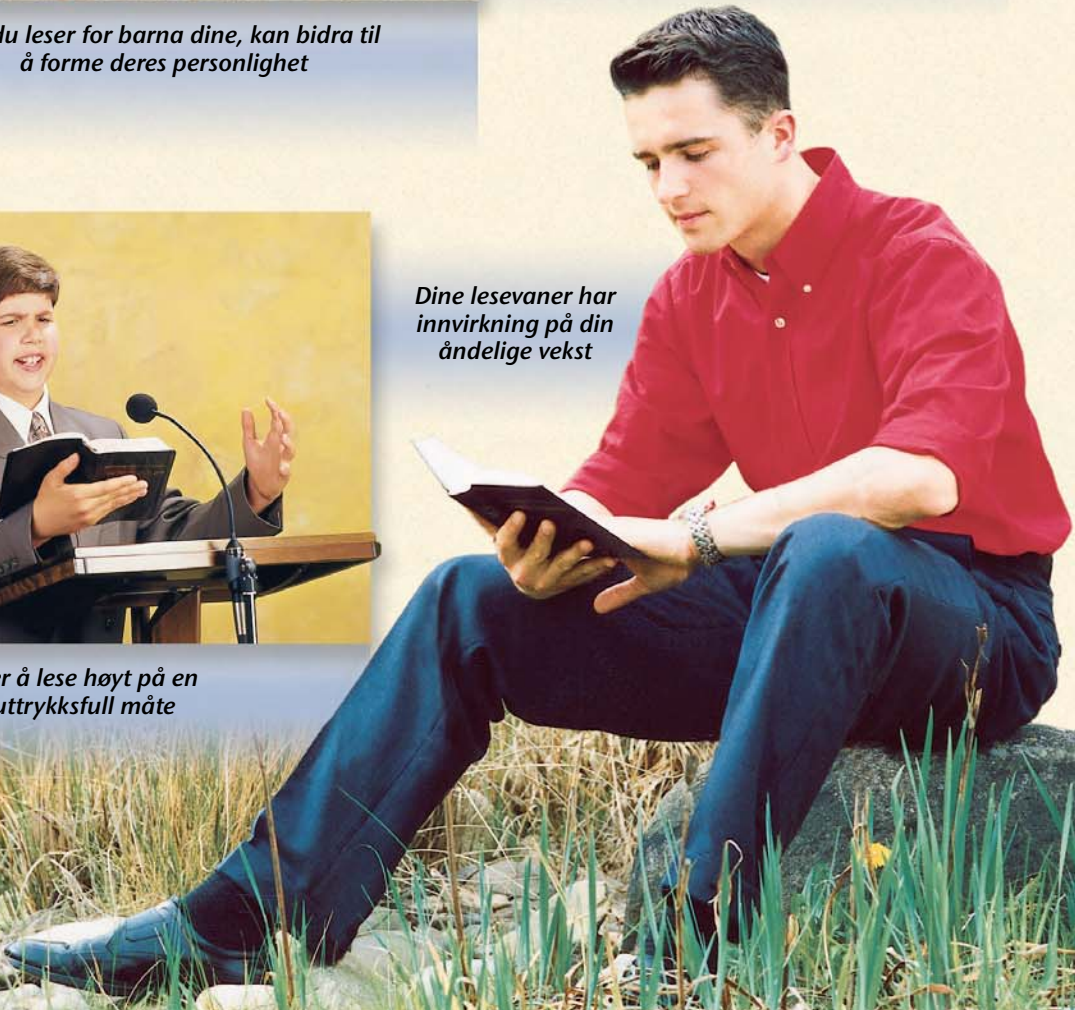

*«Fortsett flittig å ta deg av
opplesning»*

*Lær å lese høyt på en
uttrykksfull måte*

*Dine lesevaner har
innvirkning på din
åndelige vekst*

viktig å kunne lese godt, arrangerer noen menigheter kurser som hjelper deltakerne til å forbedre sin leseferdighet. De blir holdt i forbindelse med den teokratiske tjenesteskolen. Også på steder der det ikke blir arrangert slike kurser, kan en gjøre fine framskritt ved å bruke noe tid hver dag på å lese høyt og ved å være regelmessig til stede på skolen og delta i programmet.

Dessverre har blant annet tegneserier og fjernsynet fått mange til å forsømme det å lese. Hvis en ser mye på fjernsyn og leser lite, kan det hemme utviklingen av leseferdigheten og evnen til å tenke og resonnere klart og uttrykke seg godt.

«Den tro og kloke slave» skaffer til veie publikasjoner som hjelper oss til å forstå Bibelen. De inneholder et vell av opplysninger om viktige åndelige sannheter. (Matt. 24: 45; 1. Kor. 2: 12, 13) De holder oss også orientert om hvordan verdensforholdene utvikler seg, og hva dette betyr. De hjelper oss til å bli bedre kjent med naturens verden, og de lærer oss hvordan vi kan mestre forskjellige årsaker til bekymring. Framfor alt viser de hvordan vi kan tjene Gud på rette måte, slik at vi oppnår hans godkjennelse. Slikt oppbyggende lesestoff hjelper deg til å utvikle deg som et åndelig menneske.

Evnen til å lese godt er selvfølgelig ikke en dyd i seg selv. Denne ferdigheten må brukes på rette måte. Vi må være selektive med hensyn til hva vi leser, slik vi også må være med hensyn til hva vi spiser. Hvorfor skulle vi spise noe som ikke inneholder virkelig næring eller til og med kan forgifte oss? På samme måte kan vi spørre: Hvorfor skulle vi lese noe, om enn bare flyktig, som kan forderve vårt sinn og hjerte? Bibelens prinsipper bør være den norm vi bedømmer all slags lesestoff ut fra. Før du avgjør hva du vil lese, er det fint å ha i tankene slike skriftsteder som Forkynneren 12: 12, 13; Efeserne 4: 22–24; 5: 3, 4; Filipperne 4: 8; Kolosserne 2: 8; 1. Johannes 2: 15–17; 2. Johannes 10.

Les med det rette motiv

Betydningen av å lese med det rette motiv kommer klart fram i evangelieberetningene. I Matteus' evangelium ser vi for eksempel at Jesus stilte kunnskapsrike religiøse ledere slike spørsmål som: «Har dere ikke lest?», og: «Har dere aldri lest dette?» før han besvarte deres listige spørsmål ut fra Skriftene. (Matt. 12: 3, 5; 19: 4; 21: 16, 42; 22: 31) Én ting vi kan lære av det, er at hvis vi leser med et urett motiv,

kan vi komme til å trekke feilaktige slutninger eller gå fullstendig glipp av poenget. Fariseerne leste i Skriftene fordi de trodde at de ville oppnå evig liv ved hjelp av dem. Men som Jesus påpekte, blir ikke en slik lønn gitt til dem som ikke elsker Gud og ikke godtar hans foranstaltning for frelse. (Joh. 5: 39–43) Fariseernes motiver var selviske, og derfor trakk de mange gale slutninger.

Kjærlighet til Jehova er det reneste motiv vi kan ha for å lese hans Ord. Slik kjærlighet ansporer oss til å lære Guds vilje å kjenne, for kjærligheten «gleder seg ved sannheten». (1. Kor. 13: 6) Selv om vi tidligere ikke har likt å lese, vil det at vi elsker Jehova 'av hele vårt sinn', få oss til å bruke sinnet energisk for å tilegne oss kunnskap om ham. (Matt. 22: 37) Kjærlighet vekker interesse, og interesse stimulerer læring.

Vurder hvor fort du bør lese

Lesning går hånd i hånd med gjenkjennelse. Mens du leser akkurat nå, gjenkjenner du ord og husker hva de betyr. Du kan øke lesehastigheten hvis du lærer deg å gjenkjenne større enheter. I stedet for å stoppe opp for å se på hvert enkelt ord kan du prøve å se på flere ord

om gangen. Etter hvert som du utvikler denne evnen, vil du oppdage at du lettere forstår det du leser.

Når du leser dypere stoff, kan det derimot være at du får mer ut av innholdet ved å bruke en annen metode. Da Jehova formante Josva til å lese i Skriftene, sa han: «Denne lovbooken skal ikke vike fra din munn, og du skal . . . lese i den med dempet stemme.» (Jos. 1: 8) Å snakke med dempet stemme er noe en person ofte gjør når han sitter i dype tanker. Det hebraiske ordet som er gjengitt med

Når en familie leser sammen, blir den mer sammensveist

'lese med dempet stemme', blir derfor også oversatt med «meditere». (Sal. 63: 6; 77: 12; 143: 5) Når vi mediterer, tenker vi grundig over noe; vi går ikke fort fram. Ved å lese på en ettertenksom måte lar vi Guds Ord virke sterkere på vårt sinn og hjerte. Bibelen inneholder profetier, veiledning, ordspråk, poesi, guddommelige domsbudskaper, detaljerte opplysninger om Jehovas hensikt og en lang rekke eksempler fra det virkelige liv – som alt sammen er verdifullt for dem som ønsker å vandre på Jehovas veier. Det er virkelig nyttig å lese Bibelen på en måte som gjør at innholdet blir innprentet i vårt sinn og hjerte.

Lær å konsentrere deg

Mens en leser, er det fint å se seg selv i de situasjonene som blir beskrevet. Prøv å se de forskjellige personene for ditt indre øye, og vær følelsesmessig engasjert i det de opplever. Dette er forholdsvis lett når en leser en slik beretning som den om David og Goliat, som er nedskrevet i 1. Samuelsbok, kapittel 17. Men selv detaljerte opplysninger i 2. Mosebok og 3. Mosebok om oppføringen av tabernaklet eller innsettelsen av prestskapet blir levende når du ser for deg dimensjonene og materialene eller forestiller deg duften av røkelsen, det ristede kornet og de dyrene som ble frambåret som brennofre. Tenk på hvor ærefryktinngytende det må ha vært å utføre prestetjeneste. (Luk. 1: 8–10) Det at sanser og følelser blir aktivisert på denne måten, gjør det lettere å oppfatte betydningen av det en leser, og å huske det.

Hvis du ikke passer på, kan det imidlertid fort skje at du mister konsentrasjonen. Du kan ha blikket festet på siden, men tankene kan være et annet sted. Blir det spilt musikk? Står TV-en på? Er det noen andre i familien som prater? Hvis det lar seg gjøre, er det best å lese på et rolig sted. Men det som distraherer, kan også komme innenfra. Kanskje du har hatt en hektisk dag. Hvor lett er det ikke å gjenoppleve dagens hendelser i tankene! Det er selvfølgelig bra å tenke tilbake på ting som har skjedd – men du bør ikke gjøre det mens du leser. Du er kanskje konsentrert til å begynne med, og det kan til og med være at du innleder lesningen med en bønn. Men etter hvert begynner tankene å flakke. Prøv igjen. Tving deg selv til å holde oppmerksomheten rettet mot det stoffet du leser. Gradvis vil du oppleve at du blir flinkere.

Hva gjør du når du støter på et ord du ikke forstår? Noen ukjente ord blir kanskje definert eller drøftet i teksten. Det kan også være at sammenhengen viser hva de betyr. Hvis ikke, bør du ta deg tid til å slå opp ordet i en ordbok, hvis du har en slik tilgjengelig, eller merke av ordet, så du kan spørre noen om betydningen senere. På den måten kan du utvide ordforrådet og øke leseforståelsen.

Opplesning

Apostelen Paulus sa til Timoteus at han skulle fortsette å legge vekt på opplesning, altså lesning til gagn for andre. (1. Tim. 4: 13) Virkningsfull opplesning innebærer mer enn bare å framsi ordene i en tekst. Oppleseren trenger å forstå ordenes betydning og oppfatte de tankene de uttrykker. Bare da kan han formidle stoffet korrekt og gjenskape de spesielle følelsene det rommer. Dette krever selvfølgelig grundig forberedelse og øving. Derfor formante Paulus: «*Fortsett flittig å ta deg av opplesning.*» Du får verdifull opplæring i denne ferdigheten på den teokratiske tjenesteskolen.

Finn tid til å lese

«Den flittiges planer fører visselig til fordeler, men enhver som har hastverk, styrer visselig mot armod.» (Ordsp. 21: 5) Hvor sant er ikke det når det gjelder vårt ønske om å lese! For å oppnå fordelene må vi planlegge godt, så ikke andre gjøremål fortrenger lesningen.

Når pleier du å lese? Har du utbytte av å lese tidlig om morgenen? Eller er du mer opplagt senere på dagen? Hvis du kan sette av om så bare 15 til 20 minutter hver dag til å lese, vil du bli overrasket over hvor mye du kan komme igjennom. Nøkkelen er regelmessighet.

Hvorfor har Jehova valgt å la sine storslåtte hensikter bli nedskrevet i en bok? For at folk skal kunne rådføre seg med hans skrevne Ord. Det gjør at de kan tenke over Jehovas underfulle gjerninger, fortelle om dem til barna sine og legge seg dem på sinne. (Sal. 78: 5–7) Det beste vi kan gjøre for å vise verdsettelse av Jehovas gavmildhet på dette området, er å være flittige til å lese hans livgivende Ord.

Studium er utbytterikt

HAR du noen gang stått og betraktet folk som kjøper frukt? De fleste ser på fargen og størrelsen for å finne ut hvor moden frukten er. Noen lukter på den. Andre tar på den og til og med klemmer på den. Atter andre veier den; de tar en frukt i hver hånd for å finne ut hvilken som er tyngst og dermed mest saftig. Hva er disse menneskene opptatt av? De analyserer detaljer, vurderer forskjeller, tenker tilbake på tidligere kjøp og sammenligner det de ser nå, med det de vet fra før. Fordi de vurderer saken nøye, er utbyttet en deilig smaksopplevelse.

Det utbyttet en har av å studere Guds Ord, er selvfølgelig langt større. Når slikt studium får en sentral plass i vårt liv, blir vår tro sterkere, vår kjærlighet dypere og vår tjeneste mer produktiv, og de avgjørelser vi treffer, vitner i høyere grad om skjelneevne og gudgitt visdom. Om en slik vinning sier Ordspråkene 3: 15: «Av alle andre ting som du gleder deg over, kan ingen sidestilles med den.» Erfarer du en slik vinning? Den måten du studerer på, kan ha sitt å si. — Kol. 1: 9, 10.

Hva er studium? Det er noe mer enn overfladisk lesning. Det innebærer at en bruker sine mentale evner for å undersøke et emne inngående. Det betyr at en analyserer det en leser, sammenligner det med det en vet fra før, og merker seg begrunnelsene for det som blir framholdt. Når du studerer, bør du tenke grundig igjennom de punktene som er nye for deg. Tenk også over hvordan du personlig kan bli flinkere til å anvende bibelsk veiledning. Som et vitne for Jehova bør du i tillegg tenke over de mulighetene du har til å bruke stoffet for å hjelpe andre. Studium innbefatter avgjort meditasjon.

Kom i den rette sinnsstemning

Når du gjør deg klar til å studere, finner du fram slike ting som bibelen din, den publikasjonen du har tenkt å bruke, en blyant eller en penn og kanskje en notisbok. Men gjør du deg også klar i ditt hjerte? Bibelen forteller at Esra 'beredte sitt hjerte til å rådføre seg med Jehovas lov og gjøre etter den og til å undervise i forordninger og i rett i Israel'. (Esra 7: 10) Hva innebærer det å berede sitt hjerte?

HVORDAN STUDIUM GIR STØRST UTBYTTE

- Bered ditt hjerte
- Se over studiematerialet på forhånd
- Skill ut viktige punkter
- Tenk over hvordan skriftstedene underbygger de forklaringene som blir gitt
- Repeter hovedpunktene
- Mediter over hvordan du kan anvende stoffet på deg selv
- Vær på utkikk etter anledninger til å bruke stoffet for å hjelpe andre

Bønn hjelper oss til å nærme oss studiet av Guds Ord med den rette innstilling. Vi ønsker at vårt hjerte, vårt innerste jeg, skal være mottagelig for den veiledningen Jehova gir oss. Ved begynnelsen av hver studieøkt bør du anmode Jehova om å få hjelp av hans ånd. (Luk. 11: 13) Be ham om å hjelpe deg til å forstå betydningen av det du skal studere, hvordan det er knyttet til hans hensikt, hvordan det kan hjelpe deg til å skjelne mellom godt og ondt, hvordan du bør anvende hans prinsipper i ditt liv, og hvordan stoffet berører ditt forhold til ham. (Ordsp. 9: 10) Mens du studerer, bør du «fortsette å be Gud» om visdom. (Jak. 1: 5) Når du oppriktig gransker deg selv i lys av det du lærer, bør du søke Jehovas hjelp til å bli kvitt urette tanker eller skadelige begjær. Vend deg alltid til Jehova «med takksigelse» for de ting han åpenbarer. (Sal. 147: 7) Det at vi benytter oss av bønn i forbindelse med vårt studium, fører til fortrolig vennskap med Jehova, for det hjelper oss til å reagere positivt på det han sier til oss gjennom sitt Ord. — Sal. 145: 18.

En slik lærevillighet skiller Jehovas folk ut fra andre som studerer. Blant dem som mangler gudhengivenhet, er det populært å betvile og bestride det som står skrevet. Men vi har en annen innstilling. Vi stoler på Jehova. (Ordsp. 3: 5—7) Hvis det er noe vi ikke forstår, drar vi ikke arrogant den slutning at det må være feil. Samtidig som vi leter og graver etter svarene, venter vi på Jehova. (Mi. 7: 7) I likhet med Esra har vi som mål å anvende det vi lærer, og å bringe det videre til andre. Med en slik hjertetilstand har vi alle forutsetninger for å få rikt utbytte av vårt studium.

HVA DU KAN GJØRE FØR SELVE STUDIET

- Analyser ordlyden i tittelen
- Tenk over hvordan hver underoverskrift er knyttet til tittelen
- Se på eventuelle illustrasjoner, oversikter eller rammer

Hvordan en bør studere

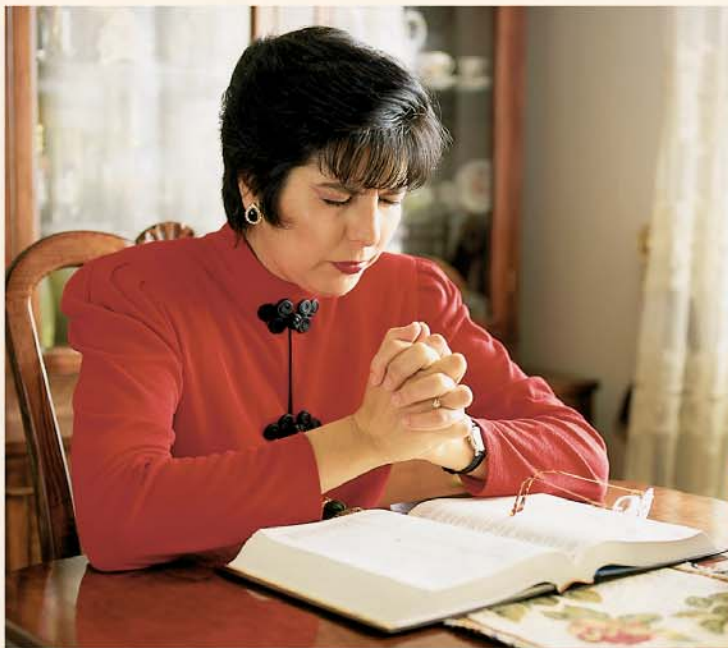
I stedet for at du går rett løs på det første avsnittet og arbeider deg igjennom stoffet fra begynnelse til slutt, kan det være nyttig at du først tar deg tid til å se over hele den artikkelen eller det kapitlet du skal studere. Start med å analysere ordlyden i tittelen. Dette er det temaet du skal studere. Legg så nøye merke til hvordan underoverskriftene er knyttet til temaet. Undersøk eventuelle illustrasjoner, oversikter eller rammer som står sammen med teksten. Spør deg selv: «Hva viser denne korte gjennomgangen at jeg kan regne med å få lære? På hvilken måte har dette verdi for meg?» Med en slik framgangsmåte blir studiet målrettet.

Nå er tiden inne til å tilegne seg selve stoffet. Studieartikler i *Vakttårnet* og enkelte bøker har trykte spørsmål. Etter hvert som du leser avsnittene, er det nyttig å merke av svarene. Selv om det ikke er noen studie-spørsmål, kan du likevel merke av viktige punkter som du har lyst til å huske. Hvis en tanke er ny for deg, bør du bruke litt ekstra tid for å være sikker på at du forstår den godt. Vær på utkikk etter illustrasjoner eller argumenter som kan være nyttige for deg i felttjenesten, eller som du kan tenke deg å bruke i en tale du snart skal holde. Tenk etter om du vet om noen som kan få styrket sin tro hvis du gjør dem kjent med det stoffet du studerer. Merk av de punktene som du kan tenke deg å bruke, og repeter dem når du har studert stoffet ferdig.

Under studiet bør du slå opp de skriftstedene det er henvist til. Prøv å finne ut hvilken tilknytning hvert enkelt skriftsted har til hovedtanken i avsnittet.

Det kan være at du støter på punkter som du ikke så lett forstår, eller som du kan tenke deg å undersøke grundigere. I stedet for å la deg avspore av dem kan du notere at du vil se nærmere på dem siden. Slike punkter blir ofte klarere for deg etter hvert som du arbeider deg igjennom stoffet. Hvis ikke, kan du foreta ytterligere undersøkelser. Hvilke ting kan det være aktuelt å notere med tanke på et slikt nærmere studium? Kanskje det blir sitert et skriftsted som du ikke helt forstår. Eller det kan være at du ikke ser hvilken sammenheng skriftstedet har med det emnet som blir drøftet. Kanskje du føler at du forstår en bestemt tanke i stoffet, men ikke godt nok til å forklare den for andre. I stedet for bare å forbigå slike punkter kan det være fornuftig å undersøke dem etter at du er ferdig med det du har begynt å studere.

Da apostelen Paulus skrev sitt detaljerte brev til de kristne hebreerne, gjorde han en pause midtveis for å si: «Dette er hovedpunktet.» (Hebr. 8: 1) Gir du deg selv en slik påminnelse fra tid til annen? Tenk over hvorfor Paulus gjorde det. I de foregående kapitlene i sitt inspirerte brev hadde han allerede vist at Kristus som Guds store Øversteprest hadde gått inn i selve himmelen. (Hebr. 4: 14 til 5: 10; 6: 20) Men ved å skille ut og understreke dette hovedpunktet i begynnelsen av kapittel 8 fikk Paulus leserne til å tenke grundig igjennom hvilken betydning det hadde for dem personlig. Han påpekte at Kristus hadde trådt fram for Guds person til beste for dem og hadde gjort det mulig for dem å få adgang til dette himmelske «hellige sted». (Hebr. 9: 24; 10: 19–22) Det at deres håp var så sikkert, ville motivere dem til å anvende den videre veiledningen

For å få fullt utbytte av ditt personlige studium må du berede ditt hjerte

Vær nøye med å slå opp skriftstedene

Ta deg tid til å meditere

Gjør deg kjent med de hjelpemidlene til studium som er tilgjengelige for deg

som brevet inneholdt når det gjaldt tro, utholdenhet og kristen livsførsel. Når vi på samme måte holder oppmerksomheten rettet mot hovedpunktene i vårt studium, kan vi lettere få med oss hvordan temaet blir utdypet, og innprente i vårt sinn de gode grunnene vi har til å handle i harmoni med det.

Vil ditt personlige studium tilskynde deg til handling? Det er et viktig spørsmål. Når du lærer noe, kan du spørre deg selv: «Hvilken betydning bør dette ha for min innstilling og mine mål i livet? Hvordan kan jeg anvende disse opplysningene for å løse et problem, treffe en avgjørelse eller nå et mål? Hvordan kan jeg bruke dem i familielivet, i felttjenesten, i menigheten?» Tenk over disse spørsmålene under bønn, og mediter over virkelige situasjoner der du kan sette kunnskapen ut i livet.

Etter at du har meditert over et kapittel eller en artikkel, bør du ta deg tid til en kort repetisjon. Se om du kan huske hovedpunktene og argumentene til støtte for dem. Det får stoffet til å feste seg i sinnet, så du kan bruke det senere.

Hva en bør studere

Vi som tilhører Jehovas folk, har rikelig å studere. Men hvor skal vi begynne? Det er fint at vi hver dag studerer skriftstedet og kommentaren i heftet *Gransk Skriftene daglig*. Hver uke er vi til stede på menighetsmøter, og når vi forbereder oss til dem, får vi større utbytte av dem. I tillegg til dette har noen fornuftig nok satt av tid til å studere en del av våre kristne publikasjoner som ble utgitt før de lærte sannheten å kjenne. Andre ser seg ut en del av den ukentlige bibellesningen og foretar et dypere studium av disse versene.

Hva om du ikke har anledning til å studere grundig alt det stoffet som skal drøftes på de ukentlige menighetsmøtene? Unngå den fallgruven det er å fare raskt igjennom stoffet bare for å bli ferdig med det, eller enda verre, ikke studere noen ting fordi du ikke kan rekke over alt sammen. Finn i stedet ut hvor mye du kan studere, og gjør dette grundig. Gjør det hver uke. Prøv med tiden å utvide studieprogrammet, slik at det omfatter alle møtene.

‘Bygg opp din husstand’

Jehova vet at familieoverhoder må arbeide hardt for å forsørge familien. «Ta hånd om ditt arbeid utendørs, og gjør deg ferdig med det ute på marken,» sier Ordspråkene 24: 27. De kan likevel ikke ignorere familiens åndelige behov. Derfor fortsetter verset: «Deretter må du også bygge opp din husstand.» Hvordan kan familieoverhoder gjøre

dette? Ordspråkene 24: 3 sier: «Ved skjelneevne vil [en husstand] vise seg å være grunnfestet.»

Hvordan kan skjelneevne gagne din husstand? Skjelneevne er den mentale evne å kunne se bak det som ligger åpent i dagen. En kan godt si at et virkningsfullt familiestudium begynner med et studium av familien selv. Gjør familiens medlemmer åndelige framskritt? Hør godt etter når du prater med dem. Har de en klagende eller bitter ånd? Er det materielle goder som blir satt i høysetet? Når du samarbeider med barna i felttjenesten, føler de seg da vel når de står fram som Jehovas vitner overfor sine jevnaldrende? Liker de å delta i familiens program for bibellesning og bibelstudium? Gjør de virkelig Jehovas vei til sin måte å leve på? Ved å følge godt med kan du se hva du som familieoverhode trenger å gjøre for å innplante og bygge opp åndelige egenskaper hos hvert familiemedlem.

Finn fram artikler i *Vakttårnet* og *Våkn opp!* som kan dekke konkrete behov. Fortell så familien på forhånd hva dere skal studere, så alle kan tenke over stoffet. Bevar en kjærlig atmosfære under studiet. Uten å refse noen eller gjøre noen forlegen bør du framheve verdien av det stoffet dere drøfter, og anvende det på familiens behov. Engasjer hvert enkelt familiemedlem. Hjelp alle til å se hvordan Jehovas Ord er 'fullkomment' i den forstand at det inneholder nettopp det vi trenger i livet. — Sal. 19: 7.

Det utbyttet en har

Observante personer uten åndelig fatteevne kan studere universet, verdensbegivenhetene og til og med seg selv, men ikke få med seg den egentlige betydningen av det de ser. På den annen side kan mennesker som regelmessig studerer Guds Ord og får hjelp av hans ånd, se hvordan disse tingene vitner om Guds henders verk, oppfyller bibelske profetier og åpenbarer Guds hensikt, som går ut på at lydige mennesker skal bli velsignet. — Mark. 13: 4—29; Rom. 1: 20; Åp. 12: 12.

Hvor enestående dette enn er, har vi ingen grunn til å bli stolte. Nei, det at vi daglig gransker Guds Ord, hjelper oss i stedet til å forbli ydmyke. (5. Mos. 17: 18—20) Det beskytter oss også mot «syndens bedrageriske makt», for når Guds Ord er levende i vårt hjerte, er det mindre sannsynlig at synden skal virke så tiltrekkende at vi ikke greier å motstå den. (Hebr. 2: 1; 3: 13; Kol. 3: 5—10) Derved kan vi «vandre verdig for Jehova for fullt ut å behage ham, mens [vi] fortsetter å bære frukt i enhver god gjerning». (Kol. 1: 10) Å gjøre det er målet med å studere Guds Ord, og å nå dette målet er den største vinning du kan få.

Hvordan du kan foreta undersøkelser

KONG SALOMO «grunnet og foretok en grundig undersøkelse, slik at han kunne sette mange ordspråk sammen på en ordnet måte». Hvorfor? Fordi han var interessert i å skrive «rette ord, sannhets ord». (Fork. 12: 9, 10) Lukas 'gikk nøye igjennom alle ting fra først av' for å kunne gjenfortelle hendelsene i Kristi liv i logisk rekkefølge. (Luk. 1: 3) Begge disse tjenerne for Gud foretok undersøkelser.

Hva vil det si å foreta undersøkelser? Det dreier seg om å lete nøye etter opplysninger om et bestemt emne. Det innbefatter lesning, og det krever at en anvender prinsippene for studium. Det kan også innebære at en rådfører seg med andre.

I hvilke situasjoner er det nødvendig å foreta undersøkelser? Her er noen eksempler. Når du studerer eller leser Bibelen for deg selv, kan det dukke opp spørsmål som er viktige for deg. Noen du forkynner for, kan stille et spørsmål som du gjerne skulle ha hatt konkrete opplysninger om for å kunne besvare. Du kan ha fått i oppdrag å holde en tale.

La oss se på den situasjonen der du har fått i oppdrag å holde en tale. Det stoffet du er blitt bedt om å behandle, kan virke nokså generelt. Hvordan kan du anvende det lokalt? Gjør stoffet mer interessant ved å foreta undersøkelser. Hvis du trekker fram et par statistiske opplysninger eller et eksempel som passer til stoffet, og som angår tilhørerne personlig, kan et punkt som kanskje fortonte seg som en selvfølgelighet, bli lærerikt og til og med ansporende. Det trykte materialet du arbeider med, kan være utarbeidet med tanke på lesere verden over, så du trenger å utdype, illustrere og anvende punktene for en bestemt menighet eller person. Hvordan skal du ta fatt på en slik oppgave?

Før du setter i gang med å lete etter opplysninger, bør du tenke over hvilke tilhørere du har. Hva vet de fra før? Hva trenger de å vite? Fastslå deretter hva som er hensikten med talen. Er det å *forklare*? å *overbevise*? å *gjendrive*? eller å *motivere*? Å *forklare* betyr at en kommer med ytterligere opplysninger for å gjøre noe tydeligere. Selv om de grunnleggende

HVILKE AV DISSE HJELPEMIDLENE HAR DU?

- *Ny verden-oversettelsen av De hellige skrifter*
- *Den store bibelordboken*
- *Vakttårnet og Våkn opp!*
- *Resonner ut fra skriftene*
- *Jehovas vitner — forkynnere av Guds rike*
- *Innsikt i De hellige skrifter*
- *Indeks til Vakttårnets publikasjoner*
- *Watchtower Library på CD-ROM*

kjensgjerningene kan bli forstått, trenger du å gå nærmere inn på *når* og *hvordan* ting skal gjøres. Å *overbevise* krever at en oppgir grunner som viser *hvorfor* det forholder seg slik som det blir sagt. Det innebærer å legge fram fakta. Å *gjendrive* forutsetter at en har inngående kjennskap til begge sider av et stridsspørsmål og foretar en grundig analyse av de momentene som er blitt trukket fram. Vi er selvfølgelig ikke bare opp-tatt av å finne gode argumenter, men ønsker å vite hvordan vi kan legge fram fakta på en vennlig måte. Å *motivere* innebærer at en når hjertet. Det går ut på at en ansporer sine tilhørere og bygger opp deres ønske om å handle på grunnlag av det de får høre. Eksempler fra det virkelige liv som viser hvordan noen har handlet på en slik måte trass i vanskeligheter, kan bidra til at en når hjertet.

Er du nå klar til å begynne? Ikke helt. Vurder hvor mye stoff du trenger. Tiden kan være en viktig faktor. Hvis du skal legge fram opplysningene for andre, hvor lang tid har du da på deg til å gjøre det? Fem minutter? Førtifem minutter? Er det fastsatt en bestemt tid, slik det er på et menighetsmøte? Eller er det mulig å være fleksibel, slik det er på et bibelstudium eller et hyrdebesøk?

Tenk til slutt over hvilke hjelpemidler du har tilgang til. Finnes det flere hjelpemidler i biblioteket i Rikets sal enn det du har hjemme? Kan brødre som har tjent Jehova i mange år, være villige til å la deg bruke deres hjelpemidler? Finnes det et offentlig bibliotek i området som du om nødvendig kan gå til for å rådføre deg med diverse oppslagsverk?

Vårt fremste hjelpemiddel — Bibelen

Hvis du foretar undersøkelser omkring betydningen av et skriftsted, kan du begynne med selve Bibelen.

Undersøk sammenhengen. Spør deg selv: «Hvem ble disse ordene rettet til? Hva viser versene før og etter med hensyn til omstendighetene rundt denne uttalelsen eller med hensyn til holdningen hos dem som var berørt?» Slike opplysninger kan ofte hjelpe oss til å forstå et skriftsted, og de kan dessuten skape mer liv i en tale der du får sjansen til å bruke dem.

For eksempel blir Hebreerne 4: 12 ofte sitert for å vise hvilken makt Guds Ord har til å røre ved folks hjerte og øve innflytelse i deres liv. Sammenhengen gir oss en dypere forståelse av hvordan dette kan ha seg. Disse versene dreier seg om det isrealittene opplevde i de 40 årene de vandret i ødemarken før de gikk inn i det landet som Jehova hadde lovt Abraham. (Hebr. 3: 7 til 4: 13) «Guds ord», hans løfte om å føre dem til et

hvillested i samsvar med Abrahamspakten, var ikke dødt. Det var levende og gikk mot sin oppfyllelse. Israelittene hadde all grunn til å vise tro på det. Men da Jehova førte dem fra Egypt til Sinai-fjellet og videre mot det lovte land, viste de gang på gang at de manglet tro. Deres reaksjon på den måten Gud oppfylte sitt ord på, åpenbarte hva som bodde i deres hjerte. I vår tid avdekker Guds løftes ord på lignende måte hva som bor i menneskenes hjerte.

Sjekk krysshenvisningene. Noen bibler har krysshenvisninger. Har din det? I så fall kan disse være til hjelp. Merk deg et eksempel fra *Ny verden-oversettelsen av De hellige skrifter*. I 1. Peter 3: 6 blir Sara trukket fram som et eksempel som er verdt å etterligne for kristne hustruer. En krysshenvisning til 1. Mosebok 18: 12 støtter opp under dette, for det verset viser at Sara omtalte Abraham som herre «inni seg». Hun underordnet seg altså på en oppriktig måte. I tillegg til å gi slik innsikt kan krysshenvisningene lede deg til skriftsteder som opplyser om oppfyllelsen av en bibelsk profeti eller et profetisk trekk ved lovpakten. Men vær samtidig klar over at enkelte krysshenvisninger ikke er ment å skulle gi slike forklaringer. Det kan ganske enkelt være at de henviser til parallelle tanker eller til biografiske eller geografiske opplysninger.

Bruk en bibelordbok. En bibelordbok er en alfabetisk fortegnelse over ord som er brukt i Bibelen. Den kan hjelpe deg til å finne skriftsteder som har tilknytning til det emnet du foretar undersøkelser omkring. Når du studerer disse, lærer du andre nyttige detaljer. Du ser vitnesbyrd om «det mønster» av sannhet som finnes i Guds Ord. (2. Tim. 1: 13) *Ny verden-oversettelsen* inneholder en kortfattet bibelordbok. *Den store bibelordboken* er mye mer omfattende. For hvert av de viktige ordene i Bibelen leder den deg til alle de skriftstedene der dette ordet forekommer.

Lær å bruke andre hjelpemidler

Rammen på side 33 regner opp en rekke andre hjelpemidler som «den tro og kloke slave» har skaffet til veie. (Matt. 24: 45—47) Mange av dem har en innholdsfortegnelse, og mange har et register bakerst som er utformet med tanke på at det skal lede deg direkte til bestemte opplysninger. Ved slutten av hvert år blir det trykt emneregistre i både *Vakttårnet* og *Våkn opp!* for det årets samling av artikler.

Når en vet hvilken type opplysninger disse bibelske studiepublikasjonene inneholder, går det raskere å foreta undersøkelser. La oss si at du ønsker å finne stoff om profetier, lærespørsmål, kristen oppførsel eller anvendelse av bibelske prinsipper. *Vakttårnet* inneholder sannsynligvis

det du er på jakt etter. *Våk opp!* tar for seg aktuelle hendelser, vår tids problemer, religion, vitenskap og folkeslag i forskjellige land. Kommentarer til alle beretningene i evangeliene i kronologisk orden finner du i *Det største menneske som noen gang har levd*. Vers-for-vers-drøftelser av hele bibelske bøker står i slike publikasjoner som *Åpenbaringen – dens store klimaks er nær!*, *Gi akt på Daniels profeti!* og de to bindene av *Jesajas profeti – lys for hele menneskeheten*. I *Resonner ut fra skriftene* finner du tilfredsstillende svar på hundrevis av bibelske spørsmål som en ofte møter i felttjenesten. For å få grundigere kjennskap til andre religioner, deres lære og deres historiske bakgrunn kan du gå til *Menneskets søken etter Gud*. En detaljert beretning om Jehovas vitners historie i nyere tid er trykt i *Jehovas vitner – forkynnere av Guds rike*. For å finne opplysninger om hvordan det går med den verdensomspennende forkynnelsen av det gode budskap, kan du slå opp i den siste utgaven av *Jehovas vitners årbok*. *Innsikt i De hellige skrifter* er et bibelsk oppslagsverk med kart og illustrasjoner. Hvis du trenger detaljerte opplysninger om folkeslag, steder, gjenstander, språk eller historiske hendelser som har med Bibelen å gjøre, er dette et glimrende hjelpemiddel.

«**Indeks til Vaktårnets publikasjoner**». Denne indeksen, som er utgitt på over 20 språk, leder deg direkte til opplysninger i en hel rekke av publikasjonene våre. Den er delt inn i et emneregister og et skriftstedsregister. For å bruke emneregistret må du slå opp på et ord som representerer det emnet du ønsker å undersøke. For å bruke skriftstedsregistret må du slå opp på det skriftstedet som du ønsker å forstå bedre. Hvis det er blitt utgitt noe på norsk om det emnet eller det skriftstedet i de årene indeksen omfatter, finner du en liste med henvisninger som du kan slå opp. Bruk oversikten foran i indeksen for å tyde forkortelsene for de publikasjonene det er henvist til. (Ved å gjøre det forstår du for eksempel at w99 1.3. 15 sikter til *Vaktårnet* for 1999, nummeret for 1. mars, side 15.) Slike stikkord som «Opplevelser fra felttjenesten» og «Livshistorier fortalt av Jehovas vitner» kan være nyttige når en skal samle motiverende stoff til bruk i menigheten.

Ettersom det er lett å bli oppslukt av uvedkommende stoff når en foretar undersøkelser, bør du passe på at du ikke lar deg avspore. Konsentrer deg om å lete etter det stoffet du trenger til den oppgaven du holder på med. Hvis indeksen leder deg til en bestemt kilde, kan du slå opp på den siden eller de sidene det er henvist til, og så se på underoverskriftene og de innledende setningene i avsnittene for å finne det stoffet du har bruk

for. Hvis du leter etter en forklaring av et bestemt skriftsted, kan du først finne skriftstedshenvisningen på den siden du er blitt henvist til. Under søk så de kommentarene som står i nærheten av henvisningen.

«**Watchtower Library**» på **CD-ROM**. Hvis du har tilgang til en datamaskin, kan du dra nytte av å bruke *Watchtower Library* på CD-ROM, som inneholder en stor samling av våre publikasjoner. Det brukervennlige søkeprogrammet gir deg muligheten til å lete etter et ord, en kombinasjon av ord eller en skriftstedshenvisning i en hvilken som helst av publikasjonene i *Watchtower Library*. Dette hjelpemidlet foreligger på en rekke språk.

Andre teokratiske biblioteker

I sitt andre inspirerte brev til Timoteus bad Paulus ham om å ta med «bokrullene, især pergamentene», til ham i Roma. (2. Tim. 4: 13) Paulus verdsatte altså visse skrifter og tok vare på dem. Du kan gjøre det samme. Tar du vare på dine personlige eksemplarer av *Vakttårnet*, *Våkn opp!* og *Vår tjeneste for Riket*, selv etter at de er blitt drøftet på menighetsmøtene? I så fall kan du foreta undersøkelser både ved hjelp av dem og ved hjelp av andre kristne publikasjoner som du har skaffet deg. De fleste menigheter har en samling av teokratiske publikasjoner i et bibliotek i Rikets sal. Dette biblioteket kan benyttes av alle i menigheten når de er til stede i Rikets sal.

Bygg opp et personlig arkiv

Vær våken for interessante opplysninger som du kan bruke når du taler og underviser. Hvis du ser at en avis eller et tidsskrift inneholder en nyhetsmelding, en statistikk eller et eksempel som du kan bruke i tjenesten, kan du klippe det ut eller ta en kopi av det. Få med datoen, tittelen på bladet og kanskje navnet på skribenten eller utgiveren. På menighetsmøtene kan du notere argumenter og illustrasjoner som kan hjelpe deg til å forklare sannheten for andre. Har du noen gang tenkt ut en god illustrasjon, men ikke fått muligheten til å bruke den med det samme? Skriv den ned, og oppbevar den i et arkiv. Når du har vært tilmeldt den teokratiske tjenesteskolen en tid, har du utarbeidet en rekke taler. I stedet for å kaste notatene til disse talene kan du ta vare på dem. De undersøkelsene du har foretatt, kan komme til nytte.

Snakk med andre

Andre mennesker utgjør en rik informasjonskilde. Da Lukas skrev sin evangelieberetning, skaffet han seg tydeligvis mange opplysninger ved å

snakke med øyenvitner. (Luk. 1: 1–4) Kanskje en medkristen kan kaste lys over et emne som du har bestrebet deg på å foreta undersøkelser omkring. Ifølge Efeserne 4: 8, 11–16 bruker Kristus «gaver i form av mennesker» for å hjelpe oss til å vokse i «den nøyaktige kunnskap om Guds Sønn». Ved å snakke med dem som har erfaring i å tjene Gud, kan du få nyttige ideer. Samtaler med andre gir deg også innblikk i hva disse tenker, og det kan hjelpe deg til å utarbeide stoff som virkelig er praktisk.

Vurder resultatene

Etter at hveten er blitt skåret, må agnene fjernes fra kornet. Slik er det også med resultatene av de undersøkelsene du foretar. Før du kan bruke dem, må du skille det som er verdifullt, fra det som er overflødig.

Hvis du skal bruke opplysningene i en tale, kan du spørre deg selv: «Blir min presentasjon av emnet virkelig bedre hvis jeg tar med dette punktet? Eller kan det, selv om det er interessant stoff, lede oppmerksomheten bort fra det emnet jeg skal tale om?» Hvis du vurderer å bruke aktuelle hendelser eller stoff fra de stadig skiftende fagområdene vitenskap og medisin, bør du forvisse deg om at opplysningene er oppdatert. Vær også klar over at enkelte punkter i de eldre publikasjonene våre kan ha blitt justert, så du bør gjøre deg kjent med det nyeste som er blitt publisert om emnet.

Det er spesielt nødvendig å være på vakt hvis du velger å ta med opplysninger fra verdslige kilder. Glem aldri at Guds Ord er sannhet. (Joh. 17: 17) Jesus innehar nøkkelrollen i forbindelse med gjennomføringen av Guds hensikt. Derfor sier Kolosserne 2: 3: «I ham er alle visdommens og kunnskapens skatter omhyggelig skjult.» Vurder resultatene av dine undersøkelser ut fra det perspektivet. Når det gjelder opplysninger fra verdslige kilder, bør du spørre deg selv: «Er dette stoffet overdrevet, spekulativt eller kortsynt? Ble det skrevet med et selvisk eller kommersielt motiv? Stemmer det overens med det andre autoritative kilder sier? Og framfor alt: Er det i harmoni med Bibelens sannhet?»

Ordspråkene 2: 1–5 oppfordrer oss til å fortsette å søke etter kunnskap, forstand og skjelneevne «som etter sølv» og «som etter skjulte skatter». Her er det snakk om både anstrengelser og rikt utbytte. Å foreta undersøkelser krever innsats, men å gjøre det hjelper deg til å finne ut hva Gud mener om forskjellige ting, å korrigere gale oppfatninger og å få et fast grep om sannheten. Det gir også talene dine mer innhold og liv, noe som gjør det til en glede både å framføre dem og å høre på dem.

Hvordan du kan lage en disposisjon

MANGE som får i oppdrag å holde en tale, skriver den møysommelig ned. De begynner med innledningen og arbeider seg fram til avslutningen. Før talen er ferdig, kan de ha laget mange utkast. De holder kanskje på i timevis.

Er det slik du lager talene dine? Har du lyst til å lære en enklere metode? Hvis du lærer hvordan du kan lage en disposisjon, behøver du ikke lenger å skrive ned alt sammen. Det gjør at du får mer tid til å øve på framføringen av talen. Den blir ikke bare enklere å holde, men den blir også mer interessant og ansporende for tilhørerne.

Når det gjelder de offentlige foredragene som blir holdt i menigheten, blir det skaffet til veie en disposisjon. Men slik er det ikke med de fleste andre taler. Du får kanskje bare oppgitt et emne eller et tema. Eller det kan være at du får i oppdrag å basere talen på trykt materiale. Noen ganger får du ganske enkelt noen få instruksjoner. Til alle slike oppdrag trenger du å utarbeide din egen disposisjon.

Eksemplet på side 41 gir deg innblikk i hvordan en kortfattet disposisjon kan settes opp. Legg merke til at hvert hovedpunkt begynner ved venstre marg og er skrevet med store bokstaver. Under hovedpunktene er det ført opp tanker som underbygger dem. Tilleggs punkter som utdyper disse tankene, er ført opp under dem igjen og rykket inn et stykke fra venstre marg. Studer denne disposisjonen nøye. Legg merke til at de to hovedpunktene er direkte knyttet til temaet. Legg også merke til at underpunktene ikke ganske enkelt er interessante tanker. I stedet underbygger de det hovedpunktet de hører inn under.

Når du utarbeider en disposisjon, behøver den ikke å se ut akkurat som dette eksemplet. Men hvis du oppfatter de prinsippene som er inne i bildet, blir det lettere for deg å ordne stoffet og lage en god tale uten at det tar altfor mye tid. Hvordan kommer du i gang?

Hvordan en analyserer, velger ut og ordner stoffet

Du trenger et tema. Med «tema» sikter vi ikke til et generelt emne som kanskje kan uttrykkes med et enkelt ord, men til den sentrale

tanken som du ønsker å formidle. Temaet viser fra hvilken synsvinkel du har tenkt å redegjøre for emnet. Hvis du har fått oppgitt et tema, bør du analysere hvert ord nøye. Hvis du skal utdype det oppgitte temaet på grunnlag av trykt materiale, bør du studere dette materialet med temaet i tankene. Hvis du bare har fått oppgitt et emne, er det opp til deg å velge temaet. Men før du gjør det, kan det være nyttig å foreta en del undersøkelser. Ved å ha et åpent sinn kan du ofte få nye ideer.

Mens du er opptatt med dette, kan du stadig spørre deg selv: «Hvorfor er dette stoffet viktig for mine tilhørere? Hva er hensikten med talen?» Hensikten bør ikke bare være å gjennomgå stoff eller å holde en fargerik tale, men å formidle noe som er til gagn for tilhørerne. Når hensikten tar form, er det fint å skrive den ned. Minn deg selv om hensikten gjentatte ganger mens du utarbeider talen.

Etter at du har fastsatt hensikten og har valgt et tema i tråd med den (eller analysert hvordan det oppgitte temaet passer til hensikten), kan du foreta mer målrettede undersøkelser. Se etter stoff som har særlig verdi for tilhørerne. Ikke nøy deg med alminneligheter, men prøv å finne konkrete punkter som er lærerike og virkelig nyttige. Vær realistisk med hensyn til hvor mye tid du skal bruke på undersøkelser. I de fleste tilfellene har du snart mer stoff enn du kan bruke, så du er nødt til å være selektiv.

Finn ut hvilke hovedpunkter du trenger å drøfte for å utdype temaet og oppnå hensikten med talen. De danner skjelettet, den grunnleggende disposisjonen. Hvor mange hovedpunkter bør det være? Det er kanskje nok med to i en kort drøftelse, og det holder vanligvis med fem selv i et foredrag på en time. Jo færre hovedpunkter du har, desto lettere er det for tilhørerne å huske dem.

Så snart du har temaet og hovedpunktene klart for deg, bør du ordne det stoffet du har funnet. Finn ut hva som har direkte tilknytning til hovedpunktene. Velg

HVORDAN DU UTARBEIDER EN DISPOSISJON

- Tenk over hvorfor emnet er viktig for tilhørerne, og hva som er hensikten med talen
- Velg et tema; hvis temaet er oppgitt, så analyser det
- Finn fram lærerikt, nyttig stoff
- Fastsett hovedpunktene
- Ordne stoffet; behold bare det beste
- Lag en interessevekkende innledning
- Tenk ut en motiverende avslutning
- Gjennomgå talen; finpuss den

ut opplysninger som gjør framføringen av stoffet friskere. Når du velger ut skriftsteder som skal underbygge hovedpunktene, bør du merke deg tanker som hjelper deg til å drøfte skriftstedene på en meningsfylt måte. Plasser hver tanke under det hovedpunktet der den hører hjemme. Hvis noe av stoffet ikke passer til noen av hovedpunktene, er det best å la være å bruke det — selv om det er svært interessant — og heller plassere det i et arkiv med tanke på senere bruk. Behold bare det beste stoffet. Hvis du prøver å ta med for mye, blir du nødt til å snakke for fort, og behandlingen av stoffet blir overfladisk. Det er bedre å formidle noen få tanker som virkelig har verdi for tilhørerne, og å gjøre dette godt. Ikke gå over tiden.

På dette stadiet, om ikke før, kan du ordne punktene etter deres innbyrdes logiske sammenheng. Det gjorde evangelieskribenten Lukas. Etter at han hadde samlet en mengde opplysninger som hadde med hans emne å gjøre, skrev han dem ned «i logisk rekkefølge».

(Luk. 1: 3) Du kan ordne stoffet kronologisk eller etter emne, kan-skje ved å gå fra årsak til virkning eller fra problem til løsning, avhen-gig av hva som best hjelper deg til å oppnå hensikten med talen. Plutse-lige sprang fra én tanke til en annen er ikke bra. Tilhørerne bør ledes fra den ene tanken til den neste, uten at det oppstår noen kløft mellom dem som en ikke lett kan bygge bro over. De opplysningene du legger fram, bør få tilhørerne til å trekke logiske konklusjoner. Når du ordner punk-tene, bør du tenke på hvordan fram-føringen av stoffet vil fortone seg for tilhørerne. Kan de lett følge din tankerekke? Blir de tilskyndt til å handle på grunnlag av det de får høre, i tråd med det som er hensik-ten med talen?

HVA ER GUDS HENSIKT MED JORDEN?

GUDS OPPRINNELIGE HENSIKT VAR AT JORDEN SKULLE VÆRE ET PARADIS

Gud opprettet et paradiset i Eden (1. Mos. 2: 8, 15)

Adam og Eva og deres etterkommere skulle utvide paradiset til å omfatte hele jorden (1. Mos. 1: 28)

GUD HAR FREMDELES TIL HENSIKT Å GJØRE JORDEN TIL ET PARADIS

Den lovløse handlemåte de første mennesker fulgte under Satans innflytelse, forandret ikke Guds hensikt

Til Guds fastsatte tid skal de onde bli tilintetgjort av Gud (Ordsp. 2: 22)

Satan skal bli kastet i avgrunnen (Åp. 20: 1—3)

Kristus skal gjennomføre Guds hensikt med jorden i løpet av sitt tusenårige styre

Sykdom og død skal ikke være mer (Åp. 21: 3, 4)

De døde skal bli oppreist til liv på jorden

Under et himmelsk styre skal trofaste mennesker være med på å gjøre hele jorden til et paradiset (Jes. 65: 17, 21—25)

Lag deretter en innledning som vekker interesse for emnet og viser tilhørerne at det du skal drøfte, har virkelig verdi for dem. Det kan være til hjelp å skrive ned de første setningene. Tenk til slutt ut en motiverende avslutning som hjelper deg til å oppnå hensikten med talen.

Hvis du utarbeider disposisjonen tidlig nok, har du tid til å finpusse den før du holder talen. Du ser kanskje at det er behov for å underbygge visse punkter med noe statistikk, en illustrasjon eller en opplevelse. Hvis du bruker en aktuell hendelse eller noe som er av lokal interesse, kan tilhørerne lettere se at stoffet angår dem. Når du ser igjennom talen, blir du kanskje klar over at du kan gjøre mer for å tilpasse stoffet til tilhørerne. Den prosessen som består i å analysere og forbedre, er viktig for at en skal klare å ordne godt stoff på en slik måte at en kan holde en virkningsfull tale.

Noen talere trenger kanskje mer omfattende notater enn andre gjør. Men hvis du ordner stoffet under bare noen få hovedpunkter, fjerner det som ikke virkelig underbygger disse, og lar tankene komme i logisk rekkefølge, vil du oppdage at du med litt erfaring ikke lenger trenger å skrive ned alt du skal si. Det sparer du mye tid på. Kvaliteten av talene dine blir også bedre. Derved kommer det tydelig fram at du virkelig drar nytte av den opplæringen du får på den teokratiske tjenesteskolen.

Forberedelser til elevoppdrag på skolen

HVER gang du har et oppdrag på skolen, har du mulighet til å vokse. Hvis du gjør deg samvittighetsfulle anstrengelser, vil din framgang etter hvert bli tydelig for både deg selv og andre. (1. Tim. 4: 15) Skolen hjelper deg til å utvikle dine evner i større utstrekning.

Blir du nervøs ved tanken på å framføre en elevtale for menigheten? Det er normalt, selv om du har vært tilmeldt skolen en tid. Men det finnes visse ting du kan gjøre for å dempe engstelsen. Gjør det til en vane å lese høyt for deg selv hjemme. Vær flittig til å kommentere på menighetsmøtene, og hvis du er en forkynner, så delta regelmessig i felttjenesten. Det gjør at du får erfaring i å framholde tanker for andre. Utarbeid dessuten elevtalene god tid i forveien, og øv deg på å framføre dem høyt. Minn deg selv om at du kommer til å ha velvilje tilhørere. Vend deg også til Jehova i bønn før du skal holde en tale. Han gir med glede hellig ånd til dem av sine tjenere som ber ham om det. — Luk. 11: 13; Fil. 4: 6, 7.

Ikke forvent for mye av deg selv. Det tar tid å bli en erfaren taler og bli dyktig til å undervise. (Mi. 6: 8) Hvis du nylig har meldt deg inn på skolen, bør du ikke regne med at du kommer til å framføre en mønstergyldig tale med det samme. Arbeid i stedet med én taleregenskap om gangen. Studer den leksjonen i denne boken som redegjør for den. Gjør om mulig den øvelsen som er foreslått der. På den måten får du erfaring med det som har med taleregenskapen å gjøre, før du framfører oppdraget for menigheten. Framskrittene kommer etter hvert.

Forberedelser til et leseoppdrag

Det å forberede seg til å lese opp en tekst innebærer mye mer enn bare å lære seg å framsi ordene. Bestreb deg på å få en klar forståelse av hva teksten betyr. Så snart du får oppdraget, bør du lese igjennom teksten med det målet for øye. Prøv å forstå poenget i hver setning og den tanken som blir utdypet i hvert avsnitt, så du kan formidle stoffet korrekt og med den rette følelse. Slå om mulig opp i en

ordbok for å finne den rette uttalen av ukjente ord. Gjør deg godt kjent med stoffet. Foreldre må kanskje hjelpe barna sine med dette.

Har du fått i oppdrag å lese et stykke i Bibelen eller kanskje avsnittene i en artikkel i *Vakttårnet*? Det kan være nyttig å høre på lydkaassetter som inneholder en opplesning av dette stoffet, og legge merke til slike faktorer som uttale, fraserings, betoning og modulasjon. Prøv så å innarbeide disse taleregenskapene i din egen opplesning.

Når du begynner å arbeide med oppdraget, bør du nøye studere den leksjonen som redegjør for den taleregenskapen du skal konsentrere deg om. Repeter om mulig leksjonen etter at du har øvd deg på å lese det tildelte stoffet høyt flere ganger. Gå inn for å anvende veiledningen i leksjonen så godt du kan.

Denne treningen har du god nytte av i felttjenesten. Når du deltar i den, får du mange muligheter til å lese for andre. Ettersom Guds Ord har kraft til å forandre folks liv, er det viktig at du leser skriftsteder godt. (Hebr. 4: 12) Ikke regn med at du skal beherske alle sider ved virkningsfull opplesning etter bare et par oppdrag. Til en kristen eldste som hadde flere års erfaring, skrev apostelen Paulus: «Fortsett flittig å ta deg av opplesning.» — 1. Tim. 4: 13.

Å arbeide med et emne og en bestemt situasjon

Når du får et oppdrag på skolen som innebærer at du skal tilpasse stoffet til en bestemt situasjon, hvordan bør du da gå fram?

Det er tre hovedpunkter å ta hensyn til: (1) det tildelte emnet, (2) situasjonen og den personen du skal tale til, og (3) den taleregenskapen du skal arbeide med.

Du trenger å samle stoff som har med ditt tildelte emne å gjøre. Men før du engasjerer deg for mye i det, bør du tenke grundig over både situasjonen og den personen du skal tale til, ettersom disse faktorene har betydning for hva slags stoff du bør behandle, og hvordan du bør legge det fram. Hvilken situasjon skal du bruke? Skal du demonstrere hvordan en kan presentere det gode budskap for noen en kjenner? Eller skal du vise hva som kan skje når en møter noen for første gang? Er vedkommende eldre eller yngre enn deg? Hvilket syn kan han ha på det emnet dere skal drøfte? Hvor mye vet han sannsynligvis om det fra før? Hva håper du å oppnå som følge av drøftelsen? Svarene på disse spørsmålene gir deg en god pekepinn om hva du bør legge vekt på.

Hvor kan du finne stoff som har med det tildelte emnet å gjøre? På sidene 33 til 38 i denne boken finner du leksjonen «Hvordan du kan foreta undersøkelser». Les den, og bruk så de hjelpemidlene du har til rådighet. I de fleste tilfeller finner du snart mer stoff enn du kan bruke. Les så mye at du får en oversikt over hva slags stoff som er tilgjengelig. Men ha samtidig i tankene den situasjonen du skal bruke under framføringen, og den personen du skal tale til. Merk av punkter som det passer å bruke.

Før du utarbeider talen og treffer det endelige valget med hensyn til hvilke opplysninger du skal ha med, bør du ta deg tid til å lese redegjørelsen for den taleregenskapen du skal konsentrere deg om. En av hovedgrunnene til at du er blitt tildelt et elevoppdrag, er at du skal lære å anvende denne veiledningen.

Hvis du skal få oppleve tilfredsstillelsen av å framføre avslutningen på talen, må du behandle stoffet innenfor den tildelte tiden, for det blir gitt et signal når tiden er ute. Derimot er det ikke alltid at tiden spiller noen rolle i felttjenesten. Så når du forbereder deg, bør du ta i betraktning hvor mye tid du har til rådighet, men legg hovedvekten på virkningsfull undervisning.

Noen råd om situasjoner. Se over forslagene på side 82, og velg et som er praktisk anvendelig i din felttjeneste, og som gir deg anledning til å gjøre realistisk bruk av det tildelte stoffet. Hvis du har vært tilmeldt skolen en tid, kan du se på dette som en mulighet til å fornye deg og utvikle ytterligere ferdigheter som du har nytte av i tjenesten.

Hvis skoletilsynsmannen oppgir hvilken situasjon som skal brukes, så ta imot utfordringen. De fleste situasjoner dreier seg om forkynnelser. Hvis du aldri har forkynt under de beskrevne omstendighetene, kan du få noen ideer ved å snakke med forkynnere som har gjort det. Prøv om mulig å drøfte det tildelte emnet med en annen under omstendigheter som ligner på den situasjonen du skal bruke på skolen. Det hjelper deg til å nå et viktig mål i forbindelse med den opplæringen du får.

Når stoffet skal formidles i en tale

Hvis du er en gutt eller mann, kan du få i oppdrag å holde en kort tale for menigheten. Det du må ta i betraktning når du forbereder

deg til en slik tale, er i all hovedsak det samme som det som er beskrevet ovenfor i forbindelse med elevoppdrag som blir framført som demonstrasjoner. De viktigste forskjellene har med tilhørerne og presentasjonsformen å gjøre.

Det er vanligvis ønskelig at du behandler stoffet på en slik måte at alle tilhørerne har utbytte av det. De fleste av dem som er til stede, har allerede lært grunnleggende bibelske sannheter. De kan være godt kjent med det emnet du har fått i oppdrag å tale over. Ta i betraktning hva de allerede vet om emnet. Prøv å overbringe noe de har utbytte av. Spør deg selv: «Hvordan kan jeg bruke dette emnet for å øke min egen og tilhørernes verdsettelse av Jehova som person? Hva er det i stoffet som kan hjelpe oss til å forstå hva Guds vilje går ut på? Hvordan kan stoffet hjelpe oss til å treffe fornuftige avgjørelser midt i en verden som lar seg beherske av kjødelige begjær?» (Ef. 2: 3) For å finne tilfredsstillende svar på disse spørsmålene er det nødvendig å foreta undersøkelser. Når du bruker Bibelen, bør du bestrebe deg på å gjøre mer enn bare å lese skriftsteder. Resonner ut fra de skriftstedene du bruker, og vis hvordan de gir oss et grunnlag for å trekke konklusjoner. (Apg. 17: 2, 3) Ikke ta med for mye stoff. Legg fram stoffet på en slik måte at det er lett å huske det.

Under forberedelsene bør du også vie framføringen oppmerksomhet. Ikke undervurder betydningen av dette. Øv deg på å framføre talen høyt. De anstrengelsene du gjør deg for å studere og anvende veiledningen i forbindelse med de forskjellige taleregenskapene, bidrar mye til din framgang. Enten du er en ny taler eller har en viss erfaring, bør du forberede deg godt, så du kan tale med overbevisning og med den følelse som passer til stoffet. Betrakt hvert oppdrag på skolen som en hjelp til å bli flinkere til å bruke din gudgitte taleevne for å ære Jehova. — Sal. 150: 6.

Forberedelser til taler som blir holdt for menigheten

PROGRAMMET på den teokratiske tjenesteskolen er lagt opp med tanke på at hele menigheten skal ha utbytte av det. Det blir også formidlet verdifullt stoff på andre menighetsmøter og på stevner. Hvis du er blitt tildelt en post på et av disse programmene, har du fått et stort ansvar. Apostelen Paulus sa til den kristne tilsynsmannen Timoteus at han stadig måtte gi akt på sin undervisning. (1. Tim. 4: 16) De som er til stede ved kristne sammenkomster, har satt av verdifull tid — og noen har gjort seg store anstrengelser — for å komme og få undervisning i emner som har med deres forhold til Gud å gjøre. Å gi slik undervisning er virkelig et enestående privilegium. Hvordan kan du ta godt vare på det?

Viktige punkter fra bibellesningen

Dette innslaget på skolen er basert på den bibellesningen som er satt opp for den enkelte uke. Hovedvekten bør legges på hvordan stoffet angår oss i dag. Slik det framgår av Nehemja 8: 8, leste Esra og andre opp av Guds Ord, samtidig som de forklarte teksten, 'angav betydningen' av den og gjorde den forståelig. Din behandling av viktige punkter fra bibellesningen gir deg muligheten til å gjøre det samme.

Hvordan bør du forberede deg til et slikt oppdrag? Les om mulig det tildelte stykket i Bibelen en uke eller mer i forveien. Tenk så på menigheten og dens behov. Gjør det under bønn. Hvilken veiledning, hvilke eksempler, hvilke prinsipper i dette stykket i Guds Ord kan brukes for å dekke disse behovene?

Det er viktig å foreta undersøkelser. Gjør god bruk av *Indeks til Vaktårnets publikasjoner* eller av *Watchtower Library* på CD-ROM, hvis du har tilgang til dette hjelpemidlet. Ved å undersøke hva som er blitt sagt om de versene du har valgt å konsentrere deg om, kan du finne nyttige bakgrunnsopplysninger, redegjørelser for hvordan profetier er blitt oppfylt, analyser av hva bestemte skriftsteder lærer oss om Jehova, og drøftelser av prinsipper. Ikke ta med for mange

punkter. Konsentrer deg om bare noen få utvalgte vers. Det er bedre å behandle noen få vers og å gjøre det ordentlig.

Det kan også være at retningslinjene sier at du kan be noen i forsamlingen om å uttale seg om hvilket utbytte de har hatt av ukens bibellesning. Hva fant de som de vil ha nytte av i sitt personlige studium og familiestudium eller i sin tjeneste eller livssituasjon? Hvilke egenskaper la Jehova for dagen ved den måten han handlet med enkeltpersoner og nasjoner på? Hva lærte de enkelte i forsamlingen som har styrket deres tro og bygd opp deres verdsettelse av Jehova? Unngå å dvele ved tekniske detaljer. Legg vekt på betydningen og den praktiske verdien av de utvalgte punktene.

Forelesning

Dette er en tale som er basert på trykt materiale, for eksempel en artikkel i *Vakttårnet* eller *Våkn opp!* eller kanskje en del av en bok. I de fleste tilfeller er det mer enn nok stoff til å fylle den tildelte tiden. Hvordan bør du behandle dette oppdraget? Du bør undervise, ikke bare gjennomgå stoff. En tilsynsmann må være «kvalifisert til å undervise». — 1. Tim. 3: 2.

Begynn forberedelsene med å studere det stoffet du er blitt tildelt. Slå opp skriftstedene. Mediter. Bestreb deg på å gjøre dette god tid i forveien. Husk at brødrene blir oppfordret til å lese på forhånd det trykte materialet som talen er basert på. Ditt oppdrag er ikke ganske enkelt å gjennomgå stoffet eller å gi et resymé av det, men å vise hvordan det kan anvendes. Bruk passende deler av stoffet på en måte som menigheten virkelig har utbytte av.

Akkurat som hvert barn har sin egen personlighet, har hver menighet sine særlige kjennetegn. Foreldre som gir virkningsfull undervisning, nøyer seg ikke med å regne opp moralske forskrifter for barnet sitt. De resonnerer med barnet. De tar hensyn til barnets personlighet og de problemene barnet strir med. På lignende måte retter lærere i menigheten oppmerksomheten mot behovene til den gruppen de taler til. En lærer som har skjelneevne, unngår imidlertid å bruke eksempler som kan gjøre noen i forsamlingen forlegne. Han peker på de fordelene menighetens medlemmer allerede erfarer som følge av at de vandrer på Jehovas vei, og trekker fram veiledning fra Bibelen som hjelper dem til å hankses med problemer på en vellykket måte.

God undervisning rører ved tilhørernes hjerte. Dette krever at en ikke bare legger fram fakta, men også bygger opp verdsettelse av stoffet. Det krever at en har oppriktig omtanke for dem en taler til. Åndelige hyrder må kjenne hjorden. Hvis de kjærlig har i tankene de problemene som forskjellige trosfeller står overfor, kan de tale på en oppmuntrende måte og vise forståelse, medfølelse og empati.

Som dyktige lærere vet, må en ha en klart definert hensikt med en tale. Stoffet bør legges fram på en slik måte at hovedtankene trer tydelig fram og blir husket. Tilhørerne bør kunne få med seg praktiske punkter som angår dem personlig.

Tjenestemøtet

Når du skal holde en tale som er basert på en artikkel i *Vår tjeneste for Riket*, kan du stå overfor en noe annerledes utfordring. Her går oppgaven ofte ut på at du skal formidle alt det stoffet som er blitt tilrettelagt, ikke velge ut det som passer best. Hjelp tilhørerne til å resonnerer ut fra de skriftstedene som danner grunnlaget for den veiledningen som blir gitt. (Tit. 1: 9) Tiden er begrenset og tillater som regel ikke at du tar med noe ekstra stoff.

På den annen side kan det være at du blir bedt om å formidle stoff som ikke står i en artikkel i *Vår tjeneste for Riket*. Det blir kanskje henvist til en artikkel i *Vakttårnet* eller gitt en kort beskrivelse av hva posten skal omhandle. Det er opp til deg som lærer å vurdere menighetens behov sett i forhold til det tildelte stoffet. Du trenger kanskje å bruke en kort, poengtert illustrasjon eller å gjenfortelle en passende opplevelse. Husk at ditt oppdrag ikke bare er å tale over emnet, men å behandle det på en slik måte at menigheten blir hjulpet til å gjøre det Guds Ord framholder, og å finne glede i å gjøre det. — Apg. 20: 20, 21.

Mens du forbereder deg til oppdraget, bør du tenke over hvilke livssituasjoner menighetens medlemmer er i. Ros dem for det de allerede gjør. Hvordan kan det at de anvender de forslagene som blir gitt i det tildelte stoffet, øke deres effektivitet og glede i tjenesten?

Sier retningslinjene at posten skal inneholde en demonstrasjon eller et intervju? I så fall bør dette planlegges god tid i forveien. Det kan være fristende å bare be en annen om å ta seg av det, men en slik løsning gir ikke alltid de beste resultatene. Gjennomfør om

overhodet mulig en prøve på demonstrasjonen eller intervjuet før selve møtedagen. Gå inn for å behandle denne delen av programposten på en måte som virkelig støtter opp under den veiledningen som blir gitt.

Stevner

Brødre som framelsker gode åndelige egenskaper, og som blir dyktige foredragsholdere og lærere, kan med tiden bli bedt om å delta i programmet på et stevne. Dette er virkelig spesielle anledninger når det gjelder teokratisk undervisning. Brødre som får et oppdrag på et stevne, kan få tilsendt et manuskript, en disposisjon, instruksjer angående et bibelsk skuespill som har et innhold som blir anvendt på vår tid, eller annen veiledning. Hvis du får det privilegium å tjene ved en slik anledning, bør du nøye studere det stoffet du får tilsendt. Arbeid med det inntil du forstår verdien av det.

De som får i oppdrag å framføre et manuskriptforedrag, skal lese opp stoffet ord for ord. De lar være å omformulere eller omarbeide stoffet. De studerer det for å få en klar forståelse av hovedpunktene og hvordan disse blir utdypet. De øver seg på å lese opp stoffet inntil de kan formidle det med den rette betoning, begeistring, varme, følelse, oppriktighet og overbevisning og tale med den styrke og intensitet som passer til en stor forsamling.

Brødre som får i oppdrag å holde en tale på grunnlag av en trykt disposisjon, har ansvaret for å utdype stoffet på en måte som er nøye i overensstemmelse med disposisjonen. I stedet for å lese opp fra disposisjonen under talen eller utarbeide et fullt manuskript bør de legge vekt på en fri framføring, så de kan snakke fra hjertet. Det er viktig å holde seg innenfor den tiden som er angitt i disposisjonen, for å få hvert hovedpunkt tydelig fram. Taleren bør gjøre god bruk av de tankene og skriftstedene som er ført opp under hovedpunktene. Han bør ikke ta med ekstra punkter som han selv liker, på bekostning av det som står i disposisjonen. Grunnlaget for undervisningen er selvfølgelig Guds Ord. Kristne eldste har ansvaret for å 'forkynne ordet'. (2. Tim. 4: 1, 2) Så en taler bør vie skriftstedene i disposisjonen spesiell oppmerksomhet ved å resonnere ut fra dem og anvende dem.

Unngå å somle

Tjener du i en menighet der du får mange muligheter til å holde taler? Hvordan kan du få tatt godt hånd om alle oppdragene? Ikke vent til siste liten med å utarbeide dem.

For at menigheten virkelig skal ha utbytte av en tale, må du tenke grundig over stoffet på forhånd. Gjør det derfor til en vane å lese igjennom stoffet så snart du får et oppdrag. Det gjør at du får anledning til å grunne over det mens du er opptatt med andre gjøremål. I løpet av de dagene eller ukene som går før du holder talen, får du kanskje høre uttalelser som hjelper deg til å forstå hvordan du best kan anvende stoffet. Det kan oppstå situasjoner som viser hvor betimelige opplysningene er. Det at du leser og tenker over stoffet like etter at du har fått et oppdrag, krever tid, men det er vel anvendt tid. Når du til slutt setter deg ned for å utarbeide talen på grunnlag av disposisjonen, høster du de fordelene det bringer at du god tid i forveien har tenkt ut hvordan den skal være. Ved gå fram på denne måten unngår du mye stress og kan holde en tale som har praktisk verdi for menighetens medlemmer og rører ved deres hjerte.

Når du virkelig verdsetter den gave du er betrodd i forbindelse med Jehovas program for å undervise sitt folk, ærer du ham og viser deg å være en velsignelse for dem som elsker ham. — Jes. 54: 13; Rom. 12: 6—8.

Forberedelser til offentlige foredrag

DE FLESTE menigheter av Jehovas vitner sørger for at det hver uke blir holdt et offentlig foredrag over et bibelsk emne. Hvis du er eldste eller menighetstjener, viser du da at du er en dyktig taler, en lærer? I så fall kan det være at du blir spurt om du vil holde et offentlig foredrag. Den teokratiske tjenesteskolen har hjulpet titusener av brødre til å bli kvalifisert for dette tjenesteprivilegiet. Når du får i oppdrag å holde et offentlig foredrag, hvor skal du da begynne?

Studer disposisjonen

Før du foretar noen undersøkelser, bør du lese disposisjonen og meditere over den til du får tak i tanken bak den. Merk deg temaet, som er tittelen på disposisjonen. Hva er det du skal lære tilhørerne? Hva er hensikten med foredraget?

Gjør deg kjent med hovedpunktene. Analyser dem. Hvordan er de knyttet til temaet? Under hvert hovedpunkt er det ført opp underpunkter. Tanker som utdyper underpunktene, er plassert under dem igjen. Merk deg hvordan hver del av disposisjonen bygger på den foregående, leder fram til den neste og bidrar til at hensikten med foredraget blir oppnådd. Så snart du forstår temaet, hensikten med foredraget og hvordan hovedpunktene bidrar til at hensikten blir oppnådd, er du klar til å begynne å arbeide med stoffet.

I første omgang kan det være nyttig å tenke på foredraget som fire—fem korte taler, med hvert sitt hovedpunkt. Utarbeid én av disse om gangen.

Den disposisjonen du har fått, er et hjelpemiddel til bruk under forberedelsene. Det er ikke meningen at den skal tjene som de notatene du bruker under selve framføringen av foredraget. Den er som et skjelett. Du må billedlig talt la den få kjøtt på beina, gi den et hjerte og blåse liv i den.

Bruk av skriftsteder

Jesus Kristus og hans disipler bygde sin undervisning på Skriftene. (Luk. 4: 16—21; 24: 27; Apg. 17: 2, 3) Du kan gjøre det samme. Bibelen bør danne grunnlaget for foredraget. I stedet for ganske enkelt å forklare og anvende formuleringene i disposisjonen bør du merke deg

hvordan disse formuleringene blir støttet av Bibelen, og så undervise ut fra den.

Når du utarbeider foredraget, bør du studere hvert skriftsted som disposisjonen henviser til. Legg merke til sammenhengen. Noen skriftsteder gir ganske enkelt nyttige bakgrunnsopplysninger. Du behøver ikke å lese eller kommentere alle sammen under framføringen av foredraget. Velg ut dem som har størst verdi for tilhørerne. Hvis du konsentrerer deg om de skriftstedene som disposisjonen henviser til, behøver du sannsynligvis ikke å trekke inn andre skriftsteder.

Hvor vellykket foredraget blir, avhenger ikke av antall skriftsteder som blir brukt, men av kvaliteten på undervisningen. Når du skal lese skriftsteder, bør du vise hvorfor de blir brukt. Bruk tid på å anvende dem. Etter at du har lest et skriftsted, er det fint å holde Bibelen oppslått mens du drøfter det. Tilhørerne gjør sannsynligvis det samme. Hvordan kan du vekke tilhørernes interesse og hjelpe dem til å få større utbytte av Guds Ord? (Neh. 8: 8, 12) Det kan du gjøre ved hjelp av forklaringer, illustrasjoner og anvendelser.

Forklaringer. Når du forbereder deg til å forklare et nøkkelskriftsted, kan du spørre deg selv: «Hva betyr det? Hvorfor har jeg det med i foredraget? Hva kan tilhørerne spørre seg om når det gjelder dette verset?» Du trenger kanskje å analysere sammenhengen, bakgrunnen, ordenes nøyaktige betydning og skribentens hensikt. Dette krever at du foretar undersøkelser. Du finner et vell av verdifulle opplysninger i de publikasjonene som «den tro og kloke slave» har skaffet til veie. (Matt. 24: 45–47) Ikke prøv å forklare alt i skriftstedet, men forklar hvorfor du fikk tilhørerne til å lese det i forbindelse med det punktet som blir drøftet.

Illustrasjoner. Hensikten med illustrasjoner er å gi tilhørerne en dypere forståelse eller å hjelpe dem til å huske et punkt eller et prinsipp som du har drøftet. Illustrasjoner hjelper tilhørerne til å oppfatte det du har fortalt dem, og sette det i sammenheng med noe de vet fra før. Det var dette Jesus gjorde da han holdt sin berømte bergpreken. Slike uttrykk som «himmelens fugler», «liljene på marken», «den trange port», 'huset på klippen' og mange andre av samme slag gjorde hans undervisning poengtert, klar og uforglemmelig. — Matt., kap. 5–7.

Anvendelser. Ved å forklare skriftstedene og illustrere poenget i dem gir du tilhørerne kunnskap, men det er anvendelsen av denne kunnskapen som bringer resultater. Det er riktignok tilhørernes ansvar å handle

i overensstemmelse med Bibelens budskap, men du kan hjelpe dem til å forstå hva de trenger å gjøre. Så snart du føler deg sikker på at tilhørerne forstår det verset som blir drøftet, og ser hvilken sammenheng det har med det punktet som blir behandlet, bør du bruke tid på å vise dem hvilken betydning det har for vår tro og livsførsel. Legg vekt på de fordelene det bringer å ta avstand fra gale oppfatninger og handlinger som ikke er i harmoni med den sannhet som blir drøftet i foredraget.

Når du tenker over hvordan du skal anvende skriftsteder, bør du huske at tilhørerne har svært ulik bakgrunn og befinner seg i en rekke forskjellige livssituasjoner. Blant dem som er til stede, kan det være nyinteresserte, ungdommer, eldre og personer som sliter med forskjellige slags problemer. Gjør talen praktisk og realistisk. Unngå å komme med veiledning som høres ut som den er rettet til bare noen få.

Foredragsholderens avgjørelser

Noen avgjørelser i forbindelse med foredraget er allerede blitt truffet for deg. Hovedpunktene er tydelig angitt, og det framgår klart hvor mye tid du skal bruke på drøftelsen av hvert av dem. Andre avgjørelser må du treffe selv. Du velger kanskje å bruke mer tid på visse underpunkter og mindre på andre. Du behøver ikke å behandle hvert eneste underpunkt i like stor utstrekning. En slik framgangsmåte kunne få deg til å fare igjennom stoffet og overdynte tilhørerne med opplysninger. Hvordan kan du finne ut hva du bør forklare grundig, og hva du bare bør nevne kort, eller i forbifarten? Spør deg selv: «Hvilke punkter hjelper meg til å få fram foredragets sentrale tanke? Hvilke punkter har best forutsetning for å være til nytte for tilhørerne? Vil det at jeg utelater et bestemt skriftsted og et punkt som er knyttet til det, svekke den bevisrekken jeg presenterer?»

Pass nøye på at du ikke fletter spekulasjoner eller personlige meninger inn i foredraget. Selv Guds Sønn, Jesus Kristus, unngikk å tale 'av seg selv'. (Joh. 14: 10) Ha i tankene at folk kommer på Jehovas vitners møter fordi de ønsker å lære om Bibelen. Hvis du etter hvert er blitt kjent som en god foredragsholder, er det sannsynligvis fordi du har gjort det til en vane å rette oppmerksomheten mot Guds Ord, ikke mot deg selv. Av den grunn blir foredragene dine satt pris på. — Fil. 1: 10, 11.

Etter at du har gjort en enkel disposisjon om til en innholdsrik forklaring av Bibelen, er tiden inne til å øve på foredraget. Det er nyttig å gjøre dette høyt. Det viktigste er at du forvisser deg om at du har

alle punktene klart for deg. Du må kunne legge hele din sjel i framføringen, gjøre stoffet levende og legge fram sannheten på en begeistret måte. Før du holder foredraget, kan du spørre deg selv: «Hva håper jeg å utrette? Kommer hovedpunktene tydelig fram? Danner Bibelen virkelig grunnlaget for foredraget? Leder hvert hovedpunkt naturlig fram til det neste? Bygger foredraget opp verdsettelse av Jehova og hans åndelige gaver? Er avslutningen direkte knyttet til temaet? Viser den tilhørerne hva de bør gjøre, og blir de ansporet til å gjøre det?» Hvis du kan svare ja på disse spørsmålene, er du i stand til å 'gjøre godt med kunnskap', til gagn for menigheten og til pris for Jehova. — Ordsp. 15: 2.

NÅR DU SKAL TALE GJENNOM EN TOLK

Ofte finnes det mange språkgrupper i et land, så foredragsholdere kan bli bedt om å holde bibelske foredrag gjennom en tolk. Hvis du får et slikt oppdrag, kan de nedenstående retningslinjene være til hjelp både for deg og for tolken.

- Hvor virkningsfullt foredraget blir, avhenger for en stor del av tolkens innsats. Selv en erfaren tolk gjør det bedre hvis du hjelper ham med forberedelsene.
- Generelt sett må du forkorte foredraget med minst en tredjedel for at det skal bli tid til tolkingen. (Et unntak er tolking til tegnspråk, for det kan gjøres nesten simultant.)
- Før framføringen bør du gjennomgå den generelle disposisjonen til foredraget og tanken bak den sammen med tolken. Hvis du skal holde et manuskriptforedrag på et områdestevne, bør tolken få se manuskriptet god tid i forveien.
- Drøft med tolken de skriftstedene du har tenkt å bruke. Forviss deg om at Bibelen på målspråket formidler den samme tanken som den Bibelen du selv bruker. Vis tolken hvilke uttrykk i skriftstedene som skal framheves eller forklares.
- Avgjør om skriftstedene skal leses på begge språkene eller bare på det ene. Det kan være tilstrekkelig at de blir lest på målspråket.
- Hvis du er for rask når du nevner datoer, tall og skriftstedshenvisninger, kan det oppstå problemer. Legg inn nyttige pauser, og bruk helst runde tall når du kommer med statistiske opplysninger.
- Drøft alle illustrasjoner, idiomer og uvanlige uttrykk som du planlegger å bruke. Forviss deg om at tolken forstår dem, og at det er mulig å overbringe de samme tankene på målspråket.
- Bruk korte setninger. Uttrykk fullstendige tanker før du tar pauser for å la tolken slippe til. (Han gjengir tanker, ikke nødvendigvis alle ordene.) La tolken gjøre seg ferdig før du begynner på neste setning.
- Tolken er avhengig av at du bruker god stemmestyrke og uttaler ordene tydelig.

Hvordan du kan anvende lærekunst

HVILKET mål har du for din undervisning? Hvis du nylig er blitt en Rikets forkynner, ønsker du sikkert å lære hvordan du kan lede et bibelstudium, ettersom Jesus gav sine etterfølgere i oppdrag å gjøre disipler. (Matt. 28: 19, 20) Hvis du allerede har en viss erfaring i denne virksomheten, har du kanskje som mål å bli flinkere til å nå hjertet til dem du prøver å hjelpe. Hvis du har barn, ønsker du selvfølgelig å undervise på en slik måte at barna får lyst til å innvie sitt liv til Gud. (3. Joh. 4) Hvis du er en eldste eller trakter etter å få dette privilegiet, går du kanskje inn for å bli en offentlig foredragsholder som kan bygge opp en dypere verdsettelse av Jehova og hans veier hos tilhørerne. Hvordan kan du nå disse målene?

Merk deg hvordan den store Lærer, Jesus Kristus, underviste. (Luk. 6: 40) Enten Jesus talte til en folkemengde i en fjellskråning eller til bare noen få som han gikk sammen med på veien, gjorde det han sa, og den måten han sa det på, varig inntrykk. Jesus stimulerte tilhørernes sinn og hjerte, og han hjalp dem til å forstå hvordan de kunne anvende den veiledningen han gav. Kan du utrette noe lignende?

Stol på Jehova

Jesu evne til å undervise ble styrket både av det fortrolige forholdet han hadde til sin himmelske Far, og av den velsignelsen han fikk av Guds ånd. Ber du oppriktig til Jehova om at han må hjelpe deg til å lede et hjemmebibelstudium på en virkningsfull måte? Hvis du har barn, ber du da regelmessig om Guds ledelse i undervisningen av barna? Ber du inderlige bønner når du forbereder deg til å holde foredrag eller lede møter? Ved å vende deg tillitsfullt til Jehova på denne måten får du hjelp til å bli dyktigere til å undervise.

En som har tillit til Jehova, støtter seg også til hans Ord, Bibelen. Den siste kvelden av sitt liv som et fullkomment menneske sa Jesus i bønn til sin Far: «Jeg har gitt dem ditt ord.» (Joh. 17: 14) Selv om Jesus hadde omfattende erfaring, talte han aldri på eget initiativ. Han talte alltid det hans Far hadde lært ham, noe som utgjør et godt eksempel for oss. (Joh. 12: 49, 50) Guds ord, som er bevart i Bibelen, har kraft til å virke på mennesker — på deres handlinger og innerste tanker og følelser. (Hebr. 4: 12) Etter hvert som du vokser i kunnskap om Guds Ord

og blir dyktig til å bruke det i din tjeneste, tilegner du deg lærekunst som drar mennesker til Gud. — 2. Tim. 3: 16, 17.

Ær Jehova

Det å etterligne Jesu undervisning dreier seg ikke bare om å være i stand til å holde en interessant tale. Det er sant at folk undret seg over Jesu «vinnende ord». (Luk. 4: 22) Men hva var Jesu mål med å tale på en dyktig måte? Det var å ære Jehova, ikke å henlede oppmerksomheten på seg selv. (Joh. 7: 16–18) Han kom med denne oppfordringen til sine etterfølgere: «La deres lys skinne for menneskene, så de kan se deres gode gjerninger og *gi ære til deres Far*, som er i himlene.» (Matt. 5: 16) Denne veiledningen bør ha betydning for den måten vi underviser på. Det bør være vårt ønske å unngå alt som hindrer oss i å nå dette målet. Så når vi planlegger hva vi skal si, eller hvordan vi skal si det, kan vi spørre oss selv: «Øker dette verdsettelsen av Jehova, eller henleder det oppmerksomheten på meg selv?»

Noe som bidrar til virkningsfull undervisning, er illustrasjoner og eksempler fra det virkelige liv. Men hvis du bruker lang tid på å redegjøre for en illustrasjon eller tar med unødvendig mange detaljer i en opplevelse, forsvinner kanskje det poenget du vil ha fram. Det å fortelle historier som bare er underholdende, kan på lignende måte motvirke hensikten med vår tjeneste. Den som underviser, henleder i virkeligheten oppmerksomheten på seg selv i stedet for å nå det egentlige målet for teokratisk undervisning.

‘Lag et skille’

Hvis en person virkelig skal bli en disippel, må han tydelig forstå den undervisningen som blir gitt. Han må høre sannheten og merke seg hvordan den skiller seg ut fra andre trosoppfatninger. For å hjelpe ham til å gjøre dette kan det være nyttig å stille opp motsetninger.

Jehova oppfordret gjentatte ganger sitt folk til å «lage et skille» mellom det som er rent, og det som er urent. (3. Mos. 10: 9–11) Han sa at de som skulle tjene i hans store åndelige tempel, skulle lære folk «forskjellen mellom det som er hellig, og det som ikke er hellig». (Esek. 44: 23) Ordspråksboken stiller opp mange kontraster mellom rettferdighet og ondskap, mellom visdom og dårskap. Også ting som ikke er motsetninger, kan skilles fra hverandre. Apostelen Paulus pekte på en forskjell mellom en rettferdig mann og en god mann, slik det er beskrevet i Romerne 5: 7. I brevet til hebreerne viste han at Kristus utfører en øversteprestelig tjeneste som overgår den som ble utført av Aron. Ja, pedagogen Johann

Amos Comenius på 1600-tallet hadde rett da han skrev: «Å undervise er rett og slett å vise hvordan ting skiller seg fra hverandre i deres forskjellige formål, former og opphav. . . . Den som forklarer forskjeller mellom ting på en god måte, underviser derfor på en god måte.»

La oss tenke oss at du underviser noen om Guds rike. Hvis vedkommende ikke forstår hva Riket er, kan du vise ham at Bibelens lære står i kontrast til forestillingen om at Riket ganske enkelt er en tilstand i en persons hjerte. Eller du kan vise hvordan Riket skiller seg ut fra menneskelige herredømmer. Men overfor personer som kjenner disse grunnleggende sannhetene, kan du gå mer i detalj. Du kan vise dem hvordan det messianske rike er forskjellig fra Jehovas eget universelle kongedømme, som er beskrevet i Salme 103: 19, eller fra 'Guds elskede Sønns rike', som er omtalt i Kolosserne 1: 13, eller fra 'administrasjonen', som er nevnt i Efeserne 1: 10. Bruken av kontraster kan hjelpe tilhørerne til å få en klar forståelse av denne viktige bibelske læren.

Jesus benyttet seg stadig av dette virkemidlet i sin undervisning. Han trakk fram motsetningen mellom den vanlige oppfatningen av Mose-loven og den egentlige hensikten med Loven. (Matt. 5: 21–48) Han viste hvilken forskjell det var mellom sann gudhengivenhet og fari-seernes hyklerske handlinger. (Matt. 6: 1–18) Han påpekte forskjellen mellom den ånd som ble lagt for dagen av dem som 'rådte som her-rer' over andre, og den selvoppofrende ånd som hans etterfølgere måtte vise. (Matt. 20: 25–28) En annen gang bad han sine tilhørere om selv å finne motsetningen mellom selvrettferdighet og ekte anger, slik det er beskrevet i Matteus 21: 28–32. Det fører oss over på et annet verdifullt trekk ved god undervisning.

Oppmuntre tilhørerne til å tenke

I Matteus 21: 28 leser vi at Jesus innledet sin sammenligning ved å spørre: «Hva mener dere?» En dyktig lærer nøyer seg ikke med å legge fram fakta eller oppgi svar. I stedet oppmuntrer han tilhørerne til å utvikle sin tenkeevne. (Ordsp. 3: 21; Rom. 12: 1) Det gjør han blant annet ved å stille spørsmål. Ifølge Matteus 17: 25 spurte Jesus: «*Hva mener du, Simon? Hvem får kongene på jorden avgifter eller koppskatt fra? Fra sine sønner eller fra de fremmede?*» Jesu tankevekkende spørsmål hjalp Peter til selv å trekke den riktige konklusjonen med hensyn til betaling av tempelskatten. Da Jesus svarte den mannen som spurte: «Hvem er egentlig min neste?», stilte han på lignende måte opp en motsetning mellom det en prest og en levitt gjorde, og det en samaritan gjorde. Så

spurte han: «Hvem av disse tre synes du viste seg som en neste for den mannen som falt blant røverne?» (Luk. 10: 29—36) Også her oppfordret Jesus sin tilhører til å besvare sitt eget spørsmål, i stedet for å tenke for ham. — Luk. 7: 41—43.

Bestreb deg på å nå hjertet

Lærere som får tak i meningen i Guds Ord, er klar over at den sanne tilbedelse ikke bare dreier seg om å lære visse fakta og overholde visse regler. Den er basert på et godt forhold til Jehova og på verdsettelse av hans veier. Slik tilbedelse har med hjertet å gjøre. (5. Mos. 10: 12, 13; Luk. 10: 25—27) I Bibelen sikter ordet «hjerte» ofte til hele det indre menneske, deriblant slike ting som lengsler, hengivenhet, følelser og motiver.

Jesus visste at mennesker ser på det ytre, men at Gud ser hvordan hjertet er. (1. Sam. 16: 7) Vår tjeneste for Gud bør være motivert av kjærlighet til ham, ikke av et ønske om å gjøre inntrykk på andre mennesker. (Matt. 6: 5—8) Fariseerne gjorde derimot mange ting for syns skyld. De la stor vekt på å overholde detaljer i Loven og å følge regler som de selv hadde laget. Men de la ikke for dagen de egenskapene som ville ha vist at de virkelig var knyttet til den Gud som de hevdet at de tilbad. (Matt. 9: 13; Luk. 11: 42) Jesus lærte at det riktignok er viktig å adlyde Guds krav, men at verdien av slik lydighet er avhengig av hva som bor i hjertet. (Matt. 15: 7—9; Mark. 7: 20—23; Joh. 3: 36) Vår undervisning er mest virkningsfull når vi følger Jesu eksempel. Det er viktig at vi hjelper folk til å lære hva Gud krever av dem. Men det er også viktig at de kjenner og elsker Jehova som person, slik at deres handlemåte gjenspeiler den verdsettelse de har av å kunne stå i et godkjent forhold til den sanne Gud.

For å få utbytte av slik undervisning må en person være klar over hva som bor i hans eget hjerte. Jesus oppfordret folk til å analysere sine motiver og granske sine følelser. Når han korrigerte en gal oppfatning, pleide han å spørre sine tilhørere om hvorfor de tenkte, sa eller gjorde visse ting. Men han lot det ikke være med det; han fulgte opp spørsmålet med en uttalelse, en illustrasjon eller en handling som oppmuntret dem til å betrakte ting på rette måte. (Mark. 2: 8; 4: 40; 8: 17; Luk. 6: 41, 46) Vi kan på samme måte hjelpe våre tilhørere ved å foreslå at de stiller seg slike spørsmål som: «Hvorfor appellerer denne handlemåten til meg? Hvorfor reagerer jeg som jeg gjør på denne situasjonen?» Motiver dem så til å betrakte ting fra Jehovas synspunkt.

Anvend stoffet

En god lærer vet at «visdommen er det viktigste». (Ordsp. 4: 7) Visdom er evnen til å anvende kunnskap på en slik måte at en kan løse problemer, unngå farer, nå mål og hjelpe andre. En lærer har ansvaret for å hjelpe dem han underviser, til å kunne gjøre dette, men han skal ikke treffe avgjørelser for dem. Når du drøfter forskjellige bibelske prinsipper med en interessert, bør du hjelpe ham til å resonnerer. Du kan henvise til en situasjon fra det daglige liv og så spørre ham om hvordan det bibelske prinsippet dere nettopp har studert, kan hjelpe ham hvis han skulle komme opp i den situasjonen. — Hebr. 5: 14.

I den talen som apostelen Peter holdt på pinsedagen i år 33, finner vi et eksempel på en praktisk anvendelse som angikk folks liv. (Apg. 2: 14–36) Etter at Peter hadde drøftet tre skriftsteder som folkemengden hevdet å tro på, knyttet han disse til hendelser som de alle hadde vært vitne til. Som følge av det ble tilhørerne ansporet til å handle på grunnlag av det de hadde hørt. Har din undervisning en lignende virkning på folk? Gjør du mer enn bare å ramse opp fakta, slik at du hjelper folk til å forstå hvorfor ting er som de er? Oppfordrer du dem til å tenke over hvordan det de lærer, bør virke inn på deres liv? Det kan nok være at de ikke direkte spør: «Hva skal vi gjøre?», slik folkemengden på pinsedagen gjorde, men hvis du har anvendt skriftstedene godt, blir de ansporet til å handle på rette måte. — Apg. 2: 37.

Når dere foreldre leser i Bibelen sammen med barna, har dere en fin anledning til å lære dem opp til å tenke over hvordan bibelske prinsipper skal anvendes i praksis. (Ef. 6: 4) Dere kan for eksempel velge ut noen vers fra den ukentlige bibellesningen, drøfte hva de betyr, og så stille slike spørsmål som: «Hvilken veiledning får vi her? Hvordan kan vi bruke disse versene i tjenesten? Hva forteller de oss om Jehova og hans måte å gjøre tingene på, og hvordan bygger dette opp vår verdsettelse av ham?» Oppmuntre familiemedlemmene til å si noe om disse punktene under drøftelsen av viktige punkter fra bibellesningen på den teokratiske tjenesteskolen. De versene de kommenterer, vil sannsynligvis være de versene de husker.

Vær et godt eksempel

Du underviser ikke bare ved det du sier, men også ved det du gjør. Din handlemåte utgjør et praktisk eksempel på hvordan en skal

anvende det du forteller om. Det er på denne måten barn lærer. Når de etterligner foreldrene sine, viser de at de ønsker å være lik dem. De vil gjerne vite hvordan det er å gjøre det foreldrene gjør. Slik er det også med dem du underviser. Når de 'blir etterlignere av deg, liksom du er det av Kristus', begynner de å erfare de velsignelsene det bringer å vandre på Jehovas veier. (1. Kor. 11: 1) Det Gud gjør for dem, blir en del av deres egne erfaringer.

Dette er en tankevekkende påminnelse om hvor viktig det er å foregå med et rett eksempel. 'Hva slags mennesker vi er med hensyn til gjerninger som hører en hellig livsførsel og gudhengivenhet til', har mye å si for at de vi underviser, skal få en levende demonstrasjon av hvordan bibelske prinsipper skal anvendes. (2. Pet. 3: 11) Hvis du oppmuntrer en som studerer Bibelen, til å lese Guds Ord hver dag, må du være flittig til å lese Guds Ord selv. Hvis du vil at barna dine skal lære å rette seg etter bibelske prinsipper, må du forvisse deg om at de ser at din handlemåte er i harmoni med Guds vilje. Hvis du lærer menigheten at det er viktig å være nidkjær i tjenesten, må du gå inn for å ha en full andel i dette arbeidet. Når du praktiserer det du lærer, er du bedre i stand til å motivere andre. — Rom. 2: 21–23.

Med tanke på å forbedre din undervisning kan du spørre deg selv: «Når jeg gir veiledning, går jeg da fram på en slik måte at jeg får tilhørerne til å forandre innstilling og begynne å snakke og oppføre seg på en annen måte? Får jeg tydelig fram forskjellen mellom én oppfatning eller handlemåte og en annen? Hva gjør jeg for å hjelpe de nyinteresserte, barna mine eller menigheten til å huske det jeg sier? Viser jeg tydelig hvordan tilhørerne bør anvende det de lærer? Kan de se at jeg selv gjør dette? Forstår de hvordan deres reaksjon på det som blir drøftet, kan ha innvirkning på deres forhold til Jehova?» (Ordsp. 9: 10) Fortsett å vie slike ting oppmerksomhet og gå inn for å bli flinkere til å undervise. «Gi stadig akt på deg selv og på din undervisning. Hold ved med disse ting, for ved å gjøre dette skal du frelse både deg selv og dem som hører på deg.» — 1. Tim. 4: 16.

HVORDAN DU KAN GI VIRKNINGSFULL UNDERVISNING

- Stol på Jehova, ikke på dine egne evner
- Vær klar over hvilken kraft Guds Ord har, og bruk den godt
- Ha som mål å ære Jehova, ikke å henlede oppmerksomheten på deg selv
- Still opp motsetninger for å hjelpe andre til å forstå ting klart
- Oppmuntre tilhørerne til å tenke
- Oppfordre andre til å granske sine motiver og følelser
- Oppmuntre tilhørerne til å vurdere hvordan kunnskap fra Bibelen bør virke inn på deres liv
- Vær et godt eksempel

Hvordan du kan bli flinkere til å føre samtaler

SYNES du det er lett å prate med andre? Mange blir nervøse bare ved tanken på å føre en samtale, særlig med en de ikke kjenner. Slike personer kan være sjenerte. De spør kanskje seg selv: «Hva skal jeg snakke om? Hvordan kan jeg innlede samtalen? Hvordan kan jeg holde den i gang?» Selvsikre, utadvendte personer kan ha en tendens til å dominere samtaler. For dem kan det være en utfordring å få andre til å uttale seg fritt og å lytte til det de sier. Så enten vi er sjenerte eller utadvendte, trenger vi alle å fortsette å utvikle samtalekunsten.

Begynn hjemme

For å bli flinkere til å føre samtaler er det fint å begynne hjemme. Oppbyggende samtaler kan bidra mye til en families lykke.

Det viktigste grunnlaget for å kunne føre slike samtaler er at vi virkelig bryr oss om hverandre. (5. Mos. 6: 6, 7; Ordsp. 4: 1–4) Når vi gjør det, ønsker vi å kommunisere, og vi lytter når en annen gjerne vil si noe. En annen viktig faktor er at vi har noe meningsfylt på hjertet. Hvis vi har et regelmessig program for personlig lesning og studium av Bibelen, har vi mye å snakke med hverandre om. God bruk av heftet *Gransk Skriftene daglig* kan stimulere til drøftelser. I løpet av dagen har vi kanskje en fin opplevelse i felttjenesten. Vi kan lese et eller annet som er lærerikt eller morsomt. Vi bør gjøre det til en vane å fortelle om slike ting når familien prater hyggelig sammen. Det gjør at det også blir lettere for oss å føre samtaler med folk utenfor familieکretsen.

Samtaler med fremmede

Mange kvier seg for å innlede en samtale med en de ikke kjenner. Men fordi Jehovas vitner har kjærlighet til Gud og til sin neste, gjør de seg oppriktige anstrengelser for å lære hvordan de kan snakke med andre for å gjøre dem kjent med bibelske sannheter. Hva kan hjelpe deg til å bli flinkere på dette området?

Filipperne 2: 4 inneholder et viktig prinsipp, for der får vi denne oppfordringen: 'Ha ikke med personlig interesse bare øye for deres egne saker, men ha også med personlig interesse øye for de andres

saker.' Se det på denne måten: Når du treffer en person for første gang, betrakter han deg som en fremmed. Hvordan kan du få ham til å slappe av? Et varmt smil og en vennlig hilsen hjelper. Men det er mer du bør være oppmerksom på.

Du kan ha avbrutt ham i det han tenkte på. Hvis du prøver å få ham til å snakke om det *du* har i tankene, uten å ta hensyn til det *han* har i tankene, vil han da reagere positivt? Hva gjorde Jesus da han traff en kvinne ved en brønn i Samaria? Hun var opptatt av å få tak i vann. Jesus tok utgangspunkt i det da han innledet en samtale med henne, og han fikk snart i gang en livlig åndelig drøftelse. — Joh. 4: 7–26.

Hvis du er observant, kan også du oppfatte hva folk sannsynligvis har i tankene. Ser en person glad eller trist ut? Er han eldre, kanskje svakelig? Ser du tegn på at det er barn i huset? Later det til at vedkommende er materielt velstående, eller til at han sliter med å skaffe seg det nødvendige til livets opphold? Ser du utsmykninger i hjemmet eller personlige smykker som vitner om religiøs tilknytning? Hvis du tar slike ting i betraktning i din innledende hilsen, kan det være at vedkommende betrakter deg som en som han har noe til felles med.

Hvis du ikke møter beboeren ansikt til ansikt, men kanskje bare hører stemmen hans gjennom en lukket dør, hvilken slutning kan du da trekke? Han lever kanskje i frykt. Kan du bruke den opplysningen til å innlede en samtale gjennom døren?

Noen steder kan du få i gang en samtale med en beboer ved å fortelle noe om deg selv — din bakgrunn, hvorfor du har oppsøkt ham, hvorfor du tror på Gud, hvorfor du begynte å studere Bibelen, og hvordan Bibelen har hjulpet deg. (Apg. 26: 4–23) Når du gjør det, må du selvfølgelig bruke godt skjønn og ha hensikten klart for deg. En slik framgangsmåte kan i sin tur få beboeren til å fortelle deg noe om seg selv og hvordan han ser på saker og ting.

I noen kulturer er det vanlig å være gjestfri mot fremmede. Det hender kanskje ofte at folk ber deg komme inn og sitte ned. Hvis du etter å ha satt deg spør høflig om hvordan det står til med familien, og lytter oppmerksomt til svaret, kan det være at beboeren er like lydhør overfor det du har på hjertet. Andre viser enda større interesse for besøkende, så de innledende hilsenene kan være ganske

HVORDAN DU KAN FÅ I GANG EN SAMTALE

- Følg lokal skikk og bruk
- Gi en oppriktig kompliment
- Nevn noe av felles interesse
- Spør den andre om hans personlige mening

omfattende. Mens disse blir utvekslet, kan beboeren oppdage at han har en del til felles med deg. Det kan føre til en oppbyggende drøftelse av åndelige spørsmål.

Hva om det er mange mennesker i ditt distrikt som snakker et annet språk enn deg? Hvordan kan du nå disse menneskene? Hvis du lærer deg om så bare en enkel hilsen på noen av disse språkene, vil folk forstå at du er interessert i dem. Det kan bane veien for videre kommunikasjon.

Hvordan du kan holde en samtale i gang

For å kunne holde en samtale i gang må du være interessert i den andres tanker. Oppmuntre ham til å uttrykke seg hvis han er villig til å gjøre det. Velvalgte spørsmål kan få ham på glid. Det er vanligvis best å spørre om hans personlige mening, ettersom slike spørsmål gjerne besvares med noe mer enn et ja eller et nei. Etter at du har nevnt et problem som gjør seg gjeldende der på stedet, kan du for eksempel spørre: «Hva tror du er årsaken til denne situasjonen?», eller: «Hvordan mener du problemet kan løses?»

Når du stiller et spørsmål, må du lytte oppmerksomt til svaret. Gi uttrykk for din oppriktige interesse med et ord, et nikk eller en håndbevegelse. La være å avbryte. Tenk med et åpent sinn over det beboeren sier. 'Vær snar til å høre, sen til å tale.' (Jak. 1: 19) Når du så kommer med din kommentar, bør du vise at du virkelig har lyttet til det han har sagt.

Vær samtidig klar over at det ikke er alle som svarer på spørsmålene dine. Noen reagerer kanskje bare med hevede øyenbryn eller et smil. Andre nøyter seg med å si ja og ha. Ikke bli frustrert over det. Vær tålmodig. Unngå å presse på for å få i gang en samtale. Hvis den andre er villig til å lytte, kan du benytte anledningen til å komme med noen oppbyggende tanker fra Bibelen. Med tiden kan han begynne å se på deg som en venn. Da vil han kanskje være villig til å gi mer åpent uttrykk for tankene sine.

Når du snakker med folk, bør du tenke framover. Hvis en person reiser en rekke spørsmål, kan du svare på noen av dem, men la det bli igjen et par til neste gang dere snakker sammen. Si at du kan foreta noen undersøkelser, og gå deretter tilbake og fortell ham hva du har funnet ut. Hvis han ikke stiller noen spørsmål, kan du avslutte samtalen med å nevne et spørsmål som du tror vil interessere ham. Si at dere

kan snakke om det neste gang du kommer. Du kan få mange ideer til slike spørsmål ved å se i boken *Resonner ut fra skriftene*, brosjyren *Hva krever Gud av oss?* og nyere numre av *Vakttårnet* og *Våk opp!*

Samtaler med trosfeller

Når du treffer et annet av Jehovas vitner for første gang, tar du da initiativet til å bli kjent med vedkommende? Eller forholder du deg bare taus? Kjærlighet til våre brødre bør få oss til å ønske å bli kjent med dem. (Joh. 13: 35) Hvordan kan du begynne? Du kan ganske enkelt si hva du heter, og spørre den andre om hva han heter. Hvis du spør om hvordan han ble kjent med sannheten, kommer det vanligvis i gang en interessant samtale som hjelper dere til å bli kjent med hverandre. Selv om du ikke klarer å uttrykke deg særlig flytende, viser anstrengelsene dine at du virkelig bryr deg om den andre, og det er det som teller.

Hvordan kan du føre en meningsfylt samtale med en i din egen menighet? Vis ekte interesse for ham og hans familie. Er møtet akkurat ferdig? Nevn noen tanker som du syntes var lærerike. Dette kan være nyttig for dere begge. Du kan nevne et interessant punkt i et av de nyeste numrene av *Vakttårnet* eller *Våk opp!* Men ikke gjør det for å briljere eller for å sette den andres kunnskaper på prøve. Gjør det for å fortelle om noe du likte spesielt godt. Du kan snakke om et oppdrag som en av dere skal ha på den teokratiske tjenesteskolen, og utveksle noen tanker om hvordan det kan framføres. Du kan også fortelle opplevelser fra felttjenesten.

Vår interesse for mennesker fører naturlig nok ofte til samtaler om mennesker — hva de sier og gjør. Humor kan også være et innslag i samtalerne våre. Kommer det vi sier, til å være oppbyggende? Hvis vi retter oss etter veiledningen i Guds Ord og lar oss lede av gudgitt kjærlighet, vil vår tale uten tvil være oppbyggende. — Ordsp. 16: 27, 28; Ef. 4: 25, 29; 5: 3, 4; Jak. 1: 26.

Før vi går ut i felttjenesten, forbereder vi oss. Kanskje du også kan forberede noe interessant å si når du prater med venner? Når du leser eller hører noe spennende, kan du merke deg punkter som du har lyst til å fortelle andre om. Med tiden vil du ha mye å velge mellom. Ved å gå fram på en slik måte kan du prate om mer enn rent dagligdagse ting. Måtte din tale framfor alt vise hvor dyrebart Guds Ord er for deg! — Sal. 139: 17.

NYTTIGE EGENSKAPER

- Frimodighet
- Varme og oppriktighet
- Passende personlig interesse

Vit hvordan du bør svare

NOEN spørsmål er som isfjell. Den vesentligste delen ligger skjult under overflaten. Et underliggende stridspunkt er ofte viktigere enn selve spørsmålet.

Selv når den som spør, er ivrig etter å høre svaret, må du kanskje finne ut hvor mye du skal si, og fra hvilken synsvinkel du skal belyse emnet, for å kunne vite hvordan du bør svare. (Joh. 16: 12) Enkelte ganger spør en person kanskje om noe han ikke har rett til å vite, eller egentlig ikke har godt av å vite, slik Jesus gjorde apostlene oppmerksom på. — Apg. 1: 6, 7.

Bibelen gir oss denne formaningen: «La deres tale alltid være tiltalende, krydret med salt, så dere vet hvordan dere bør svare enhver.» (Kol. 4: 6) Før vi svarer, må vi derfor ikke bare vurdere hva vi skal si, men også hvordan vi skal si det.

Vær oppmerksom på synspunktet til den som spør

Saddukeerne prøvde å fange Jesus i ord ved å spørre om hva som ville skje i oppstandelsen med en kvinne som hadde vært gift flere ganger. Men Jesus visste at de i virkeligheten ikke trodde på oppstandelsen. Da han svarte, tok han derfor for seg det feilaktige synspunktet som var den underliggende årsaken til spørsmålet. Ved å bruke et mesterlig *resonnement* og henvise til en kjent beretning i Skriftene fikk Jesus fram noe de aldri hadde tenkt på før — et tydelig vitnesbyrd om at Gud virkelig skal oppreise de døde. Hans svar gjorde motstanderne så forbløffet at de ikke våget å stille ham flere spørsmål. — Luk. 20: 27–40.

For å vite hvordan du bør svare, må du på lignende måte være oppmerksom på synspunktene og interessene til dem som stiller deg spørsmål. En klassekamerat eller en arbeidskamerat kan for eksempel spørre deg om hvorfor du ikke feirer jul. Hvorfor spør han? Er han virkelig interessert i å få vite grunnen, eller lurer han bare på om du har lov til å hygge deg? For å finne ut det trenger du kanskje å spørre om hva som er bakgrunnen for spørsmålet. Svar så ut fra det du får høre. Kanskje du også kan benytte anledningen til å vise hvordan det å følge Bibelens rettledning beskytter oss mot de sidene ved denne høytiden som er blitt en kilde til frustrasjon og en byrde for folk.

Sett at du blir bedt om å fortelle om Jehovas vitner for en gruppe skoleelever eller studenter. Etter at du har gitt en redegjørelse, kan det være at de stiller spørsmål. Hvis spørsmålene virker oppriktige og likeframme, kan det være best å gi enkle og direkte svar. Men hvis spørsmålene gjenspeiler fordommer i samfunnet, kan du utrette mer godt hvis du innleder svarene med å si litt om hva som kan forme folks syn på slike saker, og hvorfor Jehovas vitner velger å la Bibelen være sin rettesnor. Det er ofte en fordel å betrakte slike spørsmål som et tegn på engasjement, ikke som en provokasjon — selv om de kanskje blir framsatt på den måten. Svarene dine kan uansett utvide tilhørernes horisont, gi dem nøyaktige opplysninger og gjøre dem oppmerksom på det bibelske grunnlaget for våre trosoppfatninger.

Hvordan reagerer du hvis arbeidsgiveren din ikke er innstilt på å gi deg fri fra arbeidet så du kan overvære et stevne? Prøv først å se saken fra hans synsvinkel. Kan det hjelpe at du tilbyr deg å arbeide overtid på et annet tidspunkt? Kan det ha noen betydning at du forklarer for ham at den veiledningen som blir gitt på stevnene våre, hjelper oss til å være ærlige og pålitelige arbeidere? Hvis du viser at du tar hans interesser i betraktning, ser kanskje også han med velvilje på det han forstår er viktig i ditt liv. Men hva om han ønsker at du skal gjøre noe som er uærlig? En bestemt avvisning sammen med en henvisning til Bibelen vil vise hvor du står. Men kanskje du kan utrette mer godt hvis du først påpeker overfor ham at en som er villig til å lyve eller stjele til *fordel* for ham, også kan tenkes å ville lyve eller stjele til *skade* for ham?

Kanskje du er en elev som ikke ønsker å delta i visse ubibelske aktiviteter på skolen. Husk at læreren sannsynligvis ikke deler ditt syn, og det er hans ansvar å holde disiplin i klassen. De utfordringene du står overfor, er (1) å ta hensyn til det som bekymrer ham, (2) å forklare ditt standpunkt på en respektfull måte og (3) å holde fast ved det du vet behager Jehova. For at utfallet skal bli best mulig, kan det være at du må gjøre noe mer enn bare å komme med en enkel, direkte uttalelse om hva du tror på. (Ordsp. 15: 28) Hvis du er nokså ung, kan du sikkert få hjelp av faren eller moren din til å finne ut hva du bør si.

TING DU BØR TENKE OVER FØR DU SVARER

- Hvorfor spørsmålet ble stilt
- Hvilken grunnvoll du bør legge for at svaret skal bli oppfattet riktig
- Hvordan du kan forklare ditt standpunkt på en måte som tar hensyn til det som ligger den andre sterkt på hjertet
- Hvordan du kan uttrykke deg vennlig og med overbevisning
- Om du bør gi et direkte svar eller trekke fram bibelske prinsipper og eksempler som hjelper den andre til selv å avgjøre hva han bør gjøre

Til tider kan du komme i en situasjon der du må gjendrive anklager som en øvrighetsperson framsetter mot deg. En politibetjent, en offentlig tjenestemann eller en dommer krever kanskje at du skal besvare spørsmål som dreier seg om lydighet mot en bestemt lov, ditt nøytrale standpunkt som kristen eller ditt syn på det å delta i patriotiske sere-monier. Hvordan bør du svare? «Med et mildt sinn og dyp respekt,» er Bibelens råd. (1. Pet. 3: 15) Tenk dessuten over hvorfor øvrighetspersoner finner grunn til å ta opp slike saker, og nevnt respektfullt at du forstår dette. Og videre? Apostelen Paulus henviste til de rettighetene han hadde ifølge romersk lov, så du kan peke på de juridiske rettighetene som gjelder i ditt tilfelle. (Apg. 22: 25–29) Kanskje opplysninger om det standpunktet som de første kristne inntok, og som Jehovas vitner verden over inntar, kan få øvrighetspersonen til å se saken i et videre perspektiv. Eller du kan peke på hvordan det å anerkjenne Guds myndighet i virkeligheten motiverer folk til å følge landets lover mer samvittighetsfullt. (Rom. 13: 1–14) Mot en slik bakgrunn kan en redegjørelse for de bibelske grunnene til ditt standpunkt bli positivt mot-tatt.

Synet på Bibelen

Når du skal avgjøre hvordan du bør svare, kan du også trenge å ta i betraktning hvilket syn den som spør, har på De hellige skrifter. Det gjorde Jesus da han svarte på saddukeernes spørsmål om oppstandelsen. Ettersom han visste at de bare godtok Moses' skrifter, resonnerte han ut fra en beretning som stod i Pentateuken. Han innledet med å si: «Men at de døde blir oppreist, har også Moses gjort kjent.» (Luk. 20: 37) Du kan på samme måte finne det fordelaktig å sitere fra de delene av Bibelen som din tilhører godtar og er fortrolig med.

Hva om din tilhører ikke godtar Bibelen som autoritet? Legg merke til hvordan apostelen Paulus gikk fram i sin tale på Areopagos, slik det er beskrevet i Apostlenes gjerninger 17: 22–31. Han gjengav sannheter fra Skriftene uten å sitere dem direkte. Du kan om nødvendig gjøre det samme. Noen ganger må du kanskje ha flere drøftelser med en person før du kan henvise direkte til Bibelen. Når du så går over til å bruke Bibelen, kan det være en fordel at du først trekker fram noen grunner til at Bibelen er verd å ta i betraktning, i stedet for at du uten videre slår fast at den er Guds Ord. Målet ditt bør imidlertid være å avlegge et klart vitnesbyrd om Guds hensikt og med tiden la din tilhører selv få se hva

Bibelen sier. Bibelen er langt mer overbevisende enn noe av det vi selv sier. — Hebr. 4: 12.

‘Alltid tiltalende’

Jehova er en Gud som har svært tiltalende egenskaper, og det er derfor på sin plass at hans tjenere blir oppfordret til å la sin tale «alltid være tiltalende, krydret med salt». (Kol. 4: 6; 2. Mos. 34: 6) Det betyr at vi må tale på en vennlig måte, selv når det kan se ut til at våre tilhørere ikke fortjener det. Vi må være høflige, ikke bryske eller taktløse.

Mange mennesker lever under stort press og opplever daglig å bli utskjelt. Når vi besøker slike, er de kanskje uforskammete mot oss. Hvordan bør vi reagere? Bibelen sier: «Et mildt svar stiller voldsom harme.» Ofte kan et slikt svar også gjøre en som er uenig med oss, mildere stemt. (Ordsp. 15: 1; 25: 15) For mennesker som møter hjerteløshet hver dag, kan et vesen og en stemme som uttrykker vennlighet, være så appellerende at de kanskje hører på det gode budskap vi kommer med.

Vi er ikke interessert i å diskutere med dem som ikke viser respekt for sannheten. Vi ønsker i stedet å resonnerer ut fra Skriftene med folk som lar oss gjøre dette. Uansett hvilken situasjon vi møter, vet vi at vi bør svare med vennlighet og i overbevisning om at Guds dyrebare løfter er pålitelige. — 1. Tess. 1: 5.

Personlige avgjørelser og samvittighetsspørsmål

Når en trosfelle eller en du studerer Bibelen med, spør deg om hva han bør gjøre i en bestemt situasjon, hvordan bør du da svare? Du kan nok vite hva du selv ville ha gjort. Men enhver må ta ansvaret for sine avgjørelser i livet. (Gal. 6: 5) Apostelen Paulus fortalte at han oppmuntret til «lydighet ved tro» blant dem han forkynte for. (Rom. 16: 26) Det er et godt eksempel for oss. En som treffer avgjørelser først og fremst for å behage et annet menneske, for eksempel den som studerer Bibelen med ham, tjener mennesker og lever ikke ved tro. (Gal. 1: 10) Så et enkelt, direkte svar er ikke nødvendigvis det beste for den som stiller spørsmålet.

Hvordan kan du så svare på en måte som er i overensstemmelse med Bibelens retningslinjer? Du kan henlede oppmerksomheten på passende bibelske prinsipper og på eksempler som er tatt med i den bibelske beretningen. I noen tilfeller kan du kanskje vise ham hvordan han kan foreta undersøkelser for å finne disse prinsippene og eksemplene

selv. Du kan også drøfte prinsippene og verdien av eksemplene med ham, men uten å anvende dem på den konkrete situasjonen. Spør ham om han finner noe i dem som kan hjelpe ham til å treffe en klok avgjørelse. Foreslå at han i lys av disse prinsippene og eksemplene tenker over hvilken kurs som behager Jehova. På den måten hjelper du ham til å 'oppøve sine oppfatningsevner til å skjelne mellom rett og urett'. — Hebr. 5: 14.

Kommentarer på menighetsmøtene

På møtene i den kristne menighet har vi mange muligheter til å komme med en offentlig kunngjøring av vår tro. Vi kan blant annet være med på å kommentere når det blir stilt spørsmål fra talerstolen. Hvordan bør vi kommentere? Med et ønske om å velsigne Jehova, det vil si tale vel om ham. Det var det salmisten David gjorde da han befant seg «blant de forsamlede skarer». (Sal. 26: 12) Vi bør også kommentere på en slik måte at vi oppmuntrer våre trosfeller og oppløder dem «til kjærlighet og gode gjerninger», i tråd med apostelen Paulus' formaning. (Hebr. 10: 23–25) Det at vi studerer stoffet på forhånd, kan hjelpe oss til å gjøre dette.

Når du får ordet, bør du komme med enkle, klare og korte kommentarer. Ikke ta for deg hele avsnittet; kommenter bare ett punkt. Hvis du bare gir en del av svaret, får andre anledning til å komme med tilleggskommentarer. Det er spesielt nyttig å trekke fram de skriftstedene som det er henvist til i stoffet. Når du gjør det, bør du henlede oppmerksomheten på den delen av skriftstedet som er knyttet til det punktet som blir drøftet. Lær deg å kommentere med egne ord i stedet for å lese rett opp fra avsnittet. Ta det ikke så tungt om du ikke får uttrykt deg helt riktig i en av kommentarene dine. Dette er noe alle som kommenterer, opplever fra tid til annen.

Det er tydelig at det å vite hvordan vi bør svare, innebærer mer enn å kjenne selve svaret. Det krever skjelneevne. Men så tilfredsstillende det er å gi et svar som kommer fra ditt eget hjerte og rører ved andres hjerte! — Ordsp. 15: 23.

HVORDAN DU BØR KOMMENTERE PÅ MØTENE

- Hvis du er den første som får ordet, så kom med et enkelt, direkte svar på spørsmålet
- For å bidra med noe mer til drøftelsen kan du (1) vise hvordan et skriftsted som det er henvist til, er knyttet til det punktet som blir behandlet, (2) peke på hvordan stoffet berører vårt liv, (3) forklare hvordan opplysningene kan brukes, eller (4) fortelle en kort opplevelse som underbygger et hovedpunkt
- Lytt oppmerksomt til de kommentarene som blir gitt, slik at du vet hvordan du kan bygge videre på det som er blitt sagt
- Prøv å kommentere med egne ord

Kommunikasjon gjennom brev

BREV har beriket livet og forbedret oppførselen til millioner av mennesker. De fleste bøkene i De kristne greske skrifter var opprinnelig brev. Vi kan skrive brev for å oppbygge nye troende, holde kontakten med venner, oppmuntre brødre og søstre som har påtatt seg spesielle forpliktelser, styrke dem som opplever vanskeligheter, og formidle opplysninger som har betydning for menighetsanliggender. — 1. Tess. 1: 1–7; 5: 27; 2. Pet. 3: 1, 2.

Brevskrivning er også en virkningsfull måte å forkynne på. I noen områder bor mange i leiegårder der inngangsdøren er låst. Noen er borte det meste av tiden, så vi treffer dem ikke når vi forkynner fra hus til hus. Andre bor på isolerte steder.

Sykdom, uførhet eller dårlig vær kan til tider føre til at du må holde deg hjemme. Kanskje du kan skrive et brev for å avlegge et ytterligere vitnesbyrd overfor en slektning eller en du har forkynt uformelt for? Har en du har studert Bibelen med, flyttet? Et brev fra deg kan være akkurat det han trenger for å bevare interessen for åndelige ting. Eller kanskje du kan dele passende bibelske tanker med noen som nylig har giftet seg, er blitt foreldre eller har mistet en i familien?

Forkynnelse pr. brev

Når du skriver for å forkynne for en du aldri har truffet, bør du begynne med å fortelle hvem du er. Du kan forklare at du deltar i et internasjonalt frivillig arbeid. Hvis det later til å være på sin plass, kan du nevne at du er et av Jehovas vitner. La vedkommende få vite hvorfor du skriver i stedet for å avlegge et personlig besøk. Skriv som om du snakket med ham ansikt til ansikt. Men i tråd med formaningen om at vi skal 'vise oss å være forsiktige som slanger og likevel uskyl-dige som duer', bør du nøye overveie hvor mange opplysninger du vil gi om deg selv. — Matt. 10: 16.

Ta med i brevet det du ville ha sagt til vedkommende hvis du hadde kunnet besøke ham. Du kan kanskje omarbeide en innledning i «Resonnerboken» eller bruke en bibelsk presentasjon som har stått i et av de nyeste numrene av *Vår tjeneste for Riket*. Du kan reise et spørsmål og oppfordre vedkommende til å tenke over det. Noen

forkynnere forklarer ganske enkelt at vi tilbyr oss å besvare bibelske spørsmål uten at det koster noe, og så nevner de tittelen på noen kapitler i en av studiepublikasjonene våre. På side 73 finner du et eksempel på et brev som er skrevet for å avlegge et vitnesbyrd. Det kan gi deg noen ideer, men husk at det er bra å variere innholdet. Hvis en ikke gjør det, kan det være at folk etter hvert får det samme brevet gjentatte ganger.

Noen mennesker er lite lystne på å lese et langt brev fra en fremmed. Av den grunn kan det være best å fatte seg i korthet. Avslutt brevet så tidlig at mottakeren ikke blir lei av å lese det. Det er på sin plass å legge ved en trykt innbydelse til møtene i Rikets sal. Du kan også legge ved en traktat, en brosjyre eller et nummer av *Vakttårnet* eller *Våkn opp!* og forklare mottakeren at du kan skaffe ham bladene regelmessig hvis han ønsker det. Eller du kan spørre om du kan komme hjem til ham, så du kan utdype det emnet du har tatt opp i brevet.

Noen ord om utformingen

Se nærmere på eksemplet på side 73. Legg merke til dette: (1) Brevet virker ryddig, ikke slurvete. (2) Selv om konvolutten skulle bli forlagt, har mottakeren likevel avsenderens navn og adresse. (3) Hensikten med brevet blir uttrykt enkelt og direkte i det første avsnittet. (4) Hver hovedtanke blir behandlet i et eget avsnitt. (5) I betraktning av hensikten er brevet verken for familiært eller for formelt.

I et mer formelt brev, for eksempel et slikt brev som menighetens sekretær sender til avdelingskontoret, skal navnet på menigheten stå oppført, sammen med sekretærens eget navn, hans adresse og dato. Navnet og adressen til den personen eller organisasjonen som brevet er stilt til, skal også oppgis. Deretter følger en passende starthilsen. Som slutthilsen kan en for eksempel skrive «Vennlig hilsen» eller «Med vennlig hilsen» over underskriften. Selve underskriften bør være håndskrevet.

I ethvert brev bør det legges vekt på korrekt stavemåte, grammatikk og tegnsetting og selvfølgelig god orden. Det gir brevet og det budskapet det inneholder, den rette verdighet.

Utenpå konvolutten bør du alltid oppgi en avsenderadresse — helst din egen postadresse. Hvis du føler at det vil være uklokt å oppgi din egen adresse når du forkynner pr. brev for fremmede, kan du spørre de eldste om det er i orden at du oppgir adressen til menighetens

Rikets sal som avsenderadresse. Selskapet Vakttårnets adresse må aldri brukes til dette formålet, for det ville med urette gi inntrykk av at brevet er blitt sendt fra Selskapets kontor, noe som ville føre til forvirring. Hvis det ikke står oppført noen avsenderadresse og det er lagt ved litteratur, kan også det skape det feilaktige inntrykk at det er Selskapet som er avsenderen.

Forviss deg om at du betaler nok porto, særlig hvis du har lagt ved litteratur. Hvis portoen er for lav, kan mottakeren få en regning på det resterende beløpet, og det vil stille budskapet i et dårlig lys. Husk at når det blir lagt ved en brosjyre eller et blad, er portotaksten høyere enn for et brev alene.

Den rette tonen

Så snart du er ferdig med brevet, bør du lese igjennom det for å vurdere innholdet. Hvordan lyder det? Er det vennlig og taktfullt? Kjærlighet og vennlighet er blant de egenskapene vi bestrer oss på å legge for dagen i vår omgang med andre. (Gal. 5: 22, 23) Hvis du oppdager en negativ tone eller en antydning til pessimisme, bør du forandre på ordlyden.

Brev kan nå fram til steder som er stengt for deg. Av den grunn alene er de et viktig redskap i tjenesten. Ettersom et brev representerer deg og det du står for, bør du tenke over hva det sier, hvordan det ser ut, og hvordan det lyder. Det kan formidle nettopp det som trengs for å lede en dyrebar sjel inn på veien til livet eller for å styrke og oppmuntre ham til å fortsette å gå på den.

Lise Hansen
Strandgaten 34
1280 Storeby

1. juni 20—

Kjære Anne Olsen

Min mann og jeg bor her i distriktet. Vi har ikke fått anledning til å snakke med deg personlig, men vi har noen viktige opplysninger som vi gjerne vil gjøre deg kjent med. Du finner et eksempel på det i den vedlagte traktaten.

Vi har det privilegium å delta i et arbeid som blir utført av frivillige i over 200 land. I alle disse landene blir folk oppfordret til å dra nytte av et undervisningsprogram som gjør dem kjent med Bibelens svar på slike viktige spørsmål som: Hva er grunnen til at vi blir gamle og dør? Hva er meningen med livet? Hvordan kan en oppnå sann lykke?

Vi er engasjert i denne virksomheten fordi vi er oppriktig interessert i våre medmennesker. Vårt arbeid er ikke kommersielt. Vi håper at vi snart får anledning til å snakke med deg personlig. Du må gjerne kontakte oss på den ovenstående adressen.

Vennlig hilsen

[Underskrift]

Gå stadig framover

DA DU første gang lærte å anvende bibelske prinsipper, begynte dypt rotfestede tanke-, tale- og atferdsmønstre gradvis å forandre seg. Mye av dette fant sted allerede før du meldte deg inn på den teokratiske tjenesteskolen. Nå har du sannsynligvis kommet så langt at du har innviet ditt liv til Jehova. Betyr det at du kan slutte å gjøre framskritt? Langt ifra. Dåpen er bare en begynnelse.

Disippelen Timoteus tjente allerede som kristen eldste da Paulus sa til ham at han måtte 'grunne på' både den veiledningen han hadde fått, og de tjenesteprivilegiene han var betrodd. Han måtte «gå helt opp» i disse tingene, for at hans 'framgang kunne være tydelig for alle'. (1. Tim. 4: 12–15) Enten du nettopp har begynt å følge sannhetens vei, eller du har lang erfaring i å leve som kristen, bør du være interessert i å gjøre framskritt.

Kunnskap og forvandling

Ifølge Efeserne 3: 14–19 bad apostelen Paulus om at hans trosfeller fullt ut måtte 'fatte bredden og lengden og høyden og dybden' av sannheten. Med tanke på det gav Jesus gaver i form av mennesker som skulle undervise menigheten, bringe den i den rette tilstand og bygge den opp. Når vi regelmessig mediterer over Guds inspirerte Ord og får veiledning fra erfarne lærere, kan vi «vokse opp» åndelig sett. — Ef. 4: 11–15.

Denne veksten innebærer at vi blir 'gjort nye i vårt sinns drivkraft'. Det betyr at vi utvikler en sterk mental tilbøyelighet som er i harmoni med Guds og Kristi mentale tilbøyelighet. Det krever at vi stadig lar oss påvirke av deres tankegang, så vi kan «ta på den nye personlighet». (Ef. 4: 23, 24) Når du studerer evangeliene, ser du da i disse beretningene om Kristi liv et mønster som du bør følge? Går du inn for å merke deg bestemte karaktertrekk som Jesus la for dagen, og anstrenger du deg virkelig for å etterligne disse i ditt eget liv? — 1. Pet. 2: 21.

De emnene du kommer inn på når du snakker med andre, kan fortelle noe om i hvilken grad du har gjort slike framskritt. De som har tatt på den nye personlighet, gir seg ikke av med tale som er løgnaktig, krenkende, obskøn eller negativ. Deres tale er i stedet «god til

oppbyggelse, . . . så den kan overbringe det som er gagnlig, til dem som hører på». (Ef. 4: 25, 26, 29, 31; 5: 3, 4; Jud. 16) Deres uttalelser og kommentarer både privat og på menighetsmøtene viser at sannheten forandrer deres liv.

Hvis du ikke lenger blir «kastet omkring som av bølger og ført hit og dit av enhver lærdoms vind», er også det et tegn på framgang. (Ef. 4: 14) Hvordan reagerer du for eksempel når verden overøser deg med nye ideer, kampsaker eller former for underholdning? Blir du fristet til å bruke mindre tid på åndelige forpliktelser for å kunne engasjere deg i slike ting? Det kan i så fall hemme din åndelige framgang. Hvor mye mer fornuftig er det ikke å kjøpe tid til åndelige gjøremål! — Ef. 5: 15, 16.

Den måten du behandler andre mennesker på, kan også vitne om åndelig framgang. Har du lært å være 'inderlig medfølende, så du vil lig tilgir' dine brødre og søstre? — Ef. 4: 32.

Dine framskritt med hensyn til å gjøre tingene på Jehovas måte bør komme til uttrykk både i menigheten og i hjemmet. I tillegg bør de være åpenbare på skolen, på offentlige steder og på arbeidsplassen. (Ef. 5: 21 til 6: 9) Hvis du i alle slike sammenhenger legger gudgitte egenskaper for dagen i rikere mål, er det tydelig at du går framover.

Bruk den gave du har fått

Jehova har gitt enhver av oss evner og talenter. Han venter at vi skal bruke dem til beste for andre på en slik måte at han kan la sin ufortjente godhet komme til uttrykk gjennom oss. I den forbindelse skrev apostelen Peter: «Alt etter som hver enkelt har fått en gave, skal dere bruke den til å tjene hverandre som gode forvaltere av Guds ufortjente godhet.» (1. Pet. 4: 10) Hvordan tar du deg av din forvaltergjerning?

Peter fortsetter med å si: «Når noen taler, så la ham tale som om det var Guds hellige utsagn.» (1. Pet. 4: 11) Dette verset framhever det ansvaret vi har for å tale i fullstendig harmoni med Guds Ord, slik at Gud blir herliggjort. Den *måten* vi taler på, bør også herliggjøre Jehova. Undervisningen på den teokratiske tjenesteskolen kan hjelpe deg til å bruke dine evner til å utrette dette — til å herliggjøre Gud ved den måten du hjelper andre på. Hvordan bør du med det for øye vurdere dine framskritt på skolen?

I stedet for å legge vekt på hvor mange punkter du har gjennomgått på veiledningsskjemaet, eller på hvilken type oppdrag du har fått, bør du tenke over i hvilken grad opplæringen har forbedret kvaliteten av det lovprisningsofferet du frambærer. Skolen hjelper oss til å være mer effektive i felttjenesten. Så spør deg selv: «Forbereder jeg meg virkelig på hva jeg skal si i felttjenesten? Har jeg lært å vise personlig interesse for dem jeg forkynner for? Legger jeg grunnlaget for et gjenbesøk ved å reise et spørsmål som jeg lover å besvare neste gang? Hvis jeg studerer Bibelen med noen, går jeg da inn for å bli flinkere til å undervise på en slik måte at jeg når hans hjerte?»

Bedøm ikke framgangen bare ut fra hvilke tjenesteprivilegier du får. Framgangen viser seg ikke i selve oppdraget, men i hva du gjør ut av det. Hvis du har gjennomført et oppdrag som hadde med undervisning å gjøre, kan du spørre deg selv: «Anvendte jeg virkelig lærekunst? Behandlet jeg stoffet på en slik måte at det hadde praktisk verdi for dem som hørte på?»

For å følge formaningen om å bruke den gave du har fått, må du vise initiativ. Tar du initiativet til å samarbeide med andre i felttjenesten? Ser du etter anledninger til å hjelpe medlemmer av menigheten som er nye eller unge eller har dårlig helse? Tilbyr du deg å være med på å gjøre rent i Rikets sal eller å hjelpe til på forskjellige måter på stevnene? Kan du fra tid til annen være hjelpepioner? Er du i stand til å tjene som alminnelig pioner eller å hjelpe til i en menighet som har større behov? Hvis du er en bror, trakter du da etter å oppfylle de bibelske kravene til menighetstjenere og eldste? Din villighet til å tilby hjelp og påta deg ansvar er et tegn på framgang. — Sal. 110: 3.

Den rolle erfaring spiller

Hvis du føler deg utilstrekkelig fordi du mangler erfaring i å leve som kristen, så fatt mot. Guds Ord kan gjøre «den uerfarne vis». (Sal. 19: 7; 119: 130; Ordsp. 1: 1—4) Ved å anvende Bibelens veiledning kan vi dra nytte av Jehovas fullkomne visdom, som har større verdi enn all den lærdom en kan tilegne seg gjennom erfaring alene. Ikke desto mindre skaffer vi oss verdifull erfaring etter hvert som vi går framover i vår tjeneste for Jehova. Hvordan kan vi utnytte denne erfaringen best mulig?

En som har opplevd en rekke forskjellige forhold i livet, kan bli fristet til å tenke: «Jeg har stått overfor denne situasjonen før. Jeg vet hva

jeg skal gjøre.» Ville det være et uttrykk for visdom? Ordspråkene 3: 7 advarer: «Bli ikke vis i egne øyne.» Vår erfaring bør avgjort gi oss bedre innsikt i hvilke faktorer vi må ta i betraktning i forskjellige situasjoner i livet. Men hvis vi skal gjøre åndelige framskritt, bør erfaringen hjelpe oss til å erkjenne at vi trenger Jehovas velsignelse for å lykkes. Vår framgang viser seg da, ikke ved at vi møter situasjoner med stor selvsikkerhet, men ved at vi vender oss til Jehova for å få rettledning fra ham. Den viser seg ved at vi stoler på at ikke noe kan skje uten at han tillater det, og ved at vi bevarer et tillitsfullt og hengivent forhold til vår himmelske Far.

Fortsett å strekke deg framover

Selv om apostelen Paulus var en åndelig moden, salvet kristen, var han klar over at han måtte fortsette å 'strekke seg framover' for å kunne oppnå evig liv. (Fil. 3: 13–16) Har du det samme synet som ham?

I hvilken grad har du gått framover? Bedøm framgangen ut fra hvor godt du har kledd deg den nye personlighet, hvor fullstendig du har underkastet deg under Jehovas overherredømme, og hvor flittig du bruker dine evner for å ære Jehova. Etter hvert som du drar nytte av den teokratiske tjenesteskolen, bør de egenskapene som Guds Ord framhever, komme stadig tydeligere til uttrykk i den måten du taler og underviser på. Fortsett å konsentrere deg om disse sidene ved din vekst. Ja, gled deg over dem, så din framgang kan være tydelig.

HVILKE ÅNDELIGE MÅL HAR DU SATT DEG?

Hvilke realistiske mål har du som du bør være i stand til å nå i løpet av det kommende året?

1. _____
2. _____

Hvilke langsiktige mål setter du så høyt at du er fast bestemt på å arbeide mot dem helt til du når dem?

1. _____
2. _____
3. _____

Oppøv evnen til å tale og undervise

ENTEN du er ung eller oppe i årene, mann eller kvinne, kan det følgende studieopplegget hjelpe deg til å uttrykke deg på en mer virkningsfull måte og bli bedre skikket til å undervise andre i Guds Ord.

De som er tilmeldt den teokratiske tjenesteskolen, mottar sine oppdrag fra skoletilsynsmannen. På de neste tre sidene finner du ditt personlige veiledningsskjema. Tallene foran de forskjellige punktene svarer til leksjonene på de etterfølgende sidene. I disse leksjonene finner du en redegjørelse for hva det innebærer å mestre disse trekkene ved tale- og lærerkunst, og hvorfor de er viktige. Du finner også nyttige råd om hvordan du kan gjennomføre det som blir anbefalt.

Fargekoden på veiledningsskjemaet angir hvilke punkter som gjelder (1) opplesning, (2) en demonstrasjon med to eller flere deltakere og (3) en tale som blir holdt for menigheten. Skoletilsynsmannen velger ut det punktet du skal arbeide med. Det er en fordel at du bare arbeider med ett punkt om gangen. Du vil ha nytte av å gjøre de øvelsene som blir anbefalt i slutten av den aktuelle leksjonen. Hvis det er tydelig at du har anvendt rådene i denne leksjonen, vil den som veileder deg, gi deg et nytt punkt å arbeide med.

Hvis elevtalen skal framføres som en demonstrasjon, må du ta utgangspunkt i en bestemt situasjon. En liste over situasjoner finnes på side 82, men du behøver ikke å begrense deg til denne listen. Skoletilsynsmannen kan anbefale at du prøver en bestemt situasjon for at du skal få erfaring, eller han kan overlate valget av situasjon til deg.

Det at du leser denne boken og gjør øvelsene selv når du ikke forbereder deg til oppdrag på skolen, kan bidra mye til din framgang. Kanskje du kan gjennomgå en ny leksjon hver uke eller deromkring.

Uansett hvor lenge du har vært tilmeldt skolen eller har deltatt i felttjenesten, er det alltid rom for forbedringer. Måtte du dra full nytte av den opplæringen du får på den teokratiske tjenesteskolen.

(Leksjon nummer)

ØVELSER

DATO
FULLFØRT

OPPLESNING	DEMONSTRASJON	TALE	1	Nøyaktig opplesning	☐
					☐
			2	Tydelig artikulasjon	☐
					☐
			3	Korrekt uttale	☐
					☐
			4	Flytende tale	☐
					☐
			5	Passende pausering	☐
					☐
			6	Riktig betoning	☐
					☐
			7	De sentrale tankene framhevet	☐
					☐
			8	Passelig styrke	☐
					☐
			9	Modulasjon	☐
					☐
			10	Begeistring	☐
					☐
			11	Varme og følelse	☐
					☐
			12	Gestikulasjon og mimikk	☐
					☐
			13	Øyekontakt	☐
					☐
			14	Naturlig fremtreden	☐
					☐
			15	Et tiltalende ytre	☐
					☐
			16	Likevekt	☐
					☐
			17	Bruk av mikrofon	☐
					☐
			18	Spørsmålene besvart ut fra Bibelen	☐
					☐

VEILEDNINGSSKJEMA

(Leksjon nummer)

DATO
TILDELT

ØVELSER
✓

DATO
FULLFØRT

DEMONSTRASJON

TALE

19	Oppfordring til å bruke Bibelen	
20	Virkningsfulle overganger til skriftstedene	
21	Skriftstedene lest med det rette ettertrykk	
22	Skriftstedene riktig anvendt	
23	Den praktiske verdien framhevet	
24	Ordvalg	
25	Bruk av disposisjon	
26	Stoffet ordnet på en logisk måte	
27	Fri framføring	
28	Konverserende	
29	Stemmekvalitet	
30	Personlig interesse	
31	Respekt for andre	
32	Uttrykt med overbevisning	
33	Taktfullt, men prinsippfast	
34	Oppbyggende og positivt	
35	Repetisjon for å understreke	
36	Temaet utdypet	

VEILEDNINGSSKJEMA

(Leksjon nummer)

DATO
TILDELT

ØVELSER
✓

DATO
FULLFØRT

DEMONSTRASJON

TALE

37	Hovedpunktene framhevet		☐	
38	Interessevekkende innledning		☐	
39	Virkningsfull avslutning		☐	
40	Nøyaktige uttalelser		☐	
41	Forståelig for andre		☐	
42	Lærerikt for tilhørerne		☐	
43	Bruk av det tildelte stoffet		☐	
44	Virkningsfull bruk av spørsmål		☐	
45	Lærerike illustrasjoner		☐	
46	Illustrasjoner fra kjente situasjoner		☐	
47	Virkningsfull bruk av visuelle hjelpemidler		☐	
48	Resonnerende framstilling		☐	
49	Solide argumenter		☐	
50	Bestrebelser for å nå hjertet		☐	
51	Nøyaktig tidsberegning, tiden riktig fordelt		☐	
52	Virkningsfull formaning		☐	
53	Tilhørerne oppmuntret og styrket		☐	

Bruk varierte situasjoner

Du kan bruke disse situasjonene i en hvilken som helst rekkefølge når du framfører elevtaler i form av demonstrasjoner på den teokratiske tjenesteskolen. I den grad det er mulig, bør du unngå å bruke en situasjon mer enn to ganger før du har brukt alle de andre situasjonene som kan være aktuelle i menighetens distrikt. På linjene foran de enkelte punktene kan du notere den datoen da du brukte situasjonen.

Dato brukt

_____	_____	1. Presentere budskapet fra hus til hus
_____	_____	2. Imøtegå en innvending
_____	_____	3. Foreta det første gjenbesøket hos en som viste interesse
_____	_____	4. Demonstrere et bibelstudium på førstegangsbesøk
_____	_____	5. Lede et studium med en som ikke er særlig flink til å lese
_____	_____	6. Lede et studium med en som har kommet ganske langt
_____	_____	7. Oppmuntre en du studerer med, til å komme på møtene
_____	_____	8. Motivere en du studerer med, til å anvende et bibelsk råd
_____	_____	9. Øve på en presentasjon sammen med en udøpt forkynner
_____	_____	10. Oppmuntre noen til å lese i Bibelen ved å vise hvordan det kan gjøres, eller hvordan det å lese en bestemt bok i Bibelen kan være nyttig for oss
_____	_____	11. Forkynne over telefon eller dørtelefon
_____	_____	12. Forkynne på gaten
_____	_____	13. Forkynne i forretningsdistrikt
_____	_____	14. Forkynne uformelt på et venteværelse
_____	_____	15. Forkynne uformelt på et kollektivt transportmiddel
_____	_____	16. Forkynne i en situasjon som er aktuell lokalt
_____	_____	17. Forkynne for en nabo
_____	_____	18. Redegjøre for din tro overfor en slektning som ikke er et av Jehovas vitner
_____	_____	19. Gjøre en arbeidskamerat eller en skolekamerat kjent med hva du tror på
_____	_____	20. Forkynne for en lærer, en arbeidsgiver eller en myndighetsperson
_____	_____	21. Forkynne for en lege, en advokat eller en annen med høy utdannelse
_____	_____	22. Forkynne for en som ikke snakker særlig godt norsk
_____	_____	23. Snakke med en ateist eller en agnostiker
_____	_____	24. Forkynne for en animist, en buddhist, en hindu, en jøde, en katolikk, en muslim, en protestant eller en som tilhører et annet trossamfunn
_____	_____	25. Samarbeide med noen i programmet «Pionerer hjelper andre»
_____	_____	26. Som forelder resonnere med et barn eller som ung resonnere med en slektning
_____	_____	27. Gi oppmuntring ut fra Bibelen til en som er syk
_____	_____	28. Bruke Bibelen for å trøste en beboer som sørger eller er nedtrykt
_____	_____	29. Som eldre veilede en ungdom
_____	_____	30. Bruke en annen situasjon som er aktuell der du bor

Hva må du gjøre?

Les opp nøyaktig det som står på trykk. Unngå å hoppe over ord, sløyfe stavelser eller bytte ut et ord med et annet. Uttal ordene korrekt. Ta hensyn til skille tegn og diakritiske tegn.

BIBELEN sier at det er Guds vilje at alle slags mennesker skal «komme til nøyaktig kunnskap om sannheten». (1. Tim. 2: 4) Når vi leser høyt fra Bibelen, bør vi derfor ønske å formidle nøyaktig kunnskap, noe som bør virke inn på hvordan vi leser.

Evnen til å lese høyt fra Bibelen og fra publikasjoner som forklarer Bibelen, er viktig for både unge og gamle. Som vitner for Jehova har vi et ansvar for å gjøre andre kjent med Jehova og hans veier. Det innebærer ofte at vi leser høyt for enkeltpersoner eller små grupper. Vi leser også høyt i familiekretsen. På den teokratiske tjenesteskolen kan brødre og søstre, unge og gamle, få råd om hvordan de kan forbedre sin høytlesning.

Opplesning fra Bibelen, enten det er for enkeltpersoner eller for en menighet, er noe vi må ta alvorlig. Bibelen er inspirert av Gud. Hans ord er dessuten «levende og utfolder kraft . . . og kan skjelne hjertets tanker og hensikter». (Hebr. 4: 12) Bibelen inneholder uvurderlig kunnskap som vi ikke kan få fra noen annen kilde. Den hjelper oss til å lære den eneste sanne Gud å kjenne og komme i et godt forhold til ham, og den hjelper oss til å mestre livets problemer. Den forklarer hvordan vi kan oppnå evig liv i Guds nye verden. Vi bør derfor ha som mål å lese høyt fra Bibelen på best mulig måte. — Sal. 119: 140; Jer. 26: 2.

Hvordan du kan lese nøyaktig. Virkningsfull opplesning omfatter mye, men første skritt er å lære seg å lese nøyaktig. Det vil si at en bestrer seg på å lese akkurat det som står på trykk. Pass på at du ikke hopper over ord, sløyfer endelser av ord eller leser ord feil fordi de ligner på andre ord.

For å lese ord riktig trenger du å forstå sammenhengen. Det krever grundig forberedelse. Når du lærer deg å flytte blikket litt lenger fram

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Korrekt opplesning har mye å si for at vi skal kunne formidle nøyaktig kunnskap om Bibelens sannhet.

i teksten så du får tanken klart for deg, blir du etter hvert flinkere til å lese nøyaktig.

Skilletegn og diakritiske tegn er viktige elementer i skriftspråket. Skilletegn kan angi hvor det skal være pause, hvor lang pausen skal være, og kanskje hva slags intonasjon, eller setningsmelodi, en skal bruke. På noen språk kan det å unnlate å forandre intonasjonen når skilletegnene krever det, forandre et spørsmål til et utsagn eller fullstendig forandre meningen. Noen ganger har selvfølgelig skilletegnene en rent grammatisk funksjon. På mange språk er det umulig å lese nøyaktig hvis en ikke tar hensyn til de diakritiske tegnene – både de som er skrevet, og de som er underforstått ut fra sammenhengen. Et diakritisk tegn er et lite tegn som føyes til en bokstav for å markere en annen uttale enn ellers. Legg for eksempel merke til forskjellen mellom «alle» og «allé» og mellom «for» og «fôr». Gjør deg kjent med hvordan skilletegn og diakritiske tegn brukes på norsk. Det er en hjelp til å kunne lese på en meningsfylt måte. Husk at du bør ha som mål å formidle tanker, ikke bare å lese opp ord.

Hvis du skal utvikle evnen til å lese nøyaktig, trenger du å øve deg. Les bare ett avsnitt, og les det så om og om igjen inntil du kan lese det uten å gjøre noen feil. Gå så videre til neste avsnitt. Prøv til slutt å lese flere sider uten å hoppe over eller å gjenta noen ord eller å lese noen

TEGNSETTING

Punktum (.) angir en pause.

Komma (,) krever vanligvis en liten pause.

Semikolon (;) markerer en pause som er kortere enn ved et punktum, men lengre enn ved et komma.

Kolon (:) peker framover mot en oppregning eller et sitat; det krever en pause, men uten et fall i intonasjonen.

Utropstegn (!) betyr ofte at noe skal leses med følelse eller ettertrykk.

Spørsmålstegn (?) krever vanligvis at setningen leses i et noe høyere toneleie eller med stigende tone.

Anførselstegn (« » eller ' ') kan angi at de innesluttede ordene bør skilles ut med pauser (svært små hvis de står midt inne i en tekst; lengre hvis de utgjør en hel setning).

Tankestreker (—) krever vanligvis en liten forandring i toneleie eller tempo når de blir brukt for å skille ut ord.

Bueparenteser ( ) og hakeparenteser [ ] kan skille ut ord som skal leses i et litt dypere toneleie. Kildehenvisninger i bueparentes er det ikke nødvendig å lese, og ord i hakeparentes som er nødvendige for å gjøre meningen fullstendig, krever ingen forandring i toneleie.

ord feil. Etter at du har gjort dette, kan du be en annen om å høre på mens du leser høyt, og få ham til å påpeke eventuelle feil.

I noen deler av verden kan personer med dårlig syn mangle briller, slik at det er vanskelig for dem å lese. Et annet problem kan være dårlig belysning. Hvis det er mulig å gjøre noe med slike ting, blir leseferdighetene utvilsomt bedre.

Med tiden kan brødre som leser godt, bli bedt om å lese opp det stoffet som blir gjennomgått på menighetsbokstudiet og Vaktårn-studiet. Men for å utføre en slik oppgave på en god måte kreves det mer enn bare å kunne uttale ordene riktig. For å bli en dyktig oppleser i menigheten må du utvikle gode vaner i forbindelse med din personlige lesning. Du må blant annet være klar over at hvert ord i en setning har sin funksjon. Du kan ikke overse noen av dem og likevel få et klart bilde av hva som blir sagt. Hvis du leser ord feil, også når du leser for deg selv, blir meningen i setningen fordreid. Feillesning kan komme av at en ikke tar hensyn til de diakritiske tegnene eller den sammenhengen ordene blir brukt i. Gå inn for å forstå hva hvert ord betyr i den sammenhengen der det forekommer. Tenk også over hvordan skilletegnene virker inn på meningen i setningen. Husk at tanker vanligvis blir uttrykt gjennom grupper av ord. Under høytlesning bør du ta hensyn til det og lese ordgrupper — fraser og setninger — i stedet for ett og ett ord. Når du har en klar forståelse av det du leser, har du tatt et viktig skritt på veien mot å kunne formidle nøyaktig kunnskap til andre gjennom opplesning.

Det var til en erfaren kristen eldste at apostelen Paulus skrev: «Fortsett flittig å ta deg av opplesning.» (1. Tim. 4: 13) Dette er opplagt et område der vi alle kan gjøre forbedringer.

HVORDAN DU KAN BEHERSKE DET

Øv — om og om igjen!
Og gjør det høyt.

Be en annen om å høre på mens du leser høyt, og få ham til å påpeke feil.

Bestreb deg på å lese riktig når du studerer for deg selv.

Lær å lese ordgrupper i stedet for å lese ett og ett ord.

ØVELSE:

Forbered deg godt, og be så en venn eller et familiemedlem om å følge med i Bibelen mens du leser opp et stykke fra Matteus, kapitlene 5 til 7. Be ham om å stoppe deg hver gang du (1) hopper over et ord, (2) leser et ord feil eller forandrer på rekkefølgen av ordene eller (3) overser et skilletegn som krever en pause eller en bestemt intonasjon. Gjør dette i minst ti minutter to—tre ganger.

2 TYDELIG ARTIKULASJON

Hva må du gjøre?

Uttal ordene på en slik måte at de lett kan forstås av tilhørerne. Det forutsetter (1) rett bruk av taleorganene og (2) kjennskap til ordenes struktur.

FOR å kommunisere godt må du snakke klart og tydelig. Det du ønsker å si, kan være interessant, og til og med viktig, men mye av det går tapt hvis du uttaler ordene på en måte som er vanskelig å forstå.

Folk lar seg ikke anspore av tale som de egentlig ikke forstår. Selv om en person har kraftig stemme og lett kan høres, blir ikke andre tilskyndt til handling hvis han slurver med uttalen. Det er som om han skulle snakke et fremmed språk, som er uforståelig for den som hører på. (Jer. 5: 15) Bibelen påpeker: «Hvis trompeten gir et utydelig signal, hvem vil da gjøre seg klar til kamp? Og likeså: Hvis dere ikke med tungen framfører tale som er lett å forstå, hvordan kan en da vite hva som blir sagt? Dere vil jo tale ut i været.» — 1. Kor. 14: 8, 9.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Når du artikulerer godt, kan andre forstå hva du sier. Ord som blir uttalt tydelig, blir sannsynligvis tatt alvorlig.

Hva bidrar til uklar artikkelasjon? Det kan være at en ikke åpner munnen tilstrekkelig. Hvis kjevemusklene er stive og leppene knapt beveger seg, kan resultatet være at en mumler.

Hvis en snakker for fort, kan det også være vanskelig å oppfatte ordene. Det er som å spille av et opptak av tale i høyere hastighet enn det er beregnet for. Ordene er der, men mye av utbyttet forsvinner.

I noen tilfeller er uklar artikkelasjon forbundet med en fysisk defekt i taleorganene. Men også de som sliter med et slikt problem, kan gjøre store framskritt ved å anvende forslagene i denne leksjonen.

Uklar artikkelasjon er imidlertid ofte et resultat av at en trekker ordene så mye sammen at de blir vanskelige å forstå. Problemet kan bestå i at en hopper over stavelser eller betydningsskillende bokstaver eller sløyfer endelser av ord. Når en person stadig trekker sammen ord, kan tilhørerne få tak i noen tanker og fraser innimellom, men de er ellers nødt til å gjette seg til meningen. Utydelig tale kan svekke kvaliteten av den undervisningen som blir gitt.

Hvordan du kan artikulere tydelig. En av nøklene til å uttale ordene tydelig er å forstå hvordan de er satt sammen. I de fleste språk består ord av stavelser. Stavelser består av én eller flere bokstaver som blir uttalt som en enhet. I slike språk skal hver stavelse uttales når en snakker, selv om ikke alle blir betont like mye. Hvis du vil lære å artikulere bedre, kan du sette ned tempoet og gjøre ditt beste for å få med hver stavelse. Til å begynne med kan dette kanskje høres overdrevent nøyaktig ut, men etter hvert som du øver, begynner ordene igjen å flyte naturlig. For å tale flytende trekker du utvilsomt sammen visse ord, men dette bør du unngå hvis det er fare for at ordene ikke blir oppfattet riktig.

En liten advarsel: For å bli flinkere til å artikulere tydelig kan du øve på å tale og lese på en overdrevent nøyaktig måte. Men ikke la dette bli din vanlige måte å snakke på. Det ville høres affektet og unaturlig ut.

Hvis du har en tendens til å snakke lavt, kan du lære deg å løfte hodet og holde haken ut fra brystet. Når du leser fra Bibelen, bør du holde boken såpass høyt at du ikke behøver å bøye hodet særlig mye når du skal flytte blikket fra tilhørerne til Bibelen. Det gjør at ordene kommer uhindret ut.

Du kan også artikulere tydeligere hvis du lærer å løse opp ansenhet. Det er en kjent sak at stramninger i ansiktsmuskulene eller i de musklene som styrer åndedrettet, kan ha negativ innvirkning på talemekanismen. Slike stramninger hemmer den harmoniske koordineringen som bør være til stede mellom sinnet, taleorganene og åndedrettet — en prosess som bør foregå naturlig og ubesværet.

Kjevemusklene må være avslappet hvis de skal kunne reagere riktig på impulser fra hjernen. Leppene må også være avslappet. De må kunne åpne og lukke seg raskt for å sørge for den siste finpussen av de mange lydene som dannes i munnhulen og strupen. Hvis kjeven og leppene er stramme, åpner ikke munnen seg skikkelig, og lyden blir presset mellom tennene. Det fører til at stemmen blir grøtete, svak og utydelig. Men selv om en slapper kjeven og leppene, skal en ikke uttale ordene på en skjodesløs måte. En må finne likevekten mellom

HVORDAN DU KAN BEHERSKE DET

Si og les ordene tydelig — med riktig uttale, med tilstrekkelig styrke og i passende tempo.

Unngå å trekke sammen ord på en slik måte at det blir vanskelig for tilhørerne å få tak i meningen.

Pass på at du løfter hodet og åpner munnen tilstrekkelig når du snakker.

Øv deg på å slappe halsen, kjeven, leppene, ansiktsmusklene og strupe-musklene.

det å slappe musklene og det å forme lyder på en slik måte at uttalen blir klar.

Når du skal analysere hvordan du gjør det på dette området, kan det være nyttig å lese høyt. Merk deg hvordan du bruker de enestående taleorganene. Åpner du munnen nok til at språklydene kan komme uhindret ut? Husk at tungen ikke er det eneste taleorganet, selv om den nok er et av de mest aktive. Halsen, underkjeven, leppene, ansiktsmusklene og strupemusklene bidrar alle med sitt. Ser ansiktet ditt ut til å være stivt mens du snakker? I så fall er sannsynligheten stor for at du har uklar artikulasjon.

Hvis du har tilgang til en båndopptaker, kan du gjøre opptak av din egen stemme mens du snakker på en naturlig måte, slik du gjør når du forkynner for noen i felttjenesten. Gjør opptak av flere minutter med konverserende tale. Ved å høre på dette opptaket kan du bli oppmerksom på problemer som du kanskje har med å uttale visse ord tydelig. Lar du ordene gå i hverandre, snakker du for lavt, eller sløyfer du endelser? Prøv i så fall å finne ut hva det kommer av. En kan vanligvis bøte på slike svakheter ved å arbeide med de punktene som er nevnt ovenfor.

Har du en talefeil? Øv deg på å åpne munnen litt mer enn du har vært vant til, og prøv å artikulere enda tydeligere. Fyll lungene når du puster inn, og snakk langsomt. Denne framgangsmåten har hjulpet mange med en talefeil til å få en klarere uttale. Hvis du lesper, bør du trekke tungen vekk fra fortennene når du uttaler s-lyden. Bli ikke motløs selv om problemet ikke forsvinner fullstendig. Husk at Jehova valgte ut Moses, en mann som kan ha hatt en talefeil, til å overbringe viktige budskaper både til israelittene og til farao i Egypt. (2. Mos. 4: 10–12) Hvis du har en villig ånd, vil han bruke deg også, og han vil velsigne deg med gode resultater i din tjeneste.

ØVELSE:

Snakk slik du pleier. Hvor mye åpner du munnen? Trenger du å åpne den litt mer og gjøre bedre bruk av ansiktsmusklene? Øv deg på å gjøre det mens du leser høyt fra Matteus 8: 23–27. Pass på å løfte hodet, og gå inn for å slappe kjevemusklene.

Hva må du gjøre?

Uttal de enkelte ordene på riktig måte. Det innebærer (1) å bruke de riktige lydene for å uttale ord, (2) å betone den eller de riktige stavelsene og (3) for mange språks vedkommende å ta hensyn til diakritiske tegn.

IKKE alle kristne har mange års utdanning. Apostlene Peter og Johannes ble for eksempel omtalt som «ulærde og alminnelige mennesker». (Apg. 4: 13) Ikke desto mindre er det viktig å unngå at redegjørelsen for Bibelens sannhet blir forringet ved at ord blir galt uttalt.

Hva en bør ta i betraktning. Det finnes ingen uttaleregler som gjelder for alle språk. Mange språk skrives med bokstaver fra et alfabet. I tillegg til det latinske alfabetet finnes det slike alfabeter som det arabiske, det kyrilliske, det greske og det hebraiske. I stedet for et alfabet bruker det kinesiske skriftspråket tegn som kan være satt sammen av en rekke elementer. Disse tegnene står vanligvis for et ord eller en del av et ord. Det japanske og det sørkoreanske skriftspråket låner tegn fra det kinesiske, men tegnene der kan stå for helt andre lyder og kanskje også ha andre betydninger.

I språk som bruker et alfabet, krever korrekt uttale at en bruker den rette lyden for hver bokstav eller bokstavkombinasjon. Når et slikt språk følger konsekvente regler, slik tilfellet er med gresk, spansk og zulu, er dette ikke så vanskelig. Men når et språk låner ord fra andre språk, kan det resultere i uttale som gjenspeiler ordenes opprinnelse. Det gjør at en bestemt bokstav eller gruppe av bokstaver kan bli uttalt på flere måter, eller i noen tilfeller, ikke bli uttalt i det hele tatt. En er kanskje nødt til å lære seg å huske unntakene og så bruke dem ofte i hverdagsspråket. I kinesisk krever korrekt uttale at en lærer seg tusenvis av skrifttegn utenat. I noen språk, deriblant norsk, kan betydningen av et ord

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Korrekt uttale bidrar til den verdigheten som vårt budskap er forbundet med. Det hjelper også tilhørerne til å konsentrere seg om budskapet i stedet for å bli distraheret av uttalefeil.

forandre seg med forandringer i tonelaget. Hvis en ikke tar hensyn til dette trekket ved slike språk, kan det føre til at en formidler feilaktige tanker.

Hvis ordene i et språk er satt sammen av stavelser, er det viktig å plassere hovedtrykket på den riktige stavelsen. Mange språk med en slik struktur har et ganske regelmessig mønster for betoning. Der det er unntak fra dette mønsteret, kan et aksenttegn være en del av det skrevne ordet. Det bidrar til at det blir forholdsvis lett å uttale ordet riktig. Men hvis mønsteret ikke er konsekvent, er dette et større problem. For å vite hvilke stavelser som skal betones, må en lære mye utenat.

I noen språk er diakritiske tegn en viktig faktor å ta hensyn til. Slike tegn kan stå over eller under visse bokstaver i alfabetet, for eksempel è, é, ô, ñ, õ, ŭ, č, ö, ç. Når det forekommer slike tegn i enkelte navn eller ord, bør en forberede seg godt hvis en får i oppdrag å lese høyt offentlig.

Når det gjelder uttale, er det noen fallgruver en må unngå. Hvis en er altfor nøyaktig, kan det gjøre et affektet og til og med snobbete inntrykk. Det samme kan sies om uttale som ikke lenger er i vanlig bruk. Slik uttale tjener bare til å henlede oppmerksomheten på taleren. På den annen side er det en fordel at en ikke går til den motsatte ytterlighet og uttaler ordene slurvete. Noe av dette er allerede blitt drøftet i leksjonen «Tydelig artikkelasjon».

Hva som er akseptert uttale av ordene i et språk, kan variere fra ett land til et annet, og også fra én landsdel til en annen. En utlending kan snakke det lokale språket med en markert aksent. Ordbøker kan inneholde mer enn én akseptert uttale av et ord. Særlig hvis en person har fått svært begrenset skolegang, eller hvis det språket han nå snakker, er et annet enn hans morsmål, vil han ha stor nytte av å lytte nøye til dem som snakker det lokale språket godt, og så etterligne deres uttale. Som Jehovas vitner ønsker vi å snakke på en måte som bringer ære til det budskapet vi forkynner, og som lett blir forstått av folk der vi bor.

I dagligtale er det vanligvis best å bruke ord som du kjenner godt. Uttalen er sjelden noe problem i en vanlig samtale. Men

når du leser høyt, støter du kanskje på et og annet ord som du ikke bruker i dagligtalen. Og vi Jehovas vitner leser ofte høyt for andre. Vi leser fra Bibelen når vi forkynner for folk. Noen brødre blir bedt om å lese avsnittene under Vaktårn-studiet eller på menighetsbokstudiet. Det er viktig at vi leser nøyaktig, og at vi ikke forringer budskapet ved å uttale ord galt.

Synes du at noen av navnene i Bibelen er vanskelige å uttale? I *Ny verden-oversettelsen* står det et trykkmarkeringstegn, en prikk, under vokalen i den stavelsen som det anbefales at trykket legges på. Noen eksempler er «Filemon», «Stefanus» og «Timoteus». Hvis trykket legges på en diftong, angis dette med en prikk under og mellom vokalene. Et eksempel er «Betsaida».

Hvordan en kan gjøre framskritt. Mange som har et problem med uttalen, er ikke klar over det selv. Hvis skoletilsynsmannen påpeker trekk ved din uttale som du bør arbeide med, bør du sette pris på hans veiledning. Men når du er blitt oppmerksom på problemet, hvordan kan du så gjøre framskritt?

Når du får i oppdrag å lese høyt, kan du ta deg tid til å rådføre deg med en ordbok som gir opplysninger om uttale. Slå opp de ordene du ikke kjenner. Hvis du ikke har erfaring i å bruke en ordbok, kan du slå opp foran i boken for å finne en redegjørelse for de symbolene som er brukt, eller om nødvendig be noen om å forklare disse for deg. Ordboken viser hvor en legger trykket i normalisert talemål i ord som har mer enn én stavelse. Den viser også hvilke lyder en bruker for vokalene og konsonantene i visse ord. Hver gang du slår opp et ord, bør du si det høyt flere ganger før du lukker ordboken.

Noe annet du kan gjøre for å forbedre uttalen, er å lese for en annen — en som har god uttale — og be ham om å rette på de feilene du gjør.

En tredje måte å forbedre uttalen på er å lytte oppmerksomt til dyktige foredragsholdere. Gjør god bruk av kassetinnspillinger av *Ny verden-oversettelsen* og *Vaktårnet*. Mens du hører på dem, bør du merke deg ord som blir uttalt på en annen måte enn du

HVORDAN DU KAN FORBEDRE UTTALEN

Lær å gjøre god bruk av en ordbok.

Be en som leser godt, om å høre på deg og gi veiledning.

Legg merke til hvordan dyktige foredragsholdere uttaler ord; sammenlign din egen uttale med deres.

selv ville ha gjort det. Skriv opp disse, og øv deg på å uttale dem. Med tiden vil du bli kvitt skjemmende, feilaktig uttale, og det vil heve din talekunst opp på et vesentlig høyere nivå.

ØVELSE:

Lær deg uttalen av alle ukjente ord i Salme 83 eller i et annet stykke i Bibelen som utgjør en spesiell utfordring for deg. Bruk en ordbok eller rådfør deg med en som har gode språkkunnskaper. Når det gjelder navnene i disse versene, så merk deg hvilke stavelser som det anbefales at trykket legges på; si hvert av dem høyt. Les så hele stykket høyt.

Disse ordene må jeg øve på å uttale korrekt

[illegible]

Hva må du gjøre?

Les og tal på en slik måte at ordene og tankene flyter naturlig. En som behersker denne taleregenskapen, taler ikke stakkato eller påfallende langsomt. Han snubler ikke i ordene og leter ikke etter tankene.

NÅR du leser høyt, snubler du da i visse ord? Eller når du skal holde en tale for en forsamling, hender det da ofte at du famler etter de rette ordene? I så fall har du vanskelig for å lese og tale flytende. En som behersker den taleregenskapen vi drøfter her, kan lese og tale på en slik måte at ordene og tankene flyter naturlig. Det betyr ikke at han snakker uavlatelig, at han snakker svært fort, eller at han snakker uten å tenke seg om. Han taler på en behagelig og tiltalende måte. Flytende tale blir viet spesiell oppmerksomhet på den teokratiske tjenesteskolen.

Det er en rekke faktorer som kan bidra til at en ikke taler eller leser flytende. Har du problemer med noe av det følgende? (1) En oppleser kan bli usikker hvis det er visse ord han ikke kjenner. (2) Hvis en gjør små pauser på for mange steder, kan det bety at en snakker stakkato. (3) Manglende forberedelse kan bidra til problemet. (4) En som taler til en gruppe, vil ofte ha vanskeligheter med å tale flytende hvis han ikke har ordnet stoffet på en logisk måte. (5) En som har et begrenset ordforråd, kan ofte nøle mens han famler etter de rette ordene. (6) Hvis en legger trykk på for mange ord, kan det gå ut over flyten. (7) Manglende kjennskap til grammatikkreglene kan bidra til problemet.

Hvis du ikke taler flytende, vil ikke tilhørerne i en Rikets sal gå sin vei bokstavelig talt, men tankene deres kan begynne å flakke. Som følge av det går de kanskje glipp av mye av det du sier.

På den annen side må en passe på at tale som er ment å være kraftfull og flytende, ikke blir anmassende og kanskje til og med vekker ubehag hos tilhørerne. Hvis forskjeller i kulturell bakgrunn gjør at folk oppfatter din måte å tale på som temmelig freidig eller lite oppriktig, oppnår du ikke hensikten med talen. Det er verdt å merke seg

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Når en ikke taler flytende, kan tilhørernes tanker begynne å flakke; en kan bli misforstått. Det som blir sagt, kan virke lite overbevisende.

at apostelen Paulus, som jo var en erfaren taler, henvendte seg til korinterne «i svakhet og i frykt og med stor beven» så han ikke skulle tiltrekke seg unødig oppmerksomhet. — 1. Kor. 2: 3.

Unoter du bør unngå. Mange har for vane å skyte inn slike hvileord og hvilelyder som «og-eh» eller «øh» når de taler. Andre har spesielle yndlingsord som de bruker i tide og utide, for eksempel «altså»,

«ikke sant» og «ja». Det kan være at du ikke er klar over hvor ofte du bruker slike ord og lyder. Be noen om å høre på deg og gjenta dem hver gang du bruker dem. Kanskje du får deg en overraskelse.

Noen går stadig tilbake i setningen når de leser eller taler. Etter at de har begynt på en setning, avbryter de seg selv midtveis og gjentar i hvert fall en del av det de allerede har sagt.

Andre igjen taler fort nok, men de begynner på et resonnement og hopper så over til noe helt annet mens de er midt i en setning. Selv om ordene strømmer fritt og lett, vil plutselige overganger til nye tanker svekke flyten i framføringen.

Hvordan du kan gjøre framskritt. Hvis du har det problemet at du ofte leter etter det rette ordet, bør du gjøre deg bevisste anstrengelser for å utvide ordforrådet. Når du leser *Vakttårnet*, *Våkn opp!* eller andre publikasjoner, kan du se nærmere på ord du ikke kjenner. Slå dem opp i en

ordbok, merk deg hvordan de skal uttales, og hva de betyr, og gå inn for å oppta noen av dem i ordforrådet ditt. Hvis du ikke har tilgang til en ordbok, kan du be om hjelp fra en som har gode språkkunnskaper.

Det er lettere å gjøre framskritt hvis du gjør det til en vane å lese høyt regelmessig. Merk deg vanskelige ord, og si disse høyt flere ganger.

For å kunne lese flytende er det nødvendig å forstå hvordan ord fungerer sammen i en setning. Vanligvis må en lese ord i grupper for å få fram den tanken som skribenten uttrykker. Legg spesielt merke til disse ordgruppene. Hvis det er til hjelp, kan du merke dem av. Målet ditt er ikke bare å lese ord riktig, men også å formidle tanker på en klar måte. Etter at du har analysert én setning, kan du gå videre til

HVORDAN DU KAN BEHERSKE DET

Merk av nye ord når du leser blad og bøker, finn ut nøyaktig hva de betyr, og gå så inn for å bruke dem.

Øv på å lese høyt minst fem til ti minutter hver dag.

Forbered deg grundig når du får et leseoppdrag. Legg spesielt merke til ordgrupper som overbringer tanker. Få tak i tankerekken.

Når du skal føre en samtale, så tenk først igjennom hva du skal si, og uttrykk deg deretter i fullstendige setninger uten å stanse.

den neste inntil du har studert hele avsnittet. Få tak i tanken. Øv så på å lese høyt. Les avsnittet flere ganger inntil du kan gjøre det uten å snuble og uten å pausere på gale steder. Fortsett så med de andre avsnittene.

I neste omgang kan du øke tempoet. Hvis du har forstått hvordan ordene i en setning fungerer sammen, vil du være i stand til å se mer enn ett ord om gangen og ha en formening om hvordan setningen bør fortsette. På den måten blir det mye lettere å lese høyt på en virkningsfull måte.

Det kan være nyttig at du regelmessig øver deg på ektemporallesning. Les for eksempel dagsteksten og kommentaren høyt uten å forberede deg først; gjør det til en fast rutine. Venn deg til å se ordgrupper som uttrykker hele tanker, i stedet for bare å se ett ord om gangen.

HVA DU KAN GJØRE HVIS DU STAMMER

Det kan være mange faktorer som bidrar til stamming. Behandlingsmåter som er til hjelp for noen, fungerer kanskje ikke like bra for andre. Men for å få oppleve gleden ved å lykkes er det viktig å fortsette å gjøre så godt en kan.

Blir du nervøs, eller får du kanskje til og med panikk, ved tanken på å komme med en kommentar på et møte? Be til Jehova om hjelp. (Fil. 4: 6, 7) Vær opptatt av å ære Jehova og hjelpe andre. Ikke vent at problemet skal forsvinne fullstendig, men legg merke til hvordan du får hjelp til å leve med det. Etter hvert som du erfarer Jehovas velsignelse og blir oppmuntret av brødrene, vil du få lyst til å gjøre mer.

På den teokratiske tjenesteskolen kan du få erfaring i å tale til en gruppe. Du blir kanskje overrasket over hvor bra du gjør det når du står overfor en liten gruppe som støtter deg og ønsker at du skal lykkes. Dette kan hjelpe deg til å få den selvtillit som skal til for å tale under andre forhold.

Hvis du skal holde en tale, bør du forberede deg godt. Vær oppslukt av stoffet når du framfører talen. Tal med den rette følelse. Hvis du begynner å stamme underveis, bør du i den grad det er mulig, fortsette å tale og opptre rolig. Gå inn for å slappe kjevemusklene. Bruk korte setninger. Prøv så godt du kan å unngå «øh» og andre innskutte lyder.

Noen som har lært seg å leve med stamming, har merket seg hvilke ord som tidligere har skapt problemer. De unngår disse ordene og bruker i stedet ord som har omtrent samme betydning. Andre synes det er best å merke seg hvilke talelyder som gir dem størst vanskeligheter, og så øve på å si disse om og om igjen.

Hvis du stammer mens du fører en samtale, bør du ikke gi opp å kommunisere. Kanskje du kan oppfordre den andre til å snakke inntil du er klar til å fortsette. Om nødvendig kan du ganske enkelt skrive en lapp eller vise vedkommende noe på trykk.

Hvis du skal kunne snakke flytende når du fører en samtale, er du nødt til å tenke deg om før du snakker. Gjør dette til en vane i hverdagen. Bestem deg for hvilke tanker du ønsker å overbringe, og i hvilken rekkefølge du skal uttrykke dem; deretter kan du begynne å snakke. Ikke ha det for travelt. Prøv å uttrykke en fullstendig tanke uten å stoppe opp eller skifte emne midtveis. Det kan være til hjelp å bruke korte, enkle setninger.

Ordene kommer stort sett av seg selv hvis du vet nøyaktig hva du ønsker å si. Generelt sett er det ikke nødvendig å velge de ordene du vil bruke. Det er bedre at du ganske enkelt forvisser deg om at du har tanken klart for deg, og så begynner å snakke. Hvis du gjør det, og hvis du konsentrerer deg om tanken og ikke om de ordene du skal bruke, kommer ordene mer eller mindre automatisk, og du får uttrykt det som virkelig ligger deg på hjertet. Men så snart du begynner å tenke på *ord* i stedet for *tanke*, kan du begynne å stotre og stamme. Etter hvert som du får øvelse, blir flyten bedre, noe som er viktig for at du skal kunne tale og lese på en virkningsfull måte.

Da Moses fikk i oppdrag å representere Jehova overfor nasjonen Israel og farao i Egypt, følte han at han ikke var egnet til det. Hvorfor ikke? Han var ingen veltalende mann; han hadde muligens en talefeil. (2. Mos. 4: 10; 6: 12) Han kom med unnskyldninger, men Jehova godtok ikke noen av dem. Jehova lot ham få Aron som talsmann, men han hjalp også Moses til å tale. Flere ganger talte Moses ikke bare til enkeltpersoner og små grupper, men til hele nasjonen, og det på en virkningsfull måte. (5. Mos. 1: 1–3; 5: 1; 29: 2; 31: 1, 2, 30; 33: 1) Hvis du samvittighetsfullt gjør din del og samtidig stoler på Jehova, kan også du tale på en måte som er til ære for ham.

ØVELSE:

Gå grundig igjennom Dommerne 7: 1–25 ved å studere ett avsnitt om gangen. Forviss deg om at du forstår innholdet. Slå opp ukjente ord i en ordbok. Si hvert egennavn høyt. Les så hele avsnittet høyt; vær nøye med å lese nøyaktig. Når du føler at du behersker dette avsnittet, kan du fortsette med det neste, og så videre. Les deretter hele kapitlet. Gjør det en gang til, denne gangen litt raskere. Gjør det enda en gang, og les enda raskere der det er på sin plass — men ikke så raskt at du snubler i ordene.

Hva må du gjøre?

Stopp helt opp på passende steder i framføringen. Pausenes lengde kan variere; noen kan være svært korte. En pause er passende hvis den tjener en god hensikt.

NÅR du snakker, er det viktig at du legger inn pauser på de riktige stedene. Det er tilfellet enten du holder et foredrag eller fører en samtale. Uten slike pauser kan det som blir sagt, høres ut som babbel i stedet for klart uttrykte tanker. Passende pausering bidrar til å tydeliggjøre det du sier. Det kan også brukes på en slik måte at det får hovedpunktene til å gjøre varig inntrykk.

Hvordan kan du avgjøre når du skal gjøre en pause? Hvor lange bør pauser være?

Pauser for å markere tegnsettingen. Tegnsetting er blitt et viktig trekk ved skriftspråket. Ved hjelp av tegn kan en angi hvor et utsagn eller et spørsmål slutter. På enkelte språk blir tegn brukt for å skille ut sitater. Noen tegn angir hva slags forhold det er mellom én del av en periode og andre deler. En person som leser for seg selv, kan se tegnene. Men når han leser høyt til gagn for andre, er det stemmen hans som må formidle betydningen av den tegnsettingen som forekommer i det skrevne stoffet. (Flere opplysninger blir gitt i Leksjon 1, «Nøyaktig opplesning».) Hvis du ikke pauserer når tegnsettingen krever det, kan det bli vanskelig for andre å forstå det du leser, eller det kan til og med forvrengte meningen i teksten.

Også den måten tanker blir uttrykt på i en setning, har betydning for hvor det er passende å gjøre en pause. En berømt musiker sa en gang: «Tonene håndterer jeg ikke noe bedre enn mange andre pianister. Men pausene mellom tonene, ah, det er der kunsten ligger.» Slik er det også med talekunsten. Passende bruk av pausering gjør en godt forberedt tale mer elegant og lettere å forstå.

Når du skal forberede deg til å lese høyt for andre, kan det være nyttig å lage forskjellige merker i det trykte materialet du skal lese fra.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det er viktig å gjøre rett bruk av pauser hvis en skal gjøre seg forstått. Pauser får også viktige punkter til å tre tydelig fram.

Lag en liten loddrett strek der du skal gjøre en kort pause eller kanskje bare nøle litt. Bruk to loddrette streker like ved siden av hverandre der du skal gjøre en lengre pause. Hvis du oppdager at du har problemer med å lese visse formuleringer og stadig pauserer på feil sted, kan du knytte alle ordene i den vanskelige ordgruppen sammen ved å lage noen små buer med blyanten. Les så ordgruppen fra begynnelsen til slutt. Mange erfarne talere gjør dette.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Ta hensyn til tegnsettingen når du leser høyt.

Lytt oppmerksomt til dyktige foredragsholdere og merk deg hvor de gjør pauser, og hvor lenge.

Gjør en pause etter at du har sagt noe som du virkelig vil at andre skal huske, slik at det kan synke inn.

Når du fører en samtale, så gi den andre anledning til å si sin mening, og hør på det han sier. La ham gjøre seg ferdig. Ikke avbryt.

I dagligtale er pausering vanligvis ikke noe problem, ettersom du vet hvilke tanker du ønsker å overbringe. Men hvis du har den uvanen at du gjør pauser med jevne mellomrom uavhengig av hva meningen krever, vil din måte å snakke på mangle kraft og klarhet. Forslag til hvordan en kan gjøre framskritt, blir gitt i Leksjon 4, «Flytende tale».

Pauser for å markere overgangen til en ny tanke. Når du går over fra ett hovedpunkt til et annet, kan en pause gi tilhørerne anledning til å tenke over det de har hørt, innstille seg på at du går over til noe annet, og lettere få tak i det neste punktet du skal behandle. Det er like viktig å gjøre en pause når en går over til en ny tanke, som det er å sette ned farten når en skal svinge rundt et gatehjørne.

Én grunn til at noen talere haster fra ett punkt til et annet uten å gjøre en pause, er at de prøver å gjennomgå for mye stoff. For noens vedkommende gjenspeiler dette det

mønsteret de følger i sin dagligtale. Kanskje alle rundt dem snakker på samme måte. Men dette fører ikke til virkningsfull undervisning. Hvis du har noe å si som det er verdt å høre på og huske, bør du ta deg tid til å overbringe tanken klart og tydelig. Vær oppmerksom på at pauser har avgjørende betydning i den forbindelse.

Hvis du skal holde en tale ut fra en disposisjon, bør du ordne stoffet på en slik måte at det er lett å se hvor det skal være pauser mellom hovedpunktene. Hvis du skal lese et manuskript, bør du merke av de stedene der det er en overgang fra ett hovedpunkt til det neste.

Pauser som markerer overgangen til en ny tanke, er vanligvis lengre enn pauser som markerer tegnsettingen — men ikke så lange at framføringen virker treg. Hvis de er for lange, gir de inntrykk av at du er dårlig forberedt og prøver å finne ut hva du skal si videre.

Pauser for å framheve. En pause som tjener til å framheve, er ofte en kunstpause, det vil si, den kommer foran eller etter en uttalelse eller et spørsmål som blir framført med en viss intensitet. En slik pause gir tilhørerne anledning til å tenke over det som nettopp er blitt sagt, eller den skaper forventning til det som følger. Dette kommer ikke ut på ett. Avgjør hvilken metode som passer best. Men husk at pauser som tjener til å framheve, bare bør brukes i forbindelse med særlig viktige uttalelser, for ellers mister disse uttalelsene sin verdi.

Da Jesus leste høyt fra Skriftene i synagogen i Nasaret, gjorde han en virkningsfull pause. Først leste han en beskrivelse av sitt oppdrag fra profeten Jesajas bokrull. Men før han anvendte det han hadde lest, rullet han bokrullen sammen, gav den tilbake til tjeneren og satte seg. Mens alle i synagogen hadde øynene spent rettet mot ham, sa han så: «I dag er det skriftstedet som dere nettopp hørte, oppfylt.» — Luk. 4: 16–21.

Pauser på grunn av forstyrrelser. Det kan også hende at du blir nødt til å gjøre en pause på grunn av forstyrrelser. Trafikkstøy eller barnegråt kan gjøre det nødvendig å gjøre et opphold i en samtale med en beboer som du har truffet i felttjenesten. Hvis en forstyrrelse i et møtelokale ikke er for stor, kan du kanskje heve stemmen og fortsette. Men hvis forstyrrelsen er kraftig og langvarig, må du gjøre en pause. Tilhørerne følger uansett ikke med. Gjør derfor god bruk av pauser, med tanke på at du skal hjelpe tilhørerne til å få fullt utbytte av det fine stoffet du ønsker å gjøre dem kjent med.

Pauser for å gi tilhørerne anledning til å reagere. Selv om du holder en tale der det ikke er meningen at forsamlingen skal delta, er det viktig å la tilhørerne få anledning til å reagere, om ikke hørbart, så mentalt. Hvis du stiller spørsmål for å få tilhørerne til å tenke, men ikke gjør en lang nok pause, forsvinner mye av verdien av disse spørsmålene.

Pausering er selvfølgelig viktig ikke bare når du taler fra et podium, men også når du forkynner for andre. Det later til at enkelte aldri gjør en pause. Hvis du har det problemet, bør du gjøre deg oppriktige anstrengelser for å utvikle denne taleregenskapen. Det gjør at du kommuniserer bedre med andre og utfører mer virkningsfull tjeneste på feltet. En pause er et øyeblikks stillhet, og det er med rette blitt sagt at stillhet framhever, vekker oppmerksomhet og virker forfriskende.

Vanlige samtaler innebærer en utveksling av tanker. Andre er mer innstilt på å høre på deg når du hører på dem og viser interesse for det de sier. Dette krever at du gjør lange nok pauser til at de får anledning til å uttrykke seg.

I felttjenesten er vår forkynnelse ofte mer virkningsfull når den blir utført i form av en samtale. Etter en utveksling av hilsener finner mange forkynnere at det er en fordel å bringe et emne på bane og så stille et spørsmål. De gjør en pause for å gi beboeren anledning til å svare, og så merker de seg det han sier. I løpet av samtalen gir de kanskje beboeren en rekke anledninger til å komme med kommentarer. De vet at de vanligvis kan gjøre mer for å hjelpe ham hvis de vet hvilket syn han har på det emnet de drøfter. — Ordsp. 20: 5.

Det er selvfølgelig ikke alle som reagerer positivt når de blir stilt spørsmål. Men dette avholdt ikke Jesus fra å stoppe opp lenge nok til at selv hans motstandere fikk anledning til å si noe. (Mark. 3: 1–5) Når vi gir den andre parten anledning til å ta ordet, oppmuntrer det ham til å tenke, og som følge av det kan det være at han gir til kjenne hva som bor i hans hjerte. Et av formålene med vår tjeneste er nettopp å nå folks hjerte ved å gjøre dem kjent med viktige spørsmål i Guds Ord som de må ta stilling til. — Hebr. 4: 12.

Det er uten tvil en kunst å gjøre bruk av passende pausering i vår tjeneste. Når vi pauserer på en virkningsfull måte, overbringer vi et budskap som er klart og tydelig og ofte gjør varig inntrykk.

ØVELSE:

Les Markus 9: 1–13 høyt; gjør passende pauser for å markere tegnsettingen. Pass på at lesingen ikke virker treg. Øv først for deg selv, og be så noen om å høre på deg og komme med forslag til hvordan du kan gjøre framskritt når det gjelder pausering.

Hva må du gjøre?

Framhev ord og ordgrupper på en slik måte at det blir lett for tilhørerne å få tak i de tankene du uttrykker.

NÅR du taler eller leser høyt, er det viktig at du ikke bare uttaler de enkelte ordene korrekt, men også framhever nøkkelord og meningsbærende ordgrupper på en måte som gjør at tankene kommer klart fram.

Riktig betoning innebærer mer enn bare å legge ekstra trykk på noen få eller kanskje til og med mange ord. Det er nødvendig å legge trykk på de *riktige* ordene. Hvis du betoner de gale ordene, kan det bli vanskelig for tilhørerne å få tak i meningen i det du sier, og tankene deres kan begynne å kretse om andre ting. Selv om stoffet kan være lærerikt, vil en framføring som kjennetegnes av dårlig betoning, være mindre egnet til å motivere tilhørerne.

Ord og ordgrupper kan betones ved hjelp av forskjellige virkemidler, som ofte brukes i kombinasjon: å øke styrken, å tale med større intensitet eller mer følelse, å tale langsomt og dwellende, å gjøre en pause før eller etter en uttalelse (eller på begge steder) og å benytte gestikulasjon og mimikk. En kan også betone ved å bruke et lavere eller høyere toneleie. Ta hensyn til stoffet og omstendighetene når du skal avgjøre hva som passer best.

For å finne ut hva som bør betones, kan du vurdere de følgende punktene. (1) I enhver setning er det ikke bare ordenes forhold til resten av setningen, men også sammenhengen, som avgjør hvilke ord som bør betones. (2) Betoning kan brukes for å markere at en begynner på en ny tanke, enten det er et hovedpunkt eller ganske enkelt en forandring i tankerekken. Det kan også henlede oppmerksomheten på konklusjonen i et resonnement. (3) En taler kan gjøre bruk av betoning for å vise hvilket syn han har på en bestemt sak. (4) Betoning kan også brukes for å framheve hovedpunktene i en tale.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Riktig betoning bidrar til at taleren kan holde folks interesse fangen og også overbevise eller motivere dem.

For å kunne gjøre bruk av betoning på disse måtene må en taler eller en oppleser ha en klar forståelse av stoffet og oppriktig ønske at tilhørerne skal få utbytte av det. Om undervisning som ble gitt på Esras tid, sier Nehemja 8: 8: «De fortsatte å lese opp av boken, av den sanne Guds lov, samtidig med at den ble utlagt og betydningen angitt; og de fortsatte å gjøre det som ble opplest, forståelig.» Det er tydelig at de som leste og forklarte Guds Ord ved denne anledningen, forstod hvor viktig det var at de hjalp tilhørerne til å få tak i meningen i det som ble lest, så tilhørerne kunne legge seg dette på sinne og anvende det.

Ting som kan skape problemer. Mange kan gjøre seg klart forstått i en vanlig samtale. Men når de leser stoff som er skrevet av en annen, kan det være en utfordring å avgjøre hvilke ord eller ordgrupper som bør betones. Nøkkelen ligger i å ha en klar forståelse av stoffet. Dette krever grundig studium av det som er skrevet. Så hvis du får i oppdrag å lese høyt på et menighetsmøte, bør du forberede deg godt.

Noen bruker det som kan kalles «periodisk betoning», i stedet for å betone for å få fram meningen. De legger trykk på ord med nokså jevne mellomrom, uansett om dette gir noen mening eller ikke. Andre betoner funksjonsord, kanskje ved å legge for sterkt trykk på preposisjoner eller konjunksjoner. Når det ekstra trykket ikke bidrar til å klargjøre tanken, blir det lett en forstyrrende unote.

I et forsøk på å betone hever noen talere stemmen på en måte som kan få tilhørerne til å føle at de får en skjennepreken. Dette gir sjelden gode resultater. Hvis betoningen ikke er naturlig, kan det virke som taleren har en nedlatende holdning til tilhørerne. Hvor mye bedre er det ikke at han ganske enkelt appellerer til dem på grunnlag av kjærlighet og hjelper dem til å innse at det han sier, er både bibelsk og fornuftig!

Hvordan en kan gjøre framskritt. En som har et problem når det gjelder betoning, er ofte ikke klar over det selv. Det kan være at en annen må gjøre ham oppmerksom på det. Hvis du trenger å gjøre framskritt på dette området, vil skoletilsynsmannen hjelpe deg. Føl deg også fri til å be om hjelp fra en hvilken som helst annen dyktig taler. Be ham om å lytte oppmerksomt mens du leser høyt eller taler, og så komme med forslag til hvordan du kan gjøre det bedre.

Som en begynnelse vil rådgiveren kanskje foreslå at du bruker en artikkel i *Vakttårnet* som grunnlag for øving. Han vil utvilsomt si at du bør analysere de enkelte setningene for å finne ut hvilke ord eller ordgrupper som bør framheves for at det skal være lett å få tak i meningen. Han minner deg kanskje om at du bør være spesielt oppmerksom på visse ord som står i kursiv. Husk at ord i en setning gjerne er knyttet til hverandre. Det er ofte en gruppe av ord som bør framheves, ikke bare et enkelt ord. Noen elever kan bli oppfordret til å være nøyere med å merke seg hvordan diakritiske tegn angir hva som er riktig betoning.

Som neste skritt i opplæringen kan det være at rådgiveren oppfordrer deg til å se på en sammenheng som omfatter mer enn selve setningen. Hvilken sentral tanke blir drøftet i hele avsnittet? Hvilken innvirkning bør det ha på hva du legger trykk på i de enkelte setningene? Se på tittelen på artikkelen og på den underoverskriften som står over det stoffet du analyserer. Hva forteller disse med hensyn til hvilke ordgrupper du bør legge trykk på? Alt dette er ting som må tas i betraktning. Men pass på at du ikke legger sterkt trykk på for mange ord.

Enten du taler uten manuskript eller leser opp en tekst, kan det være at rådgiveren også oppfordrer deg til å la tankerekken virke inn på betoningen. Du må være oppmerksom på steder der tankerekken ender, eller der drøftelsen går over fra én viktig tanke til en annen. Tilhørerne setter pris på at du taler på en måte som gjør dem oppmerksom på slike steder. Det kan du gjøre ved å betone slike ord som *for det første, deretter, til slutt, av den grunn og derfor*.

Rådgiveren vil også henlede oppmerksomheten på tanker du bør knytte spesiell følelse til. For å gjøre det kan du legge trykk på slike ord som *svært, fullstendig, på ingen måte, utenkelig, viktig og alltid*. En slik framgangsmåte kan ha betydning for hva tilhørerne føler for det stoffet du presenterer. Det blir sagt mer om dette i Leksjon 11, «Varme og følelse».

For at du skal bli flinkere til å gjøre bruk av betoning, vil du også bli oppfordret til å ha klart for deg de hovedpunktene du ønsker at tilhørerne skal huske. Dette blir drøftet ytterligere fra synsvinkelen

HVORDAN DU KAN LÆRE DEG DET

Øv deg på å finne ut hvilke ord og ordgrupper i setningene som er de viktigste. Ta spesielt hensyn til sammenhengen når du gjør dette.

Prøv å betone for å angi (1) en overgang til en ny tanke og (2) hva du føler for det du snakker om.

Når du leser skriftsteder, så gjør det til en vane å legge trykk på ord som direkte underbygger grunnen til at du trekker fram disse skriftstedene.

opplesning i Leksjon 7, «De sentrale tankene framhevet», og fra synsvinkelen talekunst i Leksjon 37, «Hovedpunktene framhevet».

Hvis du bestreber deg på å gjøre framskritt i felttjenesten, bør du tenke spesielt over hvordan du leser skriftsteder. Gjør det til en vane å spørre deg selv: «Hvorfor leser jeg dette skriftstedet?» Når en underviser, er det ikke alltid nok å uttale ordene korrekt. Selv det at en leser skriftstedet med følelse, er ikke nødvendigvis tilstrekkelig. Hvis du besvarer et spørsmål eller redegjør for en grunnleggende sannhet, bør du legge trykk på de ordene eller ordgruppene i skriftstedet som underbygger det som blir drøftet. Hvis du ikke gjør det, kan det være at den du leser for, går glipp av poenget.

Ettersom betoning går ut på å legge ekstra trykk på visse ord og ordgrupper, kan en uerfaren taler lett komme til å ta for hardt i. Det kan minne om de tonene som blir spilt av en som nettopp har begynt å lære å traktere et musikkinstrument. Men med mer øvelse vil de enkelte «tonene» bli en del av «musikk» som er vakker og uttrykksfull.

Etter at du har lært noe av det grunnleggende, kan det være nyttig å høre på erfarne foredragsholdere. Du oppdager fort hva en kan utrette ved å variere graden av trykk. Og du blir klar over verdien av å betone på forskjellige måter for å få fram meningen i det som blir sagt. Når du lærer å gjøre bruk av passende betoning, kan du lese og tale på en mye mer virkningsfull måte.

Nøy deg ikke med å lære bare det aller nødvendigeste om betoning. For å kunne tale virkningsfullt bør du fortsette å arbeide med dette inntil betoning er noe du behersker og kan bruke på en måte som høres naturlig ut for andre.

ØVELSER:

(1) Velg ut to skriftsteder som du ofte bruker i felttjenesten. Ha klart for deg hva du prøver å bevise ved hjelp av hvert av skriftstedene. Les skriftstedene høyt på en måte som framhever de ordene eller ordgruppene som underbygger disse punktene. (2) Studer Hebreerne 1: 1–14. Hvorfor må det legges spesielt trykk på ordene «profetene» (v. 1), «Sønn» (v. 2) og «englene» (v. 4, 5) for at en tydelig skal få fram resonnementet i dette kapitlet? Øv på å lese kapitlet høyt med betoning som framhever resonnementet.

Hva må du gjøre?

Legg under opplesning spesiell vekt på de sentrale tankene i hele det stoffet du leser, ikke bare i de enkelte setningene.

EN DYKTIG oppleser ser lenger enn til den enkelte setningen, ja til og med lenger enn til det avsnittet den står i. Når han leser, har han klart for seg de sentrale tankene i hele det stoffet han formidler. Dette har betydning for hva han legger trykk på.

Hvis en ikke går fram på denne måten, blir det ingen høydepunkter i framføringen. Det er ikke noe som skiller seg tydelig ut. Etter at opplesningen er over, kan det være vanskelig å huske noe som spesielt betydningsfullt.

Det at en går inn for å framheve de sentrale tankene, kan ofte forbedre opplesningen av en beretning fra Bibelen. Det kan også øke betydningen av at avsnittene blir lest høyt på et hjemmebibelstudium eller et menighetsmøte. Og det er særlig viktig at en framhever de sentrale tankene når en holder et manuskriptforedrag, noe som av og til blir gjort på områdestevnene våre.

Hvordan du kan gjøre det. På skolen kan du få i oppdrag å lese et stykke fra Bibelen. Hva bør du framheve? Hvis det stoffet du skal lese, inneholder en sentral tanke eller beskriver en viktig begivenhet, bør du få denne til å tre tydelig fram.

Enten det stykket du skal lese, er poesi eller prosa, ordspråk eller fortelling, har tilhørerne utbytte av at du leser det godt. (2. Tim. 3: 16, 17) For å kunne gjøre det må du ta i betraktning både det stykket du skal lese, og de tilhørerne du har.

Hvis du skal lese høyt fra en publikasjon på et bibelstudium eller et menighetsmøte, bør du spørre deg selv: «Hva er de sentrale tankene som skal framheves?» Betrakt svarene på de trykte studie-spørsmålene som de sentrale tankene. Framhev også tanker som har sammenheng med den underoverskriften som stoffet hører inn under.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Budskapet blir lettere å huske når de sentrale tankene blir framhevet.

Det anbefales ikke at du gjør det til en vane å bruke manuskript når du holder taler i menigheten. Men det hender at det blir utarbeidet manuskripter til bruk for visse taler på områdestevnene, slik at de samme tankene kan bli framholdt på samme måte på alle stevnene. For å kunne framheve de sentrale tankene i et slikt manuskript

PUNKTER DU BØR HA I TANKENE

Analyser det trykte stoffet for å finne de sentrale tankene som stoffet er bygd rundt. Merk av disse.

Når du leser høyt, så vis økt begeistring, les langsommere eller legg mer følelse i framføringen, etter som det passer, for å få de sentrale tankene til å tre tydelig fram.

må taleren først analysere stoffet grundig. Hva er hovedpunktene? Han bør være i stand til å finne disse. Hovedpunktene er ikke ganske enkelt tanker som han synes er interessante. De er de sentrale tankene som selve stoffet er bygd rundt. Noen ganger kan en sentral tanke stå konsist uttrykt i manuskriptet som innledning til en fortelling eller et resonnement. Men det er mer vanlig at det kommer en viktig uttalelse etter at det underbyggende stoffet er blitt lagt fram. Når taleren har funnet disse nøkkelpunktene, bør han merke dem av i manuskriptet. Vanligvis er det bare noen få av dem, sannsynligvis ikke flere enn fire—fem. Deretter bør han øve på å lese på en slik måte at tilhørerne lett legger merke til dem. Dette er høydepunktene i talen. Hvis de sentrale tankene blir framhevet på rette måte, er det mer sannsynlig at tilhørerne kommer til å huske dem. Det er dette taleren bør ha som mål.

Det er flere forskjellige metoder som en taler kan bruke for å framheve hovedpunktene på en slik måte at tilhørerne legger merke til dem. Han kan vise økt begeistring, forandre tempoet, legge mer følelse i framføringen og bruke passende gester, for å nevne noe.

ØVELSE:

Velg ut fem avsnitt i en studieartikkel i *Vakttårnet*. Strek under svarene på studiespørsmålene til disse avsnittene. Les avsnittene høyt på en slik måte at det blir lett for en tilhører å skjønne hva svarene er.

Hva må du gjøre?

Tal tilstrekkelig høyt eller med nok kraft i stemmen. For å avgjøre hva som er passelig, må du ta hensyn til (1) hvor mange og hva slags tilhørere du har, (2) forstyrrende lyder, (3) hva slags stoff du drøfter, og (4) hvilket mål du har.

HVIS en foredragsholder ikke bruker nok styrke, kan det være at noen i forsamlingen blir døsig. Hvis en forkynner snakker for lavt i felttjenesten, klarer han kanskje ikke å holde på beboerens oppmerksomhet. Og hvis kommentarer fra forsamlingen på et menighetsmøte ikke høres tydelig, går de som er til stede, glipp av nødvendig oppmuntring. (Hebr. 10: 24, 25) Hvis en foredragsholder på den annen side hever stemmen på galt tidspunkt, vil det kanskje vekke ubehag — eller til og med irritasjon. — Ordsp. 27: 14.

Ta hensyn til tilhørerne. Hvem taler du til? Til en enkeltperson? Til en familie? Til en mindre gruppe på et frammøte til felttjeneste? Til hele menigheten? Til en stor forsamling på et stevne? Det er opplagt at det som er passelig styrke i én situasjon, ikke er den rette i en annen.

Ved forskjellige anledninger har tjenere for Gud talt til store forsamlinger. Ved innvielsen av templet i Jerusalem på Salomos tid fantes det ikke noe høytaleranlegg. Salomo stod derfor på en plattform og velsignet folket «med høy røst». (1. Kong. 8: 55; 2. Krøn. 6: 13) Flere hundre år senere, etter at den hellige ånd var blitt utøst på pinsedagen i år 33, samlet det seg en mengde mennesker — både noen som viste interesse, og noen som spottet — rundt den lille gruppen av kristne i Jerusalem. Peter la praktisk visdom for dagen, for han «reiste seg . . . og hevet sin røst». (Apg. 2: 14) Det ble avlagt et mektig vitnesbyrd.

Hvordan kan du avgjøre om den styrken du bruker, er passelig i en gitt situasjon? Tilhørernes reaksjon er et av de beste barometrene. Hvis du legger merke til at noen i forsamlingen må anstrenge seg for å høre, bør du prøve å snakke høyere.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Hvis ikke andre lett kan høre deg, kan tankene deres begynne å flakke, og de får kanskje ikke noen klar forståelse av det stoffet du legger fram. Hvis du snakker for høyt, kan det være irriterende — og til og med bli oppfattet som respektløst.

Enten du snakker til en enkeltperson eller til en gruppe, er det fornuftig å ta hensyn til hva slags tilhørere du har. Hvis du snakker til en som er tunghørt, kan det være nødvendig å heve stemmen. Men det at du roper, faller ikke i god jord hos dem som ganske enkelt reagerer litt langsommere fordi de er oppe i årene. Det kan til og med bli betraktet som uhøflig. I noen kulturer blir for høy stemmestyrke oppfattet som et tegn på at den talende er sint eller utålmodig.

NÅR DET KAN VÆRE NØDVENDIG MED ØKT STYRKE

For å holde på en større gruppes oppmerksomhet.

For å motvirke forstyrrelser.

For å få oppmerksomhet når en har noe svært viktig å si.

For å tilskynde til handling.

For å tiltrekke seg oppmerksomhet fra en enkeltperson eller en gruppe.

Ta hensyn til forstyrrelser. Når du deltar i felttjenesten, har forholdene rundt deg mye å si for hvor stor styrke du må bruke for å få avlagt et vitnesbyrd. Du må kanskje konkurrere med trafikkstøy, bråkete barn, bjeffende hunder, høy musikk eller et skingrende TV-apparat. På steder der folk bor tett, kan det på den annen side være at en beboer føler seg pinlig berørt hvis du snakker så høyt at du tiltrekker deg naboenes oppmerksomhet.

Brødre som holder taler i menigheten eller på stevner, må også tilpasse seg en rekke forskjellige omstendigheter. Det er noe helt annet å tale til en forsamling ute i det fri enn å holde en tale i en hall som har god akustikk. I Latin-Amerika samarbeidet to misjonærer om å holde et offentlig foredrag på gårdsplassen til en interessert person samtidig som noen sendte opp fyrverkeri på et torg i nærheten og en hane galte i ett sett like ved!

Midt i en tale kan det inntreffe noe som krever at en enten gjør en pause inntil forstyrrelsen er over, eller at en øker styrken. Hvis et møte for eksempel blir holdt i en bygning med blikktak, kan et plutselig regnskyll gjøre det bortimot umulig for tilhørerne å høre taleren. Et gråtende barn eller en forstyrrelse som følge av at noen kommer for sent, utgjør avgjort en utfordring. Lær deg å kompensere for ting som distraherer, slik at tilhørerne får fullt utbytte av det stoffet du legger fram.

Høyttalerutstyr er til nytte der det er tilgjengelig, men det eliminerer ikke behovet for økt stemmestyrke i visse situasjoner. På noen steder hender det ofte at strømmen blir borte, og da må taleren fortsette uten mikrofon.

Ta hensyn til stoffet. Hva slags stoff du drøfter, har også betydning for hvor stor styrke du bør bruke. Hvis emnet krever god styrke,

bør du ikke svekke framføringen ved å snakke for lavt. Når du for eksempel leser fordømmelser fra Bibelen, bør du bruke større styrke enn når du leser en oppfordring til å vise kjærlighet. Tilpass styrken til stoffet, men pass på at du gjør det på en måte som ikke henleder oppmerksomheten på deg selv.

Ta hensyn til målet ditt. Hvis du ønsker å anspore tilhørerne til energisk virksomhet, kan du trenge å bruke noe større styrke. Hvis du ønsker å få dem til å forandre synspunkt, bør du ikke støte dem fra deg ved å bruke for stor styrke. Hvis du prøver å trøste noen, er en mild stemme vanligvis best.

Virkningsfull bruk av økt styrke. Når du prøver å tiltrekke deg oppmerksomhet fra noen som er travelt opp-tatt, hjelper det ofte å øke styrken. Dette vet foreldre, så de hever stemmen når de skal fortelle et barn som er ute og leker, at det er på tide å komme inn. Det kan også være påkrevd med økt styrke når en ordstyrer skal få en menighet eller forsamlingen på et stevne til å falle til ro. Forkynnere som er ute i felttjenesten, roper kanskje en hilsen mens de er på vei bort til noen som arbeider utendørs.

Også etter at du har fått noens oppmerksomhet, er det viktig å fortsette å bruke tilstrekkelig styrke. En svært lav stemme kan gi inntrykk av at en er dårlig forberedt eller mangler overbevisning.

Hvis en hever stemmen når en kommer med en oppfordring, kan det tilskynde folk til handling. (Apg. 14: 9, 10) Et bydende rop kan på lignende måte avverge en katastrofe. I Filippi skulle en fangevokter til å ta livet av seg fordi han trodde at fangene var rømt. «Paulus ropte med høy røst og sa: 'Gjør ikke deg selv noe vondt, for vi er her alle sammen!'" På den måten ble et selvmord avverget. Paulus og Silas forkynte deretter for fangevokteren og hans husstand, som alle sammen tok imot sannheten. — Apg. 16: 27–33.

Hvordan du kan få bedre stemmestyrke. Noen må gjøre seg ekstra anstrengelser for å lære å bruke passelig styrke. En person snakker kanskje for lavt fordi han har svak stemme. Men gjennom målbevisst innsats kan han gjøre framskritt, uten at han slutter å snakke på en mild og behagelig måte. Lær deg riktig pusteteknikk og kroppsholdning. Hold ryggen rak. Trekk skuldrene tilbake, og pust dypt. Pass på at du fyller den nedre delen av lungene. Det er riktig regulering av

HVORDAN DU KAN GJØRE FRAMSKRITT

Merk deg reaksjonene til dem du snakker til; bruk en stemmestyrke som gjør at de lett kan høre deg.

Lær deg å fylle den nedre delen av lungene når du puster inn.

denne luftforsyningen som gjør det mulig å ha kontroll over stemmestyrken.

Andre har det problemet at de snakker for høyt. Kanskje de har lagt seg til denne vanen som følge av at de arbeider utendørs eller i støyende omgivelser. Eller det kan være at de har vokst opp i et miljø der alle roper og stadig avbryter hverandre. På grunn av det føler de at den eneste måten de kan få sagt noe på, er å snakke høyere enn andre. Men etter hvert som de lærer å følge Bibelens formaning om at de skal ikle seg «medfølelsens inderlige hengivenhet, foruten godhet, ydmykhet, mildhet og langmodighet», forandrer de den stemmestyrken de bruker når de prater med andre. — Kol. 3: 12.

God forberedelse, erfaring som kommer av regelmessig deltagelse i felttjenesten, og bønn til Jehova vil hjelpe deg til å snakke med passelig styrke. Enten du taler fra podiet eller snakker med noen i felttjenesten, bør du ha oppmerksomheten rettet mot hvordan det kan være til hjelp for andre å høre det du sier. — Ordsp. 18: 21.

ØVELSE:

Les først Apostlenes gjerninger 19: 23—41 inni deg og få oversikt over situasjonen slik den framgår av beretningen og av sammenhengen. Merk deg hvem som taler, og hvilken holdning som blir lagt for dagen. Les deretter stykket høyt med en stemmestyrke som passer til hver del.

Hva må du gjøre?

Varier stemmen. I denne leksjonen tar vi for oss forandringer i styrke, tempo og tonehøyde.

NÅR du betoner for å få fram meningen, hjelper du tilhørerne til å forstå det du sier. Men når du er flink til å *varierte* styrken, tempoet og tonehøyden, kan talen bli mye mer interessant å høre på. Det kan dessuten fortelle tilhørerne hva du synes om det du snakker om. *Din* innstilling til stoffet kan ha betydning for hva *de* synes om det. Dette er tilfellet enten du taler fra podiet eller snakker med noen i felttjenesten.

Den menneskelige stemme er et enestående instrument, som kan frambringe stor variasjon. Brukt på rette måte kan den gi en tale liv, røre ved hjertet, appellere til følelsene og tilskynde til handling. Men dette er ikke noe du kan oppnå ved ganske enkelt å merke av i notatene hvor du skal justere styrken, forandre tempoet eller variere tonehøyden. Modulasjon på et slikt grunnlag ville høres kunstig ut. I stedet for å gi framføringen liv og farge kunne det få tilhørerne til å føle seg ille berørt. Rett bruk av modulasjon kommer fra hjertet.

Når en taler gjør fornuftig bruk av modulasjon, tiltrekker han seg ikke unødig oppmerksomhet. I stedet hjelper han tilhørerne til å oppfatte ånden i det emnet han drøfter.

Juster styrken. Én måte å variere stemmebruken på er å justere styrken. Men dette bør ikke bare være en rutinemessig økning eller dempning av styrken med monoton regelmessighet. Det ville forvrengte meningen i det du sier. Hvis du øker styrken for ofte, blir det ubehagelig å høre på.

Styrken bør passe til stoffet. Hvis du leser en inntrengende oppfordring, for eksempel den som er gjengitt i Åpenbaringen 14: 6, 7, eller den som er gjengitt i Åpenbaringen 18: 4, eller hvis du leser en uttalelse som vitner om sterk overbevisning, for eksempel den som står i 2. Mosebok 14: 13, 14, er det bra å øke styrken. Også når du leser en

HVORFOR ER DET VIKTIG?

God modulasjon gir en tale liv, appellerer til følelsene og tilskynder til handling.

Mangel på modulasjon kan gi inntrykk av at du egentlig ikke er interessert i emnet ditt.

kraftig fordømmelse fra Bibelen, for eksempel den som forekommer i Jeremia 25: 27–38, vil det at du varierer styrken, få visse tanker til å skille seg ut fra resten.

Tenk også på hvilket mål du har. Ønsker du å tilskynde tilhørerne til handling? Ønsker du å bli flinkere til å framheve hovedpunktene i en redegjørelse? Fornuftig bruk av økt styrke hjelper deg til å nå disse

målene. Men i andre tilfeller kan økt styrke virke mot sin hensikt. Hvordan det? Det du sier, kan være av en slik art at det passer bedre med varme og følelse enn med økt styrke. Leksjon 11 kommer inn på dette.

Dempning av styrken på de rette stedene kan skape forventning. Men dette krever vanligvis at en snakker med større intensitet like etterpå. Lavere styrke kombinert med økt intensitet kan brukes for å formidle bekymring eller frykt. Redusert styrke kan også brukes for å angi at det som blir sagt, er av underordnet betydning i forhold til det som blir sagt før og etter. Men hvis du snakker lavt hele tiden, kan det gi inntrykk av at du er usikker eller mangler overbevisning eller egentlig ikke er så interessert i det emnet du behandler. Det sier seg selv at svært lav styrke er noe som må brukes med skjønnsomhet.

Forandre tempoet. I dagligtale kommer ordene spontant som et uttrykk for det vi har på hjertet. Når vi er opprømt, snakker vi gjerne nokså fort. Når vi vil at andre skal huske nøyaktig det vi sier, snakker vi langsommere.

Det er imidlertid sjelden at noen varierer tempoet de første gangene de taler til en forsamling. Hva kommer det av? De forbereder formuleringen av setningene altfor nøye. De kan ha skrevet ned alt sammen. Selv om de taler uten manuskript, kan de ha lært omtrent alle ordene utenat. Resultatet er at hele talen blir framført i det samme tempoet. Denne svakheten kan overvinnes hvis en lærer seg å tale ut fra en disposisjon.

Pass på at du ikke øker tempoet så brått at det minner om en katt som plutselig bykser av gårde når den får øye på en hund. Og snakk aldri så fort at det går ut over artikulasjonen.

Når du skal variere tempoet, bør du ikke ganske enkelt øke eller senke tempoet med jevne mellomrom. En slik framføring bare for-

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Juster styrken i forbindelse med inntrengende oppfordringer, uttrykk for sterk overbevisning eller fordømmelser. Tenk nøye etter hvilke deler av talen som krever økt styrke.

Forandre tempoet ved å snakke fortere når du behandler punkter av mindre viktighet, og langsommere når du kommer med viktige argumenter og drøfter hovedtanker. Snakk raskt for å formidle begeistring.

Varier tonehøyden, hvis det passer, for å formidle følelser og nå andres hjerte. I et tonalt språk kan en utvide eller innsnevre stemmeomfanget.

Modulasjon begynner med utvelgelsen av stoff til talen.

ringer det stoffet du presenterer, i stedet for å berike det. Forandringer i tempoet bør være tilpasset det du sier, de følelsene du ønsker å formidle, og det målet du har. Framfør talen i et moderat tempo. Snakk litt forttere for å formidle begeistring, slik du gjør i dagligtalen. Dette er også passende når du drøfter punkter av mindre betydning, eller når du forteller om hendelser der detaljene ikke er viktige. På den måten kan du gjøre talen mer variert og hindre at den virker for tung. På den annen side krever vektige argumenter, hovedtanker og høydepunkter i framføringen vanligvis langsommere tempo.

Varier tonehøyden. Tenk deg at noen spiller på et musikkinstrument i omkring en time. Hele denne tiden spiller vedkommende bare én tone — først kraftig, så dempet, av og til raskt, så sakte. Det er variasjon i styrken og tempoet, men siden det ikke er noen variasjon i tonehøyden, er ikke «musikken» særlig tiltalende. Det forholder seg på samme måte med stemmen vår. Uten variasjon i tonehøyden er den ikke behagelig å høre på.

Nå må det sies at forandringer i tonehøyden ikke har samme virkning på alle språk. I et tonalt språk, for eksempel kinesisk, kan det å forandre tonehøyden forandre betydningen av et ord. Men også i et slikt språk er det mulig å øke variasjonen i måten å snakke på. En kan gå inn for å utvide stemmeomfanget samtidig som en beholder de samme relative nivåene for de forskjellige tonene. En kan med andre ord gjøre de høye tonene høyere og de lave tonene lavere.

Også i språk som ikke er tonale, kan forandringer i tonehøyden formidle en rekke forskjellige tanker. En liten heving av tonehøyden sammen med en tilsvarende økning av styrken kan brukes for å betone. En forandring i tonehøyden kan også være en måte å angi størrelse eller avstand på. Stigende tone mot slutten av setningen kan angi at det blir stilt et spørsmål. Noen språk kan kreve fallende tone.

Opprømthet og begeistring kan uttrykkes ved en høyere tone. (I et tonalt språk kan dette kreve utvidelse av stemmeomfanget.) Sorg og bekymring kan kreve en lavere tone. (Eller et snevrere stemmeomfang i et tonalt språk.) De følelsene som er nevnt her, hjelper taleren til å nå tilhørernes hjerte. Når du ønsker å gi uttrykk for dem, bør du ikke nøye deg med å si ordene. Bruk stemmen på en måte som viser at du også nærer disse følelsene.

Hvordan du kan legge en grunnvoll. Hvor er det så modulasjonen begynner? Med utvelgelsen av stoff til talen. Hvis du ikke tar med annet enn argumentasjon eller formaning, har du små muligheter til variasjon i framføringen. Analyser derfor disposisjonen, og forviss deg om at du har med de ingrediensene du trenger for å kunne komme med en fargerik, lærerik redegjørelse.

Sett at du midtveis i en tale føler behov for større variasjon fordi talen begynner å virke langtekkelig. Hva kan du da gjøre? Legg om presentasjonsformen. Hvordan? I stedet for bare å snakke kan du for eksempel slå opp i Bibelen og lese et skriftsted og oppfordre tilhørerne til å følge med i sine egne bibler. Eller du kan omformulere et utsagn til et spørsmål og så gjøre en kunstpause. Ta med en enkel illustrasjon. Dette er metoder som erfarne talere bruker. Men uansett hvor lite erfaring du har, kan du bruke de samme prinsippene når du utarbeider en tale.

Det kan sies at modulasjon er krydderet i en tale. Hvis den rette form for modulasjon blir brukt i det rette omfang, setter det farge på talen og gjør det til en fornøyelse for tilhørerne å høre på deg.

ØVELSER:

(1) Les 1. Samuelsbok 17: 17–53 inni deg og merk deg hvor det kan passe å forandre styrken, tempoet og tonehøyden. Les deretter stykket høyt på en uttrykksfull måte, uten å gå til ytterligheter. Gjør det flere ganger. (2) Gå inn for å øve opp stemmens fleksibilitet ved å lese versene 48–51 så raskt du klarer uten å snuble. Les dem om og om igjen mens du stadig øker tempoet, uten at du lar det gå ut over artikulasjonen. Les så det samme stykket så langsomt som mulig og dra ut vokalene. Bytt deretter på å øke og senke tempoet inntil du får stemmen til å gjøre det du vil at den skal gjøre.

Hva må du gjøre?

Vis ved en livfull framføring at du er overbevist om verdien av det du sier.

BEGEISTRING gir en tale liv. Det er viktig å presentere lærerikt stoff, men det er en livfull, begeistret framføring som bidrar til å fange tilhørernes oppmerksomhet. Uansett hvilken kulturell bakgrunn eller personlighet du har, kan du lære å vise begeistring.

Tal med følelse. Da Jesus snakket med en samaritansk kvinne, sa han at de som tilber Jehova, må gjøre dette «med ånd og sannhet». (Joh. 4: 24) Deres tilbedelse må komme fra et hjerte som er fylt av verdsettelse, og være i harmoni med den sannhet som finnes i Guds Ord. Når noen har slik dyp verdsettelse, viser han det ved den måten han snakker på. Han er ivrig etter å snakke med andre om Jehovas kjærlige foranstaltninger. Ansiktsuttrykket, gestene og stemmen gjenspeiler det han virkelig føler.

Hva kan så være grunnen til at en taler som elsker Jehova, og som tror på det han sier, mangler begeistring når han framfører en tale? Det er ikke nok at han forbereder seg på hva han skal si. Han må leve seg inn i stoffet, være følelsesmessig engasjert i det. Sett at han får i oppdrag å tale om Jesu Kristi gjensløsningsoffer. Når han framfører talen, må han være opptatt av mer enn de tørre fakta. Han må være fylt av verdsettelse av hva Jesu offer betyr både for ham selv og for tilhørerne. Han må føle takknemlighet mot Jehova Gud og Kristus Jesus for denne enestående foranstaltningen. Han trenger å tenke på de storslåtte utsikter til liv som åpner seg for menneskene på grunnlag av den — evig lykke og fullkommen helse i et gjenopprettet jordisk paradisk! Han må med andre ord sørge for at hjertet er engasjert.

Bibelen forteller at den skriftlærde Esra, en lærer i Israel, hadde «beredt sitt hjerte til å rådføre seg med Jehovas lov og gjøre etter den og til å undervise . . . i Israel». (Esra 7: 10) Hvis vi gjør det samme — ikke bare forbereder hva vi skal si, men også forbereder

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Når du er begeistret, kan du lettere holde på tilhørernes interesse; det kan også få dem til å anvende det de lærer. Hvis du er begeistret for det du sier, vil tilhørerne også være det.

vårt hjerte — vil vi tale fra hjertet. Og når vi forkynner sannheten på en slik oppriktig måte, kan vi lettere hjelpe våre tilhørere til å framelske ekte kjærlighet til sannheten.

Tenk på tilhørerne. En annen viktig forutsetning for å kunne vise begeistring er at du er overbevist om at tilhørerne har behov for å

høre det du har å si. Når du forbereder en tale, bør du derfor ikke bare samle lærerikt stoff, men også be til Jehova om at han må hjelpe deg til å bruke dette stoffet på en slik måte at tilhørerne får utbytte av det. (Sal. 32: 8; Matt. 7: 7, 8) Tenk over hvorfor de trenger å bli kjent med stoffet, hvordan de kan dra nytte av det, og hvordan du kan legge det fram på en slik måte at de forstår verdien av det.

Arbeid med stoffet inntil du har noe som du synes er virkelig bra. Det behøver ikke å være nytt stoff, men du finner kanskje en original måte å vinkle det på. Hvis du utarbeider noe som hjelper tilhørerne til å styrke sitt forhold til Jehova, verdsette hans foranstaltninger, mestre livets påkjenninger i denne gamle ordning eller oppnå gode resultater i sin tjeneste, har du all grunn til å framføre talen med begeistring.

Hva om du har fått et leseoppdrag? For å kunne legge begeistring i opplesningen kreves det mer enn at du kan uttale ordene korrekt og dele dem inn i passende grupper. Studer stoffet. Hvis du skal lese et stykke fra Bibelen, kan du foreta visse undersøkelser. Forviss deg om at du forstår den grunnleggende meningen i teksten. Tenk over hvordan du selv og tilhørerne kan dra nytte av den, og les med et ønske om å formidle dette til dem som lytter til deg.

Forbereder du deg til felttjenesten? Gjennomgå det samtaletemaet og de skriftstedene du planlegger å bruke. Tenk også over hva folk i distriktet er opptatt av. Hva har vært framme i nyhetene? Hvilke problemer er utbredt? Når du er i stand til å vise folk at Guds Ord inneholder løsningene på nettopp de problemene de er berørt av, er du ivrig etter å gjøre dette, og begeistringen kommer av seg selv.

Vis begeistring ved en livfull framføring. Begeistring kommer klarest til uttrykk ved en livfull framføring. En slik livfullhet bør

HVORDAN DU KAN VISE DET

Forbered ikke bare hva du skal si, men forbered også ditt hjerte; på den måten engasjerer du følelsene dine.

Tenk grundig over hvordan de punktene du skal behandle, er til gagn for tilhørerne.

Merk deg hvilke deler av stoffet som krever spesiell begeistring.

Vær livfull i din måte å snakke på. Forviss deg om at ansiktsuttrykket ditt gjenspeiler det du føler. Tal med styrke og kraft.

gjenspeile seg i ansiktsuttrykket ditt. Du må høres overbevist ut, men ikke virke overlegen.

Det er nødvendig å vise likevekt. Noen har en tendens til å la seg begeistre av alt mulig. De må kanskje bli hjulpet til å forstå at når en taler blir svulstig eller altfor følelsesfull, vil tilhørerne bli mer opp-tatt av ham enn av budskapet. De som er sjenerte, trenger på den annen side å bli oppmuntret til å være mer uttrykksfulle.

Begeistring smitter. Hvis du har god kontakt med tilhørerne og taler med begeistring, vil tilhørerne føle denne begeistringen. Apollos talte på en livfull måte, og han ble omtalt som en veltalende mann. Hvis du er glødende i ånden, vil din livfulle framføring tilskynde tilhørerne til handling. — Apg. 18: 24, 25; Rom. 12: 11.

Begeistring som passer til stoffet. Pass på at du ikke viser så stor begeistring gjennom hele talen at tilhørerne blir utmattet. Hvis du da formaner tilhørerne til å handle på grunnlag av det du har drøftet, vil du tale for trette ører. Dette understreker nødvendigheten av at en utarbeider stoff som gir rom for variasjon i framføringen. Prøv å unngå å gli inn i en stil som gjenspeiler likegyldighet. Hvis du er nøye når du velger ut stoffet, vil du være svært interessert i det. Men noen punkter gir naturlig nok grunn til mer begeistring i framføringen enn andre, og disse bør du flette inn i talen med passende mellomrom.

Særlig hovedpunktene bør presenteres med begeistring. Talen må ha høydepunkter, klimakser, som du bygger opp til. Ettersom dette er hovedtankene i talen, er de vanligvis punkter som er utformet med tanke på at de skal motivere tilhørerne. Etter at du har overbevist tilhørerne, må du anspore dem, vise dem hvilket utbytte de har av å anvende det du har drøftet. Din begeistring hjelper deg til å nå tilhørernes hjerte. Du må ikke presse fram en livfull framføring. Du må ha en grunn til å vise begeistring, og stoffet i talen gir deg en slik grunn.

ØVELSE:

Studer Josva, kapitlene 1 og 2, og finn ut hvor og hvordan du kan vise passende begeistring når du leser denne beretningen. Øv på å lese den høyt med den rette begeistring.

Hva må du gjøre?

Tal på en måte som gjenspeiler det du føler, og som passer til det du sier.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det har avgjørende betydning for at du skal klare å nå tilhørernes hjerte.

FØLELSER spiller en sentral rolle i alle menneskers liv. Når noen viser følelser, røper han hva som bor i hans hjerte, hva slags person han er i sitt indre, og hvordan han oppfatter situasjoner og andre mennesker. På grunn av vonde opplevelser i livet — og i noen tilfeller på grunn av kulturell påvirkning — er det mange som skjuler følelsene sine. Men Jehova oppfordrer oss til å framelske positive egenskaper i vårt indre og så på rette måte gi uttrykk for det som bor i oss. — Rom. 12: 10; 1. Tess. 2: 7, 8.

Når vi taler, kan de ordene vi bruker, formidle følelser. Men hvis vi ikke selv viser disse følelsene mens vi taler, vil tilhørerne kanskje tvile på om vi er oppriktige. Hvis vi på den annen side uttrykker oss med den rette innlevelse, blir vår tale beriket og mer tiltalende, slik at vi lettere kan nå hjertet til dem som hører på.

Å uttrykke varme. Varme følelser blir ofte forbundet med tanker om personer. Når vi taler om Jehovas opphøyde egenskaper, og når vi uttrykker takknemlighet for Jehovas godhet, bør stemmen vår derfor være varm. (Jes. 63: 7–9) Og når vi taler til andre mennesker, bør vår måte å tale på også formidle velgjørende varme.

En spedalsk kommer til Jesus og bønnfaller om å bli helbredet. Forstiller seg tonen i Jesu stemme da han sier: «Jeg vil. Bli ren.» (Mark. 1: 40, 41) Se også for deg hvordan en kvinne som har hatt blødninger i tolv år, forsiktig nærmer seg Jesus bakfra og rører ved frynsen på ytterkledningen hans. Da hun innser at hun er blitt oppdaget, kommer hun skjelvende og faller ned for Jesu føtter og forteller i påhør av hele folkemengden hvorfor hun har rørt ved kledningen hans, og hvordan hun er blitt helbredet. Prøv å fornemme hvordan Jesus sier til henne: «Datter, din tro har gjort deg frisk; gå bort i fred.» (Luk. 8: 42b–48) Den varme Jesus gav uttrykk for ved disse anledningene, rører ved vårt hjerte den dag i dag.

Når vi i likhet med Jesus har medfølelse med andre og virkelig ønsker å hjelpe dem, viser vi det ved den måten vi taler til dem på. Et slikt uttrykk for varme er oppriktig, ikke affektert. Vår varme kan ha mye å si for hvordan folk reagerer. Det meste av det vi sier i felttjenesten, gir oss anledning til å uttrykke oss på en slik måte, særlig når vi resonnerer med noen, gir oppmuntring, kommer med oppfordringer og viser medfølelse.

Hvis du har varme følelser for andre, bør du vise det ved ansiktsuttrykket ditt. Når du utstråler varme, vil tilhørerne føle seg tiltrukket av deg, som av et bål som brenner en kald natt. Hvis ansiktsuttrykket ditt ikke gjenspeiler varme, vil ikke tilhørerne være overbevist om at du er oppriktig interessert i dem. Varme er ikke noe du kan ta på deg som en maske — det må være ekte.

Du bør også uttrykke varme ved tonen i stemmen din. Hvis du har en hard, skarp stemme, kan det være vanskelig å uttrykke varme ved den måten du snakker på. Men hvis du tar tiden til hjelp og gjør deg bevisste anstrengelser, kan du klare det. Noe som kan være til hjelp, fra en rent teknisk synsvinkel, er å huske at korte, oppstykkede lyder gjør talen hard. Lær deg å trekke ut de bløtere lydene i ordene. Det gjør at du får mer varme i stemmen.

Enda viktigere er det imidlertid hva du retter oppmerksomheten mot. Hvis du har oppriktig omtanke for dem du taler til, og hvis du virkelig ønsker å formidle noe som de kan ha utbytte av, vil denne innstillingen komme til uttrykk ved den måten du taler på.

En livfull framføring er stimulerende, men varme følelser hører også med. Det er ikke alltid nok å overbevise sinnet; vi må også bevege hjertet.

Å uttrykke andre følelser. Slike følelser som bekymring, frykt og nedtrykthet kan bli uttrykt av en som er i vanskeligheter. Glede er en følelse som bør ha en fremtredende plass i vårt liv, og som fritt bør komme til uttrykk når vi snakker med andre. På den annen side må noen følelser holdes i tømme. De er ikke i harmoni med den kristne personlighet. (Ef. 4: 31, 32; Fil. 4: 4) Vi kan uttrykke alle slags følelser ved de ordene vi velger, tonen i stemmen vår, den intensiteten vi taler med, ansiktsuttrykket vårt og gestene våre.

HVORDAN DU KAN UTTRYKKE DET

Fokuser oppmerksomheten på ditt ønske om å hjelpe tilhørerne i stedet for å være altfor opptatt av de ordene du skal bruke.

Både tonen i stemmen din og ansiktsuttrykket ditt bør gjenspeile de følelsene som passer til det stoffet du behandler.

Lær ved å studere andre som taler på en uttrykksfull måte.

Bibelen beskriver hele spektret av menneskelige følelser. Noen steder blir følelser ganske enkelt omtalt. Andre steder blir det gjenfortalt hendelser eller sitert uttalelser som åpenbarer følelser. Når du leser slike stykker høyt, gjør de dypere inntrykk både på deg selv og på tilhørerne hvis stemmen din gjenspeiler disse følelsene. For å kunne gjøre det må du sette deg i andres sted når du leser om dem. Men en tale er ingen teateroppsetning, så pass på at du ikke overdriver. Hjelp tilhørerne til å leve seg inn i de skildringene du leser.

Ta stoffet i betraktning. Hvor mye varme og følelse du skal legge i framføringen, er som i tilfellet med begeistring for en stor del avhengig av hva du skal si.

Slå opp i Matteus 11: 28–30 og merk deg det som står der. Les så Jesu fordømmelse av de skriftlærde og fariseerne, slik det er nedskrevet i Matteus, kapittel 23. Vi kan ikke forestille oss at han uttalte disse skarpe fordømmelsene på en likegyldig og livløs måte.

Hva slags følelse tror du passer til en slik beretning som den vi finner i 1. Mosebok, kapittel 44, der det fortelles om Judas bønn for sin bror Benjamin? Legg merke til den følelsen som blir uttrykt i vers 13, beskrivelsen i vers 16 av hvordan Juda så på årsaken til vanskelighetene, og hvordan Josef selv reagerte, slik det framgår av 1. Mosebok 45: 1.

Hvis vi skal lese og tale på en virkningsfull måte, må vi altså ikke bare være oppmerksom på ordene og tankene, men også på de følelsene som bør ledsage dem.

ØVELSE:

Les høyt de følgende stykkene fra Bibelen, og gjør det med følelse som passer til stoffet: Matteus 20: 29–34; Lukas 15: 11–32.

Hva må du gjøre?

Beveg hendene, skuldrene eller hele kroppen for å uttrykke tanker, følelser eller holdninger.

Bruk øynene og munnen og også hodestillingen for å støtte opp under det talte ord og for å formidle følelser.

FOLK i enkelte kulturer har lettere for å gestikulere enn dem som har en annen bakgrunn. Men praktisk talt alle gjør bruk av mimikk og en eller annen form for gestikulasjon når de snakker. Dette er tilfellet enten en snakker med noen privat eller taler offentlig.

Det var naturlig for Jesus og hans første disipler å gestikulere. En gang var det noen som fortalte Jesus at hans mor og hans brødre ville snakke med ham. Jesus svarte: «Hvem er min mor, og hvem er mine brødre?» Bibelen sier videre: «*Idet han rakte hånden ut mot sine disipler*, sa han: 'Se, min mor og mine brødre!'" (Matt. 12: 48, 49) Andre eksempler finner vi i Apostlenes gjerninger 12: 17 og 13: 16, der det fortelles at også apostlene Peter og Paulus brukte spontane gester.

Tanker og følelser blir ikke bare formidlet med stemmen, men også ved hjelp av gestikulasjon og mimikk. Hvis en ikke gjør god bruk av disse virkemidlene når en taler, kan det bli oppfattet som mangel på interesse. Men når de på en smakfull måte inngår i kommunikasjonen, blir det talte ord mye mer virkningsfullt. Også når du snakker med noen i telefonen, får du lettere fram viktigheten av budskapet ditt og hva du selv føler for det du sier, hvis du på en passende måte gjør bruk av gestikulasjon og mimikk. Så enten du taler fritt eller leser høyt, og enten tilhørerne ser på deg eller følger med i sine egne bibler, har gestikulasjon og mimikk sin verdi.

Gestikulasjon og mimikk er ikke noe som skal læres fra en bok. Du har aldri måttet lese i en bok hvordan du skulle le eller være sint. Også gestikulasjon bør være et uttrykk for det du virkelig føler. Jo mer spontane gestene er, desto bedre.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Gestikulasjon og mimikk forsterker virkningen av det talte ord, fordi det gir visuell informasjon og appellerer til følelsene. Det kan oppildne deg selv, slik at du får liv i stemmen.

Gester kan inndeles i to hovedkategorier: beskrivende og understrekende. *Beskrivende* gester uttrykker handling eller viser omfang og beliggenhet. Når du på skolen arbeider med bruk av gester, bør du ikke nøye deg med bare én eller to. Prøv å gestikulere på en naturlig måte gjennom hele talen. Hvis du synes at dette er vanskelig, kan det være nyttig å se etter ord som uttrykker retning, avstand, størrelse, beliggenhet eller relative posisjoner. Men i mange tilfeller trenger du ikke å gjøre annet enn å bli oppslukt av stoffet og la være å bekymre deg over hva slags inntrykk du gjør. Snakk og opptre på samme måte som i hverdagen. Når du er avslappet, kommer gestene av seg selv.

PUNKTER DU BØR HA I TANKENE

De mest virkningsfulle gestene og ansiktsuttrykkene kommer innenfra. Legg merke til hva andre gjør, men ikke prøv å etterligne dem i minste detalj.

Studer det stoffet du skal behandle, inntil du kjenner det godt. Lev deg inn i det, se tingene for deg, og bruk så stemmen, hendene og ansiktet for å uttrykke det.

Understrekende gester uttrykker følelse og overbevisning. De framhever, levendegjør og støtter opp under tanker. Understrekende gester er viktige. Men vær på vakt! Understrekende gester kan lett bli mekaniske og rutinemessige. Hvis du bruker den samme gesten om og om igjen, kan den tiltrekke seg unødig oppmerksomhet i stedet for å berike talen. Hvis skoletilsynsmannen påpeker at du har dette problemet, kan du prøve å begrense deg til beskrivende gester for en tid. Senere kan du igjen begynne å bruke understrekende gester.

For å finne ut i hvilken grad du skal bruke understrekende gester, og hva slags gester som kan være passende, bør du ta tilhørernes følelser i betraktning. Hvis du peker på tilhørerne, kan de føle seg brydd. Hvis en mann bruker visse gester, for eksempel legger hånden over munnen for å uttrykke overraskelse, blir det i noen kulturer betraktet som feminint. I noen deler av verden blir det ansett for å være usømmelig at kvinner gestikulerer fritt med hendene. Så på slike steder må søstrene gjøre god bruk av mimikk. Og i nesten alle deler av verden kan det bli oppfattet som komisk at en bruker store, feiende gester overfor en liten gruppe.

Etter hvert som du får øvelse og blir mer avslappet når du taler, vil de understrekende gestene du bruker, på en naturlig måte uttrykke dine innerste følelser og vitne om din overbevisning og oppriktighet. De vil gjøre talen mer meningsfull.

Mimikk. Mer enn noen annen del av kroppen forteller ansiktet ditt som regel hva du virkelig føler. Både øynene, draget om munnen og

hødestillingen spiller inn. Uten at du sier et ord, kan ansiktsuttrykket ditt vitne om likegyldighet, avsky, forvirring, overraskelse eller glede. Slike ansiktsuttrykk forsterker virkningen av det talte ord, fordi de gir visuell informasjon og appellerer til følelsene. Skaperen har utstyrt deg med mange muskler i ansiktet – over 30 i alt. Du bruker nesten halvparten av disse når du smiler.

Enten du taler fra podiet eller deltar i felttjenesten, ønsker du å gjøre folk kjent med et godt budskap, et budskap som kan gi dem glede i hjertet. Et varmt smil bekrefter dette. Hvis ansiktet ditt derimot er uttrykksløst, kan folk begynne å lure på hvor oppriktig du er.

Et smil vil dessuten fortelle andre at du er vennlig innstilt til dem. Det er særlig viktig nå i denne tiden da folk ofte er redde for fremmede. Ved å smile kan du få folk til å slappe av og bli mer lydhøre for det du har å si.

ØVELSER:

(1) Les 1. Mosebok 6: 13–22. Beskriv med egne ord hvordan arken ble bygd, og hvordan dyrene ble samlet inn. Bry deg ikke om detaljene; fortell ganske enkelt det du husker. *Bruk beskrivende gester mens du gjør det.* Be noen om å se på deg og komme med kommentarer. (2) Lat som om du forkynner for noen om Guds rike og de velsignelsene det skal bringe. Forviss deg om at ansiktsuttrykkene dine gjenspeiler det du virkelig føler for det du beskriver.

Hva må du gjøre?

Se på dem du taler til, og la øynene dine møte deres noen sekunder. Se på enkeltpersoner, ikke bare på en gruppe.

ØYNENE våre formidler holdninger og følelser. De kan angi overraskelse eller frykt. De kan vitne om medlidenhet eller kjærlighet. Noen ganger kan de røpe usikkerhet eller uttrykke sorg. En eldre mann sa om sine landsmenn, som hadde lidd mye: «Vi taler med øynene.»

Andre kan gjøre seg opp en mening om oss og om det vi sier, på grunnlag av hvor vi retter blikket. I mange kulturer er folk tilbøyelige til å stole på en som ser dem vennlig i øynene. Omvendt kan det være at de tviler på oppriktigheten eller kompetansen til en som ser ned på føttene sine eller på noe annet i stedet for å se på den han snakker til. I enkelte andre kulturer blir vedvarende øyekontakt betraktet som uhøflig, aggressivt eller utfordrende. Det er særlig tilfellet når en snakker med en person av det annet kjønn eller med en høvding eller en annen rangsperson. Og i noen områder blir det ansett for å være respektløst at en yngre person søker direkte øyekontakt når han snakker med en eldre person.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

I mange kulturer blir øyekontakt oppfattet som et tegn på interesse for den en henvender seg til. Det blir også oppfattet som et uttrykk for at en taler med overbevisning.

Men på steder der det ikke er anstøtelig, kan det å se en annen i øynene når en kommer med en viktig uttalelse, gi større vekt til det en sier. Det kan bli betraktet som et tegn på at en taler med overbevisning. Legg merke til hvordan Jesus reagerte da disiplene uttrykte stor forbauselse og sa: «Hvem kan egentlig bli frelst?» Bibelen forteller: «Jesus så dem i øynene og sa til dem: 'For mennesker er dette umulig, men for Gud er alt mulig.'» (Matt. 19: 25, 26) Bibelen viser også at apostelen Paulus la nøye merke til reaksjonene hos dem han talte til. En gang var det blant Paulus' tilhørere en mann som hadde vært lam fra fødselen. Apostlenes gjerninger 14: 9, 10 sier: «Denne mannen hørte Paulus tale, og da Paulus *betraktet ham oppmerksomt og så at han hadde tro til å bli gjort frisk*, sa han med høy røst: 'Reis deg og stå oppreist på føttene dine.'»

Forslag som gjelder felttjenesten. Vis vennlighet og varme når du henvender deg til folk i felttjenesten. Der det passer, kan du stille tankevekkende spørsmål for å få i gang en samtale om et emne som kan være av felles interesse. Prøv samtidig å få øyekontakt – eller i det minste å se på den andre på en respektfull og vennlig måte. Når øynene dine utstråler indre glede og du har et varmt smil om munnen, er det svært tiltalende. En slik fremtreden kan fortelle en annen mye om hva slags person du er, og hjelpe ham til å slappe mer av mens dere snakker sammen.

Legg merke til uttrykket i den andres øyne. Det kan gi deg en pekepinn om hvordan du bør håndtere situasjonen. Hvis han er sint eller egentlig ikke er interessert, kan det være at du ser det på ham. Hvis han ikke forstår deg, kan du bli klar over det. Hvis han er i ferd med å bli utålmodig, kan du vanligvis oppdage det. Hvis han er levende interessert, vil også det være tydelig. Uttrykket i øynene hans kan fortelle deg om du bør endre tempoet, anstrenge deg mer for å få ham med i samtalen, avslutte drøftelsen eller kanskje gå videre og demonstrere hvordan en kan studere Bibelen.

Enten du forkynner offentlig eller leder et hjemmebibelstudium, bør du prøve å ha respektfull øyekontakt med den du snakker med. Ikke stirr på ham, for det kan bli pinlig. (2. Kong. 8: 11) Men se ham ofte i øynene på en naturlig og vennlig måte. I mange land blir dette oppfattet som et uttrykk for oppriktig interesse. Når du leser fra Bibelen eller fra en annen publikasjon, har du selvfølgelig blikket festet på det du leser. Men for å understreke et punkt kan du se direkte på vedkommende et lite øyeblikk. Hvis du ser opp med jevne mellomrom, kan du også merke deg hans reaksjon på det du leser.

Hvis du er sjenert og synes det er vanskelig å se andre i øynene, så gi ikke opp. Etter hvert som du får øvelse, blir passende øyekontakt naturlig for deg, og det kan hjelpe deg til å kommunisere med andre på en mer virkningsfull måte.

Når du holder en tale. Bibelen forteller at før Jesus begynte på Bergprekenen, «løftet [han] sine øyne og så på sine disipler». (Luk. 6: 20) Lær av hans eksempel. Hvis du skal tale til en gruppe, bør du se på tilhørerne og så gjøre en pause i noen sekunder før du sier noe. På

PUNKTER DU BØR HA I TANKENE

Vær naturlig, vennlig og oppriktig interessert i dem du taler til.

Under høytlesning bør du ha det trykte materialet i hånden og holde hodet løftet, slik at du bare behøver å bevege øynene, ikke hodet.

mange steder vil dette innbefatte å ha øyekontakt med noen i forsamlingen. Et slikt lite opphold kan hjelpe deg til å overvinne den første nervøsiteten. Det hjelper også tilhørerne til å bli oppmerksom på den holdningen eller følelsen som ansiktet ditt uttrykker. I tillegg gir en slik framgangsmåte tilhørerne tid til å falle til ro og gjøre seg klar til å følge med i det du skal si.

Se på tilhørerne under talen. Se ikke bare på gruppen som et hele. Se på enkeltpersoner. I nesten alle kulturer blir det forventet at en fordragsholder har en viss øyekontakt med tilhørerne.

Å se på tilhørerne innebærer mer enn bare å bevege blikket rytmisk fra den ene siden til den andre. Opprett respektfull øyekontakt med én person i forsamlingen og si en hel setning til ham. Se deretter på en annen og si en setning eller to til ham. Se ikke på noen så lenge at han begynner å føle seg brydd, og konsentrer deg ikke bare om noen få i forsamlingen. Fortsett å velge ut stadig nye personer i forsamlingen på denne måten, men når du først taler til én person, så tal virkelig til ham og merk deg hans reaksjon før du retter blikket mot en annen.

Du bør ha notatene dine på talerstolen eller i hånden eller i Bibelen, slik at du bare behøver å gjøre en rask øyebevegelse for å se på dem. Hvis du er nødt til å bøye hodet for å se på notatene, går det ut over kontakten med tilhørerne. Du bør tenke over både hvor ofte du skal se på notatene, og når du skal gjøre det. Hvis du ser på notatene samtidig som du kommer til et klimaks i talen, går du ikke bare glipp av tilhørernes reaksjon, men framføringen mister også noe av sin kraft. Det er også uheldig om du stadig rådfører deg med notatene, for da mister du kontakten med tilhørerne.

Når du kaster en ball til noen, følger du med for å se om han tar imot. Hver tanke i talen din kan betraktes som en «ball» som du kaster til tilhørerne. Reaksjonen deres kan vise om de tar imot den — det kan framgå av et nikk, et smil, et oppmerksomt blikk. Hvis du har god øyekontakt, kan du forvisse deg om at tilhørerne får med seg det du sier.

Hvis du får i oppdrag å lese høyt for menigheten, bør du da prøve å se på tilhørerne under lesningen? Hvis du leser fra Bibelen og tilhørerne følger med i sine egne bibler, vil de færreste av dem være klar over om du ser opp eller ikke. Men det at du ser på tilhørerne, kan

bidra til å gjøre opplesningen mer levende fordi du er helt på det rene med deres reaksjon. Og hvis det er noen i forsamlingen som ikke følger med i bibelen sin og kanskje lar tankene flakke, kan det å få øyekontakt med oppleseren hjelpe dem til igjen å konsentrere seg om det som blir lest. Du vil selvfølgelig bare kunne se opp et lite øyeblikk; du bør ikke gjøre det på en slik måte at du snubler i lesningen. Med tanke på det bør du holde Bibelen i hånden og ha hodet løftet, ikke senke haken ned mot brystet.

Av og til får eldste i oppdrag å framføre et manuskriptforedrag på et områdestevne. For å kunne gjøre det på en virkningsfull måte må de ha erfaring, forberede seg grundig og øve mye. Bruk av manuskript begrenser selvfølgelig den øyekontakten en kan ha med tilhørerne. Men hvis foredragsholderen har forberedt seg godt, bør han kunne se på tilhørerne fra tid til annen og likevel finne igjen den neste setningen i manuskriptet. På den måten kan han lettere holde på tilhørernes oppmerksomhet og hjelpe dem til å få fullt utbytte av den viktige åndelige undervisningen han formidler.

ØVELSE:

Prøv å få bedre øyekontakt i vanlige samtaler med familie og venner; gjør det på måter som ikke er i strid med skikk og bruk der du bor.

Hva må du gjøre?

Vær deg selv — konverserende, oppriktig og uaffektet.

VED å uttrykke deg på en naturlig måte kan du lettere vinne andres tillit. Ville du stole på det som ble sagt av en som talte til deg skjult bak en maske? Ville det spille noen rolle om ansiktet på masken var penere enn den talendes eget ansikt? Neppe. Så vær deg selv, i stedet for å bruke en forkledning.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Hvis du er nervøs, stiv eller keitete når du taler, fordi du er opptatt av hvilket inntrykk du gjør, kan det være at andres oppmerksomhet blir avledet fra det du sier.

Naturlig fremtreden bør ikke forveksles med skjodesløshet. Dårlig grammatikk, gal uttale og mumling er ikke på sin plass. Slang bør også unngås. Vi ønsker alltid å legge den rette verdighet for dagen, både i vår tale og i vår måte å være på. En som er naturlig i sin fremtreden, er verken overdrevent formell eller altfor opptatt av å imponere andre.

I felttjenesten. Når du nærmer deg et hus eller går bort til noen på et offentlig sted i den hensikt å forkynne, er du da nervøs? Det er de fleste av oss, men enkelte sliter mer med dette enn andre gjør. Anspenhet kan få stemmen til å bli anstrengt eller skjelvende, og nervøsitet kan gi seg utslag i keitete bevegelser med hendene eller hodet.

Det kan være en rekke grunner til at en forkynner har dette problemet. Kanskje han tenker på hvilket inntrykk han gjør, eller lurer på om presentasjonen hans vil være vellykket. Ikke noe av dette er uvanlig, men det oppstår problemer når en blir altfor opptatt av slike ting. Hvis du er nervøs når du skal ut i felttjenesten, hva kan du så gjøre med det? Forbered deg godt og be inderlig til Jehova. (Apg. 4: 29) Tenk på hvor barmhjertig Jehova er når han gir folk anledning til å oppnå fullkommen helse og evig liv i paradiset. Tenk på dem du prøver å hjelpe, og det behovet de har for å høre det gode budskap.

Husk også at folk har en fri vilje, noe som betyr at de enten kan ta imot budskapet eller avvise det. Slik var det også da Jesus forkynte i det gamle Israel. Ditt oppdrag er rett og slett å forkynne. (Matt.

24: 14) Selv når folk ikke gir deg anledning til å snakke, er det at du har henvendt deg til dem, et vitnesbyrd i seg selv. Du vil ha lyktes fordi du har latt Jehova bruke deg til å gjennomføre sin vilje. Men hva vil skje i de tilfellene da du får anledning til å si noe? Hvis du lærer deg å ha tankene rettet mot andres behov, vil du kunne snakke på en naturlig og tiltalende måte.

Hvis du opptrer og snakker på samme måte i felttjenesten som du gjør i hverdagen, vil de du snakker med, slappe mer av. Det kan også være at de blir mer lydhøre for det bibelske budskapet du ønsker å gjøre dem kjent med. I stedet for å holde en forelesning for dem bør du prøve å få i gang en samtale. Vær vennlig. Vis personlig interesse for dem, og sett pris på de kommentarene de kommer med. På steder der språket eller kulturen krever at en følger visse regler for å vise respekt når en snakker med fremmede, bør du rette deg etter dette. Men du kan alltid være parat til å møte folk med et varmt smil.

På podiet. Når du taler til en gruppe, er det vanligvis best å ha en naturlig, konverserende stil. Når forsamlingen er stor, må du selvfølgelig tale på en slik måte at du høres tydelig. Hvis du prøver å lære talen utenat, eller hvis du har for omfattende notater, blir du sannsynligvis altfor opptatt av eksakte formuleringer. Det er viktig å formulere seg på en god måte, men når en blir altfor opptatt av dette, blir framføringen stiv og formell. Naturligheten forsvinner. Tenk på forhånd grundig over hvilke tanker du ønsker å overbringe, men vær mest opptatt av selve tankene, ikke av de eksakte formuleringene.

Det forholder seg på samme måte når du blir intervjuet på et møte. Vær godt forberedt, men ikke les opp svarene eller lær dem utenat. Snakk med naturlig modulasjon, så kommentarene dine får en tiltalende spontanitet.

Selv ønskverdige taleregenskaper kan virke unaturlige på tilhørerne hvis de blir overdrevet. Du bør for eksempel snakke tydelig og uttale ordene korrekt, men ikke i den grad at det høres oppstyltet og kunstig ut. Gode understrekende eller beskrivende gester kan gi en tale liv, men gester som er stive eller overdrevne, trekker oppmerksomheten bort fra det du sier. Bruk tilstrekkelig stemmestyrke, men ikke snakk

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Snakk slik du gjør i hverdagen. Ikke konsentrer oppmerksomheten om deg selv, men om Jehova og om behovet for at folk lærer om ham.

Når du utarbeider en tale, bør du først og fremst være opptatt av tankene, ikke av de eksakte formuleringene.

Når du holder en tale, og når du fører en vanlig samtale, bør du unngå skjodesløse talevaner og tendensen til å anvende taleregenskaper på en måte som henleder oppmerksomheten på deg selv.

Forbered deg godt til en opplesning. Les med følelse og en klar forståelse av meningen.

unaturlig høyt. Det er fint at du innimellom har glød i framføringen, men du bør unngå å være svulstig. Modulasjon, begeistring og følelse bør alt sammen brukes på en måte som ikke henleder oppmerksomheten på deg selv eller får tilhørerne til å føle seg ille berørt.

For noen faller det naturlig å uttrykke seg presist, også når de ikke holder en tale. Andre er mer uhøytidelige i sin måte å snakke på. Det viktige er at du bruker et godt språk i hverdagen og oppfører deg med kristen verdighet. Når du er på podiet, vil det da være lettere for deg å snakke og opptre med tiltalende naturlighet.

Ved opplesning. Å kunne opptre naturlig når en leser høyt for andre, krever en viss innsats. For å klare det må du finne ut hva som er de sentrale tankene i det stoffet du skal lese, og merke deg hvordan de blir behandlet. Ha dem klart for deg, for ellers kommer du bare til å lese ord. Undersøk uttalen av ord du ikke kjenner. Øv på å lese høyt, slik at du kan lese med et passende tonefall og gruppere ordene slik at tankene kommer tydelig fram. Gjør det om og om igjen inntil du leser flytende. Gjør deg så godt kjent med stoffet at du høres livlig og konverserende ut når du leser det. Da er du naturlig.

Det vi leser høyt, er som oftest våre bibelske publikasjoner. I tillegg til at vi har leseoppdrag på den teokratiske tjenesteskolen, leser vi skriftsteder i felttjenesten og når vi holder taler fra podiet. Brødre får i oppdrag å lese det stoffet som blir drøftet på Vaktårn-studiet og på menighetsbokstudiet. Enkelte kvalifiserte brødre får i oppdrag å lese manuskripter høyt på områdestevner. Enten du leser fra Bibelen eller fra andre publikasjoner, bør du lese replikker på en slik måte at stoffet blir levende. Hvis replikkene kommer fra forskjellige personer, kan du forandre stemmen noe for hver av dem. Her er det imidlertid på sin plass med en liten advarsel: Vær ikke for dramatisk, men gjør lesningen levende på en naturlig måte.

Opplesning som har et naturlig preg, er konverserende. Den virker ikke kunstig, men overbevisende.

ØVELSER:

(1) Les Malaki 1: 2–14 inni deg og merk deg hvem som taler. Les deretter stykket høyt med passende uttrykksfullhet. (2) Før du går ut i felttjenesten, så les de to første avsnittene i denne leksjonen og det som står under underoverskriften «I felttjenesten» på side 128. Gjør det ved tre forskjellige anledninger. Gå inn for å anvende veiledningen.

Hva må du gjøre?

Bruk rene, pene og sømmelige klær. Håret bør være gredd. Kroppsholdningen bør vitne om aktpågivenhet.

DITT ytre forteller mye om deg. Mens Jehova ser hvordan hjerter er, trekker mennesker gjerne slutninger ut fra «det som er synlig for øynene». (1. Sam. 16: 7) Når du har et rent og velpleid ytre, vil andre sannsynligvis trekke den slutning at du har selvrespekt, og de vil være mer tilbøyelige til å høre på det du har å si. Det at du er passende kledd, kaster dessuten glans over den organisasjonen du representerer, og det gir tilhørerne et positivt bilde av den Gud du tilber.

Retningslinjer å gå etter. Bibelen inneholder ikke mange regler for hvordan vårt ytre skal være. Den framsetter derimot likevektige prinsipper som kan hjelpe oss til å treffe fornuftige avgjørelser. Det som ligger til grunn for alle disse prinsippene, er at vi skal 'gjøre alt til Guds ære'. (1. Kor. 10: 31) Hvilke prinsipper er inne i bildet når det gjelder vårt ytre?

For det første oppfordrer Bibelen oss til å være ren på kroppen og ha rene klær. I den loven Jehova gav det gamle Israel, fastsatte han visse krav angående renhet. Når prester utførte tjeneste, måtte de for eksempel bade og vaske klærne sine til bestemte tider. (3. Mos. 16: 4, 24, 26, 28) De kristne er ikke underlagt Moseloven, men den inneholder prinsipper som fremdeles er gyldige. (Joh. 13: 10; Åp. 19: 8) Særlig når vi er på kristne møter eller deltar i felttjenesten, bør vi være ren på kroppen og ha rene klær og god ånde, så vi ikke er til sjenanse for andre. De som holder taler eller er med i demonstrasjoner på menighetsmøtene, bør være gode eksempler i den forbindelse. Når vi bryr oss om hvordan vi tar oss ut, viser vi respekt for Jehova og for hans organisasjon.

For det andre formaner Bibelen oss til å framelske beskjedenhet og et sunt sinn. Apostelen Paulus oppfordret kristne kvinner til å «pynte seg . . . med beskjedenhet og et sunt sinn, ikke med

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Ditt ytre kan ha betydning for hvordan andre betrakter din kristne tro og den livsstilen du representerer.

hårfletningsfrisyrer og gull eller perler eller meget kostbar klesdrakt, men på den måten som sømmer seg for kvinner som bekjenner at de har ærbødighet for Gud». (1. Tim. 2: 9, 10) Også når det gjelder menns klær og ytre for øvrig, er det viktig med beskjedenhet og et sunt sinn.

En som er beskjeden, er opptatt av at han ikke skal vekke anstøt eller tiltrekke seg unødige oppmerksomhet. Å ha et sunt sinn fører til god dømmekraft. Den som legger disse egenskapene for dagen, har

en likevektig holdning som kommer av respekt for gudgitte normer. Dette utelukker ikke at vi kler oss smakfullt, men det hjelper oss til å vise fornuft og til å unngå en ekstravagant stil når det gjelder vår klesdrakt og vårt ytre for øvrig. (1. Joh. 2: 16) Vi ønsker å følge disse prinsippene både når vi er på kristne møter, når vi deltar i felttjenesten, og når vi er opptatt med annen virksomhet. Også fritidsklærne våre bør vitne om beskjedenhet og et sunt sinn. På skolen eller på arbeidsplassen får vi anledninger til å forkynne uformelt. Selv om vi ikke er kledd på samme måte som når vi er på et møte eller et stevne, bør klærne våre likevel være rene, pene og sømmelige.

Vi kler oss selvfølgelig ikke likt alle sammen. Det forventes heller ikke. Folk har forskjellig smak, og det er helt i sin orden. Men vi bør alltid følge Bibelens retningslinjer.

Apostelen Peter viste at det er noe som er enda viktigere enn hårfrisyrer og klær, nemlig den drakt som har med «hjertets skjulte menneske» å gjøre. (1. Pet. 3: 3, 4) Når vårt hjerte er fylt av kjærlighet, glede, fred, godhet og en velfundert tro, bærer vi en åndelig drakt som virkelig bringer ære til Gud.

For det tredje sier Bibelen at vi må tenke etter om vi har et velordnet ytre. I 1. Timoteus 2: 9 bruker apostelen Paulus uttrykket «velordnede klær». Dette sikter til kvinners påkledning, men prinsippet her gjelder også menn. Enten vi har god råd eller ikke, kan vi ha et velpleidd ytre.

Noe av det første andre legger merke til ved vårt utseende, er håret. Vi bør ha en velordnet frisyre. Både lokale skikker og arvelige faktorer har betydning for hvordan folk ser ut på håret. I 1. Korinter 11: 14, 15 gir apostelen Paulus veiledning angående hårfrisyrer, der han

VURDER DITT YTRE

Er alt rent?

Vitner ditt ytre om beskjedenhet og god dømmekraft?

Er alt velordnet?

Er du velstelt på håret?

Er det noe ved ditt ytre som kanskje gjenspeiler kjærlighet til verden?

Er det grunn til å tro at ditt ytre kan vekke anstøt hos noen?

tydeligvis tar begge disse faktorene i betraktning. Men når noen har en hårfrisyre som gir inntrykk av at de prøver å se ut som en person av det annet kjønn, er det i strid med Bibelens prinsipper. — 5. Mos. 22: 5.

For menn kan et tiltalende ytre innebære at de er glattbarbert. I områder der det er alminnelig akseptert å ha bart, bør de som har det, sørge for at barten er velpleid.

For det fjerde bør vårt ytre ikke vitne om kjærlighet til verden og dens veier. Apostelen Johannes advarte: «Elsk ikke verden, heller ikke de ting som er i verden.» (1. Joh. 2: 15–17) Denne verden kjennetegnes av mange syndige begjær. Blant disse nevner Johannes det syndige kjøds begjær og det å vise fram eiendeler på en iøynefallende måte. Bibelen henleder også oppmerksomheten på den opprørske ånd, eller ulydighet mot myndighet. (Ordsp. 17: 11; Ef. 2: 2) Disse begjærene og holdningene kommer ofte til uttrykk ved den måten folk kler seg på, og ved det utseendet de legger seg til. Som følge av det kan deres ytre være usømmelig, sensuelt, glorete, uflidd, skjødesløst eller sjuuskete. Som Jehovas tjenere unngår vi en klesstil som gjenspeiler slike ukristne trekk.

I stedet for å ta etter verden når det gjelder vår klesdrakt og vårt ytre for øvrig, bør vi la oss inspirere av det gode eksempel åndelige modne menn og kvinner i den kristne menighet foregår med. Unge menn som har som mål å holde offentlige foredrag en dag, kan merke seg hvordan de som allerede er kvalifisert til å tale offentlig, kler seg. Alle kan lære av dem som har deltatt lojalt i den offentlige tjeneste i mange år. — 1. Tim. 4: 12; 1. Pet. 5: 2, 3.

For det femte bør vi, når vi skal vurdere hva som passer seg, ha i tankene at «heller ikke Kristus var seg selv til behag». (Rom. 15: 3) Det Jesus først og fremst var opptatt av, var å gjøre Guds vilje. Han satte også det å hjelpe andre foran sin egen bekvemmelighet. Hva bør vi gjøre hvis vår klesstil eller vårt ytre for øvrig skaper en barriere mellom oss og folk på det stedet der vi for tiden tjener? Det at vi etterligner Kristi ydmyke innstilling, kan hjelpe oss til å treffe en fornuftig avgjørelse. Apostelen Paulus framsatte dette prinsippet: «Vi gir ikke på noen måte noen slags årsak til snubling.» (2. Kor. 6: 3) Derfor kan det være at vi lar være å ha en hårfrisyre eller å gå i klær som kunne ha ført til at vi støtte fra oss dem vi ønsker å forkynne for.

Kroppsholdning. Et tiltalende ytre har også med god kroppsholdning å gjøre. Vi har selvfølgelig ikke alle den samme måten å føre oss på, og det er heller ikke noe mål at alle skal støpes i én form. Det er likevel verdt å merke seg at Bibelen forbinder en rank holdning med personlig verdighet og optimisme. (3. Mos. 26: 13; Luk. 21: 28) Nå kan det jo være at en bror eller søster som har arbeidet i årevis i en foroverbøyd stilling, er godt oppe i årene eller har en fysisk svakhet, ikke klarer å stå rett eller trenger å støtte seg til noe. Men for dem som ikke har slike problemer, er det å anbefale at de har en noenlunde rank holdning når de snakker med andre, slik at de ikke gir inntrykk av å være likeglade eller å be om unnskyldning for at de er der. Når det gjelder en som taler fra podiet, er det ikke galt om han fra tid til annen lar hendene hvile på talerstolen, men tilhørerne får vanligvis et mer positivt inntrykk om han ikke lener seg over den.

Rent og pent utstyr. Vi bør ikke bare ha et rent og velpleid ytre, men det utstyret vi bruker i tjenesten, bør også være rent og pent.

Tenk over hvordan bibelen din ser ut. Det er ikke alle som kan skaffe seg en ny bibel når den gamle er blitt slitt. Men uansett hvor lenge vi har hatt den bibelen vi bruker, bør det være tydelig at vi har behandlet den pent.

Det er selvfølgelig mange måter å pakke en feltveske på, men det bør uansett være orden i den. Har du noen gang sett at det har falt papirer ut av en bibel når en forkynner skulle til å lese et skriftsted for en beboer, eller kanskje når en bror har holdt en tale for menigheten? Du ble distraheret, ikke sant? Hvis papirer som blir oppbevart i en bibel, virker distraherende, kan det være at du bør ha dem et annet sted for at det skal være orden i sakene dine. Husk også at det å plassere Bibelen eller andre religiøse publikasjoner på gulvet blir betraktet som svært respektløst i enkelte kulturer.

Det bør være viktig for oss å ha et tiltalende ytre. Det har også betydning for hvordan andre oppfatter oss. Men framfor alt er vi nøye med vårt utseende fordi vi ønsker å «være en pryd for vår Frelses, Guds, lære i alle ting». — Tit. 2: 10.

ØVELSE:

Sjekk deg selv en gang om dagen i en hel uke, uansett hva slags virksomhet du skal i gang med, ved å gjennomgå listen «Vurder ditt ytre» på side 132.

Hva må du gjøre?

Stå, beveg deg og tal på en behersket, verdig måte som vitner om sinnsro.

DET er ikke uvanlig at en taler er nervøs når han går opp på podiet, særlig ikke hvis han holder taler forholdsvis sjelden. En forkynner kan være noe nervøs under de første besøkene hver gang han går ut i felttjenesten. Da Jeremia fikk i oppdrag å være profet, svarte han: «Se, jeg vet virkelig ikke hvordan jeg skal tale, for jeg er bare en gutt.» (Jer. 1: 5, 6) Jehova hjalp Jeremia, og han vil hjelpe deg også. Med tiden kan du oppnå likevekt.

En likevektig taler er en som har sinnsro. Denne roen viser seg ved hans fremtreden. Kroppsholdningen er naturlig og passer til anledningen. Håndbevegelsene er meningsfylte. Stemmen er uttrykksfull og behersket.

Selv om du kanskje føler at denne beskrivelsen av en likevektig person ikke passer på deg, kan du gjøre framskritt. Hvordan? La oss se nærmere på hvorfor en taler er nervøs og mangler likevekt. Årsaken kan være fysisk.

Når du står overfor en utfordring og ønsker å gjøre det bra, men ikke er sikker på om du vil greie det, føler du sterk uro. Som følge av det sender hjernen beskjed til kroppen om at den må produsere mer adrenalin. Den økte strømmen av adrenalin kan føre til at du får høyere puls, puster fortere, svetter mer og til og med skjelver på hendene og i knærne og dirrer i stemmen. Kroppen din prøver å hjelpe deg til å takle situasjonen ved å øke energinivået. Utfordringen består i å utnytte bølgen av energi til konstruktiv tenkning og begeistret framføring.

Hvordan du kan dempe uroen. Husk at det er normalt å ha en viss lampefeber. Men for å bevare likevekten må du være i stand til å dempe uroen og mestre situasjonen på en behersket og verdig måte. Hvordan kan du klare det?

Forbered deg godt. Bruk tid på å forberede talen. Forviss deg om at du har en klar forståelse av emnet. Hvis du skal holde en tale der du

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Hvis du har likevekt, er det mer sannsynlig at tilhørerne konsentrerer seg om det du sier, i stedet for om deg.

selv velger hvilke punkter du skal behandle, bør du tenke over hva tilhørerne vet om emnet fra før, og hva du håper å utrette. Det gjør at du kan finne fram til det stoffet som er mest verdifullt. Hvis du til å begynne med synes at dette er vanskelig, kan du drøfte problemet med en erfaren taler. Han kan hjelpe deg med å foreta en konstruktiv analyse av stoffet og vurdering av tilhørerne. Når du er sikker på at du har stoff som tilhørerne har nytte av å høre, og som du har klart for deg, vil ditt ønske om å formidle dette stoffet begynne å overskygge den nervøsiteten som du kanskje føler ved tanken på framføringen.

HVORDAN DU KAN OPPNÅ LIKEVEKT

Forbered deg godt.

Øv på å framføre talen høyt.

«Kast din byrde på Jehova»
i bønn. — Sal. 55: 22.

Delta regelmessig i felttjenesten, kommenter ofte på møtene og meld deg frivillig til å ta ekstra oppdrag på skolen.

Skaff deg innsikt i hva symptomene på manglende sinnsro består i, og lær deg hvordan du kan forebygge eller få kontroll over dem.

Gjør deg spesielt flid med innledningen. Ha klart for deg hvordan du skal begynne. Så snart du er i gang med talen, går nervøsiteten sannsynligvis over.

De samme grunnleggende skrittene kan også anvendes i forbindelse med felttjenesten. Tenk ikke bare over hvilket emne du skal bruke, men også hva slags mennesker du skal forkynne for. Planlegg innledningen nøye. Dra nytte av modne forkynneres erfaring.

Du føler kanskje at det er lettere å ha likevekt hvis du bruker et manuskript når du skal holde en tale for en gruppe. Men i virkeligheten kan dette gjøre deg mer nervøs hver gang du holder en tale. Det er sant at enkelte talere bruker omfattende notater, mens andre bare bruker noen få. Men det som hjelper deg til å dempe uroen, er ikke ordene på papiret, men din dype overbevisning om at det stoffet du skal drøfte, virkelig har verdi for tilhørerne.

Øv på å framføre talen høyt. Ved å øve på denne måten blir du trygg på at du kan uttrykke tankene dine i ord. Etter hvert som du øver, bygger du opp tankemønstre i hukommelsen som lett kan aktiveres når du taler. Gjør øvingen realistisk. Se for deg tilhørerne. Sitt ved et bord eller stå, slik du skal gjøre når du holder talen.

Be til Jehova om hjelp. Vil han besvare en slik bønn? «Dette er den tillit vi har til ham, at uansett hva det er vi ber om i samsvar med hans vilje, så hører han oss.» (1. Joh. 5: 14) Hvis du ønsker å ære Gud og hjelpe andre til å dra nytte av hans Ord, vil han utvilsomt besvare din bønn. Forvissningen om det kan i høy grad styrke deg til å gjennomføre det oppdraget du har fått. Etter hvert som du framelsker an-

dens frukt — kjærlighet, glede, fred, mildhet og selvkontroll — får du dessuten den sinnsinnstilling som er nødvendig for å kunne ha likevekt i forskjellige situasjoner. — Gal. 5: 22, 23.

Skaff deg erfaring. Jo mer du deltar i felttjenesten, desto mindre nervøs blir du. Jo mer du kommenterer på menighetsmøtene, desto lettere blir det å si noe i andres påhør. Etter hvert som du holder flere taler i menigheten, avtar sannsynligvis den graden av nervøsitet som du føler før hver tale. Skulle du ønske at du fikk flere anledninger til å tale? Meld deg da frivillig til å overta for andre på skolen som ikke er i stand til å gjennomføre sine oppdrag.

Etter at du har tatt de skrittene som er beskrevet ovenfor, kan det være nyttig å lære om de symptomene som tydelig vitner om mangel på sinnsro. Når du kjenner til disse symptomene og vet hvordan du skal takle dem, kan du lettere opptre med likevekt. Symptomene kan være kroppslige eller ha med stemmen å gjøre.

Kroppslige symptomer. Om du har likevekt eller ikke, viser seg ved din fremtreden og den måten du bruker hendene på. Tenk først over hva du gjør med hendene. Å holde hendene på ryggen eller stivt ned langs siden, å holde krampaktig fast i talerstolen, å stikke hendene i lommene stadig vekk, å kneppe jakken opp og igjen, å ta seg umotivert til kinnet eller nesen eller rette på brillene uten at det er nødvendig, å fingre med armbåndsuret, blyanten, ringen eller notatene, å benytte rykkende eller ufullstendige gester — alt dette er tegn på at en mangler likevekt.

Mangel på selvtillit kan også vise seg ved at en flytter føttene urolig fram og tilbake, svaier fra side til side, står stivt rett opp og ned, er dukknakket, fukter leppene til stadighet, svelger i ett sett eller puster hurtig.

Ved å gjøre deg bevisste anstrengelser kan du unngå disse nervøse bevegelsene. Arbeid med bare én ting om gangen. Finn ut hva problemet består i, og tenk på forhånd over hva du må gjøre for å forebygge det. Hvis du gjør en slik innsats, vil din fremtreden bære preg av likevekt.

Symptomer som har med stemmen å gjøre. Nervøsitet kan gi seg utslag i at en får unormalt lys eller skjelvende stemme. Kanskje du kremter ofte eller snakker for fort. Disse problemene og unotene kan

du overvinne ved å gjøre deg iherdige anstrengelser for å få kontroll over stemmen.

Hvis du er nervøs, kan du ta noen dype åndedrag før du går opp på podiet. Prøv å få hele kroppen til å slappe av. I stedet for å tenke på hvor nervøs du er, kan du konsentrere deg om grunnen til at du ønsker å gjøre tilhørerne kjent med det stoffet du har utarbeidet. Før du begynner å tale, kan du ta deg tid til å se ut over forsamlingen, velge ut et vennlig ansikt og smile. Snakk langsomt i innledningen, og bli så oppslukt av stoffet.

Hva du kan forvente. Ikke regn med at du blir kvitt alt som heter nervøsitet. Mange foredragsholdere med flere års erfaring er nervøse før de skal opp på et podium og tale til en forsamling. De har imidlertid lært seg å få nervøsiteten under kontroll. Én slik foredragsholder sa: «Jeg har fremdeles sommerfugler i magen, men nå flyr de i formasjon.»

Hvis du gjør deg oppriktige anstrengelser for å bli kvitt de synlige utslagene av nervøsitet, vil tilhørerne se på deg som en likevektig taler. Du er kanskje fremdeles nervøs, men det kan godt være at de ikke merker noe til det.

Husk at den strømmen av adrenalin som forårsaker symptomer på nervøsitet, også gir deg ekstra energi. Bruk denne energien til å tale med følelse.

Du behøver ikke å vente med å anvende alt dette til du går opp på podiet. Lær deg å være likevektig og behersket og tale med passende følelse i hverdagen. Ved å gjøre det får du mye større selvtillit på podiet og i felttjenesten, der du har mest bruk for det.

ØVELSE:

Prøv gjennom en hel måned å kommentere mer enn én gang på Vaktårnstudiet og menighetsbokstudiet hver uke. Legg merke til at nervøsiteten begynner å avta når du kommer med den andre eller den tredje kommentaren på ett og samme møte.

Hva må du gjøre?

Hvis det blir brukt mikrofoner for å forsterke stemmer på møtene i din menighet, bruk dem da på rette måte.

VÅRE kristne brødre og søstre ofrer mye tid og gjør seg store anstrengelser for å være til stede på kristne møter. Hvis de skal få utbytte av det som blir sagt, må de kunne høre det tydelig.

I det gamle Israel fantes det ikke noe elektrisk høyttalerutstyr. Hvordan klarte flere millioner israelitter å få tak i hva Moses sa da han talte til hele folket på Moabs sletter før de gikk inn i det lovte land? Moses gjorde muligens bruk av medhjelpere, som stod plassert med passende mellomrom gjennom hele leiren og etter tur gjentok det han sa. (5. Mos. 1: 1; 31: 1) Ikke lenge etter at israelittene hadde begynt sin erobring av landet vest for Jordan, samlet Josva nasjonen foran Garisim-fjellet og Ebal-fjellet, tydeligvis med levittene stående i den mellomliggende dalen. Der fikk hele folket høre velsignelser og forbannelser fra Gud, noe de la seg på sinne. (Jos. 8: 33–35) Det er mulig at det også ved denne anledningen ble brukt medhjelpere som gjentok budskapet, men i tillegg var den glimrende akustikken i området utvilsomt til nytte.

Da «en meget stor folkemengde» omkring 1500 år senere samlet seg ved Galilea-sjøen for å lytte til Jesus, gikk han om bord i en båt, la ut fra land og satte seg for å tale til folkemengden. (Mark. 4: 1, 2) Hvorfor talte Jesus fra en båt? Etter alt å dømme fordi den menneskelige stemme bærer bemerkelsesverdig godt over en jevn vannflate.

Fram til tidlig på 1900-tallet var det ofte styrken og klarheten i en foredragsholders stemme som avgjorde hvor mange i en forsamling som kunne høre hva han sa. Men siden 1920-årene har Jehovas tjenere kunnet benytte seg av elektrisk høyttalerutstyr på sine stevner.

Høyttalerutstyr. Slikt utstyr kan forsterke en talers stemme mange ganger uten at det går ut over stemmens kvalitet og klang. Taleren behøver ikke å overbelaste stemmebåndene. Tilhørerne behøver

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Andre må tydelig kunne høre hva du sier, hvis de skal få utbytte av det.

ikke å anstrenge seg for å få tak i det som blir sagt. I stedet kan de konsentrere seg om budskapet.

Det er gjort mye for å skaffe til veie gode høyttaleranlegg på Jehovas vitners stevner. I tillegg er det installert høyttaleranlegg i mange Rikets saler for å forsterke stemmen til dem som holder taler, leder møter eller leser fra podiet. Noen menigheter har også mikrofo-

ner som blir brukt når noen i forsamlingen kommer med kommentarer under møtene. Hvis din menighet har slikt utstyr, bør du lære å bruke det godt.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

La det være 10–15 centimeters avstand mellom mikrofonen og munnen.

Pass på at du bare snakker når du har ansiktet vendt mot mikrofonen.

Bruk litt mer styrke og intensitet enn du gjør i en vanlig samtale.

Snu deg vekk fra mikrofonen hvis du må kremte.

Noen grunnleggende retningslinjer. For å kunne bruke utstyret på rette måte bør du ha følgende punkter i tankene: (1) Avstanden mellom mikrofonen og munnen bør vanligvis være 10–15 centimeter. Hvis mikrofonen er for nær, kan stemmen bli forvrengt. Hvis den er for langt unna, blir stemmen utydelig. (2) Mikrofonen bør være foran deg, ikke på en av sidene. Hvis du beveger hodet til høyre eller til venstre, bør du bare snakke når du har ansiktet vendt mot mikrofonen. (3) Bruk litt større styrke og intensitet enn du gjør i en vanlig samtale. Men det er ingen grunn til å rope. Høyttalerutstyret sørger for at stemmen når ut til dem i forsamlingen som sitter lengst unna. (4) Hvis du føler behov for å kremte eller må hoste eller nyse, bør du først snu deg vekk fra mikrofonen.

Når du holder en tale. Når du går opp på talerstolen, stiller en bror vanligvis inn mikrofonen for deg. Stå på en naturlig måte med ansiktet mot forsamlingen mens han gjør det. Legg notatene på talerstolen, og forviss deg om at mikrofonen ikke skygger for dem.

Når du begynner å snakke, bør du høre etter hvordan stemmen din lyder gjennom høyttaleren. Er volumet for høyt, eller smeller det når du uttaler visse ord? I så fall bør du kanskje trekke deg noen få centimeter bakover. Når du ser ned på notatene, bør du huske at du bare bør snakke og lese når du har ansiktet vendt rett mot mikrofonen eller litt over den, ikke under den.

Når du leser fra podiet. Det er best å holde Bibelen eller publikasjonen opp, slik at du har ansiktet vendt mot forsamlingen. Ettersom mikrofonen sannsynligvis befinner seg rett foran deg, kan det være at du må holde Bibelen eller publikasjonen litt over mot den

ene siden. Det betyr at du bør holde hodet litt over mot den andre siden av mikrofonen. Når du da leser, går stemmen din rett inn i mikrofonen.

De fleste brødre som leser på Vaktårn-studiet, står oppreist og leser inn i en mikrofon som er festet til et stativ. I denne stillingen kan de puste lettere og lese med større uttrykksfullhet. Ha i tankene at lesningen av avsnittene utgjør en betydelig del av møtet. Hvor stort utbytte forsamlingen får av møtet, avhenger for en stor del av at de hører det som blir lest.

Når du kommenterer under møtet. Hvis menigheten bruker mikrofoner når forsamlingen kommenterer, bør du huske at det likevel er nødvendig å snakke tydelig og med tilstrekkelig styrke. Når du kommenterer, er det best om du holder studiepublikasjonen eller Bibelen i hånden. Det gjør at du kan se teksten klart mens du snakker inn i mikrofonen.

I noen menigheter har brødre fått i oppdrag å rekke mikrofonen til dem som får ordet for å kommentere. Hvis det er slik i din menighet, bør du fortsette å holde hånden i været etter at du har fått ordet, så den broren som ordner med mikrofonen, kan se hvor du sitter, og komme raskt bort til deg. Hvis mikrofonen er av en håndholdt type, bør du være klar til å ta imot den. Ikke begynn å kommentere før mikrofonen er i riktig stilling. Lever mikrofonen tilbake så snart du er ferdig med å kommentere.

Når du er med i en demonstrasjon. Når du skal bruke mikrofon under en demonstrasjon, er det visse ting du må tenke over på forhånd. Hvis mikrofonen er festet til et stativ, har du begge hendene fri til å holde Bibelen og notatene. Hvis du bruker en håndholdt mikrofon, har du større bevegelsesfrihet, men det kan være best om du får partneren din til å holde den. På den måten har du hendene fri til å slå opp i Bibelen. Øv på dette sammen med den som spiller beboer, så vedkommende vet hvordan mikrofonen skal holdes. Husk også at du ikke bør vende ryggen mot forsamlingen når du er oppe på podiet, særlig ikke når du snakker.

I demonstrasjoner på tjenestemøtet kan det være flere deltakere, som kanskje beveger seg omkring på podiet. Av den grunn kan det være behov for flere mikrofoner. Disse bør plasseres på de rette stedene på podiet på forhånd eller gis til deltakerne når de går opp på

podiet. En er nødt til å planlegge for å kunne forvisse seg om at mikrofonene er på rett sted til rett tid. Når en øver på demonstrasjonene før de blir framført, kan deltakerne få råd om hvordan de skal bruke mikrofonene. Hvis det ikke er mulig å øve på podiet, kan det være en fordel at deltakerne holder en liten gjenstand av samme størrelse som en mikrofon i hånden, så de kan øve på å holde mikrofonen i riktig stilling. Etter demonstrasjonen bør deltakerne legge håndholdte mikrofoner forsiktig tilbake på plass og se seg godt for så de ikke snubler i ledningene til andre mikrofoner når de går ned fra podiet.

Det at vi tenker over hvordan vi bruker mikrofoner, er direkte forbundet med et av hovedformålene med møtene våre, nemlig at vi skal oppmuntre hverandre ved våre drøftelser av Guds Ord. (Hebr. 10: 24, 25) Ved å lære å gjøre effektiv bruk av mikrofoner kan vi personlig bidra til at dette viktige målet blir nådd.

ØVELSE:

Hvis det blir brukt mikrofoner i din Rikets sal, så legg spesielt merke til hvordan erfarne talere bruker både mikrofoner på stativ og håndholdte mikrofoner. Merk deg bruksmåter som du ønsker å benytte eller unngå, og tenk over grunnen til at du trekker disse slutningene.

Hva må du gjøre?

Gå direkte til Bibelen for å besvare spørsmål.

NÅR vi får spørsmål som gjelder våre trosoppfatninger, vår levemåte, vårt synspunkt på aktuelle hendelser eller vårt håp for framtiden, går vi inn for å svare ved å bruke Bibelen. Hvorfor? Fordi den er Guds Ord. Det er Bibelen som er kilden til våre trosoppfatninger. Vi baserer vår levemåte på Bibelen. Den former vårt syn på verdensbegivenhetene. Vårt håp for framtiden er solid forankret i Bibelens inspirerte løfter. — 2. Tim. 3: 16, 17.

Vi er fullt klar over hvilket ansvar som følger med det navnet vi bærer. Vi er *Jehovas* vitner. (Jes. 43: 12) Derfor besvarer vi ikke spørsmål på grunnlag av menneskelig filosofi, men på grunnlag av det Jehova sier i sitt inspirerte Ord. Vi har riktignok vår personlige mening i forskjellige saker, men vi lar Guds Ord forme våre synspunkter fordi vi er fast overbevist om at det er der vi finner sannheten. Bibelen gir oss selvfølgelig et visst spillerom i mange saker. I stedet for å påtvinge andre det vi personlig foretrekker, ønsker vi å gjøre dem kjent med de prinsippene som blir framsatt i Bibelen, slik at de får den samme valgfriheten som vi selv har. I likhet med apostelen Paulus prøver vi «å fremme lyddighet ved tro». — Rom. 16: 26.

Jesus Kristus blir i Åpenbaringen 3: 14 omtalt som «det trofaste og sanne vitne». Hvordan besvarte han spørsmål, og hvordan taklet han forskjellige situasjoner som han ble stilt overfor? Noen ganger ved å bruke illustrasjoner som fikk folk til å tenke. Andre ganger ved å spørre folk om hvordan de selv forstod et bestemt skriftsted. Ofte ved å sitere skriftsteder, gjengi tanken i dem eller henvise til dem. (Matt. 4: 3–10; 12: 1–8; Luk. 10: 25–28; 17: 32) I det første århundre var skriftruller noe som vanligvis ble oppbevart i synagogene. Det er ikke noe som tyder på at Jesus hadde en personlig samling av slike skriftruller, men han kjente Skriftene godt og henviste ofte til dem når han underviste andre. (Luk. 24: 27, 44–47) Han kunne med rette si at det han lærte, ikke kom fra ham selv. Han talte det han hadde hørt av sin Far. — Joh. 8: 26.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Vårt oppdrag består i å 'forkynne ordet'. Vi bør etterligne Jesus, som sa: 'Jeg taler ikke av meg selv.' — 2. Tim. 4: 2; Joh. 14: 10.

Vi ønsker å følge Jesu eksempel. Vi har ikke personlig hørt Gud tale, slik Jesus hadde. Men Bibelen er Guds Ord. Når vi bruker den som grunnlag for de svarene vi gir, unngår vi å henlede oppmerksomheten på oss selv. Vi viser at vi ikke gir uttrykk for ufullkomne menneskers meninger, men i stedet er fast bestemt på å la Gud ha det avgjørende ordet med hensyn til hva som er sannhet. — Joh. 7: 18; Rom. 3: 4.

HVORDAN DU KAN BLI DYKTIGERE

Les i Bibelen hver dag. Ha et godt program for personlig studium.

Gjør det til en vane å ta med skriftsteder når du kommer på menighetsmøtene.

Når du blir stilt overfor et spørsmål eller en bestemt situasjon, bør du alltid spørre deg selv: «Hva sier Bibelen?», før du kommer med et svar eller treffer en avgjørelse.

Hvis du ikke vet hva Bibelen sier i et bestemt spørsmål, bør du ikke gjette eller komme med din personlige mening. Si at du kan foreta undersøkelser.

Vårt mål er selvfølgelig ikke bare å bruke Bibelen, men å gjøre det på en måte som folk har mest mulig utbytte av. Vi vil at de skal lytte med et åpent sinn. Avhengig av hvilken innstilling folk har, kan du si noe slikt som dette før du kommer med en bibelsk tanke: «Er du ikke enig i at det som virkelig betyr noe, er hva Gud sier?» Eller du kan si: «Visste du at Bibelen drøfter akkurat det spørsmålet?» Hvis du snakker med noen som ikke har respekt for Bibelen, må du kanskje bruke en noe annerledes innledning. Du kan si: «Jeg vil gjerne vise deg en gammel profeti.» Eller du kan si: «Den mest utbredte boken i menneskenes historie sier . . .»

I noen tilfeller velger du kanskje bare å gjengi tanken i et skriftsted. Men der det er mulig, er det best å slå opp i Bibelen og lese hva den sier. Vis folk skriftstedet i deres egen bibel hvis det lar seg gjøre. Denne direkte bruken av Bibelen har ofte god virkning på folk. — Hebr. 4: 12.

Kristne eldste har et spesielt ansvar for å bruke Bibelen når de besvarer spørsmål. En av de kvalifikasjonene en bror må oppfylle for å kunne tjene som eldste, er at han «holder nøye fast ved det troverdige ord hva hans lærekunst angår». (Tit. 1: 9) Et medlem av menigheten treffer kanskje en alvorlig avgjørelse i livet etter at en eldste har gitt ham veiledning. Hvor viktig er det ikke da at denne veiledningen er basert på Bibelen! En eldstes eksempel i så måte kan ha innflytelse på mange andres måte å undervise på.

ØVELSE:

Velg ut et par spørsmål som du har fått (1) i felttjenesten, (2) om noe som har vært framme i nyhetene i det siste, og (3) om det å delta i en bestemt populær aktivitet. Finn i hvert tilfelle fram minst ett skriftsted som det kan passe å bruke for å svare.

Hva må du gjøre?

Oppfordre tilhørerne til å følge med i sin egen bibel mens du leser skriftsteder.

VI ØNSKER å henlede alles oppmerksomhet på Guds Ord, Bibelen. Det er denne hellige boken som er grunnlaget for det budskapet vi forkynner, og vi ønsker å gjøre andre oppmerksom på at det vi sier, ikke kommer fra oss selv, men fra Gud. Folk trenger å få tillit til Bibelen.

I felttjenesten. Når du forbereder deg til felttjenesten, bør du alltid velge ut ett eller flere skriftsteder som du kan lese for folk som er villige til å lytte. Selv om du planlegger å bruke en forholdsvis kort presentasjon av bibelsk litteratur, er det ofte nyttig å lese et passende skriftsted. Det Bibelen sier, gjør dypere inntrykk på sauelignende mennesker enn noe av det vi personlig sier. Hvis det ikke er mulig å lese direkte fra Bibelen, kan du kanskje sitere fra den. I det første århundre var det ikke lett å få tak i eksemplarer av skriftrullene. Likevel siterte Jesus og hans apostler ofte fra Skriftene. Vi bør også anstrenge oss for å lære skriftsteder utenat og bruke dem i vår tjeneste, noen ganger ved bare å sitere dem.

Når du får lest fra Bibelen, bør du holde den på en slik måte at beboeren kan følge med mens du leser. Hvis beboeren følger med i sin egen bibel, kan hans reaksjon på det han leser, bli enda mer positiv.

Du må imidlertid være klar over at enkelte bibeloversettere har tatt seg friheter med Guds Ord. Deres gjengivelser stemmer kanskje ikke alltid overens med det som står på Bibelens grunnspråk. En rekke moderne oversettelser har fjernet Guds personlige navn, fordunklet det teksten på grunnspråket sier om de dødes tilstand, og skjult det Bibelen sier om Guds hensikt med jorden. For å vise noen hva som er blitt gjort, kan det være at du må sammenligne nøkkelskriftsteder i flere forskjellige bibler eller peke på hva som står i eldre oversettelser. *Resonner ut fra skriftene* viser under en rekke emner hvordan forskjellige oversettelser gjengir nøkkeluttrykk i skriftsteder som ofte blir brukt. Enhver som elsker sannheten, vil være takknemlig for å få kjennskap til de faktiske forhold.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det en person ser med egne øyne, særlig i sin egen bibel, gjør dypere inntrykk.

På menighetsmøtene. Alle bør oppfordres til å bruke Bibelen på menighetsmøtene. Det er nyttig på flere måter. Det bidrar til å holde tilhørernes oppmerksomhet rettet mot det som blir drøftet. Det forsterker talerens muntlige veiledning ved å gi visuell informasjon. Og det understreker overfor nyinteresserte at det virkelig er Bibelen som er kilden til våre trosoppfatninger.

Om tilhørerne faktisk følger med i sin egen bibel mens du leser skriftsteder, avhenger for en stor del av den oppmuntringen du gir dem. Direkte oppfordring er en av de beste metodene.

Det er opp til deg, taleren, å avgjøre hvilke skriftsteder du ønsker å framheve ved å få tilhørerne til å slå dem opp. Det er best å lese skriftsteder som hjelper deg til å få fram hovedpunktene. Hvis tiden tillater det, kan du også ta med noen få andre skriftsteder som støtter opp under din argumentasjon.

Det er som regel ikke nok at du bare sier hvor et skriftsted står, eller oppfordrer tilhørerne til å slå det opp. Hvis du leser et skriftsted og så går videre til et annet før tilhørerne har rukket å finne det første, vil de snart miste interessen og slutte å prøve å følge med i Bibelen. Vær observant. Når de fleste har funnet skriftstedet, kan du lese det.

Det kan være en fordel å oppgi hvor et skriftsted står, en stund før du leser det. Det gjør at det ikke går bort så mye tid fordi du må vente på at tilhørerne skal finne skriftstedet. Selv om du ikke kan behandle like mye stoff hvis du lar tilhørerne få tid til å slå opp skriftstedene, er fordelene så store at det er verdt å gjøre det.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Vis beboeren skriftstedet mens du leser det, eller be ham om å følge med i sin egen bibel.

Når du taler i menigheten, bør du komme med en direkte oppfordring til tilhørerne om å slå opp nøkkelskriftsteder og så la dem få nok tid på seg til å gjøre det.

ØVELSER:

Prøv følgende framgangsmåter på gjenbesøk: (1) Gi bibelen din til beboeren, og spør om han vil lese et bestemt vers som du allerede har slått opp. (2) Spør beboeren om han kan tenke seg å finne fram sin egen bibel og lese et nøkkelskriftsted.

Hva må du gjøre?

Skap interesse for skriftstedene før du leser dem.

BIBELEN utgjør grunnlaget for den undervisningen som blir gitt på menighetsmøtene våre. Det vi sier i felttjenesten, er også basert på skriftsteder. Men i hvilken grad skriftstedene beriker drøftelsen, avhenger delvis av hvor virkningsfulle overganger vi lager til dem.

Det kreves mer enn at du bare henviser til et skriftsted og oppfordrer noen til å lese det sammen med deg. Når du lager en overgang til et skriftsted, bør du ha to mål i tankene: (1) Skap forventning, og (2) pek på grunnen til at du bruker dette skriftstedet. Disse målene kan nås på flere måter.

Still et spørsmål. Dette er svært virkningsfullt hvis svaret ikke er innlysende for tilhørerne. Prøv å formulere spørsmålet på en måte som får folk til å tenke. Det gjorde Jesus. Da fariseerne henvendte seg til ham i templet og ofentlig satte hans forståelse av Skriftene på prøve, spurte han dem: «Hva mener dere om Kristus? Hvis sønn er han?» De svarte: «Davids.» Jesus spurte videre: «Hvordan har det seg da at David under inspirasjon kaller ham 'Herre'?» Og så siterte han Salme 110: 1. Fariseerne ble brakt til taushet. Men folkemengden hørte med glede på Jesus. — Matt. 22: 41–46.

I felttjenesten kan du bruke slike innledende spørsmål som dette: «Du og jeg har personlige navn. Har Gud et personlig navn? Vi kan finne svaret i Salme 83: 18.» «Kommer det noen gang til å være bare én regjering som hersker over alle mennesker? Legg merke til hvordan dette blir besvart i Daniel 2: 44.» «Sier virkelig Bibelen noe om forholdene i vår tid? Sammenlign det som står i 2. Timoteus 3: 1–5, med det du ser rundt deg.» «Blir det noen gang slutt på lidelser og død? Vi finner Bibelens svar i Åpenbaringen 21: 4, 5.»

I en tale kan god bruk av spørsmål i overgangen til skriftstedene anspore tilhørerne til å se på skriftstedene med nye øyne, selv om de kjenner dem godt fra før. Men kommer de til å gjøre det? Det kan avhenge av om de spørsmålene du stiller, virkelig vekker deres interesse.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

En virkningsfull overgang til et skriftsted kan hjelpe tilhørerne til å forstå den virkelige betydningen av det som står der.

Selv om du drøfter et emne som tilhørerne er opptatt av, kan tankene deres begynne å flakke når du leser skriftsteder som de har hørt mange ganger. For å unngå at det skal skje, må du tenke over hvordan du skal gjøre drøftelsen tiltalende.

Redegjør for et problem. Du kan redegjøre for et problem og så henlede oppmerksomheten på et skriftsted som kommer inn på løsningen. Ikke gi tilhørerne inntrykk av at de kan vente seg mer enn det skriftstedet gir rom for. Et skriftsted gir ofte bare en del av løsningen.

Du kan imidlertid be tilhørerne om å tenke over, mens du leser skriftstedet, hvilken veiledning det gir for hvordan en kan takle situasjonen.

På lignende måte kan du framsette et prinsipp for gudfryktig oppførsel og så bruke en bibelsk beretning for å illustrere visdommen i å følge det. Hvis et skriftsted inneholder to (eller kanskje flere) konkrete punkter som har sammenheng med det som blir drøftet, er det noen talere som ber tilhørerne om å se etter disse punktene. Hvis et problem later til å være for vanskelig for en bestemt gruppe tilhørere, kan du stimulere tenkeevnen ved å stille opp flere muligheter og så la skriftstedet og anvendelsen av det vise hvilken mulighet som er riktig.

Vis til Bibelen som autoritet. Hvis du allerede har vakt interesse for emnet og har redegjort for ett eller flere synspunkter på et trekk ved emnet, kan du lage en overgang til et skriftsted ved ganske enkelt å si: «Legg merke til hva *Guds Ord* sier om dette spørsmålet.» På den måten viser du at det du skal lese, er autoritativt.

Jehova brukte slike menn som Johannes, Lukas, Paulus og Peter til å skrive deler av Bibelen. Men de var bare skribenter; det er Jehova som er Forfatteren. Særlig når du snakker med noen som ikke studerer Bibelen, kan det være mindre virkningsfullt å lage en overgang til et skriftsted ved å si «Peter skrev» eller «Paulus sa» enn å lage en overgang som får fram at skriftstedet hører med til Guds ord. Det er verdt å merke seg at Jehova i visse tilfeller sa til Jeremia at han skulle innlede kunngjøringer med å si: «Hør Jehovas ord.» (Jer. 7: 2; 17: 20; 19: 3; 22: 2) Enten vi bruker Jehovas navn i overgangen til et skriftsted eller ikke, bør vi før vi avslutter drøftelsen prøve å understreke at det som står i Bibelen, er hans ord.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Når du skal velge en metode som kan vekke interesse, bør du ta i betraktning hvor mye tilhørerne allerede vet, og hvordan de ser på det emnet du skal behandle.

Forviss deg om at du vet hva du skal oppnå med hvert skriftsted, og la overgangen til skriftstedet gjenspeile dette.

Ta sammenhengen i betraktning. Du bør ha sammenhengen klart for deg når du bestemmer deg for hva slags overgang du skal lage til et skriftsted. Noen ganger er det naturlig å nevne sammenhengen direkte, men den kan også på andre måter ha innvirkning på hva du sier. Ville du for eksempel lage samme slags overgang til en uttalelse av den gudfryktige Job som du ville lage til en uttalelse av en av hans falske trøstere? Boken Apostlenes gjerninger ble skrevet av Lukas, men han siterer blant andre Jakob, Peter, Paulus, Filip, Stefanus og engler, i tillegg til Gamaliel og andre jøder som ikke var kristne. Hvem vil du tilskrive de tankene du siterer? Husk for eksempel at ikke alle salmene ble skrevet av David, og at ikke hele Ordspråksboken ble skrevet av Salomo. Det er også nyttig å vite hvem den enkelte bibelskribent henvendte seg til, og hvilket generelt emne han drøftet.

Gjør bruk av bakgrunnsopplysninger. Dette er særlig virkningsfullt hvis du kan vise at de forholdene som den bibelske beretningen beskriver, er omtrent de samme som de forholdene du drøfter. I andre tilfeller er det nødvendig å ha visse bakgrunnsopplysninger for å kunne forstå et bestemt skriftsted. Hvis du for eksempel skal bruke Hebreerne 9: 12, 24 i en tale om gjenløsningen, kan det være at du først bør komme med en kort beskrivelse av det innerste rommet i tabernaklet, som ifølge skriftstedet er et forbilde på det stedet Jesus gikk inn på da han steg opp til himmelen. Men ikke ta med så mye bakgrunnsmateriale at det overskygger det skriftstedet du skal lese.

For å bli flinkere til å lage overganger til skriftsteder kan du analysere hva erfarne foredragsholdere gjør. Merk deg de forskjellige metodene de bruker. Tenk over hvor virkningsfulle disse metodene er. Når du forbereder dine egne taler, bør du finne ut hva som er nøkkel-skriftstedene, og tenke grundig over hva du ønsker å oppnå ved å bruke dem. Planlegg nøye overgangen til hvert av dem, så de får størst mulig slagkraft. Senere kan du gå et skritt videre og gjøre det samme med alle de skriftstedene du bruker. Etter hvert som du blir flinkere på dette området, henleder du oppmerksomheten stadig mer på Guds Ord.

ØVELSE:

Velg ut et skriftsted som du tror du kan bruke på en virkningsfull måte i menighetens distrikt. Planlegg (1) hvilket spørsmål eller problem du vil ta opp for å skape forventning hos beboeren, og (2) hvordan du skal få framhevet grunnen til at du leser dette skriftstedet.

Hva må du gjøre?

Legg trykk på ord og uttrykk som støtter opp under resonnermentet ditt. Les med passende følelse.

NÅR du snakker med andre om Guds hensikter, enten privat eller fra podiet, bør drøftelsen være basert på det som står i Guds Ord. Dette innebærer som regel at du leser skriftsteder, noe du bør gjøre på en god måte.

Det rette ettertrykk er forbundet med følelse. Skriftstedene bør leses med følelse. Tenk over noen eksempler. Når du leser Salme 37:

11 høyt, bør stemmen din gjenspeile glad forventning til den fred skriftstedet gir løfte om. Når du leser Åpenbaringen 21: 4, som sier at det skal bli slutt på lidelser og død, bør stemmen din formidle dyp verdsettelse av de enestående forholdene som er forutsagt der. Åpenbaringen 18: 2, 4, 5, som inneholder en inntrengende oppfordring om å gå ut av den syndige «Babylon den store», bør leses på en måte som får fram at dette er noe som haster. De følelsene du uttrykker, bør selvfølgelig være oppriktige, men

ikke overdrevne. Hvor mye følelse du skal legge i lesningen, avhenger av selve skriftstedet og av den måten du bruker det på.

Legg trykk på de rette ordene. Hvis kommentarene dine til et bestemt vers bare dreier seg om en del av verset, bør du framheve denne delen når du leser skriftstedet. Når du for eksempel leser Matteus 6: 33, er det ikke naturlig å legge hovedtrykket på «hans rettferdighet» eller på «alt dette andre» hvis du har tenkt å gå nærmere inn på hva det betyr å 'søke riket først'.

I en tale på tjenestemøtet har du kanskje tenkt å lese Matteus 28: 19. Hvilke ord bør du legge trykk på? Hvis du ønsker å oppmuntre tilhørerne til å anstrenge seg for å starte hjemmebibelstudier, kan du betone «gjør disipler». Hvis du på den annen side har tenkt å drøfte de kristnes ansvar for å gjøre Bibelens sannhet kjent for innvandrere, eller hvis du ønsker å oppfordre enkelte forkynnere til å tjene der behovet er større, kan du betone «mennesker av alle nasjonene».

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Den fulle kraften i skriftstedene blir formidlet når du leser dem med det rette ettertrykk.

Ofte blir et skriftsted trukket fram som svar på et spørsmål eller som støtte for et argument som andre betrakter som kontroversielt. Hvis du legger like mye trykk på alle tankene i skriftstedet, kan det være at tilhørerne ikke klarer å se sammenhengen. Poenget kan være innlysende for deg, men ikke for dem.

Når du for eksempel leser Salme 83: 18 fra en bibeloversettelse som inneholder Guds navn, kan det at du legger hele trykket på ordene «Den Høyeste», føre til at en beboer ikke får tak i den tilsynelatende opplagte kjensgjerningen at Gud har et personlig navn. Du bør betone navnet «Jehova». Men når du bruker det samme skriftstedet i en drøftelse av Jehovas overherredømme, bør du legge hovedtrykket på ordene «Den Høyeste». Når du bruker Jakob 2: 24 for å vise at det er viktig at tro ledsages av gjerninger, kan det at du legger hovedtrykket på «erklært rettferdig» i stedet for på «gjerninger», på lignende måte føre til at noen av tilhørerne går glipp av poenget.

Et annet nyttig eksempel finner vi i Romerne 15: 7–13. Disse versene er en del av et brev som apostelen Paulus skrev til en menighet som bestod av både ikke-jøder og kjødelige jøder. Her påpeker Paulus at Kristi tjeneste ikke bare er til gagn for omskårne jøder, men også for folk av nasjonene, for at «nasjonene skulle ære Gud for hans barmhjertighet». Han siterer så fire skriftsteder som henleder oppmerksomheten på denne muligheten for nasjonene. Hvordan bør du lese disse sitatene for å få fram det poenget Paulus hadde i tankene? Hvis du merker av de ordene du skal betone, kan du merke av «nasjonene» i vers 9, «dere nasjoner» i vers 10, «alle dere nasjoner» og «alle folkene» i vers 11 og «nasjoner» i vers 12. Prøv å lese Romerne 15: 7–13 med trykk på disse ordene. Når du gjør det, trer Paulus' resonnement klarere fram og blir lettere å få tak i.

Metoder for å betone. De ordene som overbringer den tanken du ønsker å framheve, kan betones på flere måter. De virkemidlene du benytter, bør passe til skriftstedet og til rammen rundt talen. Her følger noen forslag.

Betoning ved hjelp av stemmen. Dette innbefatter enhver forandring i stemmen som får de tankebærende ordene til å skille seg ut

HVORDAN DU KAN LÆRE Å LESE MED ETTERTRYKK

I forbindelse med ethvert skriftsted som du har tenkt å bruke, kan du spørre deg selv: «Hvilken følelse uttrykker disse ordene? Hvordan kan jeg formidle denne følelsen?»

Analyser de skriftstedene du har tenkt å bruke. Spør deg selv angående hvert av dem: «Hva ønsker jeg å oppnå ved å bruke dette skriftstedet? Hvilke ord bør jeg legge trykk på for å nå det målet?»

fra resten av setningen. Du kan legge trykk på disse ordene ved å forandre styrken — enten øke den eller dempe den. På mange språk kan en betone ved å forandre tonehøyden. Men på enkelte språk kan dette fullstendig forandre meningen. En kan framheve viktige tanker ved å senke tempoet. På språk der det ikke er mulig å betone ved hjelp av stemmen, må en benytte seg av det som er vanlig på det aktuelle språket, for å oppnå de ønskede resultatene.

Pausering. Dette kan du gjøre før eller etter at du leser den sentrale delen av skriftstedet — eller på begge steder. Hvis du gjør en pause like før du leser en hovedtanke, skaper det forventning. Hvis du gjør en pause etterpå, gjør tanken dypere inntrykk. Men hvis du gjør for mange pauser, er det ikke noe som skiller seg ut.

Gjentagelse. Du kan framheve et bestemt punkt ved å avbryte deg selv og lese ordet eller ordgruppen om igjen. En metode som ofte er å foretrekke, er å lese hele skriftstedet først og deretter gjenta de ordene som overbringer den tanken du vil ha fram.

Gestikulasjon. Både kroppsbevegelser og ansiktsuttrykk kan ofte bidra til at det blir knyttet mer følelse til et ord eller en ordgruppe.

Tonefall. På enkelte språk kan ord noen ganger leses i en tone som virker inn på betydningen og skiller ordene fra hverandre. Også her må en bruke skjønn, særlig når det er snakk om å anvende sarkasme.

Når andre leser skriftsteder. Når en beboer leser et skriftsted, kan det være at han legger trykk på gale ord eller ikke på noen ord i det hele tatt. Hva kan du gjøre i et slikt tilfelle? Det er vanligvis best å få fram meningen ved den måten du anvender skriftstedet på. Etter at du har redegjort for anvendelsen, kan du henlede oppmerksomheten direkte på de tankebærende ordene i Bibelen.

ØVELSER:

- (1) Analyser et skriftsted som du har tenkt å bruke i felttjenesten. Øv på å lese det med passende følelse. Les det høyt med trykk på det som er det sentrale ordet eller de sentrale ordene i den aktuelle sammenhengen.
- (2) Ta for deg en aktuell studiepublikasjon og velg ut et avsnitt som inneholder siterte skriftsteder. Analyser hvordan skriftstedene blir brukt. Merk av de tankebærende ordene. Les hele avsnittet høyt på en måte som framhever skriftstedene.

Hva må du gjøre?

Forviss deg om at enhver anvendelse av et skriftsted harmonerer med sammenhengen og med Bibelen som et hele. Anvendelsen bør også harmonere med det som «den tro og kloke slave» har publisert.

NÅR vi underviser andre, må vi gjøre mer enn bare å lese vers fra Bibelen. Apostelen Paulus skrev til sin medarbeider Timoteus: «Gjør ditt ytterste for å framstille deg godkjent for Gud, som en arbeider som ikke har noe å skamme seg over, *som bruker sannhetens ord på rette måte.*» — 2. Tim. 2: 15.

For å kunne gjøre det må vår forklaring av skriftstedene være i overensstemmelse med det Bibelen selv lærer. Det betyr at vi må ta sammenhengen i betraktning i stedet for bare å plukke ut uttalelser vi liker, og føye til våre egne meninger. Gjennom profeten Jeremia advarte Jehova mot de profetene som gav seg ut for å tale på hans vegne, men som i virkeligheten la fram «sitt eget hjertes syn». (Jer. 23: 16) Apostelen Paulus advarte de kristne mot å besmitte Guds Ord med menneskers filosofier da han skrev: «Vi har tatt avstand fra de fordekte ting som en bør skamme seg over, og vi vandrer ikke med list og forfalsker heller ikke Guds ord.» På den tiden hendte det at uærlige vinhandlere utvannet vinen for å gjøre den drøyere og for å tjene mer penger. Vi forfalser ikke Guds Ord ved å blande inn menneskers filosofier. Paulus erklærte: «Vi er ikke slike som driver handel med Guds ord, som mange gjør, men av oppriktighet, ja som sendt fra Gud, taler vi for Guds ansikt, i samfunn med Kristus.» — 2. Kor. 2: 17; 4: 2.

Enkelte ganger siterer du kanskje et skriftsted for å framheve et prinsipp. Bibelen er full av prinsipper som gir sunn veiledning for hvordan en skal opptre i mange forskjellige situasjoner. (2. Tim. 3: 16, 17) Men du må forvise deg om at du kommer med en nøyaktig anvendelse av skriftstedet og ikke bruker det galt ved å få det til å se ut som det sier det *du* vil at det skal si. (Sal. 91: 11, 12; Matt. 4: 5, 6)

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det er en alvorlig sak å undervise andre i Guds Ord. Gud vil at folk skal komme til «nøyaktig kunnskap om sannheten». (1. Tim. 2: 3, 4) Det betyr at vi har et ansvar for å gi rett undervisning i Guds Ord.

Anvendelsen må harmonere med Jehovas hensikt og være i overensstemmelse med hele Guds Ord.

‘Å bruke sannhetens ord på rette måte’ innbefatter også å få tak i ånden i det Bibelen sier. Den er ikke en «klubbe» som vi skal slå andre i hodet med. Religiøse ledere som motsa Jesus Kristus, siterter fra Skriftene, men de lukket øynene for de viktigere ting — rett og barmhjertighet og trofasthet — som er nødvendige for å behage Gud. (Matt. 22: 23, 24; 23: 23, 24) Når Jesus underviste i Guds Ord,

gjenspeilte han sin Fars personlighet. Hans nidkjærhet for sannheten var forbundet med dyp kjærlighet til de menneskene han underviste. Vi bør bestrebe oss på å følge hans eksempel. — Matt. 11: 28.

Hvordan kan vi være sikker på at vi anvender et skriftsted riktig? Regelmessig bibellesning er til hjelp. Vi må også godta at Jehova har utnevnt «den tro og kloke slave», gruppen av åndssalvede kristne som han bruker for å skaffe til veie åndelig føde til troens husstand. (Matt. 24: 45) Ved å foreta personlig studium og ved å være regelmessig til stede på menighetsmøtene og delta i dem drar vi nytte av den undervisningen som blir gitt gjennom denne tro og kloke slave-klassen.

Hvis du lærer å gjøre god bruk av boken *Resonner ut fra skriftene*, har du for hånden den veiledningen du trenger for å kunne komme med en korrekt anvendelse av hundrevis av skriftsteder som vi ofte bruker i vår tjeneste.

Hvis du har tenkt å bruke et skriftsted du ikke kjenner, vil beskjedenhet få deg til å foreta de nødvendige undersøkelser, slik at du kan bruke sannhetens ord på rette måte. — Ordsp. 11: 2.

Gjør anvendelsen lett forståelig. Når du underviser andre, bør du forvisse deg om at de tydelig ser sammenhengen mellom det emnet du drøfter, og de skriftstedene du bruker. Hvis du stiller et spørsmål som overgang til et skriftsted, bør tilhørerne kunne se hvordan skriftstedet gir et svar på det spørsmålet. Hvis du bruker skriftstedet for å støtte en uttalelse du har kommet med, bør du forvisse deg om at tilhørerne tydelig ser hvordan skriftstedet beviser det du har sagt.

Det er vanligvis ikke nok bare å lese skriftstedet — selv ikke om du leser det med ettertrykk. Husk at folk flest ikke kjenner Bibelen og

HVORDAN DU KAN TILEGNE DEG DENNE EVNEN

Les Bibelen regelmessig. Studer *Vakttårnet* nøye og forbered deg godt til menighetsmøtene.

Forviss deg om at du forstår betydningen av ordene i alle de skriftstedene du har tenkt å bruke. Les dem nøye, så du får en riktig forståelse av hva de sier.

Gjør det til en rutine å foreta undersøkelser i kristne publikasjoner.

sannsynligvis ikke får tak i poenget bare ved at skriftstedet blir lest én gang. Henled oppmerksomheten på den delen av skriftstedet som direkte angår det du drøfter.

Dette krever som regel at du framhever nøkkelord, de ordene som har direkte sammenheng med det punktet du drøfter. Den enkleste metoden er å gjenta disse ordene. Hvis du snakker med en enkeltperson, kan du stille spørsmål som hjelper ham til å se hva nøkkelordene er. Enkelte som taler til en gruppe, foretrekker å få fram poenget ved å bruke synonymer eller ved å gjenta tanken. Men hvis du velger denne framgangsmåten, bør du passe på at tilhørerne ikke taper av syne hvilken sammenheng det er mellom det punktet du drøfter, og ordlyden i skriftstedet.

Når du har framhevet nøkkelordene, har du lagt et godt grunnlag. Nå må du følge opp dette. Laget du en overgang til skriftstedet ved å forklare hvorfor du ville bruke det? Påpek i så fall hvilken forbindelse det er mellom de ordene du har framhevet, og det du lot tilhørerne forstå at de kunne regne med å lære. Vis tydelig hva sammenhengen er. Selv om du ikke laget en slik konkret overgang til skriftstedet, bør du komme med noen kommentarer til det.

Fariseerne stilte Jesus noe de trodde var et vanskelig spørsmål, nemlig: «Har en mann lov til å skille seg fra sin hustru av en hvilken som helst grunn?» Jesus baserte sitt svar på 1. Mosebok 2: 24. Legg merke til at han henledet oppmerksomheten på bare en del av skriftstedet, og at han så kom med den nødvendige anvendelsen. Etter at han hadde påpekt at mann og hustru blir «ett kjød», konkluderte han: «Derfor, det som Gud har forent i samme åk, skal ikke noe menneske skille.» — Matt. 19: 3—6.

Hvor omfattende forklaringer bør du komme med for å belyse anvendelsen av et skriftsted? Det avhenger av hva slags tilhørere du har, og hvor viktig det aktuelle punktet er. Ha som mål å være enkel og direkte.

Resonner ut fra Skriftene. Apostlenes gjerninger 17: 2, 3 sier om apostelen Paulus' tjeneste i Tessalonika at han 'resonnerte ut fra Skriftene'. Dette er en ferdighet som alle Jehovas tjenere bør prøve å tilegne seg. Paulus trakk for eksempel fram kjensgjerninger i forbindelse med Jesu liv og tjeneste, viste at disse var blitt forutsagt i De hebraiske skrifter, og trakk så en klar konklusjon ved å si: «Dette er Kristus, denne Jesus som jeg forkynner for dere.»

Da Paulus skrev til hebreerne, siterte han gjentatte ganger fra De hebraiske skrifter. For å framheve eller klargjøre et punkt skilte han ofte ut ett eller flere ord og forklarte betydningen. (Hebr. 12: 26, 27) I Hebreerne, kapittel 3, siterte han fra Salme 95: 7–11. Legg merke til at han utdypet tre deler av skriftstedet: (1) omtalen av hjertet (Hebr. 3: 8–12), (2) betydningen av uttrykket «i dag» (Hebr. 3: 7, 13–15; 4: 6–11) og (3) hva som lå i uttalelsen: «De skal ikke komme inn til min hvile» (Hebr. 3: 11, 18, 19; 4: 1–11). Bestreb deg på å etterligne dette eksemplet hver gang du anvender et skriftsted.

Merk deg hvor virkningsfullt Jesus resonnerte ut fra Skriftene i den beretningen vi finner i Lukas 10: 25–37. En mann som var kyndig i Loven, spurte: «Lærer, hva skal jeg gjøre for å arve evig liv?» Som svar bad Jesus først denne mannen om å fortelle hvordan han selv så på saken, og deretter understreket han betydningen av å gjøre det Guds Ord sier. Da det ble klart at mannen ikke hadde fått tak i poenget, gav Jesus en omfattende redegjørelse for bare ett ord i skriftstedet – «neste». I stedet for bare å definere ordet brukte han en illustrasjon for å hjelpe mannen til å trekke den riktige slutningen selv.

Når Jesus besvarte spørsmål, nøyde han seg altså ikke med å sitere skriftsteder som gav et direkte, opplagt svar. Han analyserte hva skriftstedene sa, og anvendte så dette på det aktuelle spørsmålet.

Da saddukeerne trakk oppstandelseshåpet i tvil, henledet Jesus oppmerksomheten på ett konkret punkt i 2. Mosebok 3: 6. Men han stoppet ikke etter å ha sitert dette skriftstedet. Han resonnerte ut fra det for å få tydelig fram at oppstandelsen hører med til Guds hensikt. – Mark. 12: 24–27.

Det at du tilegner deg evnen til å resonnere riktig og virkningsfullt ut fra Skriftene, er en viktig forutsetning for at du skal kunne bli en dyktig lærer.

ØVELSE:

Tenk over betydningen av det som står i 2. Peter 3: 7. Beviser dette skriftstedet at jorden skal bli ødelagt av ild? (Når du skal definere begrepet «jord», tenk da også over hva som menes med begrepet «himler». Hvilke skriftsteder viser at ordet «jord» kan brukes i billedlig forstand? Hvem eller hva er det egentlig som blir tilintetgjort, slik det framgår av vers 7? Hvordan harmonerer dette med det som skjedde på Noahs tid, som versene 5 og 6 henviser til?)

Hva må du gjøre?

Hjelp tilhørerne til å forstå hvilken innvirkning stoffet bør ha på deres liv, eller hvordan de kan bruke det på en gagnlig måte.

ENTEN du snakker med en enkeltperson eller taler til en større forsamling, er det uklokt å gå ut fra at de(n) som hører på, skal være interessert i emnet bare fordi du selv er interessert i det. Du har et viktig budskap, men du klarer neppe å holde på tilhørernes interesse særlig lenge hvis du ikke framhever den praktiske verdien av stoffet.

Dette er tilfellet også når du taler til en forsamling i Rikets sal. Tilhørerne kan følge oppmerksomt med når du bruker en illustrasjon eller en opplevelse som de ikke har hørt før. Men de kan miste konsentrasjonen når du snakker om ting de allerede er kjent med, særlig hvis du ikke bygger videre på dette grunnlaget. Du trenger å hjelpe dem til å se hvorfor og hvordan de kan dra nytte av det stoffet du legger fram.

Bibelen oppmuntrer oss til å tenke praktisk. (Ordsp. 3: 21) Jehova brukte døperen Johannes for å lede folk til «rettfærdiges praktiske visdom». (Luk. 1: 17) Dette er visdom som har sitt opphav i sunn frykt for Jehova. (Sal. 111: 10) De som verdsetter slik visdom, kan lykkes i livet nå og få et fast grep om det virkelige liv, det evige liv i framtiden. — 1. Tim. 4: 8; 6: 19.

Hvordan en tale kan få praktisk verdi. Når du skal utarbeide en tale som har praktisk verdi, må du ikke bare tenke nøye over stoffet, men også vurdere tilhørerne. Tenk ikke bare på dem som en gruppe. Denne gruppen består av enkeltpersoner og familier. Det kan være noen som er svært unge, tenåringer, voksne og noen som er oppe i årene. Det kan være både nyinteresserte og enkelte som begynte å tjene Jehova før du ble født. Noen kan være åndelig modne, mens andre kanskje fremdeles er påvirket av visse holdninger, skikker og framgangsmåter i verden. Spør deg selv: «Hvordan kan det stoffet jeg skal drøfte, være til nytte for tilhørerne? Hvordan kan jeg hjelpe dem til å få tak i poenget?» Du bestemmer deg kanskje for å vie én eller to av de ovennevnte gruppene det meste av oppmerksomheten. Men ikke glem de andre fullstendig.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Hvis folk ikke ser den praktiske verdien av det du snakker om, vil de kanskje si at de ikke er interessert, eller det kan være at de mister konsentrasjonen og lar tankene begynne å flakke.

Hva om du får i oppdrag å drøfte en grunnleggende bibelsk lære? Hvordan kan du gjøre en slik tale nyttig for tilhørere som allerede tror på denne læren? Gå inn for å styrke deres tro på den. Hvordan? Ved å resonnerer ut fra de skriftstedene som underbygger den. Du kan også øke deres verdsettelse av denne bibelske læren. Det kan du gjøre ved å vise hvordan den harmonerer med andre bibelske sannheter og med

Jehovas personlighet. Bruk eksempler — om mulig opplevelser fra virkeligheten — som viser hvordan folk har hatt nytte av å forstå denne bestemte læren, og hvilken betydning den har hatt for deres syn på framtiden.

Ikke begrens den praktiske anvendelsen til noen korte bemerkninger i slutten av talen. Helt fra begynnelsen av talen bør alle i forsamlingen føle at «dette angår meg». Etter at du har lagt en slik grunnvoll, kan du fortsette å framheve den praktiske verdien etter hvert som du utdyper de enkelte hovedpunktene i hoveddelen av talen, og du kan gjøre det samme i avslutningen.

Når du anvender stoffet, bør du forvise deg om at du gjør det på en måte som harmonerer med bibelske prinsipper. Hva betyr det? Det betyr at du bør gjøre det på en kjærlig måte og vise empati. (1. Pet. 3: 8; 1. Joh. 4: 8) Selv da apostelen Paulus tok for seg vanskelige problemer i Tessalonika, passet han på å framheve positive sider ved den åndelige utviklingen hos sine kristne brødre og søstre der i byen. Han uttrykte også tillit til at de *ønsket* å gjøre det rette i den saken han brakte på bane. (1. Tess. 4: 1–12) For et fint eksempel å følge!

Skal du holde en tale der meningen er å oppmuntre tilhørerne til å forkynne det gode budskap og undervise andre?

Bygg da opp begeistring og verdsettelse når det gjelder dette privilegiet. Men ha samtidig i tankene at det varierer hvor mye hver enkelt kan utrette, noe Bibelen tar i betraktning. (Matt. 13: 23) Ikke vekk skyldfølelse hos dine brødre. Hebreerne 10: 24 oppfordrer oss til «å oppgløde til kjærlighet og gode gjerninger». Hvis vi oppgløder til kjærlighet, kommer gjerningene som følge av et godt motiv. I stedet for å forlange det samme av alle bør vi være klar over at det Jehova ønsker, er at vi skal fremme «lydighet ved tro». (Rom. 16: 26) Med det i tankene går vi inn for å styrke troen — både vår egen og våre brødres.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Når du utarbeider en tale, tenk da ikke bare over stoffet, men vurder også tilhørerne. Legg fram stoffet på en måte som de virkelig har utbytte av.

Ikke nøy deg med å komme inn på den praktiske anvendelsen i avslutningen. Framhev den praktiske verdien gjennom hele talen.

Når du forbereder deg på å avlegge et vitnesbyrd, så tenk over hva folk i distriktet er opptatt av.

Når du forkynner for noen, hør da virkelig etter hva vedkommende sier, og legg opp presentasjonen etter det.

Hjelp andre til å få tak i poenget. Når du forkynner for andre, bør du ikke unnlate å framheve den praktiske verdien av det gode budskap. For å få fram dette må du tenke over hva folk i distriktet er opptatt av. Hvordan kan du finne ut det? Hør på nyhetene i radio og på TV. Se på avisenes forsider. Prøv dessuten å få folk til å uttale seg, og hør etter når de snakker. Du oppdager kanskje at de sliter med presserende problemer — arbeidsledighet, høye boutgifter, sykdom, et dødsfall i familien, kriminalitet, urettferdig behandling fra noen som har myndighet, oppløsning av et ekteskap, uregjerlige barn, og så videre. Kan Bibelen hjelpe dem? Ja, i høyeste grad.

Når du innleder en samtale med noen, har du sannsynligvis et bestemt emne i tankene. Men hvis det viser seg at vedkommende er sterkt opptatt av noe annet, bør du ikke nøle med å drøfte dette hvis du er i stand til det, eller å tilby deg å komme tilbake med nyttige opplysninger. Vi lar selvsagt være å 'blande oss bort i det som ikke angår oss', men vi er glad for å kunne vise andre hvilken praktisk veiledning Bibelen gir. (2. Tess. 3: 11) Det er ingen tvil om at det som gjør mest inntrykk på folk, er bibelsk veiledning som berører deres eget liv.

Hvis folk ikke kan se hvordan vårt budskap angår dem personlig, kan de være raske til å avslutte samtalen. Og selv om de lar oss få snakke, kan vårt budskap ha liten innvirkning på deres liv hvis vi ikke viser dem hvilken praktisk verdi det har. Hvis vi på den annen side får fram den praktiske verdien, kan drøftelsen vise seg å bli vendepunktet i folks liv.

Når du leder bibelstudier, bør du fortsette å framheve den praktiske anvendelsen av stoffet. (Ordsp. 4: 7) Hjelp de interesserte til å forstå bibelske råd, prinsipper og eksempler som viser dem hvordan de kan vandre på Jehovas veier. Understrek hvilket utbytte det gir å gjøre dette. (Jes. 48: 17, 18) På den måten ansporer du de interesserte til å foreta de nødvendige forandringer i livet. Hjelp dem til å utvikle kjærlighet til Jehova og et ønske om å behage ham, og la motivasjonen til å følge Guds Ords veiledning komme innenfra.

ØVELSE:

Ta for deg noen numre av *Vår tjeneste for Riket* og velg ut et par presentasjoner som du tror har særlig praktisk verdi i ditt distrikt. Prøv dem i felttjenesten.

Hva må du gjøre?

Bruk ord som vitner om respekt og uttrykker vennlighet, som er lette å forstå, som bidrar til variasjon, og som formidler passende kraft og følelse. Bruk ord i overensstemmelse med grammatikkreglene.

ORD er kraftfulle kommunikasjonsmidler. Men for at ordene våre skal utrette det vi ønsker, må vi velge dem med omhu. Et ord som egner seg i ett tilfelle, kan ha en uheldig virkning i andre situasjoner. Et fargerikt uttrykk som blir brukt på feil måte, kan bli «et ord som volder smerte». Slike ordvalg kan rett og slett skyldes tankeløshet, mangel på omtanke for andre. Noen ord kan ha en dobbelt betydning, der den ene av dem er anstøtelig eller nedsettende. (Ordsp. 12: 18; 15: 1) På den annen side gir «et godt ord», et oppmuntrende ord, glede i hjertet hos den som hører det. (Ordsp. 12: 25) Det krever anstrengelser å finne de rette ordene, selv for en som er vis. Ifølge Bibelen var Salomo klar over at han trengte å finne fram til «tiltalende ord» og «rette ord, sannhets ord». — Fork. 12: 10.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det vitner om respekt for det budskapet du overbringer, og forteller mye om din holdning til dem du taler til. Det har betydning for hvordan andre reagerer på det du sier.

På enkelte språk finnes det visse uttrykk som skal brukes når en henvender seg til dem som er eldre eller innehar myndighet, mens det finnes andre uttrykk som skal brukes når en henvender seg til sine likemenn eller dem som er yngre. Det blir oppfattet som uhøflig å la være å rette seg etter dette. Det er også upassende å bruke hedrende uttrykk om seg selv som ifølge lokal skikk og bruk bare kan brukes om andre. Når det gjelder det å vise andre ære, fastsetter Bibelen en norm som kan være høyere enn det loven eller lokal skikk og bruk krever. Den oppfordrer de kristne til å 'ære alle slags mennesker'. (1. Pet. 2: 17) De som gjøre dette av hjertet, taler til mennesker i alle aldre på en måte som vitner om respekt.

Mange som ikke er sanne kristne, bruker et grovt og vulgært språk. De føler kanskje at uttalelsene deres får større vekt på den

måten. Eller det kan være at det rett og slett gjenspeiler et sørgelig mangelfullt ordforråd. Hvis noen har hatt for vane å bruke et slikt språk før de lærte Jehovas veier å kjenne, kan det være vanskelig for dem å slutte med det. Likevel lar det seg gjøre. Guds ånd kan hjelpe en person til å forandre sine språkvaner. Men han må også være villig til å bygge opp et ordforråd som er fylt av gode ord — ord som overbringer det som er gagnlig, ord som bygger opp — og så bruke dem regelmessig. — Rom. 12: 2; Ef. 4: 29; Kol. 3: 8.

Språkbruk som er lett å forstå. Et grunnleggende krav til god tale er at den er lett å forstå. (1. Kor. 14: 9) Hvis tilhørerne har vanskelig for å forstå de ordene du bruker, er det som om du skulle snakke et fremmed språk til dem.

Noen ord har fått en særegen betydning blant folk som arbeider i en bestemt bransje. Slike ord kan være en del av deres hverdagsspråk. Men hvis du bruker dem i en gal sammenheng, kan det hindre deg i å kommunisere godt. Hvis du dessuten går for mye i detaljer, kan tilhørerne begynne å tenke på andre ting, selv om du bruker alminnelige ord og uttrykk.

En omtentksom taler velger ord som er forståelige også for dem som har begrenset skolegang. Han etterligner Jehova ved å vise omtanke for «den ringe». (Job 34: 19) Hvis taleren likevel skulle finne det nødvendig å bruke et uvanlig ord, bør han la dette ordet inngå i enkle formuleringer som får fram hva det betyr.

Enkle, velvalgte ord overbringer tanker på en virkningsfull måte. Korte setninger og enkle fraser er lette å forstå. Innimellom kan du bruke en del lengre setninger, så framføringen ikke blir stakkato. Men særlig når du skal uttrykke tanker som du vil at tilhørerne skal huske, bør du velge enkle ord og konsise setninger.

Variasjon og nøyaktighet i framstillingen. Det er ingen mangel på gode ord. I stedet for å ty til de samme uttrykkene i alle situasjoner, kan du variere ordbruken. Da blir framstillingen både fargerik og meningsfylt. Hvordan kan du utvide ordforrådet?

Når du leser, kan du merke av alle ord som du ikke helt forstår, og slå dem opp i en ordbok. Velg ut noen av ordene, og gå inn for å bruke dem når det passer. Vær nøye med å uttale dem korrekt og å

HVORDAN DU KAN BLI FLINKERE

Velg ut bare ett av forslagene i denne leksjonen som du kan tenke deg å arbeide med. Sett deg dette som mål i en måned eller mer.

Ha målet ditt i tankene når du leser. Ha det i tankene når du lytter til dyktige talere. Noter uttrykk som du har lyst til å innlemme i din egen tale. Bruk alle disse i løpet av de neste par dagene.

bruke dem i en sammenheng der de lett blir forstått og ikke stikker seg unødig ut. Ved å utvide ordforrådet kan du oppnå større variasjon når du taler. Men det er på sin plass med en liten advarsel: Når noen uttaler eller bruker ord galt, kan andre komme til å trekke den slutning at han egentlig ikke vet hva han snakker om.

Hensikten med å utvide ordforrådet er å opplyse, ikke å imponere tilhørerne. Komplisert tale og lange ord fører gjerne til at oppmerksomheten blir rettet mot taleren. Vårt ønske bør være å formidle verdifulle opplysninger og å gjøre dem interessante for tilhørerne. Husk det bibelske ordspråket: «De vises tunge gjør godt med kunnskap.» (Ordsp. 15: 2) Ved å bruke gode ord, rette ord som er lette å forstå, gjør vi vår tale forfriskende og stimulerende i stedet for kjedelig og uinteressant.

Etter hvert som du utvider ordforrådet, bør du være nøye med å bruke rette ord. To ord kan ha lignende, men litt forskjellige betydninger som passer i forskjellige sammenhenger. Hvis du er kjent med dette, kan du tale klarere og unngå å støte tilhørerne. Lytt oppmerksomt til personer som har et godt språk. Noen ordbøker oppgir under hvert ord synonymer, ord med samme eller nesten samme betydning. Ved å bruke ordbøker blir du ikke bare kjent med forskjellige ord og uttrykk for samme tanke, men også med forskjellige betydningsnyanser. Dette er svært nyttig når du skal finne det rette ordet i en bestemt sammenheng. Før du føyer et nytt ord til ordforrådet ditt, bør du forvise deg om at du vet hva det betyr, hvordan det uttales, og når det passer å bruke det.

Formuleringer som er konkrete, overbringer et klarere budskap enn formuleringer som er generelle. En taler kan si: «På den tiden ble mange mennesker syke.» Eller han kan si: «I løpet av noen få måneder etter den første verdenskrig døde omkring 21 millioner mennesker i spanskesyken.» Det gir utvilsomt et helt annet inntrykk når taleren tydelig forteller hva han mener med «på den tiden», «mange mennesker» og «ble syke». For å kunne uttrykke deg på en slik måte må du både kjenne sakens fakta og velge dine ord med omhu.

Når du bruker det rette ordet, kan du også få fram poenget uten å måtte bruke mange ord. Ordrike formuleringer fordunkler gjerne tankene. Enkle formuleringer gjør det derimot lettere for andre å få

med seg og huske viktige opplysninger. De er velegnet til å formidle nøyaktig kunnskap. Jesus Kristus utmerket seg ved å bruke et enkelt språk i sin undervisning. Lær av ham. (Se eksempler på dette i Matteus 5: 3–12 og Markus 10: 17–21.) Øv på å uttrykke deg konsist med velvalgte ord.

Ord som formidler kraft og følelse og gir framstillingen farge. Når du skal utvide ordforrådet, bør du ikke bare tenke på nye ord, men også på ord som er beskrivende. Merk deg for eksempel verb som uttrykker kraft, adjektiver som gir framstillingen farge, og uttrykk som formidler varme, bærer preg av vennlighet eller vitner om oppriktighet.

Bibelen er full av eksempler på slik meningsfylt språkbruk. Gjennom profeten Amos kom Jehova med oppfordringen: «*Søk det gode og ikke det onde . . . Hat det onde og *elsk* det gode.*» (Am. 5: 14, 15) Profeten Samuel sa til kong Saul: «Jehova har i dag *revet* kongedømmet over Israel fra deg.» (1. Sam. 15: 28) Da Jehova talte til Esekiel, brukte han et språk som er vanskelig å glemme: «Alle de som er av Israels hus, har . . . *harde panner og harde hjerter.*» (Esek. 3: 7) For å understreke alvoret i israelittenes gale handlemåte spurte Jehova: «Skal et menneske av jord *røve* fra Gud? Men dere *røver* fra meg.» (Mal. 3: 8) Da Daniel beskrev en trosprøve som fant sted i Babylon, fortalte han levende at «Nebukadnesar [ble] *fylt av heftig vrede*» fordi Sjadrak, Mesjak og Abed-Nego ikke ville tilbe billedstøtten på Dura-sletten. Av den grunn befalte Nebukadnesar at de skulle bindes og kastes i «den *brennende ildovnen*». For å hjelpe oss til å forstå hvor intenst het ovnen var, fortalte Daniel at kongen fikk mennene sine til å 'hete opp ovnen *sju ganger mer enn det var vanlig å hete den opp*'. Den var så het at kongens menn ble drept da de nærmet seg den. (Dan. 3: 19–22) Da Jesus talte til folk i Jerusalem noen dager før sin død, sa han med dyp følelse: «Hvor ofte ville jeg ikke samle dine barn, *slik en høne samler sine kyllinger under sine vinger!* Men dere ville ikke. Se, deres hus blir overlatt til dere selv.» — Matt. 23: 37, 38.

Velvalgte ord kan gjøre framstillingen livfull. Hvis du bruker ord som appellerer til sansene, vil tilhørerne kunne «se» og «røre ved» de gjenstandene du snakker om, «smake» og «lukte» den maten du omtaler, og «høre» de lydene du beskriver, og de personene du

siterer. Tilhørerne blir oppslukt av stoffet fordi du hjelper dem til å leve seg inn i det.

Ord som overbringer livaktige forestillinger, kan få folk til å le eller gråte. De kan inngi håp, gi en nedtrykt sjel livsviljen tilbake og tilskynde ham til å elske sin Skaper. Folk rundt om på jorden er blitt sterkt grepet av det håpet som blir vakt til live gjennom ordene i slike skriftsteder som Salme 37: 10, 11, 34, Johannes 3: 16 og Åpenbaringen 21: 4, 5.

Når du leser Bibelen og de publikasjonene som kommer fra «den tro og kloke slave», støter du på mange forskjellige ord og vendinger. (Matt. 24: 45) La dem ikke bare stå på trykk. Velg ut noen du liker, og gjør dem til en del av ditt aktive ordforråd.

Å snakke grammatisk riktig. Enkelte er klar over at de ikke alltid snakker grammatisk riktig. Men hva kan de gjøre med det?

Hvis du fremdeles går på skolen, kan du benytte deg av den muligheten du får der til å lære deg riktig grammatikk og gode ordvalg. Hvis du ikke er helt sikker på bakgrunnen for en bestemt grammatikkregel, så spør læreren. Ikke nøy deg med å lære akkurat det du trenger for å klare deg. Du har motivasjon som andre elever kanskje ikke har. Du ønsker å bli en dyktig Ordets tjener.

Hva om du er eldre og har vokst opp med et annet språk enn det du snakker nå? Eller hva om du ikke har fått særlig mye formell undervisning i ditt eget språk? Mist ikke motet. Gjør deg i stedet oppriktige anstrengelser for å bli flinkere, av hensyn til det gode budskap. Mye av det vi vet om grammatikk, har vi lært ved å høre andre snakke. Så lytt oppmerksomt til erfarne talere. Når du leser Bibelen og bibelske publikasjoner, kan du merke deg hvordan setningene er oppbygd, hvilke ord som blir brukt sammen, og hvilken sammenheng de blir brukt i. Gå inn for å etterligne disse gode eksemplene i din egen tale.

Populære underholdningsartister og sangere kan bruke uttrykk og talemåter som er i strid med grammatikkreglene. Folk har lett for å ta etter slike personer. Narkotikahandlere og andre som lever et kriminelt eller umoralsk liv, har ofte sin egen sjargong, der ordene har helt andre betydninger enn det de vanligvis har. Vi kristne bør ikke etterligne slike personer. Hvis vi gjorde det, ville andre forbinde oss med dem og den livsstilen de har. — Joh. 17: 16.

Gjør det til en vane å bruke et godt språk hver dag. Hvis du tillater deg å slurve med språket i hverdagen, kan du ikke vente at du skal klare å ordlegge deg godt ved spesielle anledninger. Men hvis du bruker et godt språk til daglig, blir det lett og naturlig å snakke slik når du er på podiet, og når du forkynner sannheten for andre.

ØVELSE:

Når du forbereder deg enten til Vaktårn-studiet eller til menighetsbokstudiet denne uken, velg da ut noen ord som du ikke uten videre kan definere. Slå dem opp i en ordbok eller drøft betydningen av dem med en som har et rikt ordforråd.

Ord som jeg har lyst til å innlemme i mitt aktive ordforråd

For å kunne uttrykke meg
varierte og nøyaktig

*For å formidle kraft og følelse
og gi framstillingen farge*

[illegible]

Hva må du gjøre?

Tal ut fra en disposisjon, som du enten har skrevet ned eller bare har utformet i tankene, i stedet for å bruke et manuskript som du leser opp ord for ord.

TANKEN på å tale ut fra en disposisjon virker skremmende på mange. De føler seg tryggere hvis de har skrevet ned eller lært utenat alt de skal si.

Men i virkeligheten snakker vi alle uten manuskript hver eneste dag.

Vi gjør det når vi prater med familie og venner. Vi gjør det når vi deltar i felttjenesten. Og vi gjør det når vi ber inderlige bønner, enten for oss selv eller på vegne av en gruppe.

Når du holder en tale, spiller det da noen rolle om du bruker et fullt manuskript eller en disposisjon? Selv om det kan være lettere å komme med nøyaktige uttalelser og bruke velvalgte formuleringer når en leser fra et manuskript, er det vanskeligere å nå tilhørernes hjerte når en bruker en slik framføringsmåte. Når du leser mer enn noen få setninger, blir gjerne tempoet og tonefallet annerledes enn det som er din naturlige, konverserende stil. Hvis du er

mer opptatt av papirene dine enn av tilhørerne, kan det være at mange ikke lytter så oppmerksomt som de ville ha gjort hvis de hadde følt at du virkelig tenkte på dem og tilpasset stoffet til deres livssituasjon. For at talen virkelig skal være motiverende, er det best å tale uten fullt manuskript.

Tanken bak den teokratiske tjenesteskolen er at den skal hjelpe oss i hverdagen. Når vi treffer venner, trekker vi ikke fram et stykke papir og leser opp tankene våre for dem for å være sikker på at vi ordlegger oss best mulig. I felttjenesten har vi ikke med oss et manuskript til opplesning, av frykt for at vi ellers kunne glemme noen punkter som vi hadde tenkt å gjøre folk kjent med. Når du framfører demonstrasjoner på skolen om hvordan en kan forkynne under slike forhold, bør du øve deg på å snakke så naturlig som mulig. Med god forberedelse vil du oppdage at en disposisjon, som du enten har skrevet ned eller bare har utformet i tankene, vanligvis er nok til å minne deg om de hovedtankene du har

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Ved å utarbeide en disposisjon får du hjelp til å organisere tankene. Når du bruker den under framføringen, kan du lettere være konverserende og tale fra hjertet.

planlagt å drøfte. Men hvordan kan du få den selvtilliten du trenger for å tale ut fra en disposisjon?

Organiser tankene. For å kunne bruke en disposisjon når du taler, må du organisere tankene. Det betyr ikke at du skal velge ut de ordene du planlegger å bruke. Det betyr ganske enkelt at du skal tenke før du taler.

I hverdagen kan det hende at en impulsiv person buser ut med ting som han senere skulle ønske at han ikke hadde sagt. En annen kan snakke i hytt og vær og hoppe fra den ene tanken til den andre. Begge disse tendensene kan du unngå hvis du stopper opp og lager en enkel disposisjon i tankene før du begynner å snakke. Ha først målet klart for deg, finn deretter ut hvilke skritt du må ta for å nå det, og begynn så å snakke.

Er du i ferd med å forberede deg til felttjenesten? Ta deg ikke bare tid til å pakke feltvesken, men også til å organisere tankene. Hvis du bestemmer deg for å bruke en av de foreslåtte presentasjonene i *Vår tjeneste for Riket*, bør du lese over den flere ganger for at hovedtankene skal feste seg. Uttrykk kjernen i presentasjonen med én eller to korte setninger. Tilpass ordlyden til din egen måte å snakke på og til forholdene i distriktet. Det kan være nyttig å tenke ut en disposisjon. Hva kan den omfatte? (1) Som innledning kan du komme inn på noe som mange i lokalsamfunnet er opp-tatt av. Oppfordre beboeren til å uttale seg. (2) Ha i tankene noe konkret du kan si om emnet; ta med ett eller to skriftsteder som viser hva Gud har lovt å gjøre for å ordne opp i situasjonen. Hvis anledningen byr seg, bør du understreke at han skal gjøre dette ved hjelp av sitt rike, sin himmelske regjering. (3) Tilskynd beboeren til å foreta seg noe på grunnlag av det dere har drøftet. Du kan tilby litteratur og/eller et bibelstudium og treffe en konkret avtale om å fortsette drøftelsen.

Den eneste disposisjonen som du antagelig trenger for å holde en slik presentasjon, er en som du har utformet i tankene. Hvis du ønsker å rådføre deg med en skrevet disposisjon før det første besøket, vil disposisjonen sannsynligvis inneholde bare noen få ord til bruk under innledningen, en henvisning til ett eller to skriftsteder og en kort bemerkning om hva du vil ha med i avslutningen. Ved å utarbeide og bruke en slik disposisjon kan vi unngå å snakke i hytt og vær. Vi kan i stedet overbringe et klart budskap som er lett å huske.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Minn deg selv om fordelene ved å tale ut fra en disposisjon.

Organiser tankene før du sier noe i vanlige samtaler.

Bygg opp den nødvendige selvtillit til å tale ut fra en disposisjon ved å be til Jehova og ved å gjøre det til en vane å kommentere med egne ord på menighetsmøtene.

Sørg for at disposisjonen er enkel, så du bare behøver å kaste et blick på den for å få med deg det du trenger.

Forbered framføringen ved å gjennomgå tanker, ikke ved å lære ord utenat.

Hvis du stadig blir møtt med et bestemt spørsmål eller en bestemt innvending i ditt distrikt, kan det være nyttig å foreta undersøkelser omkring det emnet. Vanligvis trenger du ikke mer enn to–tre grunnleggende punkter sammen med noen skriftsteder som danner grunnlaget for dem. «Bibelske samtaletemaer» eller underoverskrifter i *Resonner ut fra skriftene* gir deg kanskje akkurat den disposisjonen du trenger. Det kan være at du finner et godt sitat fra en annen kilde som du gjerne vil ha med. Lag en kort skrevet disposisjon, heft ved en fotokopi av sitatet og oppbevar dette i feltvesken. Når en beboer kommer med spørsmålet eller innvendingen, kan du si at du er glad for å få anledning til å oppgi en grunn for det du tror på. (1. Pet. 3: 15) Bruk disposisjonen som grunnlag for det svaret du kommer med.

Når du skal lede familien, en bokstudiegruppe eller menigheten i bønn, er det også nyttig å organisere tankene. Ifølge Lukas 11: 2–4 gav Jesus sine disipler en enkel disposisjon for en meningsfylt bønn. Ved innvielsen av templet i Jerusalem bad Salomo en lengre bønn. Han hadde tydeligvis tenkt over på forhånd hva han skulle si. Han henledet først oppmerksomheten på Jehova og hans løfte til David, så på templet og så i tur og orden på bestemte situasjoner og grupper av mennesker. (1. Kong. 8: 22–53) Vi kan lære av disse eksemplene.

En disposisjon til en tale bør være enkel. Skal du lage en disposisjon til en tale? Hvor mye bør den inneholde?

Husk at meningen med en disposisjon er at den skal hjelpe deg til å huske *tanker*. Du føler kanskje at det kan være nyttig å skrive ned noen få setninger til bruk som innledning. Men utover det bør du fokusere på tanker, ikke ord. Hvis du skriver ned disse tankene i form av setninger, bør du helst bruke korte setninger. De få hovedpunktene du har tenkt å utdype, bør tre tydelig fram i disposisjonen. Du kan skrive dem med store bokstaver, understreke dem eller merke dem av med merkepenn. Under hvert hovedpunkt kan du føre opp de tankene du vil bruke for å utdype det. Noter henvisninger til de skriftstedene du har tenkt å lese. Det er vanligvis best å lese dem fra selve Bibelen. Skriv opp de illustrasjonene du vil bruke. Du har kanskje også funnet et betydningsfullt sitat fra en verdslig kilde som det kan passe å ha med. Gjør notatene omfattende nok til at du kan overbringe konkrete opplysninger. Disposisjonen vil være enklere å bruke hvis den er ryddig.

Noen bruker disposisjoner som er svært kortfattede. En disposisjon kan bestå av noen få nøkkelord, henvisninger til skriftsteder som tale-

ren har tenkt å sitere etter hukommelsen, og tegninger eller bilder som hjelper ham til å huske tanker. Med disse enkle notatene kan en taler presentere punktene i logisk rekkefølge og på en konverserende måte. Det er det som er målet med denne leksjonen.

På sidene 39 til 42 i denne boken finner du et kapittel som heter «Hvordan du kan lage en disposisjon». Det er nyttig å lese igjennom det kapitlet når du arbeider med det punktet vi drøfter her, «Bruk av disposisjon».

Hvordan disposisjonen skal brukes. Målet ditt nå er imidlertid ikke bare å utarbeide en disposisjon til en tale. Det er å *bruke* disposisjonen effektivt.

Det første du gjør med disposisjonen, er å bruke den når du forbereder deg på å framføre talen. Se på temaet, les over hovedpunktene og minn deg selv om hvilken tilknytning hvert hovedpunkt har til temaet. Merk deg hvor mye tid du kan bruke på hvert hovedpunkt. Gå så tilbake og studer det første hovedpunktet. Se over de argumentene, skriftstedene, illustrasjonene og eksemplene du har tenkt å bruke for å utdype det punktet. Gjennomgå stoffet flere ganger inntil du har den delen av talen klart for deg. Gjør det samme med hvert av de andre hovedpunktene. Tenk over hva du om nødvendig kan utelate for å holde deg innenfor den tildelte tiden. Gjennomgå så hele talen. Fokuser på tankene, ikke ordene. Ikke lær talen utenat.

Når du framfører talen, bør du kunne ha god øyekontakt med tilhørerne. Etter at du har lest et skriftsted, bør du vanligvis kunne resonere ut fra det ved å bruke Bibelen, men uten å gå tilbake for å rådføre deg med notatene. Det forholder seg på samme måte med illustrasjoner. Når du bruker en illustrasjon, så fortell den slik du ville ha fortalt den til noen venner, i stedet for å lese den opp. Ikke se på notatene for hver setning du skal si. Tal fra hjertet, så du kan nå hjertet til dem som hører på deg.

Når du behersker kunsten å tale ut fra en disposisjon, vil du ha tatt et viktig skritt på veien mot å bli en dyktig taler.

ØVELSE:

Tenk ut en disposisjon til noe konkret du har lyst til å si når du deltar i felttjenesten denne uken. (Se side 167, avsnitt 3.) Noter deg hvor mange ganger du får gjennomført den planlagte drøftelsen eller i det minste får nevnt kjernen i budskapet mens du er ute i felttjenesten.

Hva må du gjøre?

Organiser stoffet på en måte som tydelig får fram hvilken tilknytning de forskjellige tankene har til hverandre og til de konklusjonene du trekker, eller det målet du prøver å nå.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Når opplysningene blir lagt fram på en logisk måte, er det lettere for tilhørerne å forstå, godta og huske dem.

FØR du kan ordne stoffet på en logisk måte, må du ha et bestemt mål i tankene. Er målet ganske enkelt å overbringe opplysninger om et bestemt emne – en trosoppfatning, en holdning, en egenskap, en form for oppførsel eller en måte å leve på? Håper du å bevise eller motbevise en bestemt forestilling? Ønsker du å bygge opp verdsettelse av noe eller å tilskynde til handling? Enten du skal legge fram opplysningene for enkeltpersoner eller for en større gruppe tilhørere, er en av forutsetningene for en virkningsfull framføring at du tenker over hva de vet om emnet fra før, og hvilken innstilling de har til det. Etter at du har gjort dette, kan du ordne stoffet på en måte som hjelper deg til å nå målet ditt.

Angående den tjenesten Saulus (Paulus) utførte i Damaskus, forteller Apostlenes gjerninger 9: 22 at han «gjorde de jødene som bodde i Damaskus, forbløffet, idet han logisk beviste at denne er Kristus». Hva omfattet den logiske bevisføringen? Som det framgår av beretningen om Paulus' senere tjeneste i Antiokia og Tessalonika, tok han utgangspunkt i det forhold at jødene godtok De hebraiske skrifter, og at de hevdet å tro på det som disse skriftene sier om Messias. Han valgte ut stykker derfra som handlet om Messias' liv og tjeneste. Han siterte dem og sammenlignet dem med det som fant sted i forbindelse med Jesus. Så trakk han det som var den opplagte konklusjonen, nemlig at Jesus er Kristus, eller Messias. (Apg. 13: 16–41; 17: 2, 3) Hvis du også legger fram bibelske sannheter på en logisk måte, kan det føre til at andre blir overbevist.

Organisering av stoffet. Stoffet kan ordnes på forskjellige slags logiske måter. Hvis du ser det som en fordel, kan du kombinere flere metoder. La oss se på noen av mulighetene.

Inndeling i emnegrupper. Her dreier det seg om å ordne stoffet i forskjellige deler, som hver for seg bidrar til at du når målet ditt. Disse delene kan være hovedpunkter som er viktige for forståelsen av hoved-

emnet. De kan være konkrete argumenter som beviser eller motbeviser noe. Visse punkter kan tilføyes eller fjernes, alt etter hva slags tilhørere du har, og hva målet ditt er.

Det følgende er et eksempel på inndeling i emnegrupper. En kortfattet redegjørelse angående Guds navn kan omfatte (1) hvorfor det er viktig å kjenne Gud ved navn, (2) hva Guds navn er, og (3) hvordan vi kan ære dette navnet.

Vi kan lære mye om inndeling av stoff i emnegrupper ved å granske publikasjoner som «den tro og kloke slave» har utformet med tanke på at de skal brukes på hjemmebibelstudier. (Matt. 24: 45) Disse publikasjonene inneholder vanligvis en rekke emner, som kan hjelpe nyinteresserte til å få en oversikt over grunnleggende bibelske sannheter. Større publikasjoner bruker underoverskrifter for å dele opp hvert kapittel i mindre deler. Hver del hjelper den interesserte til å forstå det etterfølgende stoffet og bidrar til helhetsbildet.

Årsak og virkning. Å redegjøre for sammenhengen mellom årsak og virkning er en annen metode for å legge fram opplysninger på en logisk måte.

Hvis du taler til en gruppe eller til personer som bør tenke grundigere over utfallet av noe de gjør eller har tenkt å gjøre, kan denne framgangsmåten være virkningsfull. Ordspåkene, kapittel 7, inneholder et glimrende eksempel. Der blir det levende beskrevet hvordan en uerfaren ung mann som 'mangler hjerte' (årsaken), roter seg borti en prostituert og høster bitre frukter (virkningen). — Ordsp. 7: 7.

For å understreke et poeng kan du sammenligne de dårlige resultatene det gir å unnlate å vandre på Jehovas veier, med de gode resultatene det gir å adlyde Jehova. Under inspirasjon av Jehovas ånd stilte Moses opp en slik motsetning da han talte til israelittene før de gikk inn i det lovte land. — 5. Mos., kap. 28.

I noen tilfeller er det bedre å *begynne* drøftelsen med å beskrive en situasjon (virkningen) og så henlede oppmerksomheten på de medvirkende faktorene (årsaken). Dette innebærer ofte at en redegjør for et problem og en løsning.

Problem og løsning. I felttjenesten kan du få en beboer til å lytte ved å drøfte et problem som folk flest er opptatt av, og vise at det finnes en

SPØR DEG SELV . . .

Hvilket mål har jeg?

Har hvert hovedpunkt direkte tilknytning til dette målet?

Har jeg valgt ut stoffet med tilhørernes behov i tankene?

Har jeg ordnet stoffet på en slik måte at jeg leder tilhørerne fra én tanke til en annen uten at de mister tråden?

tilfredsstillende løsning. Problemet kan være et du selv nevner, eller et som beboeren tar opp.

Eksempler på et slikt problem kan være det at menneskene blir gamle og dør, det at kriminaliteten griper om seg, eller det at så mange blir ut-satt for urettferdighet. Det er ikke nødvendig å gi seg i kast med en omfattende drøftelse for å vise at det finnes et slikt problem, for det er noe alle vet. Begynn ganske enkelt med å henvise til problemet, og fortell så om den løsningen Bibelen beskriver.

Det aktuelle problemet kan på den annen side være av rent personlig karakter. Det kan dreie seg om de utfordringene en aleneforelder står overfor, nedtrykthet på grunn av alvorlig sykdom eller de vanskelighetene en person erfarer fordi han blir dårlig behandlet. For å utrette mest mulig godt må du først av alt være en god tilhører. Bibelen inneholder verdifulle opplysninger om alle disse problemene. Men den må brukes med forstand. Hvis beboeren virkelig skal ha utbytte av drøftelsen, må du være realistisk. Få tydelig fram hva budskapet ditt dreier seg om. Er det en varig løsning? Er det en midlertidig lindring? Eller er det ganske enkelt råd om hvordan en kan mestre en situasjon som ikke kommer til å forandre seg i denne tingenes ordening? Forviss deg med andre ord om at det bibelske resonnementet du legger fram, er tilstrekkelig til å underbygge den konklusjonen du trekker. Ellers kan den løsningen du peker på, virke temmelig ulogisk for beboeren.

Kronologisk orden. Noe stoff egner seg for å bli framstilt kronologisk. I 2. Mosebok blir for eksempel de ti plager presentert i den rekkefølgen de fant sted. I Hebreerne, kapittel 11, følger apostelen Paulus et kronologisk mønster når han regner opp menn og kvinner som hadde en tro som det er verdt å etterligne.

Hvis du beskriver tidligere hendelser i kronologisk orden, kan det være lettere for tilhørerne å forstå hvordan visse forhold utviklet seg. Dette er tilfellet både når det gjelder hendelser i vår tid og hendelser i bibelsk tid. På den måten kan du kombinere en kronologisk framstilling med en redegjørelse for årsak og virkning. Hvis du har tenkt å beskrive hendelser som ifølge Bibelen skal finne sted i framtiden, er en kronologisk presentasjon det som tilhørerne trolig vil ha lettest for å forstå og huske.

Selv om du bruker en kronologisk framgangsmåte, behøver du ikke alltid å starte med begynnelsen. I noen tilfeller kan det være mer virkningsfullt å ta utgangspunkt i en dramatisk del av en beretning. Når du

forteller en opplevelse, kan du for eksempel velge å beskrive en situasjon der en persons lojalitet mot Gud ble satt på prøve. Etter at du har vakt interesse ved hjelp av denne delen av beretningen, kan du følge et kronologisk mønster når du forteller om de hendelsene som førte fram til den.

Bruk bare relevant stoff. Uansett hvordan du ordner stoffet, bør du passe på at du bare bruker det som er relevant. Talens tema bør ha innvirkning på hva du velger å ta med. Ta også hensyn til hva slags tilhørere du har. For én gruppe tilhørere kan et bestemt punkt være viktig, mens det for en annen gruppe kan være overflødig. Du må også forvise deg om at det stoffet du velger å bruke, hjelper deg til å nå målet ditt. Ellers kan redegjørelsen miste sin kraft, selv om den er interessant.

Når du foretar undersøkelser, kan det være at du finner mye interessant stoff som har med det aktuelle emnet å gjøre. Hvor mye av det bør du bruke? Hvis du overøser tilhørerne med for mye stoff, kan det virke mot sin hensikt. Det er lettere å huske noen få hovedtanker som blir godt utdypet, enn en mengde opplysninger som blir lagt fram i et rivende tempo. Dette betyr ikke at en aldri kan ta med interessante tilleggsopplysninger. Men de må ikke fordunkle hensikten med talen. Legg merke til hvordan slike detaljer på en diskre måte er tatt med i Bibelen i Markus 7: 3, 4 og Johannes 4: 1–3, 7–9.

Når du går over fra ett punkt til et annet, bør du passe på at du ikke gjør det så brått at tilhørerne mister tråden. For at tankene skal danne et logisk hele, må du kanskje lage et bindeledd mellom én tanke og den neste. Bindeleddet kan være en ordgruppe eller en fullstendig setning som viser hvordan tankene er knyttet til hverandre. På mange språk kan en bruke enkle sammenbindende ord og uttrykk for å vise hvilket forhold det er mellom en ny tanke og det foregående.

Når du bare bruker relevant stoff og ordner det på en logisk måte, vil du kunne oppnå hensikten med talen.

ØVELSE:

Etter at du har lest denne leksjonen, så gjennomgå stoffet i moderat tempo og formuler med egne ord hva som er kjernen i hvert avsnitt. Legg merke til hvordan hvert avsnitt bidrar til at hensikten med hele leksjonen blir oppnådd.

Hva må du gjøre?

Tal på en måte som kjennetegnes av spontane ordvalg, samtidig som punktene er grundig forberedt.

DU KAN ha arbeidet hardt med talen. Du kan ha samlet lærerikt stoff. Logikken kan være holdbar. Du kan være i stand til å framføre talen flytende. Men hvis tilhørerne ikke viser deg udelte oppmerksomhet — de hører bare bruddstykker av det du sier, fordi tankene deres ofte begynner å flakke — hvor virkningsfull er talen da? Hvis de har vanskeligheter for å konsentrere seg om den, er det da trolig at du når deres hjerte?

HVORFOR ER DET VIKTIG?

For å holde på tilhørernes interesse og motivere dem er det mest virkningsfullt å tale fritt ut fra stikkord.

Hva er det som kan ligge til grunn for et slikt problem? Det kan være en rekke faktorer inne i bildet. Den vanligste er at taleren ikke uttrykker seg på en fri måte. Han ser for ofte ned i notatene eller har en stiv framføring. Disse problemene har imidlertid direkte sammenheng med hvordan talen er utarbeidet.

Hvis du først skriver ned hele talen og deretter prøver å gjøre den om til en disposisjon, oppdager du trolig at det er vanskelig å tale fritt. Hvorfor? Fordi du har tenkt ut nøyaktig hvilke ord du vil bruke. Selv om du bruker disposisjonen under framføringen, vil du prøve å huske de ordene som du brukte i den opprinnelige versjonen. Når noe er skrevet, er språket mer formelt og setningsbygningen mer komplisert enn i dagligtalen. Framføringen vil gjenspeile dette.

I stedet for å lage et fullt utskrevet manuskript kan du prøve følgende: (1) Velg et tema og bestem hvilke hovedtrekk ved emnet du vil ta for deg for å utdype dette temaet. I en kort tale kan det være nok med to hovedpunkter. I en lengre tale kan det være fire—fem. (2) Noter under hvert hovedpunkt de sentrale skriftstedene du har tenkt å bruke for å utdype punktet; noter også illustrasjoner og nøkkelargumenter. (3) Tenk over hvordan du skal begynne talen. Du kan kanskje skrive ned en setning eller to. Planlegg også avslutningen.

Det er svært viktig å forberede seg på framføringen. Men ikke gjennomgå talen ord for ord i den hensikt å lære den utenat. Når en skal tale fritt, bør forberedelsene til framføringen ikke være sentrert om

ordene, men om de tankene som skal uttrykkes. Gjennomgå de enkelte punktene inntil du har gangen i talen klart for deg. Hvis talen er logisk oppbygd og godt gjennomtenkt, skulle ikke dette være vanskelig, og det skulle være mulig å uttrykke seg fritt og lett under framføringen.

Tenk over fordelene. En viktig fordel med en fri framføring er at du da taler på en jordnær måte, som er det folk reagerer mest positivt på. Talen blir livligere og dermed mer interessant for tilhørerne.

Denne måten å tale på medfører at du kan ha mest mulig øyekontakt med tilhørerne, noe som bedrer den kommunikasjonen du har med dem. Ettersom du ikke støtter deg til notatene for hver setning, vil tilhørerne lettere oppfatte det slik at du kjenner emnet godt, og at du oppriktig mener det du sier. Denne framføringsformen egner seg derfor til en varm, konverserende tale som rører ved tilhørernes hjerte.

Når framføringen er fri, kan du også være fleksibel. Stoffet er ikke så fasttømt at du ikke kan forandre noe i det. Sett at det om morgenen den dagen du skal holde talen, kommer en oppsiktsvekkende nyhetsmelding som har direkte tilknytning til emnet ditt. Ville det ikke være fint å henvise til den? Eller kanskje du under framføringen blir klar over at det er mange barn i skolealderen i forsamlingen. Så fint det ville være om du kunne justere illustrasjonene og anvendelsen av skriftstedene med tanke på å hjelpe barna til å forstå hvordan stoffet angår dem personlig!

En annen fordel med en fri framføring er at du stimulerer ditt eget sinn. Når du står overfor en lydhør forsamling, snakker du deg varm og kan utdype tanker ytterligere eller ta deg tid til å gjenta visse punkter for å understreke dem. Hvis du merker at tilhørernes interesse begynner å avta, kan du gjøre noe for å overvinne problemet i stedet for rett og slett å tale til personer som har tankene et annet sted.

Unngå fallgruvene. Du bør være klar over at en fri framføring også kan ha visse fallgruver. Én av disse er tendensen til å gå over tiden. Hvis du tar med for mange tilleggspunkter i løpet av talen, kan det bli vanskelig å holde tiden. Dette kan du unngå hvis du noterer i disposisjonen hvor mye tid som er satt av til hver del av talen. Hold deg så nøye til disse angivelsene.

HVORDAN DU KAN KLARE DET

Innprent deg selv de fordelene det bringer å tale fritt.

Lag en enkel disposisjon i stedet for et fullt utskrevet manuskript.

Forbered deg på å framføre talen ved å gjennomgå ett og ett hovedpunkt i tankene. Ikke vær for opptatt av hvordan du skal formulere deg, men legg vekt på en logisk utdyping av tankene.

En annen fare, særlig for erfarne talere, er at en blir altfor selvsikker. Noen som er blitt vant til å tale offentlig, har kanskje ikke særlige problemer med å raske sammen noen punkter og fylle den tildelte tiden. Men det at vi er ydmyke og er klar over at vi deltar i et undervisningsprogram der Jehova selv er Den Store Veileder, bør motivere oss til å be om Jehovas ledelse og forberede oss godt hver gang vi får et oppdrag. — Jes. 30: 20; Rom. 12: 6—8.

Noe som kanskje volder større bekymring hos talere som ikke har erfaring i å tale fritt, er at de kan komme til å glemme hva de skulle si. Ikke la denne muligheten skremme deg fra å ta dette skrittet på veien mot å bli en dyktig taler. Forbered deg godt, og vend deg til Jehova for å få hjelp av hans ånd. — Joh. 14: 26.

Andre talere lar seg hemme av overdreven bekymring for den språklige utformingen. Når en taler fritt, kan det nok være at en ikke formulerer seg like elegant og grammatikalsk riktig som når en holder et manuskriptforedrag, men en appellerende, konverserende stil mer enn oppveier dette. Folk reagerer mest positivt på tanker som blir uttrykt med ord som de lett forstår, og med setninger som ikke er kompliserte. Hvis du forbereder deg godt, vil det å formulere riktige setninger være noe som kommer naturlig, ikke fordi du har lært talen utenat, men fordi du har satt deg godt nok inn i stoffet. Og hvis du bruker et godt språk i hverdagen, blir det naturlig for deg å snakke på samme måte når du er på podiet.

Hva slags notater du bør bruke. Etter hvert som du får øvelse, klarer du kanskje å begrense disposisjonen til bare noen få ord for hvert punkt i talen. Disse notatene, sammen med henvisninger til de skriftstedene du har tenkt å bruke, kan du skrive på et kort eller et papirark som du lett kan rådføre deg med. I felttjenesten kan du i de fleste tilfellene utforme en enkel disposisjon i tankene. Hvis du har foretatt undersøkelser omkring et emne som du skal drøfte på et gjenbesøk, kan du skrive ned noen korte notater på en papirlapp som du legger mellom bladene i bibelen din. Eller du kan ganske enkelt bruke «Bibelske samtaletemaer» eller stoff fra *Resonner ut fra skriftene* som en disposisjon som du baserer drøftelsen på.

Hvis du har fått i oppdrag å behandle flere poster i løpet av noen få uker og kanskje holde offentlige foredrag i tillegg, kan det likevel være at du føler behov for å ha mer omfattende notater. Hvorfor? For å gjenoppfriske stoffet *før* du tar hånd om hvert av disse oppdragene.

Men hvis du blir for avhengig av notatene når du skal formulere deg under framføringen — slik at du ser på dem i løpet av nesten hver eneste setning — går du glipp av de fordelene det bringer å tale fritt. Hvis du bruker omfattende notater, bør du merke av noen få ord og skriftstedshenvisninger, slik at det bare er disse du ser på og bruker som disposisjon.

Selv om en erfaren taler hovedsakelig bør tale fritt, kan det også ha sine fordeler å ty til andre framføringsformer. I innledningen og avslutningen, der det er nødvendig både å ha god kontakt med tilhørerne og å bruke velvalgte formuleringer, kan det være nyttig å framføre noen setninger som du har lært utenat. Når du bruker faktastoff, tall, sitater eller skriftsteder, kan opplesning være passende og virkningsfullt.

Når andre ber om en forklaring. Noen ganger blir vi bedt om å redegjøre for våre trosoppfatninger uten at vi får anledning til å forberede oss. Det kan skje når noen vi treffer i felttjenesten, kommer med en innvending. Lignende situasjoner kan oppstå når vi er sammen med slektninger eller er på arbeidet eller på skolen. Det kan også være at myndighetspersoner ber oss om å redegjøre for våre trosoppfatninger og vår måte å leve på. Bibelen formaner oss: «[Vær alltid] rede til å forsvare dere overfor enhver som krever av dere en grunn for det håp som er i dere, men gjør det med et mildt sinn og dyp respekt.» — 1. Pet. 3: 15.

Legg merke til hvordan Peter og Johannes svarte det jødiske Sanhedrinet, slik det er gjengitt i Apostlenes gjerninger 4: 19, 20. Ved hjelp av bare to setninger forklarte de tydelig hvilket standpunkt de hadde tatt. De gjorde det på en måte som passet til tilhørerne — de påpekte at domstolen stod overfor det samme stridsspørsmålet som de selv stod overfor. Senere ble det rettet falske anklager mot Stefanus, og han ble ført fram for den samme domstolen. Les gjengivelsen av hans kraftfulle, improviserte svar i Apostlenes gjerninger 7: 2—53. Hvordan ordnet han stoffet? Han trakk fram en del hendelser i historisk rekkefølge. På et passende punkt begynte han å understreke den opprørske ånd Israels nasjon hadde vist. I avslutningen viste han at Sanhedrinet hadde lagt den samme ånd for dagen ved å sørge for at Guds Sønn ble drept.

Når du blir bedt om å komme med en improvisert redegjørelse for dine trosoppfatninger, hva kan da hjelpe deg til å avlegge et

virkningsfullt vitnesbyrd? Etterlign Nehemja, som bad inni seg før han svarte på et spørsmål som ble stilt av kong Artaxerxes. (Neh. 2: 4) Lag deretter raskt en disposisjon i tankene. Den grunnleggende framgangsmåten kan beskrives slik: (1) Velg ut ett eller to punkter som redegjørelsen skal omfatte (du kan for eksempel bruke punkter i *Resonner ut fra skriftene*). (2) Avgjør hvilke skriftsteder du vil bruke for å underbygge disse punktene. (3) Tenk ut hvordan du kan innlede redegjørelsen på en taktfull måte, så den som spør, får lyst til å høre etter. Begynn så å snakke.

Kommer du til å huske hva du skal gjøre, hvis du er under press? Jesus sa til sine etterfølgere: «Bli . . . ikke bekymret for hvordan eller hva dere skal tale; for det dere skal si, vil bli gitt dere i samme stund; for det er ikke bare dere som taler, men det er deres Fars ånd som taler gjennom dere.» (Matt. 10: 19, 20) Det betyr ikke at du blir utrustet med den «visdoms tale» som ble gitt til de kristne i det første århundre. (1. Kor. 12: 8) Men hvis du regelmessig benytter deg av den opplæringen som Jehova gir sine tjenere i den kristne menighet, vil den hellige ånd få deg til å huske nødvendige opplysninger når du har behov for det. — Jes. 50: 4.

Det kan opplagt være svært virkningsfullt å tale på en fri måte ut fra stikkord. Hvis du gjør det til en vane å praktisere dette når du har oppdrag i menigheten, vil det ikke være vanskelig for deg å gi improviserte svar når det er nødvendig, for framgangsmåten for å utforme en disposisjon er omtrent den samme i begge tilfellene. Ikke la dette bli med tanken. Når du lærer å tale fritt, blir du mer effektiv i felttjenesten. Og hvis du får det privilegium å holde taler for menigheten, er det lettere for deg å holde på tilhørernes oppmerksomhet og nå deres hjerte.

ØVELSER:

(1) Gjør det til en vane bare å understreke nøkkeluttrykk, ikke hele setninger, når du forbereder deg til Vaktårn-studiet. Svar med egne ord. (2) Neste gang du forbereder deg til å framføre et oppdrag på skolen, så begynn med å repetere temaet og de to—tre hovedpunktene etter hukommelsen.

Hva må du gjøre?

Tal på en måte som er karakteristisk for vanlige samtaler, men som samtidig er tilpasset tilhørerne.

FOLK er som regel avslappet når de prater med venner. De uttrykker seg spontant. Noen er livlige; andre er mer reserverte. Ikke desto mindre har slike samtaler et tiltalende naturlig preg.

Når en henvender seg til en fremmed, er det derimot ikke passende å snakke på en måte som er overdrevent familiær eller altfor uformell. I noen kulturer innledes faktisk alle samtaler med fremmede i svært formelle former. Etter at en har vist den rette respekt, kan en så vurdere det slik at det er ønskelig å gå over til et mer uformelt språk og en mer konverserende stil.

Når en taler fra podiet, må en også vise godt skjønn. En stil som er altfor uformell, svekker et kristent møtes verdighet og er årsak til at det som sies, får mindre vekt. På noen språk kreves det at en bruker bestemte uttrykk når en henvender seg til en eldre person, en lærer, en myndighetsperson eller en forelder. (Legg merke til de tiltaleordene som blir brukt i Apostlenes gjerninger 7: 2 og 13: 16.) En bruker andre uttrykk når en henvender seg til sin ektefelle eller en nær venn. Selv om vi ikke skal bruke et altfor formelt språk når vi er på podiet, bør vi vise den rette respekt.

Visse faktorer kan imidlertid få en taler til å virke unødig stiv eller formell. En av disse er setningsbygningen. Det oppstår et problem når en taler prøver å gjenta formuleringer nøyaktig slik de står på trykk. Det skrevne ord er som regel ganske forskjellig fra det talte ord. Sant nok bruker vi vanligvis trykt materiale når vi foretar undersøkelser som ledd i forberedelsene til en tale. Det kan være at en trykt disposisjon danner grunnlaget for talen. Men hvis du uttrykker tankene akkurat slik de står på trykk, eller leser dem rett opp fra disposisjonen når du holder talen, er det lite sannsynlig at du har en konverserende stil. For å være konverserende må du uttrykke tankene med dine egne ord og unngå en komplisert setningsbygning.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

En passende konverserende måte å tale på får tilhørerne til å føle seg vel og hjelper dem til å være lydhøre for det en sier.

En annen faktor er variasjoner i tempo. Stiv og formell tale kjenne- tegnes gjerne av at ordene kommer i en unaturlig jevn strøm. I van- lige samtaler er det forandringer i tempo og stadige pauser av varie- rende lengde.

Når du taler til en stor forsamling, bør du selvsagt kombinere en konverserende framføring med økt styrke, intensitet og be- geistring, så du kan holde på tilhørernes oppmerksomhet.

For å kunne ha en konverserende stil som passer i felttje- nesten, må du gjøre det til en vane å bruke et godt språk hver dag. Det betyr ikke at du må ha høy utdanning. Men det er en fordel å utvikle språkvaner som får andre til å lytte med respekt til det du sier. Med dette i tankene kan du vurdere om du trenger å arbeide med de følgende punktene i dagligtalen.

1) Unngå uttrykk som strider mot god grammatikk, el- ler som kan få andre til å forbinde deg med personer som lever på en måte som krenker gudgitte normer. I overens- stemmelse med veiledningen i Kolosserne 3: 8 må du sky et rått og vulgært språk. På den annen side er det ikke noe i veien for å bruke ord og uttrykk fra hverdagsspråket. Slike ord og uttrykk er uformelle, men de føyer seg etter god- tatte språknormer.

2) Unngå å bruke de samme ordene og vendingene hver eneste gang du skal uttrykke en tanke. Lær deg å bruke ord som tydelig får fram hva du mener.

3) Unngå formålsløse gjentakelser ved først å tenke igjennom hva du ønsker å si, og deretter begynne å snakke.

4) Unngå å gjøre gode tanker uklare ved å bruke for mange ord. Gjør det til en vane å uttrykke tydelig i en en- kel setning det punktet som bør huskes.

5) Snakk på en måte som vitner om respekt for andre.

HVORDAN DU KAN TILEGNE DEG DENNE TALEREGENSKAPEN

Tenk først over hvilket syn du har på tilhørerne. Betrakt dem som venner, men ikke vær overdrevent uformell. Du bør behandle dem med respekt.

Tal fritt. Ikke prøv å bruke den nøyaktige ordlyden du finner i trykt materiale. Uttrykk tankene med dine egne ord. Bruk korte setnin- ger og varier tempoet.

Konsentrer deg om ditt ønske om å kommunisere. Snakk fra hjertet. Det som er viktig, er budskapet, ikke det inntrykket du gjør på andre.

Gå inn for å bli flinkere til å bruke et godt språk i hverdagen. Ta for deg de forslagene som blir gitt på denne siden, og arbeid med ett av dem om gangen.

ØVELSE:

Sjekk dine egne talevaner. Arbeid med de fem nummererte punktene oven- for ved å konsentrere deg om bare ett av dem om gangen en hel dag. Hver gang du gjør en feil, så uttrykk tanken på nytt, iallfall for deg selv, på en kor- rekt måte.

Hva må du gjøre?

Gå inn for å forbedre stemmen, ikke ved å etterligne en annen, men ved å puste riktig og slappe av i spente muskler.

FOLK lar seg ikke bare påvirke av hva som blir sagt, men også av hvordan det blir sagt. Hvis en som snakker til deg, har en behagelig, varm og vennlig stemme, er du ikke da mer innstilt på å lytte med velvilje enn hvis han har en kald og hard stemme?

Når en skal tilegne seg en ønskverdig stemmekvalitet, dreier det seg ikke bare om stemmeteknikk. Personligheten kan også komme inn i bildet. Etter hvert som en person går framover i kunnskap om Bibelens sannhet og blir flinkere til å anvende den, kommer dette til uttrykk ved at han begynner å snakke på en annen måte. Slike gudgitte egenskaper som kjærlighet, glede og vennlighet gjenspeiler seg i stemmen hans. (Gal. 5: 22, 23) Når han føler oppriktig omtanke for andre, vitner stemmen hans om det. Når takknemlighet erstatter en klagende ånd, framgår det både av ordvalget og av tonefallet. (Klag. 3: 39–42; 1. Tim. 1: 12; Jud. 16) Selv når du ikke forstår det språket som blir snakket, kan du lett høre forskjellen mellom en som er arrogant, intolerant, kritisk og streng, og en som er ydmyk, tålmodig, vennlig og kjærlig.

I noen tilfeller kan en uønsket stemmekvalitet komme av en sykdom som har skadet strupehodet, eller av en nedarvet fysisk defekt. Slike tilstander kan være så alvorlige at det ikke er mulig å korrigere dem fullt ut i denne tingenes orden. Men i de fleste tilfeller kan en gjøre framskritt ved å lære å bruke taleorganene riktig.

Først av alt er det viktig å være klar over at stemmens karakter varierer fra person til person. Ikke prøv å etterligne en annens stemme. Gå i stedet inn for å utvikle din egen stemmes potensial, med dens særtrekk. Hva kan hjelpe deg til å gjøre det? Det er to grunnleggende faktorer inne i bildet.

Bruk riktig pusteteknikk. For å kunne bruke stemmen på best mulig måte er du avhengig av en viss mengde luft og av riktig

HVORFOR ER DET VIKTIG?

God stemmekvalitet hjelper tilhørerne til å føle seg vel og finne glede i å lytte til taleren. Dårlig stemmekvalitet hemmer kommunikasjonen og kan være frustrerende for både taleren og tilhørerne.

pusteteknikk. Uten dette kan stemmen høres svak ut, og framføringen kan være stakkato.

Den bredeste delen av lungene ligger ikke øverst i brystkassen; dette området bare virker større på grunn av skulderbenene. Lungene er i stedet bredest like over mellomgulvet, den muskelplaten som er festet til de nedre ribbenene og skiller brysthulen fra bukhalen.

Hvis du bare fyller den øvre delen av lungene når du puster inn, slipper du snart opp for luft. Stemmen vil mangle kraft, og du blir fort sliten. For å få nok luft må du sitte eller stå oppreist og trekke skuldrene bakover. Prøv å unngå å bare utvide den øvre delen av brystet når du trekker pusten for å snakke. Fyll den nedre delen av lungene først. Når denne delen fylles, utvider den nedre delen av brysthulen seg sidelengs. Samtidig beveger mellomgulvet seg nedover og skyver litt på magesekken og innvollene, slik at du føler at beltet eller en annen del av påkledningen presser mot magen. Men lungene befinner

HVORDAN STEMME DANNES

Grunnlaget for alle stemmelyder er den luftstrømmen du sender opp fra lungene. Lungene fungerer som blåsebelger som presser luft gjennom luftrøret og inn i strupehodet. Der inne sitter det på hver side to små muskelfolder som kalles stemmebånd. Det er i første rekke disse som frambringer lyd. De åpner og lukker luftveien gjennom strupehodet for å slippe luft inn og ut og dessuten for å holde uønskede partikler vekk fra lungene. Ved normal pusting frambringes det ingen lyd når luften passerer over stemmebåndene. Men når en person ønsker å snakke, sørger muskler for å stramme stemmebåndene, som dermed settes i svingninger når luft fra lungene presses forbi dem. Dette resulterer i lyd.

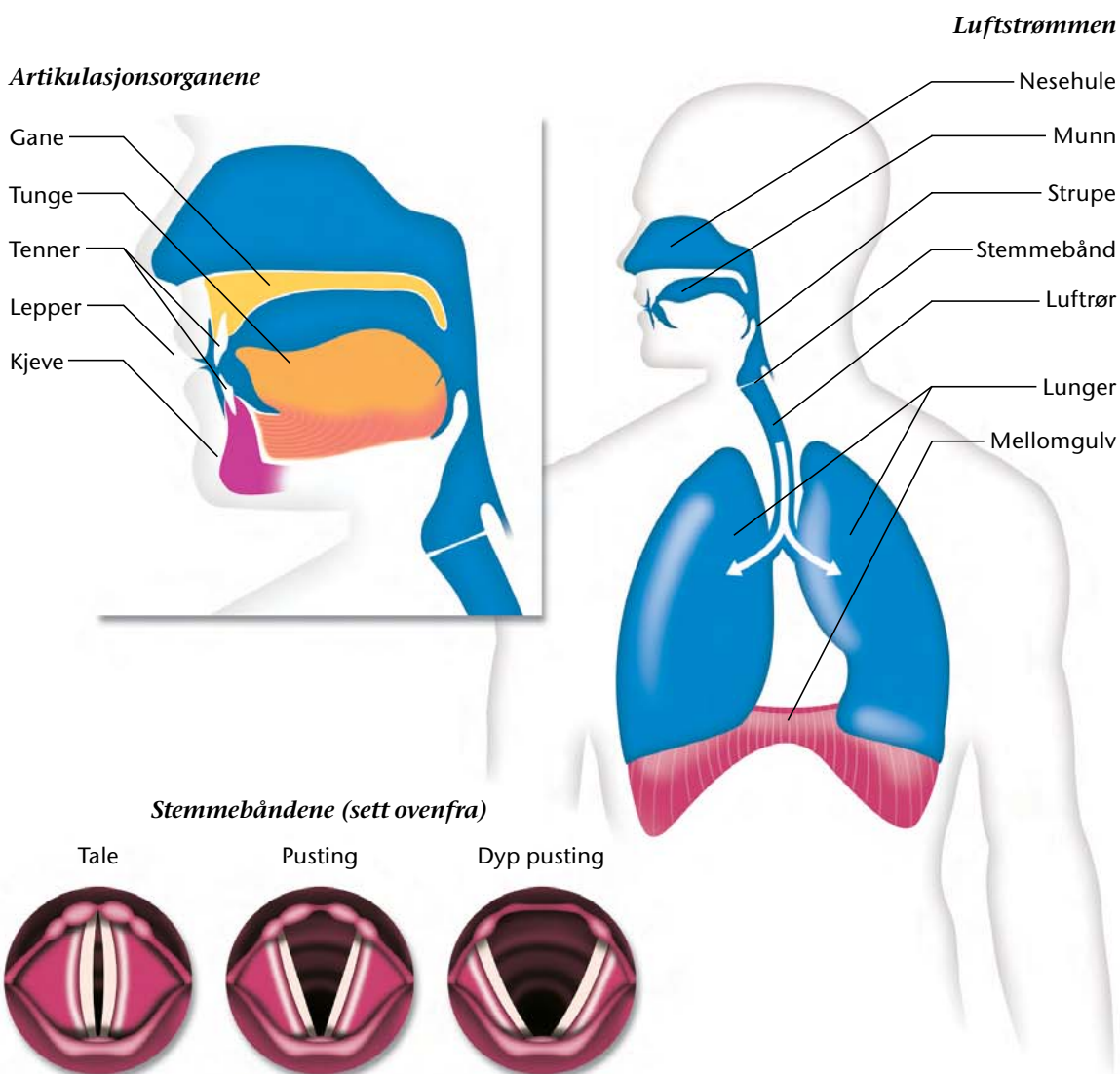
Jo mer stemmebåndene strammes, desto raskere vibrerer de, og desto høyere er de

stemmetonene som frambringes. Og jo mer avslappet stemmebåndene er, desto lavere er stemmetonene. Etter at lydbølgen har forlatt strupehodet, kommer den inn i den øvre delen av halsen, som kalles svelget. Videre kommer den inn i munnen og nesehulen. Der blir det lagt til overtoner som modifierer og forsterker grunntonen. Både ganen og tungen, tennene, leppene og kjeven samarbeider om å dele opp lydbølgene, som kommer ut i form av forståelig tale.

Den menneskelige stemme er et under, mer allsidig enn noe menneskelaget instrument. Den har evnen til å uttrykke følelser som spenner fra øm kjærlighet til brennende hat. Når stemmen blir riktig utviklet og oppøvd, kan den spenne over hele tre oktaver og frambringe ikke bare vakker sang, men også hjertevarmende tale.

seg ikke der nede; de ligger i brysthulen. For å teste deg selv kan du legge en hånd på hver side av den nedre delen av brystet. Pust dypt inn. Hvis du bruker riktig teknikk, vil du ikke trekke inn magen eller heve skuldrene. I stedet vil du føle at ribbenene beveger seg litt oppover og utover.

Konsentrer deg så om utåndingen. Unngå å sløse med luften ved å puste den raskt ut. Slipp den i stedet gradvis ut. Ikke prøv å kontrollere utåndingen ved å snøre sammen strupen. Da ville stemmen snart høres anstrengt og unormalt lys ut. Press fra bukmusklene og fra

interkostalmusklene (mellom ribbenene) støter luften ut, mens mellomgulvet har innflytelse på hvor raskt den støtes ut.

Akkurat som en løper trener til en konkurranse, kan en taler utvikle riktig pusteteknikk ved å øve. Stå oppreist med skuldrene trukket litt tilbake, pust inn slik at du fyller den nedre delen av lungene, og pust gradvis ut mens du langsomt og rolig teller så langt du kan under en enkelt utånding. Øv så på å lese høyt mens du puster på samme måte.

Slapp av i spente muskler. En annen viktig forutsetning for god stemmekvalitet er å være avslappet. Det er bente fram overraskende hvor store framskritt en kan gjøre ved å lære å være avslappet mens en taler. Både sinnet og kroppen må være avslappet, for psykiske spenninger forårsaker muskelspenninger.

HVORDAN VISSE PROBLEMER KAN OVERVINNES

Svak stemme. En myk stemme er ikke nødvendigvis svak. Hvis den er klangfull og har tiltalende overtoner, kan den være behagelig å høre på. Men for at stemmen skal kunne brukes på en virkningsfull måte, må den ha tilstrekkelig styrke.

For å bedre stemmens bæreevne må du gi den bedre resonans. Det betyr at du må lære å være avslappet i hele kroppen, slik det er beskrevet i denne leksjonen. I tillegg til bevisst avslapping av kroppen kan det hjelpe å utføre nynnøvelser. Leppene bør bare så vidt berøre hverandre, ikke presses hardt sammen. Føl hvordan det vibrerer i hodet og brystet mens du nynner.

Noen ganger høres stemmen svak eller anstrengt ut fordi en ikke er frisk eller ikke har fått nok søvn. Hvis den situasjonen bedrer seg, blir selvfølgelig også stemmen bedre.

Altfor lys stemme. Når spenningen i stemmebåndene øker, blir toneleiet høyere. En stemme som høres anspent ut, gjør tilhørerne anspent.

Ved å slappe halsmusklene for å minske spenningen i stemmebåndene kan du gjøre toneleiet dypere. Gå bevisst inn for dette, og praktiser det i vanlige samtaler. Det hjelper også å puste dypt.

Nasal stemme. Dette problemet kan skyldes at nesegangene er tette, men noe slikt hører med til unntakene. Når en spenner musklene i halsen og munnen, hender det at nesegangene blir blokkert, slik at luften ikke kan passere fritt gjennom dem. Det fører til at en snakker i nesen. For å unngå dette er løsningen å slappe av.

Grov stemme. En slik stemme innbyr ikke til en vennlig utveksling av synspunkter. Den kan drive andre over på defensiven.

I noen tilfeller vitner dette om at en må gjøre seg vedvarende anstrengelser for å forandre personlighet. (Kol. 3: 8, 12) Hvis en har gjort det, kan det hjelpe å anvende prinsipper for stemmeteknikk. Prøv å slappe både halsen og kjeven. Det gjør stemmen mer behagelig og hindrer at den blir forvrengt ved at lyden presses ut mellom tennene.

Du kan minske psykiske spenninger ved å betrakte tilhørerne på rette måte. Når det gjelder folk du treffer i felttjenesten, bør du huske at selv om du har studert Bibelen i bare noen måneder, sitter du inne med verdifulle kunnskaper om Jehovas hensikt som du kan gjøre dem kjent med. Og du besøker dem fordi de trenger hjelp, enten de er klar over det eller ikke. Hvis du på den annen side taler i en Rikets sal, er de fleste tilhørerne Jehovas tjenere. De er vennene dine, og de vil at du skal lykkes. Ingen i hele verden har så vennlige og varmhjertete tilhørere som vi har til vanlig.

Du kan slappe halsmusklene ved å konsentrere oppmerksomheten om disse musklene og bevisst minske spenningen i dem. Husk at stemmebåndene settes i svingninger når det strømmer luft gjennom dem. Stemmens toneleie forandrer seg etter som halsmusklene strammes eller slappes, akkurat som tonen fra en gitarstreng eller fiolinstreng forandrer seg når strengen strammes eller slakkes. Når du slapper stemmebåndene, blir toneleiet lavere. Ved å slappe halsmusklene kan du også lettere holde nesegangene åpne, noe som har direkte innvirkning på stemmekvaliteten.

Slapp av i hele kroppen — knærne, hendene, skuldrene, halsen. Det bidrar til den resonansen som er nødvendig for å få stemmen til å bære godt. Det frambringes resonans når hele kroppen fungerer som klangbunn, men muskelspenninger motvirker dette. Stemmetonen, som frambringes i strupehodet, gir resonans, ikke bare i nesegangene, men også i tennene, ganen, bihulene og benbygningen i brystet. Alt dette kan ha innvirkning på resonansens karakter. Hvis du legger noe oppå klangbunnen på en gitar, dempes lyden. Klangbunnen må kunne vibrere hvis den skal frambringe resonans. Slik er det også med benbygningen i kroppen, som holdes på plass av musklene. Med resonans kan du lettere modulere stemmen og uttrykke forskjellige følelser. Du kan nå en stor tilhørerskare uten å anstrenge stemmen.

HVORDAN DU KAN GJØRE FRAMSKRITT

Framelsk kristne egenskaper.

Øv på å puste riktig ved å fylle den nedre delen av lungene.

Slapp av i musklene når du snakker — strupen, halsen, skuldrene, hele kroppen.

ØVELSER:

(1) Øv noen minutter hver dag i en uke på å puste på en slik måte at du fyller den nedre delen av lungene. (2) Bestem deg for at du minst en gang om dagen i en uke skal gå inn for å slappe halsmusklene mens du snakker.

Hva må du gjøre?

Vis at du bryr deg om hva andre mennesker tenker, og at du er opptatt av deres ve og vel.

NÅR vi gjør andre kjent med Bibelens sannheter, må vi gjøre mer enn bare å opplyse sinnet. Vi må appellere til hjertet. Det kan vi blant annet gjøre ved å vise våre tilhørere oppriktig interesse. Slik interesse kan komme til uttrykk på en rekke måter.

Ta hensyn til tilhørernes synspunkter. Apostelen Paulus tok hensyn til sine tilhøreres bakgrunn og tankegang. Han sa: «For jødene er jeg . . . blitt som en jøde, for å kunne vinne jøder; for dem som er under lov, er jeg blitt som en som er under lov, selv om jeg selv ikke er under lov, for å kunne vinne dem som er under lov. For dem som er uten lov, er jeg blitt som en som er uten lov, selv om jeg ikke er uten lov overfor Gud, men under lov overfor Kristus, for å kunne vinne dem som er uten lov. For de svake er jeg blitt svak, for å kunne vinne

de svake. Jeg er blitt alt for alle slags mennesker, for i hvert fall å kunne frelse noen. Men alt gjør jeg for det gode budskaps skyld, for at jeg kan bli en som deler det med andre.» (1. Kor. 9: 20–23) Hvordan kan vi 'bli alt for alle slags mennesker' i dag?

Hvis du får anledning til å iaktta andre, om så bare for et øyeblikk, før du begynner å snakke med dem, kan det gi deg en pekepinn om deres interesser og livssituasjon. Kan du tenke deg til hvilket yrke de har? Er det noe som tyder på at de har en bestemt religiøs tilknytning? Får du noen indikasjoner på hvordan familiesituasjonen er? Kan du på bakgrunn av det du observerer, legge fram budskapet på en måte som gjør at det har større appell?

For å kunne gjøre budskapet mer appellerende må du på forhånd tenke over hvordan du skal henvende deg til folk i distriktet. Noen steder innbefatter dette innvandrere. Hvis det bor slike personer i ditt distrikt, har du da funnet en virkningsfull måte å forkynne for dem på? Ettersom det er Guds vilje at «alle slags mennesker skal bli frelst og komme til nøyaktig kunnskap om sannheten», bør du ha som mål å legge fram budskapet om Riket på måter som appellerer til alle du treffer. — 1. Tim. 2: 4.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Dette er en måte å etterligne Jehovas kjærlighet på, og det kan hjelpe oss til å nå andres hjerte.

Hør godt etter. Selv om Jehova er allvitende, lytter han til andre. Profeten Mikaja fikk se et syn som gikk ut på at Jehova oppfordret englene til å komme med synspunkter på hvordan en bestemt sak burde gripes an. Gud lot så en av englene få lov til å sette sitt forslag ut i livet. (1. Kong. 22: 19–22) Da Abraham uttrykte bekymring over den dommen som skulle fullbyrdes over Sodoma, var Jehova imøtekommende nok til å la ham få snakke ut. (1. Mos. 18: 23–33) Hvordan kan vi etterligne Jehovas villighet til å lytte når vi deltar i tjenesten?

Prøv å få andre til å uttale seg. Still et passende spørsmål, og gjør en pause som er lang nok til at de kan svare. Hør godt etter. Når du lytter oppmerksomt, blir de oppmuntret til å si sin mening. Hvis svarene forteller noe om deres interesser, kan du taktfullt stille flere spørsmål. Uten å gjøre samtalen til et kryssforhør kan du gå inn for å bli bedre kjent med dem. Ros dem for de synspunktene de har, hvis du kan gjøre det oppriktig. Selv om du ikke er enig med dem, kan du på en vennlig måte gi uttrykk for at du forstår hva de mener. — Kol. 4: 6.

Vi må imidlertid passe på at den personlige interesse vi viser, ikke krysser grensen for hva som sømmer seg. Det at vi skal bry oss om andre, gir oss ingen rett til å blande oss opp i deres saker. (1. Pet. 4: 15) Vi må være forsiktige, slik at en person av det motsatte kjønn ikke misforstår vår vennlighet og interesse. Ettersom det varierer fra land til land og også fra person til person hva som blir regnet for å være en passende grad av interesse, trenger vi god dømmekraft. — Luk. 6: 31.

Det er lettere å være en god tilhører når vi er forberedt. Når vi har vårt budskap klart for oss, slapper vi av og kan lytte til andre på en naturlig måte. Det gjør at de føler seg vel og kan-skje blir mer innstilt på å prate med oss.

Vi viser andre ære ved å lytte til dem. (Rom. 12: 10) Det vitner om at vi bryr oss om hva de tenker og mener. Det kan også få dem til å lytte mer oppmerksomt til det vi har å si. Det er derfor med god grunn Guds Ord formaner oss til å være 'snare til å høre, sene til å tale'. — Jak. 1: 19.

Hjelp andre til å gjøre framskritt. Omtanke for andre får oss til å fortsette å tenke på dem som viser interesse, slik at vi går tilbake til dem for å gjøre dem kjent med de bibelske sannhetene som mest direkte dekker deres behov. Når du forbereder deg til det neste besøket, kan du tenke over hva du har lært om dem under tidligere besøk. Finn fram

HVORDAN DU KAN VISE EKE INTERESSE

Hør etter når den andre snakker. Takk ham for at han gir uttrykk for sine tanker og meninger. Still spørsmål for å få bedre innblikk i hvordan han tenker.

Ha vedkommende i tankene etter at dere har snakket sammen. Kontakt ham snart igjen.

Gjør ham kjent med de bibelske sannhetene som mest direkte dekker hans behov.

Gjør ting for å hjelpe ham. Ta hensyn til både umiddelbare og langsiktige behov.

opplysninger om et emne de er opptatt av. Framhev den praktiske verdien av stoffet og hjelp dem til å se hvordan de kan dra nytte av det de lærer. — Jes. 48: 17.

Hvis du snakker med en som forteller deg om en situasjon eller et problem som bekymrer ham, kan du se på det som en spesiell anledning til å gjøre ham kjent med det gode budskap. Følg Jesu eksempel. Han var alltid rede til å trøste dem som hadde det vanskelig. (Mark. 6: 31–34) Motstå fristelsen til å komme med en rask løsning eller å gi overfladiske råd. Det kan gi den andre inntrykk av at du mangler oppriktig interesse for ham. Vis i stedet samfølelse. (1. Pet. 3: 8) Foreta så undersøkelser i bibelske publikasjoner, og gjør den andre kjent med oppbyggende opplysninger som hjelper ham til å takle situasjonen. Kjærlig omtanke for den du snakker med, utelukker selvfølgelig at du røper konfidensielle saker som han forteller deg om, med mindre du har gode grunner for å gjøre det. — Ordsp. 25: 9.

Vi bør særlig vise personlig interesse for dem vi leder bibelstudier med. Tenk under bønn igjennom behovene til hver enkelt interessert, og forbered deg til studiet med disse behovene i tankene. Spør deg selv: «Hva trenger han eller hun å gjøre for å fortsette sin åndelige framgang?» Gi den interesserte kjærlig hjelp til å forstå det Bibelen og publikasjonene fra «den tro og kloke slave» sier om saken. (Matt. 24: 45) I noen tilfeller er det kanskje ikke nok bare å komme med en forklaring. For å vise den interesserte hvordan han skal anvende et bestemt bibelsk prinsipp, kan det være at du må gjøre noe sammen med ham som anskueliggjør anvendelsen. — Joh. 13: 1–15.

Vi må ha likevekt og vise god dømmekraft når vi skal hjelpe andre til å bringe sitt liv i harmoni med Jehovas normer. Folk har forskjellig bakgrunn og forskjellige evner, og de går framover i forskjellig tempo. Vær rimelig med hensyn til hva du forventer av andre. (Fil. 4: 5) Ikke press dem til å foreta forandringer i sitt liv. La Guds Ord og hans ånd motivere dem. Jehova vil at folk skal tjene ham av et villig hjerte, ikke av tvang. (Sal. 110: 3) Unngå å gi uttrykk for dine personlige meninger om avgjørelser andre må treffe, og pass på at du ikke treffer avgjørelser for dem, selv ikke om de ber deg gjøre det. — Gal. 6: 5.

Gi praktisk hjelp. Selv om Jesus først og fremst var opptatt av sine tilhøreres åndelige ve og vel, var han også klar over at de hadde andre behov. (Matt. 15: 32) Det kan være at vi har begrensede midler til rådighet, men det finnes likevel mange praktiske måter vi kan hjelpe andre på.

Det at vi viser andre personlig interesse, får oss til å være hensynsfulle. Hvis værforholdene gjør det ubehagelig for den du snakker med, kan du foreslå at dere flytter dere til et bedre sted eller fortsetter samtalen en annen gang. Hvis du har kommet på et ubeleilig tidspunkt, kan du tilby deg å komme tilbake senere. Hvis en nabo eller en interessert er syk eller befinner seg på sykehus, kan du vise omtanke ved å sende ham et kort eller et lite brev eller ved å besøke ham. Hvis det passer, kan du også lage i stand et enkelt måltid eller vise godhet på en annen måte.

Etter hvert som de interesserte gjør framskritt, kan de komme til å føle et visst savn fordi de ikke tilbringer like mye tid sammen med tidligere omgangsfeller. Gjør deg til venns med dem. Sett av tid til å prate med dem etter bibelstudiet og til andre tider. Oppmuntre dem til å søke god omgang. (Ordsp. 13: 20) Hjelp dem til å komme på kristne møter. Sitt sammen med dem ved slike anledninger, og hjelp dem med å ta hånd om barna, så alle kan få større utbytte av programmet.

Vis interesse av hjertet. Å vise andre personlig interesse er ikke en teknikk vi skal lære oss; det må komme fra hjertet. Hvor flinke vi er på dette området, viser seg på mange måter. Det viser seg ved hvordan vi lytter, og hva vi sier. Det kommer til uttrykk ved den godhet og omtanke vi viser andre. Selv når vi ikke sier eller gjør noe, framgår det av vår holdning og vårt ansiktsuttrykk. Hvis vi virkelig bryr oss om andre, vil de opplagt kunne merke det.

Den viktigste grunnen til at vi bør vise andre oppriktig interesse, er at vi på den måten etterligner den kjærlighet og barmhjertighet vår himmelske Far viser. Det gjør at våre tilhørere blir dratt til Jehova og til det budskapet han har gitt oss i oppdrag å utbre. Når du deltar i forkynnelsen av det gode budskap, bør du derfor passe på at du 'ikke med personlig interesse bare har øye for dine egne saker, men også med personlig interesse har øye for de andres saker'. — Fil. 2: 4.

ØVELSER:

(1) Vis personlig interesse for en annen i Rikets sal før møtet begynner. Gjør mer enn bare å si hei. Prøv å bli bedre kjent med vedkommende. Vis at du bryr deg om ham. Gjør dette til en fast vane. (2) Vis personlig interesse for en du treffer i felttjenesten. Gjør mer enn bare å avlegge et vitnesbyrd. Bli kjent med vedkommende. La det du sier og gjør, være tilpasset det du finner ut om ham. Fortsett å se etter anledninger til å gjøre dette.

Hva må du gjøre?

Ta hensyn til andre og vis dem ære.

BIBELEN sier at vi skal 'ære alle slags mennesker' og 'ikke tale krenkende om noen'. (1. Pet. 2: 17; Tit. 3: 2) Hvert eneste menneske vi tref-fer, er jo «blitt til 'i Guds likhet'». (Jak. 3: 9) Kristus døde for alle. (Joh. 3: 16) Og alle fortjener å få høre det gode budskap, så de kan handle i samsvar med det og bli frelst. (2. Pet. 3: 9) Noen mennesker har egen-skaper eller myndighet som gjør dem berettiget til å bli vist spesiell respekt.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Å vise respekt er et krav til de kristne. Det bidrar også til en atmosfære som gjør det let-tere for andre å godta det du forteller dem ut fra Bibelen.

Hva kan få noen til å mene at de ikke behøver å vise den form for respekt som Bibelen oppfordrer oss til å vise? Den lokale kulturen kan påvirke folks oppfatning av hvem som har krav på ære på grunnlag av kaste, hudfarge, kjønn, helse, alder, rikdom eller sosial status. Omfattende korrup-sjon blant offentlige tjenestemenn har undergravd respek-ten for myndighet. I noen land er folk svært misfornøyde med sin lodd i livet, ettersom de kanskje må arbeide lange dager bare for å skaffe seg det nødvendigste til livets opphold, og de er omgitt av folk som ikke viser respekt. Ungdommer blir presset av sine jevnald-rende til å gjøre opprør mot upopulære lærere og andre som har myn-dighet. Mange blir påvirket av fjernsynets skildring av barn som lurer og dominerer foreldrene sine. Vi må passe på at slike verdslige oppfat-ninger ikke får oss til å vise mindre respekt for andre. Når vi behandler andre med verdighet, skapes det en atmosfære som gjør det lettere å ut-veksle synspunkter.

Henvend deg til andre på en respektfull måte. Folk venter at en som deltar i religiøs virksomhet, viser respekt ved å kle seg og opptre på en passende måte. Hva som anses som passende, varierer fra sted til sted. Noen oppfatter det som respektløst at en henvender seg til andre mens en har hatt på hodet eller en hånd i lommen. Andre steder kan folk sy-nes at dette er akseptabelt. Ta hensyn til lokal skikk og bruk så du ikke støter noen. På den måten unngår du å gjøre noe som ville hindre deg i å kunngjøre det gode budskap på en virkningsfull måte.

Det samme kan sies om den måten vi tiltaler andre på, særlig eldre mennesker. I noen land blir det gjerne oppfattet som uhøflig at barn og ungdommer tiltaler voksne ved fornavn, hvis de da ikke har fått lov til å gjøre det. Noen steder forventes det også at voksne lar være å tiltale fremmede ved fornavn. På norsk er det ikke lenger så vanlig å bruke de høflige tiltaleformene «De» og «Dem», men på mange andre språk bruker en både slike tiltaleformer og andre spesielle formuleringer for å vise respekt for en som er eldre eller har myndighet.

Vis andre den rette anerkjennelse. I mindre samfunn forventes det at folk gjør bruk av en eller annen høflighetsform hvis de treffer noen når de går langs veien eller kommer inn i et rom. Det kan være en enkel hilsen, et smil eller et nikk. Det oppfattes som respektløst å overse andre.

Noen kan imidlertid føle seg oversett selv om du gjør bruk av en slik høflighetsform. Hva kan det komme av? De kan føle at du ikke ser dem som enkeltpersoner. Det er ikke uvanlig at folk blir plassert i båser på grunnlag av et eller annet fysisk trekk. Mange unngår dem som har funksjonshemninger eller andre helseproblemer. Men Guds Ord viser oss hvordan vi skal behandle slike personer med kjærlighet og respekt. (Matt. 8: 2, 3) Vi er alle på en eller annen måte preget av den synd vi har arvet fra Adam. Ville du føle deg respektert hvis andre alltid forbandt deg med svakhetene dine? Ønsker du ikke heller å bli anerkjent for de mange positive egenskapene du har?

Respekt innebærer også å anerkjenne lederskap. Noen steder er det nødvendig å snakke med familiens overhode før en kan forkynne for de andre i familien. Vårt oppdrag å forkynne og undervise kommer fra Jehova, men vi er innforstått med at han har gitt foreldre myndighet til å oppdra, tukte og lede barna sine. (Ef. 6: 1–4) Når vi besøker et hjem, er det derfor vanligvis på sin plass at vi snakker med foreldrene før vi innleder en lengre samtale med barna.

Med alderen kommer livserfaring som må respekteres. (Job 32: 6, 7) En ung pionersøster på Sri Lanka oppnådde gode resultater ved å anerkjenne dette da hun besøkte en eldre mann. Først innvendte han: «Hvordan skulle et ungt menneske som deg kunne lære meg noe fra Bibelen?» Men hun svarte: «Jeg kommer faktisk ikke for å undervise, men for å dele med deg noe som jeg har lært, og som har gjort meg så glad at jeg må fortelle det til andre.» Pionerens respektfulle svar vakte

HVORDAN VI KAN GJØRE DET

Vær klar over hvordan Jehova betrakter mennesker.

Ta hensyn til lederskap, alder og myndighet.

La andre få ha sine meninger.

Vis forståelse for tilhørerne.

mannens interesse. «Så fortell meg hva du har lært da,» sa han. «Jeg har lært hvordan vi kan oppnå evig liv,» svarte hun. Den eldre mannen begynte å studere Bibelen sammen med Jehovas vitner. Det er ikke alle eldre som gir uttrykk for at de ønsker å bli behandlet med slik respekt, men de fleste setter pris på det.

Det er imidlertid mulig å overdrive når en skal vise andre ære. På øyene i Stillehavet og på andre steder kan forkynnere vise respekt ved å bruke den tradisjonelle tiltaleformen når de henvender seg til landsbyhøvdinge eller stammehøvdinge. Dette kan føre til at de finner et hørende øre og får anledning til å snakke både med høvdingene og med de personene disse har myndighet over. Men smiger er verken nødvendig eller passende. (Ordsp. 29: 5) Det forholder seg på samme måte når det gjelder hedrende benevnelser som inngår i et språks grammatikk. Kristen respekt innebærer ikke at en skal bruke disse i utrengsmål.

Vis respekt ved det du sier. Bibelen formaner oss til å redegjøre for grunnen for vårt håp «med et mildt sinn og dyp respekt». (1. Pet. 3: 15) Kanskje vi raskt kan avdekke svakhetene i en annens synspunkter, men er det klokt å gjøre det på en måte som berøver ham hans verdighet? Ville det ikke være bedre å lytte tålmodig og kanskje spørre ham om hvorfor han ser det som han gjør, og så ta hensyn til følelsene hans når vi resonnerer med ham ut fra Bibelen?

Den respekten vi viser når vi snakker med noen på tomannshånd, bør også komme til uttrykk når vi taler til en forsamling fra podiet. En taler som respekterer tilhørerne, unngår å komme med skarp kritikk eller å antyde overfor dem: «Dere kunne ha gjort dette hvis dere virkelig ønsket det.» En slik måte å tale på tar bare motet fra andre. Så mye bedre det er å betrakte tilhørerne som en gruppe mennesker som elsker Jehova og ønsker å tjene ham! I samsvar med Jesu eksempel bør vi vise forståelse i vår omgang med personer som kan være åndelig svake, mindre erfarne eller tregere til å anvende Bibelens veiledning.

Talerens respekt for tilhørerne kommer tydelig fram hvis han tar med seg selv blant dem som trenger å bli flinkere til å anvende det Guds Ord sier. Det er derfor fornuftig å unngå hyppig bruk av de personlige pronomenene «du» og «dere» når en anvender skriftsteder. Legg for eksempel merke til forskjellen mellom spørsmålet «Gjør du alt du kan?» og uttalelsen «Vi bør alle spørre oss selv: 'Gjør jeg alt jeg kan?'» Poenget i begge spørsmålene er det samme, men det første spørsmålet antyder at taleren føler seg hevet over tilhørerne. Det andre spørsmålet oppfordrer alle, også taleren selv, til å granske sin situasjon og sine motiver.

Motstå fristelsen til å komme med vittige bemerkninger bare for å få tilhørerne til å le. Slike bemerkninger svekker det bibelske budskapets verdighet. Det er sant at vi bør finne glede i vår tjeneste for Gud. Det kan også være at det finnes noen trekk ved vårt tildelte stoff som til en viss grad er humoristiske. Men å forringe seriøst stoff ved å gjøre det til ren underholdning vitner om mangel på respekt for tilhørerne og for Gud.

Måtte vår behandling av stoffet, vår opptreden og vår tale alltid vise at vi betrakter andre slik Jehova har lært oss å gjøre det.

ØVELSE:

Tenk på en som enten er mye eldre eller mye yngre enn deg. Vurder hvordan du bør henvende deg til vedkommende, hva du kan si for å innlede en samtale, og hva du kan gjøre for å vise oppriktig respekt for denne personen og for hans eller hennes synspunkter. Gjennomfør det du har bestemt deg for.

Hva jeg kan gjøre for å vise større respekt

Hva må du gjøre?

Tal på en måte som viser at du er fullt overbevist om sannferdigheten og viktigheten av det du sier.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Din overbevisning får andre til å tenke alvorlig over det du sier, og handle i samsvar med det.

NÅR noen taler med overbevisning, forstår andre at han tror fullt og fast på det han sier. Apostelen Paulus viste slik overbevisning i sin tjeneste. Til dem som ble troende i Tessalonika, skrev han: «Det gode budskap vi forkynner, kom ikke til dere bare med tale, men også med . . . sterk overbevisning.» (1. Tess. 1: 5) Denne overbevisningen

kom til uttrykk både ved den måten han talte på, og ved den måten han levde på. Vi bør også gi uttrykk for sterk overbevisning ved den måten vi legger fram Bibelens sannheter på.

Å uttrykke seg med overbevisning er ikke det samme som å være påståelig, kategorisk eller arrogant. Når noen uttaler seg med overbevisning om det som står i Guds Ord, gjør han det derimot på en måte som vitner om sterk tro.

— Hebr. 11: 1.

Når det er på sin plass å uttrykke seg med overbevisning. Det er viktig at du snakker med overbevisning i felttjenesten. Folk legger ofte like mye merke til den måten du snakker på, som til det budskapet du kommer med. De oppfatter hva du innerst inne mener om det du sier. Din overbevisning kan tydeligere enn ord alene fortelle dem at du har noe av stor verdi å gjøre dem kjent med.

Det er også nødvendig å uttrykke seg med overbevisning når en står overfor en gruppe trosfeller. Apostelen Peter skrev sitt første inspirerte brev «for å gi oppmuntring og et inntrengende vitnesbyrd om at dette er Guds sanne ufortjente godhet». I den forbindelse gav han sine brødre denne inntrengende oppfordringen: «Stå fast.» (1. Pet. 5: 12) Da apostelen Paulus skrev til menigheten i Roma, uttrykte han seg med overbevisning til gagn for dem. Han skrev: «Jeg er overbevist om at verken død eller liv eller engler eller regjeringer eller ting som nå er, eller ting som skal komme, eller makter eller høyde eller dybde eller noe annet som er skapt, vil kunne skille oss fra Guds kjærlighet, som er i Kristus Jesus, vår Herre.» (Rom. 8: 38, 39) Paulus skrev også over-

bevisende om at det var nødvendig å forkynne for andre, og hans egen nidkjærhet i denne virksomheten viste tydelig at han var personlig overbevist om at dette var viktig. (Apg. 20: 18–21; Rom. 10: 9, 13–15) Kristne eldste i dag må uttrykke seg med den samme overbevisning når de underviser ut fra Guds Ord.

Under familiestudiet og til andre tider må foreldre uttrykke seg med overbevisning når de drøfter åndelige spørsmål med barna sine. Det forutsetter at foreldrene framelsker kjærlighet til Gud og hans veier i sitt eget hjerte. Da kan de uttale seg med oppriktig overbevisning overfor barna, 'for av hjertets overflod taler munnen'. (Luk. 6: 45; 5. Mos. 6: 5–7) På grunnlag av slik overbevisning kan foreldrene også være et godt eksempel ved sin «tro uten hykleri». — 2. Tim. 1: 5.

Det er særlig viktig å uttrykke seg med overbevisning når ens tro blir utfordret. En skolekamerat, en lærer eller en arbeidskamerat er kanskje overrasket over at du ikke deltar i en bestemt feiring. Et bestemt, velbegrunnet svar kan få ham til å respektere ditt bibelske standpunkt. Hva om noen prøver å lokke deg til å gjøre noe galt — være uærlig, misbruke narkotika eller begå en umoralsk handling? Det er viktig å gjøre det klart at du ikke under noen omstendighet vil gjøre noe slikt, og at du aldri vil la deg overtale til å forandre synspunkt. Dette krever at du snakker med overbevisning når du avviser forslaget. Da Josef motstod de umoralske tilnærmelsene fra Potifars kone, sa han bestemt: «Hvordan kunne jeg . . . gjøre denne store ondskap og i virkeligheten synde mot Gud?» Da hun ikke gav seg, flyktet han fra huset. — 1. Mos. 39: 9, 12.

Hvordan overbevisning kommer til uttrykk. De ordene du bruker, kan i høy grad vitne om overbevisning. Jesus innledet mange ganger vektige uttalelser med å si: «I sannhet, ja i sannhet, sier jeg dere.» (Joh. 3: 3, 5, 11; 5: 19, 24, 25) Paulus' overbevisning avspeilte seg i slike utsagn som «Jeg er overbevist», «Jeg vet og er i Herren Jesus overbevist om» og «Jeg forteller sannheten, jeg lyver ikke». (Rom. 8: 38; 14: 14; 1. Tim. 2: 7) Jehova inspirerte til tider sine profeter til å komme med kraftfulle utsagn angående oppfyllelsen av hans ord, for eksempel: «Det vil med sikkerhet gå i oppfyllelse.» (Hab. 2: 3) Når du henviser til disse profetiene, kan du formulere deg på lignende måte. Hvis du setter din lit til Jehova og ikke til deg selv, og hvis du taler til andre

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Tal med den følelse som passer til emnet.

Bruk formuleringer som gjenspeiler din overbevisning.

Studer stoffet så grundig at du forstår det godt og kan uttrykke det med egne ord. Du må være helt overbevist om at det er sant og har verdi for tilhørerne.

på en respektfull måte, vil utsagn som gjenspeiler en lignende overbevisning, vise at du har en sterk tro.

Overbevisning kan også avspeile seg i den oppriktigheten og den intensiteten du uttaler deg med. Både mimikken, gestene og kroppsspråket bidrar til dette, skjønt disse uttrykksmidlene kan variere noe fra person til person. Selv om du er forsiktig og tilbakeholden av natur, vil din overbevisning være tydelig for alle hvis du er sikker på at det du sier, er sannheten, og at andre trenger å høre den.

Når vi uttrykker oss med overbevisning, må det naturligvis alltid være oppriktig ment. Hvis folk merker at vi forstiller oss og ikke taler fra hjertet, trekker de sannsynligvis den slutning at vårt budskap ikke har særlig betydning. Derfor må du først og fremst være deg selv. Hvis du taler til en stor forsamling, trenger du kanskje å bruke større styrke og intensitet enn du gjør til vanlig. Men du bør uansett gå inn for å være oppriktig og opptre naturlig.

Hva som kan hjelpe deg til å uttrykke deg med overbevisning. Etersom overbevisning har å gjøre med det du føler for stoffet, er det viktig å være godt forberedt. Det er ikke nok bare å hente stoff fra en publikasjon og så gjengi det. Du trenger å ha en klar forståelse av stoffet og kunne uttrykke det med egne ord. Du må være fullt overbevist om at det er sant, og at det du sier, har verdi for tilhørerne. Når du forbereder deg til en tale, bør du derfor ta hensyn til deres livssituasjon og også hva de allerede vet om emnet, eller hvordan de kan se på det.

Det er lettere for andre å legge merke til vår overbevisning når vi taler flytende. I tillegg til å samle godt stoff bør du derfor gjøre deg flid med framføringen. Vær spesielt oppmerksom på de delene av stoffet som krever større oppriktighet, så du kan framføre dem uten å være bundet av notatene. Husk også å be om Jehovas velsignelse over de anstrengelsene du gjør deg. På den måten kan du 'ved vår Guds hjelp oppby frimodighet' til å tale på en måte som viser at du er overbevist om sannferdigheten og viktigheten av ditt budskap. — 1. Tess. 2: 2.

ØVELSE:

Studer de følgende bibelske beretningene: 2. Mosebok 14: 10—14; 2. Kongebok 5: 1—3; Daniel 3: 13—18; Apostlenes gjerninger 2: 22—36. Hvordan uttrykte Guds tjenere seg med overbevisning ved disse anledningene? Hva var grunnlaget for deres overbevisning? Hvordan kan du selv uttrykke deg med den samme overbevisning?

Hva må du gjøre?

Vis god dømmekraft med hensyn til hva du sier, og også hvordan og når du sier det, så du ikke vekker unødig anstøt.

TAKT er evnen til å omgås andre uten å vekke unødig anstøt. Det innebærer å vite hvordan og når en skal si ting. Det betyr ikke at en går på akkord med det som er rett, eller forvrenger kjensgjerningene. Takt må ikke forveksles med menneskefrykt. — Ordsp. 29: 25.

Åndens frukt utgjør det beste grunnlaget for taktfullhet. Den som lar seg lede av kjærlighet, ønsker ikke å irritere andre; han ønsker å hjelpe dem. Den som er vennlig og har et mildt sinn, går fram på en varsom måte. Den som er fredsomme-lig, søker å stå i et godt forhold til andre. Selv når noen er kranglevorne, bevarer en langmodig person roen. — Gal. 5: 22, 23.

Uansett hvordan Bibelens budskap blir lagt fram, er det imidlertid noen som tar anstøt av det. Fordi flertallet av jødene i det første århundre hadde en ond hjertetilstand, ble Jesus Kristus «en snublestein og en anstøtsklippe» for dem. (1. Pet. 2: 7, 8) Jesus sa selv om sin forkynnelse av Riket: «Jeg er kommet for å tenne en ild på jorden.» (Luk. 12: 49) Og budskapet om Jehovas rike, som blant annet går ut på at menneskene må anerkjenne sin Skapers overherredømme, fortsetter å være et brennende stridsspørsmål blant menneskene. Mange tar anstøt av budskapet om at Guds rike snart skal fjerne den nåværende onde tingenes ordning. Likevel fortsetter vi å forkynne, i lydighet mot Gud. Men samtidig som vi gjør det, følger vi Bibelens formaning: «Hvis det er mulig, så hold fred med alle mennesker, så langt det står til dere.» — Rom. 12: 18.

Takt i forkynnelsen. Vi snakker med andre om vår tro under mange forskjellige omstendigheter. Vi gjør det som kjent når vi deltar i felttjenesten, men vi prøver også å finne anledninger til å forkynne når vi er sammen med slektninger, arbeidskamerater og skolekamerater. I alle disse situasjonene må vi være taktfulle.

Hvis vi legger fram budskapet om Riket på en slik måte at andre

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Hvis du er taktfull, kan andre ha lettere for å lytte til det gode budskap med et åpent sinn. Taktfullhet hjelper deg også til å bevare et godt forhold til dine trosfeller.

føler at vi lekser opp for dem, blir det neppe godt mottatt. Når de ikke har bedt om hjelp og kanskje ikke føler at de trenger det, kan de ta anstøt av enhver antydning om at de bør forandre syn. Hvordan kan vi unngå å gi andre et galt inntrykk? Det kan hjelpe at vi lærer oss å føre vennlige samtaler.

Prøv å innlede samtalen med å ta opp et emne som interesserer den andre. Hvis dette er en slektning, en arbeidskamerat eller en skolekamerat, vet du kanskje allerede hva som interesserer ham. Hvis du aldri

har møtt vedkommende før, kan du komme inn på noe du har hørt i nyhetene eller lest i avisen. Slike emner gjen-speiler vanligvis hva folk flest er opptatt av. Vær observant når du forkynner fra hus til hus. Utsmykninger og pyntegjenstander som kan ses utenfra, leketøy på gårdsplassen eller klistremerker på en bil som står parkert i oppkjørse-len, kan gi oss en pekepinn om beboerens interesser. Når beboeren åpner døren, bør du lytte til det han har på hjertet. Det han sier, vil enten bekrefte eller korrigere de slutningene du har trukket om hans interesser og synspunkter, og det vil gi deg en ytterligere pekepinn om hva du bør ta hensyn til for å få avlagt et vitnesbyrd.

I samtalens løp kan du trekke fram punkter fra Bibelen og bibelsk litteratur som har med emnet å gjøre. Men ikke dominer samtalen. (Fork. 3: 7) Få beboeren til å engasjere seg i drøftelsen, hvis han er villig til å uttale seg. Vær interessert i hans synspunkter og meninger. Det kan gi deg de holdepunktene du trenger for å kunne vise takt.

Før du uttaler deg, bør du tenke over hvordan det du sier, vil høres ut for den andre. I Ordspråkene 12: 8 snakkes det rosende om den «kloke munn». Det hebraiske uttrykket som er brukt her, er forbundet med slike begreper som innsikt og varsomhet. Klok-skap innebærer derfor en viss tilbakeholdenhet med hensyn til hva en sier, som følge av at en har tenkt igjennom saken. Vers 18 i det samme kapitlet i Ordspråkene advarer mot å 'tale tankeløst, som med sverd-stikk'. Det er mulig å holde fast ved Bibelens sannhet uten å komme med støtende bemerkninger.

Noe som kan hjelpe deg til å unngå å skape en unødvendig barriere, er å vurdere hvilke ord og uttrykk det er best å bruke. Hvis bruk av ordet «Bibelen» skaper en mental barriere, kan du velge slike for-

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Få i gang en samtale med andre i stedet for å holde en preken for dem.

Tenk nøye over hvordan det du har tenkt å si, vil høres ut for den andre.

Vurder på forhånd om dette er det rette tidspunktet for å drøfte en bestemt sak.

Gi oppriktig ros, når det er mulig.

Ikke overreager når det blir reist innvendinger.

Unngå en selvrettferdig ånd; ikke døm andre.

muleringer som «de hellige skrifter» eller «en bok som nå er utgitt på over 2000 språk». Hvis du derimot henviser direkte til Bibelen, kan du spørre den andre om hva han mener om den, og så ta hensyn til hans kommentarer i resten av samtalen.

For å vise takt må en ofte avgjøre hva som er det rette tidspunktet for å si ting. (Ordsp. 25: 11) Du er kanskje ikke enig i alt beboeren sier, men det er ikke nødvendig å imøtegå hver eneste ubibelske oppfatning han gir uttrykk for. Ikke prøv å fortelle ham alt på en gang. Jesus sa til disiplene: «Ennå har jeg mye å si dere, men dere kan ikke bære det nå.» — Joh. 16: 12.

Gi oppriktig ros til dem du snakker med, når det er mulig. Selv når beboeren stadig motsier deg, kan du kanskje likevel rose ham for en bestemt oppfatning han har. Det gjorde apostelen Paulus da han talte til noen filosofer på Areopagos i Aten. Disse filosofene «innlot seg i ordskifte med ham». Hvordan kunne han få lagt fram sitt budskap uten å støte dem? Tidligere hadde han lagt merke til de mange altrene de hadde laget for sine guder. I stedet for å fordømme atenerne fordi de drev med avgudsdyrkelse, viste han takt ved å rose dem for deres dype religiøse følelser. Han sa: «Jeg ser at dere i alle ting synes å være mer hengitt til frykten for guddommene enn andre er.» Denne framgangsmåten gjorde at han fikk anledning til å legge fram sitt budskap om den sanne Gud. Resultatet var at noen ble troende. — Apg. 17: 18, 22, 34.

Ikke overreager når det blir reist innvendinger. Bevar roen. Se på dette som en mulighet til å få innblikk i hvordan den andre tenker. Du kan takke ham for at han gir uttrykk for sitt syn. Hva om han plutselig sier: «Jeg har min egen religion»? Da kan du taktfullt spørre: «Har du alltid vært religiøs?» Etter at han har svart, kan du så si: «Tror du at menneskeheten noen gang vil bli forent i én religion?» Dette kan bane vei for en videre samtale.

Det at vi har et rett syn på oss selv, kan hjelpe oss til å være taktfulle. Vi har en sterk tro på at Jehovas veier er rette, og at hans Ord er sant. Vi taler med overbevisning om disse tingene. Men vi har ingen grunn til å være selvrettferdige. (Fork. 7: 15, 16) Vi er takknemlige for at vi kjenner sannheten og har Jehovas velsignelse, men vi vet godt at hans godkjennelse er et resultat av hans ufortjente godhet og vår tro på Kristus; den skyldes ikke vår egen rettferdighet. (Ef. 2: 8, 9) Vi er klar over at vi må 'fortsette å prøve oss selv, om vi er i troen, fortsette

å bringe på det rene hva vi selv er'. (2. Kor. 13: 5) Så når vi snakker med andre om hvor viktig det er å rette seg etter Guds krav, anvender vi ydmykt Bibelens veiledning også på oss selv. Det er ikke vår oppgave å dømme vår neste. Jehova «har overgitt all dom til Sønnen», og det er framfor hans dommersete vi må svare for det vi gjør. — Joh. 5: 22; 2. Kor. 5: 10.

Takt overfor familie og trosfeller. Det er ikke bare i felttjenesten vi bør være taktfulle. Ettersom takt er et uttrykk for Guds ånds frukt, bør vi også vise takt i vår omgang med de andre i vår familie. Kjærlighet tilskynder oss til å ha omtanke for andres følelser. Dronning Esters mann var ikke en tilbeder av Jehova, men hun viste respekt for ham og god dømmekraft da hun gjorde ham kjent med saker som berørte Jehovas tjenere. (Est., kap. 3—8) For å vise takt overfor familie-medlemmer som ikke er Jehovas vitner, må vi kanskje noen ganger la det være vår oppførsel, og ikke en redegjørelse for våre trosoppfatninger, som anbefaler sannhetens vei for dem. — 1. Pet. 3: 1, 2.

Vi må også unngå å være bryske og uvennlige mot de andre i menigheten, selv om vi kjenner dem godt. Vi bør ikke tenke som så at fordi de er modne, bør de kunne takle det. Vi bør heller ikke unnskyld oss selv med å si: «Det er bare sånn jeg er.» Hvis vi blir klar over at andre tar anstøt av den måten vi uttrykker oss på, bør vi gå inn for å forandre oss. Vår 'inderlige kjærlighet til hverandre' bør få oss til å «gjøre det som er godt, . . . mot dem som er beslektet med oss i troen». — 1. Pet. 4: 8, 15; Gal. 6: 10.

Takt overfor en forsamling. De som taler fra podiet, må også vise takt. En gruppe tilhørere består av personer med forskjellig bakgrunn og livssituasjon. De befinner seg på forskjellige stadier i sin åndelige utvikling. Noen er kanskje til stede i Rikets sal for første gang. Andre gjennomgår kanskje en periode med særlig store påkjenninger uten at taleren er klar over det. Hva kan hjelpe en taler til å unngå å støte tilhørerne?

I tråd med den veiledningen apostelen Paulus gav Titus, bør du bestrebe deg på 'ikke å tale krenkende om noen, å være rimelig og vise all mildhet overfor alle mennesker'. (Tit. 3: 2) Unngå å etterligne verden ved å bruke ord og uttrykk som nedvurderer folk som er av en annen rase eller nasjonalitet eller har et annet språk. (Åp. 7: 9, 10) Drøft Jehovas krav på en åpenhjertig måte, og vis hvor klokt det er å leve i samsvar med dem, men unngå å komme med nedsettende bemerk-

ninger om dem som ennå ikke fullt ut går på Jehovas vei. Det er bedre å oppmuntre alle til å lære om Guds vilje og gjøre det som behager ham. Gå inn for å mildne formanende ord med varm og oppriktig ros. La den måten du taler på, og tonen i stemmen din vitne om den broderlige hengivenhet vi alle bør vise hverandre. — 1. Tess. 4: 1–12; 1. Pet. 3: 8.

ØVELSE:

Les nøye de følgende bibelske beretningene: 2. Samuelsbok 12: 1–9; Apostlenes gjerninger 4: 18–20. Merk deg begge steder (1) vitnesbyrd om taktfullhet og (2) uttalelser som vitner om prinsippfasthet når det gjelder Jehovas rettferdige veier.

Hva må du gjøre?

Ikke dvel for lenge ved negative forhold; snakk heller om ting som forbedrer en situasjon, eller som inngir tillit.

DET budskapet vi har fått i oppdrag å forkynne, er et godt budskap. Jesus sa: «Det gode budskap må først bli forkynt blant alle nasjonene.» (Mark. 13: 10) Han var selv et godt eksempel ved å legge hovedvekten på «det gode budskap om Guds rike». (Luk. 4: 43) Det budskapet apostlene forkynnte, blir også omtalt som «Guds gode budskap» og «det gode budskap om Kristus». (1. Tess. 2: 2; 2. Kor. 2: 12) Et slikt budskap er oppbyggende og positivt.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Folk sliter tungt i en kjærlighetsløs verden. Mange har alvorlige personlige problemer. Når Bibelens budskap blir lagt fram på rette måte, bør det få rettsindige mennesker til å se lysere på livet.

I likhet med den 'engelen som flyr i midthimmelen' og forkynner «et evig godt budskap», sier vi til folk: «Frykt Gud og gi ham ære.» (Åp. 14: 6, 7) Vi forteller folk overalt om den sanne Gud, hans navn, hans enestående egenskaper, hans underfulle gjerninger, hans kjærlige hensikt, vårt ansvar overfor ham og hva han krever av oss. Det gode budskap går blant annet ut på at Jehova Gud skal tilintetgjøre de onde, som vanærer ham og ødelegger andre menneskers liv. Men det er ikke opp til oss å dømme dem vi forkynner for. Vi ønsker oppriktig at så mange som mulig skal reagere positivt på Bibelens budskap, slik at det virkelig viser seg å være et godt budskap for dem. — Ordsp. 2: 20–22; Joh. 5: 22.

Ikke ta med for mye negativt stoff. Livet har opplagt sine negative sider. Vi lukker ikke øynene for dem. For å innlede en samtale kan du ta opp et problem som mange i distriktet er opptatt av, og drøfte det kort. Men det har vanligvis begrenset verdi å legge ut om dette i det vide og det brede. Folk hører dårlige nyheter stadig vekk, så hvis vi snakker om ubehagelige ting, kan det være at de enten lukker døren eller ørene. Tidlig i samtalen bør du prøve å henlede oppmerksomheten på de forfriskende sannhetene i Guds Ord. (Åp. 22: 17) Selv om beboeren ikke skulle ha lyst til å fortsette samtalen, har du likevel gitt ham noe oppbyggende å tenke på. Det kan føre til at han er mer villig til å lytte en annen gang.

Når du skal holde en tale, bør du på samme måte unngå å overøse tilhørerne med negativt stoff bare fordi det finnes så mye slikt stoff å ta av. Hvis en taler bruker mye tid på å drøfte manglene hos menneskelige herskere, meldinger om kriminalitet og vold eller umoralens rystende omfang, kan det virke nedslående. Kom bare inn på negative sider ved et emne hvis det tjener en god hensikt. Å ta med en begrenset mengde slikt stoff kan understreke hvor aktuell talen er. Det kan også kaste lys over viktige faktorer som bidrar til en bestemt situasjon, slik at dette stoffet er med på å vise hvorfor Bibelens løsning er praktisk. Der det er mulig, bør du være konkret uten å dvele for mye ved problemene.

Vanligvis er det verken mulig eller ønskelig å fjerne *alt* negativt stoff fra en tale. Utfordringen består i å legge fram en blanding av godt og ondt på en slik måte at helhetsvirkningen er positiv. For å oppnå det må du avgjøre hva du skal ta med, hva du skal utelate, og hva du skal legge mest vekt på. I Bergprekenen formante Jesus sine tilhørere til å ta avstand fra den selvopptatte handlemåten som de skriftlærde og fariseerne fulgte, og han trakk fram noen eksempler for å illustrere det poenget. (Matt. 6: 1, 2, 5, 16) Men i stedet for å dvele ved det negative eksemplet som disse religiøse lederne var, framhevet han viktigheten av å forstå Guds sanne veier og leve i samsvar med dem. (Matt. 6: 3, 4, 6–15, 17–34) Virkningen var i aller høyeste grad positiv.

La tonen være positiv. Hvis du får i oppgave å holde en tale i menigheten om et trekk ved den kristne virksomhet, bør du gå inn for å være konstruktiv, ikke kritisk. Pass på at du selv gjør det du oppfordrer andre til å gjøre. (Rom. 2: 21, 22; Hebr. 13: 7) Sørg for at det er kjærlighet, ikke irritasjon, som ligger bak det du sier. (2. Kor. 2: 4) Hvis du har tillit til at dine trosfeller ønsker å behage Jehova, vil denne tilliten komme til uttrykk i det du sier, og det vil ha en positiv virkning. Legg merke til hvordan apostelen Paulus uttrykte slik tillit, slik det er gjengitt i 1. Tessaloniker 4: 1–12; 2. Tessaloniker 3: 4, 5; Filemon 4, 8–14, 21.

Noen ganger må de eldste advare mot uforstandig oppførsel. Men en ydmyk innstilling vil få dem til å behandle sine brødre i en mildhetens ånd. (Gal. 6: 1) Den måten de sier ting på, bør vitne om at de respekterer menighetens medlemmer. (1. Pet. 5: 2, 3) Bibelen

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Husk at vårt oppdrag er å forkynne det gode budskap.

Vær konstruktiv, ikke kritisk.

Ha et positivt syn på dem du taler til.

Tenk over hvilken innvirkning det du sier, har på den du prater med.

formaner yngre menn til å være spesielt oppmerksom på dette. (1. Tim. 4: 12; 5: 1, 2; 1. Pet. 5: 5) Når det er nødvendig å iredettesette, tukte og bringe ting i rette skikk, bør det gjøres på grunnlag av det Bibelen selv sier. (2. Tim. 3: 16) En taler må aldri tøyе anvendelsen av et skriftsted for langt for å støtte et syn som han selv føler sterkt for. Selv når det er nødvendig med tilrettevisninger, kan han la tonen i talen være positiv hvis han legger hovedvekten på hvordan vi kan unngå å gjøre oss skyldig i urett oppførsel, hvordan vi kan løse problemer, hvordan vi kan overvinne vanskeligheter, hvordan vi kan rette på en gal handlemåte, og hvordan Jehovas krav beskytter oss. — Sal. 119: 1, 9–16.

Når du forbereder deg til å holde en tale, bør du særlig tenke over hvordan du skal avslutte hvert hovedpunkt og talen som et hele. Det du sier til slutt, er ofte det som blir husket lengst. Kommer det til å være positivt?

I samtaler med trosfeller. Jehovas tjenere setter pris på det fellesskapet de kan ha med hverandre på kristne møter. Dette er anledninger da de får fornyet åndelig styrke. Bibelen oppfordrer oss til å «oppmuntre hverandre» når vi kommer sammen for å tilbe. (Hebr. 10: 25) Det gjør vi ikke bare gjennom taler og kommentarer under møtene, men også gjennom samtaler før og etter møtene.

Det er ikke noe i veien for å snakke om dagligdagse ting, men den største oppmuntringen får vi ved å drøfte åndelige spørsmål. Vi kan blant annet fortelle opplevelser som vi har hatt i vår hellige tjeneste. Det er også oppbyggende at vi viser hverandre passende interesse.

På grunn av påvirkningen fra verden rundt oss må vi være på vakt. Da Paulus skrev til de kristne i Efesos, sa han: «Nå som dere har avlagt løgnen, så tal sannhet, enhver av dere med sin neste.» (Ef. 4: 25) For å tale sannhet i stedet for løgn må vi blant annet unngå å forherlige ting og personer som verden setter høyt. Jesus advarte dessuten mot «rikdommens bedragerske makt». (Matt. 13: 22) Så når vi prater med hverandre, må vi passe på at vi ikke fremmer dette bedraget ved å være overdrevent opptatt av materielle eiendeler. — 1. Tim. 6: 9, 10.

I forbindelse med at Paulus drøftet viktigheten av å være oppbyggende, sa han at vi ikke må dømme eller se ned på en bror som kanskje avholder seg fra visse ting på grunn av «svakheter i sin tro», det vil si, fordi han ikke helt har oppfattet hvor omfattende den kristne frihet er. For å være oppbyggende når vi prater med slike brødre, må

vi altså ta hensyn til deres bakgrunn og til det stadiet de befinner seg på i sin åndelige vekst. Så trist det ville være om vi skulle «legge en snublestein foran en bror [eller en søster], eller noe som kan få ham [eller henne] til å falle». — Rom. 14: 1–4, 13, 19.

De som sliter med alvorlige personlige problemer — for eksempel kronisk sykdom — setter pris på oppbyggende samtaler. Det kan være at en slik person må gjøre seg store anstrengelser for å komme på møtene. De som kjenner til hans situasjon, spør kanskje: «Hvordan går det?» Han vil utvilsomt sette pris på deres omtanke. Men det er ikke sikkert at helsetilstanden hans er det emnet han synes det er mest oppmuntrende å snakke om. Det at andre roser ham og forteller at de setter pris på ham, kan gjøre mer for å varme hans hjerte. Ser du vitnesbyrd om hans vedvarende kjærlighet til Jehova og hans utholdenhet i en vanskelig livssituasjon? Blir du oppmuntret når han kommer med kommentarer? Kan det være mer oppbyggende å fokusere på hans sterke sider og det han tilfører menigheten, enn på hans begrensninger? — 1. Tess. 5: 11.

For å kunne føre oppbyggende samtaler er det særlig viktig at vi tar hensyn til Jehovas syn på det vi drøfter. Da noen i det gamle Israel talte mot Jehovas representanter og klaget over mannaen, pådrog de seg Jehovas store mishag. (4. Mos. 12: 1–16; 21: 5, 6) Vi kan vise at vi har lært noe av disse eksemplene, ved å vise respekt for de eldste og verdsettelse av den åndelige føden vi får gjennom den tro og kloke slave-klassen. — 1. Tim. 5: 17.

Det er sjelden vanskelig å finne noe positivt å snakke om når vi er sammen med våre kristne brødre. Men hvis noen skulle komme med bemerkninger som er altfor kritiske, bør du ta initiativet til å dreie samtalen over på noe mer oppbyggende.

Enten vi forkynner for andre, taler fra podiet eller prater med trosfeller, bør vi vise god dømmekraft, så vi kan bringe fram fra vårt hjertes forråd «en tale som er god til oppbyggelse, alt etter som det måtte være behov for, så den kan overbringe det som er gagnlig, til dem som hører på». — Ef. 4: 29.

ØVELSE:

Besøk en som er ufør eller er nødt til å holde seg hjemme. Innled en oppbyggende samtale. Vis empati, men snakk om det som er positivt. Planlegg for å få gjennomført dette.

Hva må du gjøre?

Kom mer enn én gang inn på de punktene som du spesielt ønsker at tilhørerne skal huske.

VIRKNINGSFULL undervisning innbefatter bruk av repetisjon. Når du nevner et viktig punkt mer enn én gang, er det mer sannsynlig at tilhørerne skal huske det. Hvis den samme tanken blir formulert litt annerledes under repetisjonen, kan det også være at tilhørerne forstår den bedre.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

I tillegg til at repetisjon gjør det lettere å huske, bidrar det til å framheve hoved-tankene og gi tilhørerne en klar forståelse av dem.

Hvis tilhørerne ikke husker det du sier, vil ikke stoffet ha noen innvirkning på hva de tror, eller på hvordan de lever. Men de vil sannsynligvis fortsette å tenke på punkter som du legger spesiell vekt på.

Jehova, vår Store Veileder, viser ved sitt eksempel hvordan repetisjon bør brukes. Han gav Israels nasjon De ti bud. Ved å tale gjennom en engel lot han nasjonen få høre disse budene ved Sinai-fjellet. Senere gav han dem til Moses i skriftlig form. (2. Mos. 20: 1–17; 31: 18; 5. Mos. 5: 22) På Jehovas befaling gjentok Moses disse budene for israelittene før de gikk inn i det lovte land, og under den hellige ånds ledelse skrev Moses ned en beretning om dette, slik det er gjengitt i 5. Mos. 5: 6–21. Blant de budene som ble gitt til israelittene, var kravet om at de skulle elske og tjene Jehova av hele sitt hjerte, av hele sin sjel og av hele sin virkekraft. Dette ble også gjentatt flere ganger. (5. Mos. 6: 5; 10: 12; 11: 13; 30: 6) Hvorfor? Fordi, som Jesus sa, det var «det største og første bud». (Matt. 22: 34–38) Gjennom profeten Jeremia minnet Jehova folket i Juda mer enn 20 ganger om hvor viktig det var at de adlød ham i alt det han befalte dem. (Jer. 7: 23; 11: 4; 12: 17; 19: 15) Og gjennom Esekiel sa Gud mer enn 60 ganger om nasjonene: «De skal sannelig kjenne at jeg er Jehova.» — Esek. 6: 10; 38: 23.

I beretningen om Jesu tjeneste finner vi også eksempler på virkningsfull bruk av repetisjon. Det finnes jo fire evangelier, og hvert av dem beskriver viktige hendelser som også er omtalt i ett eller flere

av de andre evangeliene, men fra litt andre synsvinkler. I sin undervisning behandlet Jesus det samme grunnleggende lærepunktet ved mer enn én anledning, men på forskjellige måter. (Mark. 9: 34–37; 10: 35–45; Joh. 13: 2–17) Og da han var på Oljeberget noen dager før sin død, brukte han repetisjon for å understreke denne viktige formaningen: «Hold dere . . . våkne, for dere vet ikke på hvilken dag deres Herre kommer.» — Matt. 24: 42; 25: 13.

I felttjenesten. Når du forkynner for andre, håper du at de skal huske det du sier. Virkningsfull bruk av repetisjon kan hjelpe deg til å nå det målet.

Når du repeterer allerede under selve drøftelsen av et emne, bidrar det ofte til at stoffet gjør dypere inntrykk. Etter at du har lest et skriftsted, kan du derfor framheve en sentral tanke i det og spørre: «La du merke til formuleringen her?»

De siste setningene i en samtale kan også brukes på en virkningsfull måte. Du kan for eksempel si: «Det hovedpunktet som jeg håper du vil huske etter denne samtalen, er . . .» Gjenta så tanken med enkle ord. En mulig formulering kan være: «Guds hensikt går ut på at jorden skal bli forvandlet til et paradis. Vi kan stole på at hans hensikt vil bli gjennomført.» Eller kanskje: «Bibelen viser tydelig at vi lever i de siste dager for denne verdensordning. Hvis vi skal få overleve verdens ende, må vi lære hva Gud krever av oss.» Eller også: «Som vi har sett, kommer Bibelen med praktisk veiledning for hvordan vi kan takle problemer i familielivet.» Noen ganger kan du ganske enkelt gjenta et sitat fra Bibelen som det punktet som det er verdt å huske. For å kunne gjøre dette på en virkningsfull måte må du selvfølgelig tenke over det på forhånd.

På gjenbesøk og på bibelstudier kan du bruke repetisjonsspørsmål for å hjelpe den interesserte til å huske hovedpunktene.

Når noen synes det er vanskelig å forstå eller å anvende Bibelens veiledning, trenger du kanskje å bringe en sak på bane mer enn én gang. Prøv å belyse den fra forskjellige synsvinkler. Drøftelsene behøver ikke å være lange, men bør anspore den interesserte til å fortsette å tenke over saken. Husk at Jesus brukte denne formen for repetisjon for å hjelpe disiplene til å overvinne ønsket om å være den mest framstående. — Matt. 18: 1–6; 20: 20–28; Luk. 22: 24–27.

NÅR DU BØR GJØRE DET

Like etter at du har redegjort for et viktig punkt, eller etter at du har utdypet en hovedtanke.

I avslutningen av en samtale eller en tale.

Når du merker at tilhørerne har vanskelig for å få tak i et bestemt nøkkelpunkt.

Mer enn én gang, kanskje med flere dagers eller ukers mellomrom når det er snakk om gjenbesøk og bibelstudier.

Når du holder taler. Hvis du holder taler fra podiet, ønsker du ikke bare å overbringe opplysninger. Du vil at tilhørerne skal forstå dem, huske dem og anvende dem. For å oppnå det må du gjøre god bruk av repetisjon.

Du bør imidlertid ikke repetere hovedpunktene for ofte, for da kan du miste tilhørernes oppmerksomhet. Velg nøye ut de punktene som fortjener å bli spesielt framhevet. Dette er vanligvis de hovedpunktene som talen er bygd over, men det kan også innbefatte andre tanker som har spesiell verdi for tilhørerne.

For å gjøre bruk av repetisjon kan du først nevne hovedpunktene i *innledningen*. Gjør det ved å gi en kort oversikt over hva du skal drøfte, ved å reise spørsmål eller ved å ta med noen eksempler som henleder oppmerksomheten på problemer som må løses. Du kan nevne hvor mange hovedpunkter du har, og regne dem opp etter nummer. Utdyp så hvert hovedpunkt i selve talen. Du kan understreke tanker ytterligere i *hoveddelen* av talen ved å gjenta hvert hovedpunkt før du går over til det neste. Eller du kan gjøre det ved å ta med et eksempel som viser hvordan hovedpunktet bør anvendes. Du kan legge ytterligere vekt på hovedpunktene i *avslutningen* ved å gjenta dem, framheve dem ved å stille opp motsetninger, besvare de spørsmålene du reiste, eller kort beskrive løsningene på de problemene du kom inn på.

I tillegg til å følge ovenstående framgangsmåte vil en erfaren taler nøye iaktta de enkeltpersonene som forsamlingen består av. Hvis noen av dem synes det er vanskelig å få tak i en bestemt tanke, vil taleren legge merke til det. Hvis det er et viktig punkt, drøfter han det på nytt. Men det er ikke sikkert at det hjelper å bruke de samme ordene en gang til. Undervisning innebærer mer enn som så. Taleren må være fleksibel. Han kan på stående fot bli nødt til å si noe mer enn det han opprinnelig hadde tenkt å si. Det at du lærer å imøtekomme tilhørernes behov på denne måten, har mye å si for at du skal bli dyktig til å undervise.

ØVELSER:

- (1) Når du avslutter en samtale under et førstegangsbesøk, så gjenta bare ett viktig punkt som du har drøftet, og som du vil at beboeren skal huske.
- (2) Når du avslutter et gjenbesøk, så gjenta ett eller to nøkkelpunkter som du vil at den interesserte skal huske fra drøftelsen.

Hva må du gjøre?

Trekk fram temaet og belys det på forskjellige måter i løpet av talen.

ERFARNE talere vet hvor verdifullt det er å ha et tema. Når de utarbeider en tale, hjelper temaet dem til å konsentrere seg om et mer begrenset informasjonsområde og tenke grundigere igjennom det. Resultatet er at de i stedet for å komme inn på mange punkter rent overfladisk kan utdype stoffet på en måte som er til større nytte for tilhørerne. Når hvert av hovedpunktene har direkte tilknytning til temaet og bidrar til å utdype det, er det også lettere for tilhørerne å huske disse punktene og forstå betydningen av dem.

Selv om det kan sies at temaet ditt er det *emnet* du snakker om, vil du merke at talene dine blir bedre hvis du ser det slik at temaet er den bestemte *synsvinkelen* som du belyser emnet fra. Riket, Bibelen og oppstandelsen er generelle emner. En kan utdype en rekke temaer på grunnlag av disse emnene. Her følger noen eksempler: «Riket, en virkelig regjering», «Guds rike skal gjøre jorden til et paradys», «Bibelen er inspirert av Gud», «Bibelen gir praktisk veiledning for vår tid», «Løftet om oppstandelsen bringer håp til de sørgende» og «Oppstandelseshåpet hjelper oss til å stå fast når vi møter forfølgelse». Hvert av disse temaene må utdypes ved hjelp av helt forskjellige tankerekker.

I tråd med Bibelens hovedtema framhevet Jesus følgende tema i løpet av sin tjeneste på jorden: «Himlenes rike er kommet nær.» (Matt. 4: 17) Hvordan ble dette temaet utdypet? I de fire evangeliene blir Riket omtalt mer enn 110 ganger. Men Jesus gjorde mer enn bare å bruke ordet «rike» gjentatte ganger. Både ved det han lærte, og ved de miraklene han utførte, viste han at han, den som var nærværende, var Guds Sønn, Messias, den som Jehova skulle gi Riket. Jesus viste også at det gjennom ham ble åpnet en vei som gjorde det mulig for andre å få del i Riket. Han beskrev hvilke egenskaper en måtte ha for å få dette privilegiet. Ved sin lære og ved de mektige gjerningene han gjorde, fikk han fram hva Guds rike ville bety i folks liv. Han påpekte

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det gir talen et enhetlig preg og hjelper tilhørerne til å forstå det du sier, og å huske det.

dessuten at det at han drev ut demoner ved hjelp av Guds ånd, var et vitnesbyrd om at 'Guds rike virkelig var kommet overraskende' på hans tilhørere. (Luk. 11: 20) Det var dette riket Jesus gav sine etterfølgere i oppdrag å forkynne om. — Matt. 10: 7; 24: 14.

Bruk et passende tema. Du behøver naturligvis ikke å utdype et tema i like stort omfang som Bibelen gjør det, men det er likevel viktig å ha et passende tema.

Hvis det er opp til deg å velge tema, bør du først tenke over hva som er hensikten med talen. Når du så velger ut de hovedpunktene som skal utgjøre disposisjonen, bør du forvisse deg om at disse virkelig underbygger det temaet du har valgt.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Når du utarbeider talen, så velg ut hovedpunkter og supplerende opplysninger som virkelig bidrar til å utdype temaet.

Når du øver på framføringen av talen, så tenk over hvor og hvordan du skal framheve temaet. Kanskje du også kan merke av de stedene i disposisjonen der du har tenkt å gjøre dette.

Gjenta nøkkelord eller tanker i temaet i løpet av framføringen.

Hvis temaet er oppgitt, bør du analysere det nøye for å finne ut hva det kan fortelle deg om hvordan stoffet bør behandles. Det kan kreve en viss innsats å finne ut hvilken verdi et slikt tema har, og hvilke muligheter det byr på. Hvis du selv skal velge ut det stoffet du vil bruke for å utdype det oppgitte temaet, bør du passe på at du gjør et valg som bidrar til at temaet hele tiden blir holdt i fokus. Hvis stoffet på den annen side er oppgitt, trenger du likevel å analysere det for å finne ut hvordan du skal bruke det i overensstemmelse med temaet. Du må også tenke over hvorfor stoffet er viktig for tilhørerne, og hvilket mål du har med å formidle det. På den måten blir det lettere å avgjøre hva du skal legge vekt på under framføringen.

Hvordan du kan framheve temaet. For å lykkes i å framheve temaet i tilstrekkelig grad må du legge grunnlaget når du velger ut og ordner stoffet. Hvis du bare bruker det som underbygger temaet, og hvis du følger prinsippene for hvordan en utarbeider en god disposisjon, blir temaet nærmest automatisk framhevet.

Repetisjon kan bidra til å framheve temaet. I klassisk musikk er et tema en melodi som blir gjentatt ofte nok til at den setter sitt preg på hele komposisjonen. Melodien dukker ikke alltid opp igjen i samme form. Noen ganger kommer det bare et par fraser av den, andre ganger blir det brukt en variasjon over temaet, men på den ene eller den andre måten sørger komponisten for å flette inn melodien flere steder, slik at den gjennomtrenger hele komposisjonen. Det er slik det bør være med temaet for en tale. Gjentakelse av nøkkelordene i

temaet er som den tilbakevendende melodien i et musikkverk. Synonymer til disse ordene eller en omformulering av temaet tjener som en variasjon over temaet. Ved å bruke slike teknikker får du temaet til å bli den hovedtanken som tilhørerne sitter igjen med.

Disse prinsippene gjelder ikke bare taler fra podiet, men også drøftelser i felttjenesten. En forholdsvis kort samtale blir lettere å huske hvis et tema trer tydelig fram. Undervisningen på et bibelstudium fester seg bedre hvis et tema blir framhevet. De anstrengelsene du gjør deg for å velge ut og utdype passende temaer, vil i høy grad hjelpe deg til å tale og undervise ut fra Guds Ord på en virkningsfull måte.

ØVELSE:

Velg ut et tema for felttjenesten i tråd med en bestemt artikkel i et nyere nummer av *Vakttårnet* eller *Våkn opp!* Prøv å vekke interesse for temaet i innledningen, utdyp det ved hjelp av ett eller to punkter i løpet av drøftelsen, og framhev verdien av det i avslutningen.

ET HOVEDTEMA I ET STORT VERK

For å forstå hvordan en kan bruke et tema, er det nyttig å undersøke hvordan Jehova Gud ved hjelp av menneskelige skribenter flettet et hovedtema inn i de 66 bøkene som utgjør Bibelen. Dette temaet er hevdingen og rettferdiggjøringen av Jehovas rett til å herske over menneskene og gjennomføringen av hans kjærlige hensikt ved hjelp av hans rike.

Temaet kommer først til syne i de innledende kapitlene i 1. Mosebok, og deretter blir forskjellige fasetter av det utdypet gjennom hele Bibelen. Oppmerksomheten blir henledet på Guds navn om og om igjen, ja mer enn 7000 ganger. Det rettmessige ved Jehovas herredømme trer tydelig fram i skapelsesberetningen. Opprøret mot hans herredømme blir beskrevet, sammen med de katastrofale virkningene av ulydighet. Jehovas

store kjærlighet, hans visdom, hans rettferdighet og hans allmakt blir anskueliggjort ved den måten han handler med sine skapninger på. Gjennom utallige eksempler blir det vist hvilke fordeler det bringer å være lydig mot Gud, og hvilke ulykkelige følger det får å være ulydig. Den foranstaltning Jehova har truffet ved Jesus Kristus for å fjerne synd og død, blir beskrevet og anskueliggjort. Det blir gitt detaljerte opplysninger om en himmelsk regjering som skal ødelegge både onde ånder og mennesker som nekter å anerkjenne Jehovas rettmessige herredømme over sitt skaperverk. Det blir slått fast at Riket skal gjennomføre Jehovas hensikt med jorden, som går ut på at den skal bli et paradys som er fylt med mennesker som elsker og tilber den eneste sanne Gud, og som elsker hverandre.

Hva må du gjøre?

Organiser og framfør stoffet på en slik måte at hovedpunktene blir viet spesiell oppmerksomhet.

HVA er hovedpunktene i en tale? Det er ikke bare interessante tanker som blir nevnt i forbifarten. Det er viktige tanker som blir behandlet grundig. Det er de tankene som har avgjørende betydning for at du skal oppnå hensikten med talen.

En nøkkel til å framheve hovedpunktene i en tale er å tenke seg godt om når en velger ut og ordner stoffet. Når du foretar undersøkelser under forberedelsene til en tale, finner du ofte mer stoff enn du kan bruke. Hvordan kan du avgjøre hva du skal bruke?

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det er en hjelp for hukommelsen, slik at det blir lettere å meditere over stoffet og anvende det.

For det første bør du ta tilhørerne i betraktning. Vet de forholdsvis lite om det emnet du skal behandle, eller er de godt kjent med det? Er de fleste av dem enige i det Bibelen sier, eller er noen tilbøyelige til å være skeptiske? Hva slags utfordringer møter de i hverdagen når de bestreber seg på å leve etter det Bibelen sier om dette emnet? *For det andre* bør du ha klart for deg hvorfor du ønsker å gjøre disse tilhørerne kjent med det emnet du har tenkt å tale over. Vurder stoffet på bakgrunn av disse to faktorene, og behold bare det som virkelig er relevant.

Hvis du har fått utlevert en disposisjon med tema og hovedpunkter, bør du holde deg til den. Men det stoffet du legger fram, får mye større verdi hvis du har de ovenstående faktorene i tankene når du utarbeider hvert hovedpunkt. Hvis det ikke er blitt skaffet til veie en disposisjon, er det opp til deg å velge ut hovedpunktene.

Hvis du har fått utlevert en disposisjon med tema og hovedpunkter, bør du holde deg til den. Men det stoffet du legger fram, får mye større verdi hvis du har de ovenstående faktorene i tankene når du utarbeider hvert hovedpunkt. Hvis det ikke er blitt skaffet til veie en disposisjon, er det opp til deg å velge ut hovedpunktene.

Når du har hovedpunktene klart for deg og har gruppert underpunktene under dem, vil det være lettere for deg å holde talen. Tilhørerne vil sannsynligvis også få mer ut av den.

Forskjellige måter å ordne stoffet på. Det finnes forskjellige metoder en kan bruke for å ordne stoffet i talen. Etter hvert som du gjør deg kjent med dem, vil du oppdage at det er flere som kan være virkningsfulle, avhengig av hva du ønsker å oppnå.

En anvendelig metode er å dele inn stoffet i emnegrupper. (Hvert

hovedpunkt må være med enten for at tilhørerne skal forstå stoffet bedre, eller for at du skal oppnå hensikten med talen.) En annen metode er den kronologiske. (Et eksempel kan være at du først drøfter hendelser som inntraff før vannflommen, deretter hendelser som inntraff før Jerusalem ble ødelagt i år 70, og til slutt hendelser som har inntruffet i vår tid.) En tredje metode beskriver årsak og virkning. (Den kan brukes begge veier. Du kan for eksempel begynne med en aktuell situasjon, virkningen, og deretter vise hva som er årsaken til den.) En fjerde metode er å stille opp motsetninger. (Du kan sammenholde noe godt med noe ondt eller noe positivt med noe negativt.) Det hender at en bruker mer enn én metode i en tale.

Da det ble rettet falske anklager mot Stefanus framfor det jødiske Sanhedrinet, holdt han en kraftfull tale som fulgte et kronologisk mønster. Når du leser gjengivelsen av denne talen i Apostlenes gjerninger 7: 2–53, kan du merke deg hvordan Stefanus valgte ut hensiktsmessige punkter. Han understreket først at han viste til historiske kjensgjerninger som hans tilhørere ikke kunne bestride. Så påpekte han at selv om Josef ble foraktet av brødrene sine, brukte Gud ham for å sørge for utfrielse. Videre viste han at jødene var ulydige mot Moses, som Gud også brukte. Til slutt slo han fast at de som var ansvarlige for Jesu Kristi død, hadde lagt den samme ånd for dagen som jøder i tidligere generasjoner.

Ikke for mange hovedpunkter. Ethvert emne kan belyses ved hjelp av bare noen få sentrale punkter. I de fleste tilfellene kan de telles på én hånd. Det er tilfellet enten du skal tale i 5 minutter, 10 minutter, 30 minutter eller mer. Ikke prøv å framheve for mange punkter. Tilhørerne klarer ikke å få med seg mer enn noen få forskjellige tanker fra én og samme tale. Og jo lengre talen er, desto klarere definert må nøkkelpunktene være.

Uansett hvor mange hovedpunkter du har, bør du forvise deg om at du utdyper dem i tilstrekkelig grad. La tilhørerne få nok tid til å sette seg inn i hvert hovedpunkt, slik at stoffet blir godt innprentet i deres sinn.

Talen bør gi inntrykk av å være enkel. Dette avhenger ikke alltid av hvor mye stoff du behandler. Hvis tankene er gruppert under bare noen få hovedpunkter og du behandler disse hver for seg, vil talen være lett å følge og vanskelig å glemme.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Før du velger ut hovedpunktene, så tenk over hva tilhørerne vet om emnet, og bestem deg for hva du ønsker å oppnå. Ha disse faktorene i tankene når du ordner stoffet.

Vis tydelig hvilken forbindelse det er mellom fakta, skriftsteder og andre opplysninger og den hovedtanken som disse underbygger.

Henled oppmerksomheten på hvert hovedpunkt. Det kan du gjøre ved å nummerere dem, ved å nevne hvert hovedpunkt før du drøfter det underbyggende stoffet, eller ved å gjenta punktet etter at det er blitt utdypet.

Framhev hovedpunktene. Hvis stoffet er godt ordnet, vil det ikke være vanskelig å få fram betydningen av hovedpunktene når du framfører talen.

Det beste du kan gjøre for å framheve et hovedpunkt, er å bruke fakta, skriftsteder eller andre opplysninger på en slik måte at de henleder oppmerksomheten på hovedtanken og utdyper den. Alle underpunkter bør klargjøre, underbygge eller utdype hovedpunktet. Ikke ta med uvedkommende tanker bare fordi de er interessante. Når du behandler underpunkter, bør du få tydelig fram hvilken tilknytning de har til det hovedpunktet de hører inn under. Ikke overlat til tilhørerne å finne ut dette selv. Du kan påvise tilknytningen ved å gjenta nøkkelord som uttrykker hovedtanken, eller ved å gjenta kjernen i selve hovedpunktet fra tid til annen.

Noen talere framhever hovedpunktene ved å nummerere dem. Selv om en kan framheve hovedpunktene på denne måten, bør det ikke være en erstatning for nøye utvelgelse og logisk behandling av selve stoffet.

Noe du kan velge å gjøre, er rett og slett å nevne hovedpunktet helt i begynnelsen, før du kommer med den underbyggende argumentasjonen. På den måten hjelper du tilhørerne til å forstå verdien av det som følger, og du får også understreket dette hovedpunktet. Du kan gi punktet større vekt ved å sammenfatte det etter at det er blitt tilstrekkelig utdypet.

I felttjenesten. De ovenstående prinsippene gjelder ikke bare for formelle taler, men også for samtaler som du har i felttjenesten. Når du forbereder deg, kan du ta utgangspunkt i en aktuell situasjon som folk i distriktet er opptatt av. Velg et tema som gir deg anledning til å vise hvordan Bibelen beskriver løsningen. Ta med et par hovedpunkter som utdyper dette temaet. Bestem deg for hvilke skriftsteder du vil bruke for å underbygge hovedpunktene. Tenk så over hvordan du vil innlede samtalen. Slik forberedelse gjør det mulig å vise den slags fleksibilitet som en samtale krever. Det hjelper deg også til å kunne si noe som beboerne kommer til å huske.

ØVELSE:

Gjennomgå den artikkelen i *Vakttårnet* som skal studeres denne uken. Se på underoverskriftene med halvfet skrift og repetisjonsspørsmålene i rammen og prøv på bakgrunn av det å finne ut hva som er hovedpunktene. Dette er noe du kan ha nytte av å gjøre hver uke.

Hva må du gjøre?

Si noe treffende i de innledende setningene som gjør at du får tilhørernes oppmerksomhet og lettere når målet ditt.

INNLEDNINGEN er en viktig del av enhver tale. Hvis du virkelig vekker tilhørernes interesse, er de mer innstilt på å lytte oppmerksomt til det du har å si. I felttjenesten får du kanskje ikke fullført presentasjonen hvis du bruker en innledning som ikke vekker interesse. Når du holder en tale i Rikets sal, vil ikke tilhørerne gå sin vei, men det kan være at enkelte begynner å tenke på noe annet hvis du ikke har vakt deres interesse.

Når du forbereder innledningen, bør du ha følgende mål i tankene: (1) å få tilhørernes oppmerksomhet, (2) å gjøre det klart hvilket emne du skal tale over, og (3) å vise hvorfor emnet har betydning for tilhørerne. I noen tilfeller kan en nå disse tre målene omtrent samtidig. Men andre ganger kan det være at en må vie dem oppmerksomhet i tur og orden, og rekkefølgen kan variere.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

I noen tilfeller kan det være innledningen som avgjør om folk hører etter, og hvor oppmerksomme de er.

Hvordan du kan fange tilhørernes oppmerksomhet. Det at folk har kommet sammen for å høre på en tale, betyr ikke nødvendigvis at de er klar til vie emnet udelt oppmerksomhet. Hvorfor ikke? Livet deres er fylt av mange ting som legger beslag på oppmerksomheten. De kan være opptatt av et problem hjemme eller av en annen av livets bekymringer. Den utfordringen du står overfor som taler, er å fange og holde på tilhørernes oppmerksomhet. Det finnes mer enn én måte du kan gjøre det på.

En av de mest berømte talene som noen gang er blitt holdt, er Bergprekenen. Hvordan begynte den? Ifølge Lukas' beretning sa Jesus: «Lykkelige er dere fattige . . . Lykkelige er dere som nå hungrer . . . Lykkelige er dere som nå gråter . . . Lykkelige er dere når menneskene hater dere.» (Luk. 6: 20–22) Hvorfor vakte dette interesse? Ved hjelp av få ord kom Jesus inn på noen av de alvorlige problemene som hans tilhørere stod overfor. I stedet for å drøfte problemene inngående, viste han så at mennesker som hadde slike problemer, likevel kunne være

lykkelige, og det gjorde han på en måte som gav tilhørerne lyst til å høre mer.

Spørsmål kan brukes på en virkningsfull måte for å vekke interesse, men de må være av rette slag. Hvis spørsmålene dine tyder på at du bare har tenkt å snakke om ting som tilhørerne har hørt før, kan interessen raskt avta. Ikke bruk spørsmål som gjør tilhørerne forlegne eller stiller dem i et dårlig lys. Prøv heller å formulere spørsmålene på en slik måte at det stimulerer tenkeevnen. Gjør en kort pause etter hvert spørsmål, så tilhørerne får tid til å tenke ut et svar. Når de føler at de har en mental dialog med deg, har du deres oppmerksomhet.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Vurder tilhørerne — deres livssituasjon, deres bekymringer, deres holdninger, hva de vet om emnet fra før.

Tenk over hva det er ved emnet som kan være av spesiell interesse for tilhørerne, og som de vil ha utbytte av å lære.

Bruk av opplevelser fra det virkelige liv er en annen god måte å fange oppmerksomheten på. Men å fortelle en historie kan virke mot sin hensikt hvis opplevelsen får noen i forsamlingen til å føle seg ille berørt. Hvis historien blir husket, men den undervisningen du gir i samme forbindelse, blir glemt, har du heller ikke oppnådd hensikten. Når det blir fortalt en opplevelse i innledningen, bør den skape grunnlaget for et betydningsfullt trekk ved selve talen. Du trenger kanskje å ta med enkelte detaljer for å gjøre fortellingen levende, men pass på at du ikke gjør den unødig lang.

Noen talere begynner med en henvisning til noe som har vært framme i nyhetene i den senere tiden, et sitat fra en lokal avis eller en uttalelse av en anerkjent autoritet. Det kan være virkningsfullt hvis det virkelig angår emnet og passer til tilhørerne.

Hvis du skal holde en tale som inngår i et symposium eller er en del av et tjenestemøte, er det vanligvis best å bruke en innledning som er kort og går rett på sak. Hvis du skal holde et offentlig foredrag, bør du være nøye med å holde deg innenfor den tiden som er satt av til innledningen. Det er hoveddelen av foredraget som overbringer de opplysningene som er av størst verdi for tilhørerne.

Av og til kan det forekomme at du står overfor en forsamling som har en skeptisk eller til og med fiendtlig innstilling. Hva kan du gjøre for å få deres oppmerksomhet? Stefanus, en kristen i det første århundre som fikk det skussmål at han var 'full av ånd og visdom', ble med makt ført fram for det jødiske Sanhedrinet. Der holdt han en velformulert tale for å forsvare kristendommen. Hvordan begynte han? I en

respektfull tone og med en henvisning til noe det var enighet om. «Menn, brødre og fedre, hør! Herlighetens Gud viste seg for vår forfader Abraham.» (Apg. 6: 3; 7: 2) På Areopagos i Aten tilpasset apostelen Paulus sin innledning til en helt annen type tilhørere. Han sa: «Atenske menn, jeg ser at dere i alle ting synes å være mer hengitt til frykten for guddommene enn andre er.» (Apg. 17: 22) Fordi det ble brukt virkningsfulle innledninger, var begge disse tilhørerskarene villige til å høre mer.

Når du deltar i felttjenesten, trenger du også å fange folks oppmerksomhet. Hvis besøket ikke er avtalt på forhånd, er beboeren kanskje travelt opptatt med andre ting. I noen deler av verden ventes det at en ubedt besøkende kommer raskt til poenget. Andre steder krever skikk og bruk at han gjør unna visse formaliteter før han forteller hvilket ærend han er ute i. — Luk. 10: 5.

I begge tilfeller kan oppriktig vennlighet bidra til å skape en atmosfære som gjør at du får i gang en samtale. Det er ofte nyttig å begynne med noe som har direkte tilknytning til det beboeren har oppmerksomheten rettet mot. Hvordan kan du finne ut hva du bør si? Hvis vedkommende var opptatt med et eller annet gjøremål da du nærmet deg, kan du ta utgangspunkt i det. Kanskje han holdt på med gårdsdrift, arbeidet i hagen, reparerte bilen, laget mat, vasket klær eller passet barn. Leste han i en avis, eller så han på noe som foregikk i gaten? Vitner omgivelsene om at han er interessert i fiske, idrett, musikk, reiser, datamaskiner eller noe annet? Folk er ofte interessert i det de nylig har hørt på radio eller sett på TV. Et spørsmål eller en kort bemerkning om noe av det forannevnte kan føre til en hyggelig samtale.

Den framgangsmåten Jesus brukte da han snakket med en samaritansk kvinne ved en brønn i nærheten av Sykar, er et godt eksempel på hvordan en kan innlede en samtale i den hensikt å avlegge et vitnesbyrd. — Joh. 4: 5–26.

Du bør forberede innledningen nøye, særlig hvis du tilhører en menighet som gjennomarbeider sitt distrikt ofte. Hvis ikke, får du kanskje ikke anledning til å avlegge et vitnesbyrd.

Presenter ditt emne. I den kristne menighet vil en ordstyrer eller en som kommer før deg i programmet, vanligvis opplyse om tittelen på talen og introdusere deg. Det kan likevel være nyttig at du minner tilhørerne om emnet når du kommer med de innledende bemerkningene. En mulighet er å gjengi temaet ordrett, selv om du ikke er nødt

til å gjøre det på den måten. Du bør i alle tilfeller utdype temaet etter hvert som talen skrider fram. Men i løpet av innledningen bør du på en eller annen måte henlede oppmerksomheten på emnet.

Da Jesus sendte disiplene ut for å forkynne, fikk han tydelig fram hvilket budskap de skulle overbringe. «Når dere går av sted, skal dere forkynne og si: 'Himlenes rike er kommet nær.'» (Matt. 10: 7) Med tanke på vår tid sa Jesus: «Dette gode budskap om riket skal bli forkynt.» (Matt. 24: 14) Vi blir oppfordret til å 'forkynne ordet', det vil si holde oss til Bibelen i vår forkynnelse. (2. Tim. 4: 2) Men før vi slår opp i Bibelen eller henleder oppmerksomheten på Riket, er det ofte nødvendig å ta opp et aktuelt spørsmål. Du kan si noe om kriminalitet, arbeidsløshet, urettferdighet, krig, hvordan en kan hjelpe de unge, sykdom eller døden. Men ikke dvel for lenge ved negative ting; du forkynner et positivt budskap. Gå inn for å lede samtalen inn på Guds Ord og håpet om Riket.

Vis hvorfor emnet er viktig for tilhørerne. Hvis du skal holde en tale for menigheten, kan du være ganske sikker på at tilhørerne generelt sett er interessert i det stoffet du skal behandle. Men kommer de til å høre etter på den måten en person gjør når han lærer noe som direkte angår ham? Vil de følge med fordi de forstår at det de hører, har med deres egen livssituasjon å gjøre, og fordi du gir dem et ønske om å anvende stoffet i praksis? Det vil bare være tilfellet hvis du har vurdert tilhørerne nøye — deres livssituasjon, deres bekymringer, deres holdninger — under forberedelsene til talen. I så fall bør du få fram dette i innledningen.

Enten du taler fra podiet eller forkynner for enkeltpersoner, er en av de beste måtene å vekke interesse for et emne på å vise tilhørerne at det angår dem. Vis dem at deres problemer, deres behov eller de spørsmålene de har i tankene, har tilknytning til det emnet du drøfter. Hvis du gjør det klart at du ikke bare skal tale i generelle vendinger, men at du skal ta opp konkrete sider av saken, vil de høre enda mer oppmerksomt etter. For å oppnå det må du forberede deg godt.

Måten du sier det på. Det du sier i innledningen er det viktigste, men *hvordan* du sier det, kan også vekke interesse. Av den grunn bør du ikke bare forberede hva du skal si, men også den måten du skal si det på.

Ordvalget har stor betydning for om du skal klare å oppnå det du ønsker, så det kan være en fordel å forberede de to—tre første setnin-

gene forholdsvis nøye. Det er vanligvis best å bruke korte, enkle setninger. Når det gjelder en tale i menigheten, kan du skrive dem på notatarket eller lære dem utenat. Det gjør at innledningsordene får den slagkraft de bør ha. Når du framfører en virkningsfull innledning i et rolig tempo, kan du lettere oppnå den sinnsro du trenger for å holde resten av talen.

Når bør du utarbeide innledningen? Meningene er delte på dette området. Noen erfarne talere mener at forberedelsene til en tale bør begynne med innledningen. Andre som har studert talekunst, er av den oppfatning at innledningen bør utarbeides etter at en er ferdig med forberedelsene til hoveddelen av talen.

Du må naturlig nok vite hva emnet er, og hvilke hovedpunkter du har tenkt å utdype, før du kan utarbeide en passende innledning i detalj. Men hva om du skal lage en tale ut fra en trykt disposisjon? Hvis du får en idé til en innledning etter å ha lest igjennom disposisjonen, er det selvsagt ikke noe i veien for å skrive den ned. Husk dessuten at en virkningsfull innledning både må være tilpasset tilhørerne og stoffet i disposisjonen.

ØVELSER:

(1) Forbered en innledning til bruk i felttjenesten som både passer til budskapet og til en aktuell hendelse i distriktet. (2) Gjennomgå det første avsnittet i fem–seks artikler i *Vakttårnet* og *Våkn opp!* Spør deg selv om hva det er som gjør hver innledning virkningsfull.

Hva må du gjøre?

Si noe i løpet av de avsluttende setningene for å tilskynde tilhørerne til å handle på grunnlag av det de har hørt.

DU KAN ha foretatt grundige undersøkelser og ordnet stoffet i hoveddelen av talen. Du kan også ha utarbeidet en interessevekkende innledning. Men det er enda en ting det er behov for — en virkningsfull avslutning. Du bør ikke undervurdere betydningen av dette. Det du sier til slutt, er ofte det som blir husket lengst. Hvis avslutningen er svak, kan også det du har sagt tidligere, miste mye av sin slagkraft.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det som blir sagt i avslutningen, er ofte det som blir husket lengst. Det har avgjørende betydning for hvor virkningsfull hele talen er.

Tenk over følgende: Mot slutten av sitt liv holdt Josva en minneverdig tale for de eldste i Israels nasjon. Talen handlet om Jehovas handlinger overfor Israel helt siden Abrahams dager. Hvordan ble talen avsluttet? Gjentok Josva ganske enkelt de viktigste punktene i form av et sammendrag? Nei. Med dyp følelse formante han i stedet folket: «Frykt . . . Jehova og tjen ham i uklanderlighet og i sannhet.» Du kan selv lese avslutningen på Josvas tale i Josva 24: 14, 15.

En annen tale som er verdt å merke seg, finner vi i Apostlenes gjerninger 2: 14—36. Apostelen Peter holdt denne talen for en folkemengde i Jerusalem på pinsedagen i år 33. Først forklarte han at de var vitne til oppfyllelsen av Joels profeti om hvordan Guds ånd skulle bli utøst. Deretter viste han hvilken forbindelse dette hadde med messianske profetier i Salmene, som forutsa at Jesus Kristus skulle bli oppreist og bli opphøyd til plassen ved Guds høyre hånd. Som avslutning pekte så Peter på det alle hans tilhørere måtte ta stilling til. Han sa: «La derfor hele Israels hus vite for visst at Gud har gjort ham til både Herre og Kristus, denne Jesus som dere pælfestet.» De som var til stede, spurte: «Menn, brødre, hva skal vi gjøre?» Peter svarte: «Vis anger, og la dere døpe, hver og én av dere, i Jesu Kristi navn.» (Apg. 2: 37, 38) Omkring 3000 av hans tilhørere ble dypt grepet av det de hadde hørt, og den dagen tok de imot sannheten om Jesus Kristus.

Punkter du bør ha i tankene. Det du sier i avslutningen, bør ha direkte tilknytning til talens tema. Det bør komme som en logisk konklusjon på

de hovedpunktene du har behandlet. Du ønsker kanskje å ta med noen nøkkelord fra temaet, men det er valgfritt om en vil gjenta temaet ordrett eller ikke.

Hensikten med at du holder en tale, er vanligvis at du ønsker å tilskynde andre til å foreta seg et eller annet på bakgrunn av de opplysningene du legger fram. *Et av de viktigste formålene med avslutningen er å vise tilhørerne hva de skal gjøre.* Valgte du temaet og hovedpunktene etter å ha tenkt nøye over hvorfor stoffet ville være viktig for tilhørerne, og hva du håpet å oppnå med å framføre talen? I så fall vet du hva du ønsker at tilhørerne skal foreta seg. Nå må du fortelle dem hva dette er, og kanskje også hvordan de kan gå i gang med å gjøre det.

I tillegg til å vise tilhørerne hva de skal gjøre, *bør avslutningen gi dem den nødvendige motivasjon.* I den forbindelse bør du oppgi gode grunner til at de bør gå til handling, og kanskje også nevne hvilket gagn de vil ha av å gjøre det. Hvis du tenker nøye over hvordan du kan formulere den siste setningen på en god måte, får hele talen større slagkraft.

Ha i tankene at talen går mot slutten. Det du sier, bør vitne om det. Tempoet bør også være passende. Unngå å snakke i et høyt tempo helt til den siste setningen og så gjøre en bråstopp. Snakk heller ikke gradvis lavere mot slutten. Stemmestyrken bør være tilstrekkelig, men ikke overdreven. *De aller siste setningene bør ha et avsluttende preg. Du bør framføre dem på en måte som vitner om oppriktighet og overbevisning.* Når du forbereder deg til framføringen av talen, bør du ikke la være å øve på avslutningen.

Hvor lang bør avslutningen være? Det kan ikke bedømmes bare ut fra klokken. Avslutningen bør ikke være langtekkelig. *Om avslutningen er passelig lang, viser seg ved den virkningen den har på tilhørerne.* En enkel, direkte og positiv avslutning faller alltid i god jord. En noe lengre avslutning som innbefatter en kort illustrasjon, kan også være virkningsfull hvis den planlegges nøye. Sammenlign den kortfattede avslutningen på hele boken Forkynneren, gjengitt i Forkynneren 12: 13, 14, med avslutningen på den mye kortere Bergprekenen, gjengitt i Matteus 7: 24–27.

I felttjenesten. Den situasjonen der du oftest står overfor behovet for virkningsfulle avslutninger, er felttjenesten. Når du forbereder deg og viser kjærlig interesse for andre, kan du utrette mye godt. Veiledningen

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Pass på at avslutningen har direkte tilknytning til de tankene du allerede har framholdt.

Vis tilhørerne hva de bør foreta seg på bakgrunn av det de har hørt.

Motiver tilhørerne ved det du sier, og hvordan du sier det.

på de foregående sidene kan med fordel anvendes også når den blir tilpasset en samtale mellom to personer.

En samtale kan være svært kort. Beboeren er kanskje travelt opptatt. Hele besøket kan vare bare et minutt. Hvis det passer, kan du si noe slikt som dette: «Jeg skjønner. Men jeg vil gjerne nevne bare én oppmuntrende tanke. Bibelen viser at vår Skaper har en enestående hensikt — å gjøre jorden til et sted der mennesker kan leve evig. Vi kan få leve i dette paradiset, men vi trenger å vite hvilke krav Gud stiller.» Eller du kan ganske enkelt tilby deg å komme tilbake en gang det passer bedre.

Hvis besøket blir avbrutt fordi beboeren er brysk, ja kanskje til og med uhøflig, kan du likevel utrette mye godt. Ha i tankene den veiledningen vi finner i Matteus 10: 12, 13 og Romerne 12: 17, 18. Ditt milde svar kan kanskje forandre beboerens syn på Jehovas vitner. Det ville være et godt resultat.

På den annen side kan du ha hatt en hyggelig samtale med beboeren. Da kan det være fint å gjenta det hovedpunktet som du vil at han skal huske. Prøv å oppmuntre ham til å foreta seg noe i den forbindelse.

Hvis det ser ut til at det kan være mulig å fortsette drøftelsen en annen gang, bør du gi beboeren en grunn til å se fram til det neste besøket. Reis et spørsmål — kanskje et som blir drøftet i *Resonner ut fra skriftene* eller i en publikasjon som er utarbeidet med tanke på hjemmebibelstudier. Ha målet ditt klart for deg, slik Jesus formulerte det ifølge Matteus 28: 19, 20.

Er du kommet fram til avslutningen på et hjemmebibelstudium? Ved å gjenta temaet kan du hjelpe den interesserte til å huske det dere har drøftet. Repetisjonsspørsmål bidrar til at nøkkelpunkter blir innprentet i den interessertes sinn, særlig hvis repetisjonen ikke går for fort for seg. Ved å spørre den interesserte om hvilket utbytte han kan ha av det gjenomgåtte stoffet, eller om hvordan han kan gjøre andre kjent med det, kan du hjelpe ham til tenke over hvordan han kan gjøre praktisk bruk av det han har lært. — Ordsp. 4: 7.

Husk — avslutningen har betydning for hvor virkningsfull hele drøftelsen er.

ØVELSE:

Tenk ut to avslutninger som du kan bruke i felttjenesten: (1) hva du skal si når beboeren er brysk og samtalen blir kort, og (2) et konkret spørsmål som du lover å besvare neste gang du kommer.

Hva må du gjøre?

Overbring opplysninger som harmonerer fullt ut med de faktiske forhold.

HVA kan få en kristen til å si noe som ikke er sant? Han gjentar kanskje bare noe han har hørt, uten at han har tatt seg tid til å undersøke fakta. Eller det kan være at han overdriver fordi han uforvarende har feiltolket kildestoffet. Når vi passer på å komme med nøyaktige uttalelser selv når det dreier seg om mindre viktige ting, forstår våre tilhørere at de kan ha tillit til at også de viktigere sidene ved vårt budskap er sannferdige.

I felttjenesten. Mange som er klar over at de fremdeles har mye å lære, er engstelige for å begynne i felttjenesten. Men de finner raskt ut at de kan avlegge et virkningsfullt vitnesbyrd, selv om de bare har grunnleggende kjennskap til sannheten. Hva kommer det av? Nøkkelen er forberedelse.

Før du går ut i felttjenesten, bør du sette deg godt inn i det emnet du har tenkt å drøfte. Prøv å forutse hvilke spørsmål folk kan komme til å stille. Let etter tilfredsstillende, bibelske svar. Det gjør at du kan komme med nøyaktige svar uten å bli brakt ut av fatning. Skal du lede et bibelstudium? Gjennomgå studiematerialet nøye. Forviss deg om at du forstår det bibelske grunnlaget for svarene på de trykte spørsmålene.

Hva om en beboer eller en arbeidskamerat stiller et spørsmål som du ikke er forberedt på å svare på? Hvis du ikke er sikker på hva som er riktig, må du motstå fristelsen til å gjette. «Den rettferdiges hjerte mediterer for å kunne svare.» (Ordsp. 15: 28) Du finner kanskje den nødvendige hjelp i boken *Resonner ut fra skriftene* eller i «Bibelske samtaletemaer». Hvis du ikke har noen av disse hjelpemidlene med deg, kan du tilby deg å foreta undersøkelser og så komme tilbake. Hvis den som stilte spørsmålet, er oppriktig, vil han ikke ha noe imot å vente på det riktige svaret. Din ydmykhet kan tvert imot gjøre inntrykk på ham.

Når du samarbeider med erfarne forkynnere i felttjenesten, kan du lære hvordan du skal behandle Guds Ord på rette måte. Merk deg hvilke skriftsteder de bruker, og hvordan de resonnerer ut fra dem. Ta

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Når du kommer med nøyaktige uttalelser, gir det et fordelaktig inntrykk av deg selv, den organisasjonen du tilhører, og den Gud du tilber.

ydmykt imot de forslagene eller korrigeringsene du måtte få. Den nidkjære disippelen Apollos drog nytte av den hjelpen andre gav ham. Lukas sa at Apollos var «veltalende», «godt kjent i Skriftene» og «glødende i ånden», og at han 'talte og underviste rett og riktig om de ting som gjaldt Jesus'. Likevel var det noe som manglet i hans forståelse. Da Priskilla og Akvilas la merke til det, «tok de seg av ham og forklarte Guds vei mer nøyaktig for ham». — Apg. 18: 24–28.

'Hold nøye fast ved det troverdige ord.' Våre taler på møtene bør vise

at vi har stor respekt for menighetens rolle som «en sannhetens søyle og støtte». (1. Tim. 3: 15) For å kunne holde oss til sannheten er det viktig at vi får tak i betydningen av de skriftstedene vi har tenkt å bruke i en tale. Ta sammenhengen og tanken bak dem i betraktning.

Det du sier på et menighetsmøte, kan bli gjentatt. Det er selvfølgelig sant at 'vi alle snubler mange ganger'. (Jak. 3: 2) Men du vil ha gagn av å tilegne deg vaner som hjelper deg til å komme med nøyaktige uttalelser. Mange brødre som er tilmeldt den teokratiske tjenesteskolen, blir med tiden eldste. Det kreves «mer enn vanlig» av dem som blir betrodd et slikt ansvar. (Luk. 12: 48) Hvis en eldste uten å tenke seg om gir feilaktig veiledning som fører til alvorlige problemer for menighetens medlemmer, kan han pådra seg Guds mishag. (Matt. 12: 36, 37) For at en bror skal være kvalifisert til å tjene som eldste, må han derfor være kjent som en som «holder nøye fast ved det troverdige ord hva hans

lærekunst angår». — Tit. 1: 9.

Pass på at dine resonnementer er i samsvar med «det mønster av sunne ord» som kommer til uttrykk i hele forrådet av bibelske sannheter. (2. Tim. 1: 13) Dette behøver ikke å gjøre deg engstelig. Kanskje du ennå ikke har lest igjennom hele Bibelen. Fortsett å arbeide mot det målet. Men i mellomtiden kan du merke deg hvordan de følgende forslagene kan hjelpe deg til å analysere det stoffet du har tenkt å bruke i din undervisning.

For det første bør du spørre deg selv: «Er dette stoffet i harmoni med det jeg allerede har lært ut fra Bibelen? Hjelper det tilhørerne til å nærme seg Jehova, eller stiller det verdens visdom opp på en pdestall, så de blir tilskyndt til å la seg lede av den?» Jesus sa: «Ditt ord er sannhet.» (Joh. 17: 17; 5. Mos. 13: 1–5; 1. Kor. 1: 19–21) For det andre

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Motstå fristelsen til å svare når du er usikker.

Baser dine uttalelser på «det mønster av sunne ord» som finnes i Bibelen.

Foreta undersøkelser omkring emnet.

Undersøk om statistiske opplysninger, sitater og opplevelser er nøyaktige, og gjengi dem uten å overdrive. Unngå å gjette deg til detaljer som du ikke tydelig husker.

bør du gjøre god bruk av de hjelpemidlene til studium som den tro og kloke slave-klassen har skaffet til veie. De hjelper deg ikke bare til å få den riktige forståelsen av skriftstedene, men også til å anvende dem på en likevektig og fornuftig måte. Hvis du baserer talene dine på 'mønsteret av sunne ord' og støtter deg til Jehovas kanal når du skal forklare og anvende skriftsteder, kan du komme med nøyaktige uttalelser.

Undersøk om opplysningene er nøyaktige. Aktuelle hendelser, sitater og opplevelser kan være til nytte når du skal illustrere og anvende bestemte punkter. Hvordan kan du forvisse deg om at de er nøyaktige? Én ting du kan gjøre, er å hente dem fra pålitelige kilder. Husk å undersøke om opplysningene er oppdatert. Statistikk blir foreldet, vitenskapelige oppdagelser blir raskt stilt i skyggen av nye oppdagelser, og etter hvert som menneskene får økt forståelse av historien og gamle språk, er det nødvendig å revidere de oppfatningene som er basert på tidligere kunnskaper. Vær ekstra forsiktig hvis du har tenkt å bruke opplysninger fra aviser, TV, radio, e-post eller Internett. Ordspråkene 14: 15 formaner: «Den uerfarne tror hvert ord, men den kloke gir akt på sine skritt.» Spør deg selv: «Er denne kilden kjent for å formidle nøyaktige opplysninger? Kan opplysningene bli bekreftet fra annet hold?» Hvis du tviler på at opplysningene er sannferdige, bør du la være å bruke dem.

I tillegg til å undersøke kildenes pålitelighet bør du nøye vurdere hvordan du skal bruke opplysningene. Forviss deg om at du bruker sitater og statistiske opplysninger på en måte som harmonerer med den sammenhengen de står i. Pass på at du ikke blir så opptatt av å uttrykke deg kraftfullt at «enkelte» blir til «de fleste», at «mange» blir til «alle», eller at «noen ganger» blir til «alltid». Hvis du overdriver i beskrivelser av antall, omfang eller alvor, kan det reises tvil om din troverdighet.

Når du konsekvent kommer med nøyaktige uttalelser, blir du kjent for å være en som har respekt for sannheten. Det gir et fordelaktig inntrykk av Jehovas vitner som gruppe. Viktigere er det at det bringer ære til «Jehova, sannhetens Gud». — Sal. 31: 5.

ØVELSE:

Be en moden bror eller søster om å høre på deg og kontrollere at du kommer med nøyaktige uttalelser når du beskriver følgende med egne ord: (1) Hva slags person er Jehova, og hvordan vet du det? (2) Hvorfor gav Jesus sitt liv som et offer, og hvordan kan vi ha gagn av det? (3) Hva har Jesus Kristus vært opptatt med etter at han ble innsatt som Konge?

Hva må du gjøre?

Uttrykk deg på en slik måte at andre får tak i meningen i det du sier.

NÅR du taler, bør du gjøre mer enn å overbringe opplysninger. Bestreb deg på å gjøre det du sier, forståelig for dem som hører på. På den måten kan du kommunisere på en virkningsfull måte, enten du taler til menigheten eller til ikke-troende.

Det er mange sider ved det å tale på en forståelig måte. Noen av dem blir behandlet i leksjon 26, «Stoffet ordnet på en logisk måte». Andre blir drøftet i leksjon 30, «Personlig interesse». I denne leksjonen skal vi ta for oss enda noen punkter.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Jo lettere det er å forstå stoffet, desto større utbytte vil tilhørerne ha av det.

Enkle ord, enkel stil. Enkle ord og korte setninger bidrar til god kommunikasjon. Jesu bergpreken er et ypperlig eksempel på en tale som folk forstår, uansett hvem de er, og hvor de bor. Begrepene kan være nye for dem. Likevel kan de forstå det Jesus sa, fordi han kom inn på ting som vi alle er opptatt av: hvordan vi kan være lykkelige, hvordan vi kan få et bedre forhold til andre, hvordan vi kan overvinne frykt, og hvordan vi kan finne meningen med livet. Han uttrykte dessuten sine tanker i et hverdagslig språk. (Matt., kap. 5–7) Bibelen inneholder ganske visst mange eksempler på at setningers lengde og oppbygning kan variere. Men ditt viktigste mål bør uansett være å uttrykke tanker på en klar, forståelig måte.

Også når du behandler dypt stoff, kan en enkel stil gjøre stoffet lettere å forstå. Hvordan kan du uttrykke deg enkelt? Ikke overøs tilhørerne med uvesentlige detaljer. Organiser stoffet slik at det utdyper hovedpunktene. Vær nøye når du velger ut nøkkelskriftstedene. Gå ikke raskt fra det ene skriftstedet til det andre, men les og drøft dem. Unngå å fordunkle en god tanke ved å bruke altfor mange ord.

Du kan følge de samme prinsippene når du leder et hjemmebibelstudium. Ikke prøv å forklare alle detaljer. Hjelp den interesserte til å

få en klar forståelse av de sentrale tankene. Senere kan han få med seg detaljene ved å studere for seg selv og overvære møtene.

For å kunne legge fram stoffet på en enkel måte må du forberede deg godt. Du må selv ha en klar forståelse av emnet hvis du skal kunne gjøre det forståelig for andre. Når du virkelig forstår noe, kan du oppgi grunnene til at det er slik. Du kan også uttrykke det med egne ord.

Forklar ukjente ord og uttrykk. For å gjøre ting forståelige må du noen ganger forklare betydningen av ord og uttrykk som tilhørerne ikke kjenner. Du bør ikke overvurdere tilhørernes kunnskap, men du bør heller ikke undervurdere deres intelligens. Som følge av ditt studium av Bibelen bruker du kanskje enkelte ord og uttrykk som er fremmede for andre. Uten noen forklaring forstår ikke folk som ikke har noen tilknytning til Jehovas vitner, at 'resten', «den tro og kloke slave», 'de andre sauer' og 'den store skare' sikter til bestemte grupper av mennesker. (Rom. 11: 5; Matt. 24: 45; Joh. 10: 16; Åp. 7: 9) Det er dessuten lite trolig at en person som ikke er kjent med Jehovas vitners organisasjon, forstår hva vi mener med slike ord som «pioner», «kretstilsynsmann» og «minnehøytiden».

Noen bibelske ord og uttrykk som også er i vanlig bruk blant ikke-troende, kan trenge en nærmere forklaring. Mange tenker på «Harmageddon» som et kjernefysisk ragnarokk. De forbinder kanskje «Guds rike» med en tilstand i en persons hjerte eller med himmelen, men ikke med en regjering. Når noen hører ordet «sjel», kan de assosiere det med en såkalt åndelig del av mennesket som lever videre etter at kroppen er død. Millioner av mennesker har lært at «den hellige ånd» er en person, en del av en treenighet. Fordi så mange har vendt seg bort fra Bibelens morallov, kan de til og med trenge hjelp til å forstå hva Bibelen mener når den sier: «Flykt fra utukt.» — 1. Kor. 6: 18.

Hvis folk ikke er vant til å lese i Bibelen, kan de gå glipp av poenget hvis du ganske enkelt sier: «Peter skrev . . .», eller: «Jakob sa . . .» De kan ha venner eller naboer med de navnene. Du må kanskje føye til et forklarende uttrykk for å vise at det er snakk om en kristen apostel eller en bibelskribent.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Bruk et enkelt språk; uttrykk sentrale tanker ved hjelp av korte setninger.

Framhev bare noen få hovedpunkter.

Forklar ord og uttrykk som er ukjente for tilhørerne.

Ta deg tid til å forklare og anvende de skriftstedene du leser.

Tenk over hvordan ditt eksempel kan påvirke dem du taler til.

Folk i dag trenger ofte hjelp til å forstå skriftsteder som kommer inn på mål eller skikker fra gammel tid. Opplysningen om at Noahs ark var 300 alen lang, 50 alen bred og 30 alen høy, sier dem kanskje ikke så mye. (1. Mos. 6: 15) Men hvis du beskriver disse dimensjonene ved å sammenligne dem med noe som er godt kjent i dag, kan tilhørerne med én gang se for seg hvor stor arken var.

Forklar stoffet grundig nok. For at tilhørerne skal få en klar forståelse av et emne, må du kanskje gjøre mer enn bare å gi en korrekt definisjon av et bestemt ord eller uttrykk. Da det ble lest høyt fra Loven i Jerusalem på Esras tid, ble opplesningen ledsaget av forklaringer. For at folket skulle få tak i betydningen av Loven, sørget levittene for både å tolke den og å anvende den på de forholdene som folket levde under på den tiden. (Neh. 8: 8, 12) Du bør på samme måte ta deg tid til å forklare og anvende de skriftstedene du leser.

Etter sin død og oppstandelse forklarte Jesus for disiplene at det som hadde skjedd, var en oppfyllelse av Skriftene. Han påpekte også hvilket ansvar de hadde som vitner om disse tingene. (Luk. 24: 44–48) Når du viser andre hvordan det de har lært, bør virke inn på deres liv, forstår de bedre den virkelige betydningen av stoffet.

Den rolle hjertet spiller. Selv om du forklarer ting tydelig, er det selvfølgelig andre faktorer som har betydning for om en person forstår stoffet eller ikke. Hvis han har et uimottagelig hjerte, utgjør det en hindring for at han skal få tak i meningen i det du sier. (Matt. 13: 13–15) De som er fast bestemt på å se tingene fra en rent fysisk synsvinkel, oppfatter åndelige ting som tåpelige. (1. Kor. 2: 14) Når noen har en slik holdning, kan det være best bare å avslutte samtalen — i hvert fall inntil videre.

Det hender imidlertid at en person har et uimottagelig hjerte på grunn av en vanskelig livssituasjon. Når han får høre om Bibelens sannhet gjennom en viss tid, kan hans hjerte bli mottagelig. Da Jesus fortalte apostlene at han skulle bli pisket og drept, forstod de det ikke. Hvorfor ikke? Det var ikke det de ventet, og slett ikke det de ønsket. (Luk. 18: 31–34) Men med tiden begynte elleve av apostlene å forstå det, noe de viste ved å handle i harmoni med det Jesus hadde lært dem.

Virkingen av et godt eksempel. Det er ikke bare det vi sier, men også det vi gjør, som hjelper folk til å forstå. Mange har fortalt at det

de husker fra sitt første besøk i Rikets sal, ikke var det som ble sagt, men den kjærlighet som ble vist. På lignende måte har den glede vi utstråler, hjulpet mange beboere til å åpne sitt sinn for Bibelens sannhet. Etter å ha sett den kjærlige godhet Jehovas folk viser hverandre, og den omtanke de viser andre som opplever vanskeligheter, har noen trukket den slutning at det er Jehovas vitner som har den sanne religion. Så når du bestreber deg på å hjelpe folk til å forstå Bibelens sannhet, bør du tenke over hvordan du forklarer den, og hva slags eksempel du er.

ØVELSE:

Gå inn for å fortelle en ikke-troende slektning, nabo, arbeidskamerat eller skolekamerat om noe du har lært på et menighetsmøte denne uken. Pass på at du forklarer ord og uttrykk som vedkommende kanskje ikke forstår.

Hva må du gjøre?

Overbring kunnskap på en slik måte at det ansporer tilhørerne til å tenke og får dem til å føle at de har lært noe verdifullt.

HVIS en tale skal være lærerik for tilhørerne, må du gjøre mer enn å snakke om et verdifullt emne. Spør deg selv: «Hvorfor trenger *disse* tilhørerne å høre en redegjørelse for *dette* emnet? Hva skal jeg si for å få tilhørerne til å føle at de virkelig har hatt utbytte av drøftelsen?»

Hvis du får et elevoppdrag på skolen som går ut på at du skal demonstrere hvordan en kan forkynne for en annen, er det den som spiller rollen som beboer, som er tilhøreren. I andre tilfeller snakker du kanskje til menigheten som et hele.

Hva tilhørerne vet fra før. Spør deg selv: «Hva vet tilhørerne om dette emnet?» Det bør avgjøre hvordan du legger opp talen. Hvis du taler til en menighet der det er mange modne kristne, bør du ikke nøye deg med å repetere elementære ting, som de fleste av dem kjenner fra før. Bygg videre på disse grunnleggende sannhetene. Men hvis det også

er mange nyinteresserte til stede, bør du selvfølgelig ta hensyn til begge gruppenes behov.

Ta hensyn til hvor mye tilhørerne vet fra før, for å avgjøre hvor langt du skal gå fram. Hvis du tar med noen opplysninger som de fleste antagelig kjenner til, kan du gå ganske fort fram. Men bruk mer tid når du redegjør for tanker som kan være nye for flertallet av tilhørerne, så de kan få dem med seg.

Hva som er lærerikt. For å formidle lærerikt stoff behøver en ikke alltid å ha noe nytt å si. Noen talere har en egen evne til å redegjøre for visse velkjente sannheter på en så enkel måte at mange i forsamlingen forstår dem fullt ut for første gang.

I felttjenesten er det ikke nok å trekke fram en nyhetsmelding for å vise at vi lever i de siste dager. Bruk Bibelen for å få fram *betydningen* av det som har skjedd. Da blir drøftelsen virkelig lærerik for beboeren. Når du kommer inn på et trekk ved naturlovene eller plante- eller dyrelivet, bør ikke hensikten bare være å peke på et eller annet fascinerende

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Hvis du bare forteller andre noe de vet fra før, klarer du neppe å holde på deres oppmerksomhet særlig lenge.

vitenskapelig faktum som beboeren aldri har hørt om før. Du bør heller være opptatt av å sammenholde ting i naturen med uttalelser i Bibelen for å vise at det finnes en Skaper som bryr seg om oss. Ved å gjøre det hjelper du beboeren til å se tingene i et nytt perspektiv.

Det kan være en utfordring å drøfte et emne som tilhørerne har hørt redegjørelser for mange ganger før. Men for å være dyktig til å undervise må du lære hvordan du kan gjøre dette på en virkningsfull måte. Hva er det som skal til?

Det hjelper å foreta undersøkelser. I stedet for bare å ta med det stoffet som umiddelbart dukker opp i tankene, kan du bruke de hjelpemidlene som er beskrevet på sidene 33 til 38. Merk deg de forslagene som blir gitt der med hensyn til hvilke mål du bør gå inn for å nå. Når du foretar undersøkelser, oppdager du kanskje at en lite kjent historisk hendelse har direkte tilknytning til emnet ditt. Eller du kommer kanskje over en uttalelse i den senere tids nyheter som kan illustrere det punktet du har tenkt å drøfte.

Når du gransker stoffet, kan du sette dine egne tanker i sving ved å stille slike spørsmål som *hva? hvorfor? når? hvor? hvem?* og *hvordan?* For eksempel: Hvorfor er dette sant? Hvordan kan jeg bevise det? Hvilke vanlige trosoppfatninger gjør det vanskelig for noen å forstå denne bibelske sannheten? Hvorfor er den viktig? Hvilken innvirkning bør den ha på en persons liv? Hvilket eksempel belyser fordelene ved å leve i samsvar med den? Hva åpenbarer den om Jehovas personlighet? Avhengig av hva slags stoff du skal drøfte, kan du spørre deg selv: Når skjedde dette? Hvilken praktisk anvendelse kan dette stoffet få i dag? Kanskje du også kan gi framføringen liv ved å stille og besvare noen slike spørsmål mens du holder talen.

I løpet av talen må du kanskje bruke skriftsteder som tilhørerne kjenner godt. Hvordan kan du behandle disse skriftstedene på en lærerik måte? Ikke nøy deg med å lese dem; forklar dem.

En drøftelse av et velkjent skriftsted kan bli mer lærerik hvis du deler opp skriftstedet, slik at du skiller ut ord og vendinger som har tilknytning til temaet for talen, og så forklarer disse. Tenk over hvordan du kan drøfte et slikt skriftsted som Mika 6: 8 i *Ny verden-oversettelsen*. Hva er «rett»? Hvem har fastsatt normen for hva som er rett? Hvordan vil du illustrere hva som menes med å «øve rett»? Eller «å elske godhet»? Hva

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Tenk over hva tilhørerne vet om emnet fra før.

Gå forholdsvis raskt gjennom velkjente punkter; bruk mer tid på nye punkter.

Ikke nøy deg med å trekke fram rene fakta; drøft hva de betyr, og hvilken verdi de har.

Sett dine egne tanker i sving ved å spørre: Hva? Hvorfor? Når? Hvor? Hvem? Hvordan?

Ta deg tid til å resonnere ut fra Bibelen; gå nærmere inn på spesielle deler av skriftstedene.

Gjør bruk av sammenligninger og kontraster.

Ta med et sammendrag av stoffet.

Vis hvordan opplysningene kan brukes for å løse problemer og treffe avgjørelser.

er beskjedenhets? Hvordan vil du anvende stoffet på en eldre person? For å avgjøre hva slags stoff du faktisk skal bruke, må du selvfølgelig ta hensyn til slike faktorer som temaet, hensikten med talen, tilhørerne og den tiden du har til rådighet.

Det er ofte nyttig å komme med enkle definisjoner av forskjellige begreper. Noen får en aha-oplevelse når de lærer hva som ligger i ordet «rike» i Matteus 6: 10. Selv en som har vært kristen i mange år, kan få en klarere forståelse av hva et skriftsted faktisk sier, hvis han blir minnet om en definisjon. Det ser vi når vi leser 2. Peter 1: 5–8 og deretter definerer de forskjellige faktorene som blir nevnt i disse versene: tro, dyd, kunnskap, selvkontroll, utholdenhet, gudhengivenhet, broderlig hengivenhet og kjærlighet. Når ord med delvis sammenfallende betydning blir brukt på samme sted, er det lettere for tilhørerne å skille dem fra hverandre hvis du definerer dem. Det er tilfellet med slike ord som visdom, kunnskap, skjelneevne og forstand, som blir brukt i Ordspråkene 2: 1–6.

Det kan være lærerikt for tilhørerne at du resonnerer over et skriftsted. Mange blir forundret når de får vite at Adam omtales som en levende sjel i enkelte bibeloversettelsers gjengivelse av 1. Mosebok 2: 7, og at sjeler ifølge Ezekiel 18: 4 kan dø. Jesus gjorde en gang saddukeerne forundret ved å henvise til 2. Mosebok 3: 6, som de sa at de trodde på, og ved deretter å anvende dette skriftstedet på de dodes oppstandelse. — Luk. 20: 37, 38.

Noen ganger er det opplysende å peke på hvilken sammenheng et skriftsted står i, hva slags forhold som rådde da det ble skrevet, og hvem uttalelsen i skriftstedet kommer fra eller er rettet til. Fariseerne kjente godt Salme 110. Men Jesus henledet deres oppmerksomhet på en viktig detalj i det første verset. Han spurte: «'Hva mener dere om Kristus? Hvis sønn er han?' De sa til ham: 'Davids.' Han sa til dem: 'Hvordan har det seg da at David under inspirasjon kaller ham «Herre», idet han sier: «Jehova sa til min Herre: 'Sitt ved min høyre hånd inntil jeg legger dine fiender under dine føtter'»? Når altså David kaller ham «Herre», hvordan er han da hans sønn?'» (Matt. 22: 41–45) Når du resonnerer ut fra Skriftene på samme måte som Jesus gjorde, hjelper du folk til å lese Guds Ord grundigere.

Når en taler nevner tidspunktet for nedskrivningen av en bibelsk bok eller for en bestemt hendelse, bør han også beskrive de forholdene som rådde på den tiden. Det gjør at tilhørerne får en klarere forståelse av hvilken betydning boken eller hendelsen har.

Sammenligninger kan gjøre en tale mer lærerik. Du kan påvise kontrasten mellom en utbredt oppfatning og det Bibelen sier om det samme emnet. Eller du kan sammenligne to parallelle bibelske beretninger. Er det noen forskjeller? I så fall hvorfor? Hva lærer vi av dem? På denne måten kan du hjelpe tilhørerne til å se emnet i et nytt perspektiv.

Hvis du får i oppgave å drøfte et trekk ved den kristne tjeneste, kan du gjøre talen mer lærerik ved først å gi en oversikt over stoffet. Drøft hva som må gjøres, hvorfor det må gjøres, og hvilken sammenheng det har med våre overordnede mål som Jehovas vitner. Forklar deretter hvor, når og hvordan virksomheten kan utføres.

Hva om en tale krever at du drøfter noen av «Guds dype ting»? (1. Kor. 2: 10) Hvis du begynner med å beskrive og forklare visse grunnleggende trekk ved emnet, er det lettere å forstå detaljene. Og hvis du avslutter med å gi et sammendrag av stoffet, er det mer trolig at tilhørerne sitter igjen med den tilfredsstillende følelsen av at de virkelig har lært noe.

Veiledning angående kristen livsførsel. Det er særlig nyttig for tilhørerne at du hjelper dem til å se hvordan stoffet i talen angår dem personlig. Når du gransker skriftstedene i det tildelte stoffet, så spør deg selv: «Hvorfor er disse opplysningene blitt bevart i Bibelen fram til vår tid?» (Rom. 15: 4; 1. Kor. 10: 11) Ta for deg forskjellige situasjoner i livet som tilhørerne står overfor. Tenk over selve situasjonene i lys av Bibels veiledning og prinsipper. Resonner ut fra Bibelen i løpet av talen for å vise hvordan den kan hjelpe oss til å takle slike situasjoner på en fornuftig måte. Unngå å servere alminneligheter. Drøft konkrete holdninger og handlinger.

Prøv i første omgang å anvende ett eller to av de ovenstående forslagene når du utarbeider en tale. Etter hvert som du får øvelse, kan du anvende flere av dem. Med tiden vil du erfare at tilhørerne ser fram til talene dine, fordi de har tillit til at de får høre noe som de virkelig har nytte av.

ØVELSER:

(1) Foreta undersøkelser for å finne et lærerikt trekk ved et kjent skriftsted, for eksempel Matteus 24: 14 eller Johannes 17: 3. (2) Les Ordspråkene 8: 30, 31 og Johannes 5: 20, og mediter over forholdet mellom Jehova Gud og Kristus Jesus, slik det er beskrevet i disse versene. Hvordan kan slik meditasjon hjelpe deg til å bruke disse skriftstedene på en måte som en familie har utbytte av?

Hva må du gjøre?

Bygg talen over det tildelte emnet, og hvis det er oppgitt kildemateriale, så hent skriftstedene og hovedpunktene derfra.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Når vi bruker det tildelte stoffet for å utarbeide talen, viser vi respekt for det program for utdeling av åndelig føde som den tro og kloke slave-klassen tilrettelegger.

BIBELN sammenligner den kristne menighet med et menneskelig legeme. Hvert lem må være til stede, men «ikke alle lemmene har samme funksjon». I harmoni med det bør vi ta hånd om ethvert privilegium vi blir betrodd. Det forutsetter at vi forstår og gjør god bruk av alt stoff vi får i oppdrag å tale over, og at vi lar være å bagatellisere betydningen av noen emner fordi vi synes at andre emner er mer interessante. (Rom. 12: 4–8) Den tro og kloke slave-klassen har ansvaret for å skaffe til veie åndelig føde «i rette tid». (Matt. 24: 45) Når vi bruker våre personlige evner til å utarbeide taler i samsvar med de instruksene vi har fått, viser vi at vi verdsetter denne ordningen. Det fører til at menigheten som et hele kan fungere godt.

Hva du bør ta med. Når du blir tildelt et emne på skolen, bør du passe på at du utdyper det emnet og ikke noe annet. I de fleste tilfellene blir det oppgitt kildemateriale.

Hvis du ikke får beskjed om hvilket trykt materiale du skal bruke som grunnlag for talen, kan du samle stoff fra kilder som du selv velger ut. Men når du utarbeider talen, bør du uansett forvise deg om at *hele redegjørelsen er bygd over det tildelte emnet*. For å avgjøre hva du skal ta med, må du også ta tilhørerne i betraktning.

Gransk kildematerialet nøye, og analyser de skriftstedene du finner der. Vurder deretter hvordan du kan bruke dette stoffet på en måte som er til størst mulig nytte for tilhørerne. Velg ut to eller kanskje tre punkter fra det trykte materialet for å bruke dem som hovedpunkter i talen. Bruk også det trykte materialet som kilde når du skal velge ut de skriftstedene du har tenkt å lese og drøfte.

Hvor mye av stoffet bør du ta med? Bare det du kan behandle på en virkningsfull måte. Ikke gi avkall på god undervisning bare for å få med så mange opplysninger som mulig. Hvis noe av stoffet ikke passer til hensikten med talen, så konsentrer deg om de delene av det

som hjelper deg til å nå dette målet. Velg ut de punktene i det trykte stoffet som er mest lærerike og nyttige for tilhørerne. Når du arbeider med dette punktet på veiledningsskjemaet, er ikke tanken at du skal se *hvor mye* du kan få med, men at du skal *bruke det tildelte stoffet* som grunnlag for talen.

Det er ikke meningen at talen simpelthen skal være et sammen-
drag av det tildelte stoffet. Du bør gå inn for å forklare
visse punkter, utdype dem, illustrere dem og kanskje også
nevne et eksempel på hvordan de skal anvendes. Hensik-
ten med å ta med tilleggsopplysninger bør være å *utdype*
viktige tanker fra det tildelte stoffet, ikke å *erstatte* dette
stoffet.

Brødre som har de nødvendige kvalifikasjoner som læ-
rere, kan med tiden få i oppgave å gi undervisning på tje-
nestemøtet. De forstår at det er viktig å gjøre god bruk
av det tildelte stoffet i stedet for å bytte det ut med noe
annet. Brødre som holder offentlige foredrag, får en dis-
posisjon som de skal holde seg til. Disposisjonen gir rom
for en viss fleksibilitet, men den oppgir tydelig hvilke ho-
vedpunkter som skal utdypes, hvilke underbyggende ar-
gumenter som skal brukes, og hvilke skriftsteder som danner grunn-
laget for talen. Det at en lærer å undervise ved å bruke det tildelte
stoffet som grunnlag, er en viktig forutsetning for at en skal kunne få
andre privilegier som taler.

Denne opplæringen kan også hjelpe deg til å lede fremadskridende
hjemmebibelstudier. Du lærer å fokusere på studiematerialet i stedet
for å gjøre sidesprang fra emnet ved å framheve andre ting som nok
kan være interessante, men som ikke er nødvendige for forståelsen av
emnet. Hvis du får tak i ånden i denne leksjonen, vil du på den an-
nen side ikke bli så firkantet at du lar være å komme med ytterligere
forklaringer som den interesserte kan trenge å høre.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Bruk bare stoff som har
direkte tilknytning til det
tildelte emnet.

Hvis du får et oppdrag
som går ut på at du skal
bruke et bestemt trykt mate-
riale som grunnlag for talen,
så hent hovedpunktene og
nøkkelskriftstedene fra dette
materialet og ikke fra andre
kilder.

ØVELSE:

Når du leser dagsteksten, så ring inn det ordet eller uttrykket som viser hvil-
ket *emne* som blir drøftet. Understrek én eller to korte kommentarer som
direkte angår dette emnet. Redegjør deretter for emnet med dine egne ord
ved å bruke skriftstedet og de punktene du har merket av. Følg denne fram-
gangsmåten tre forskjellige dager.

Hva må du gjøre?

Bruk spørsmål på en slik måte at du oppnår det du ønsker. Målet kan være å få andre til å svare, eller det kan være å få andre til å tenke. Hvilke spørsmål du stiller, og hvordan du stiller dem, har direkte innvirkning på hvor vellykket din bruk av spørsmål er.

FORDI spørsmål krever en reaksjon — enten muntlig eller mentalt — bidrar de til å engasjere tilhørerne. Spørsmål kan hjelpe deg til å innlede samtaler og få i gang en frisk utveksling av tanker. Som taler og lærer kan du bruke spørsmål for å vekke interesse, for å hjelpe noen til å resonnerer over et emne eller for å gi det du sier, større vekt. Når du gjør god bruk av spørsmål, ansporer du andre til å tenke aktivt i stedet for bare å lytte passivt. Ha et mål i tankene, og still spørsmål på en slik måte at du når det.

For å få i gang en samtale. Når du deltar i felttjenesten, bør du gå inn for å oppmuntre folk til å uttale seg, hvis de er villige til å gjøre det.

Mange forkynnere innleder interessante drøftelser ved ganske enkelt å spørre: «Har du noen gang lurt på . . . ?»

Når de spør om noe som mange virkelig er opptatt av, får de nesten alltid fine opplevelser i felttjenesten. Selv om spørsmålet dreier seg om noe som den andre ikke har tenkt på, kan det vekke nysgjerrighet. Du kan bringe en lang rekke emner på bane med slike formuleringer som «Hva mener du . . . ?», «Hvordan ser du på . . . ?» og «Tror du . . . ?»

Da evangelisten Filip henvendte seg til en etiopisk hoffmann som leste høyt fra Jesajas profeti, spurte han rett og slett: «Forstår du egentlig det du leser?» (Apg. 8: 30) På bakgrunn av det spørsmålet fikk Filip anledning til å redegjøre for visse sannheter om Jesus Kristus. Noen forkynnere i vår tid har ved hjelp av lignende spørsmål funnet mennesker som virkelig har hungret etter å få en klar forståelse av Bibelens sannhet.

Mange vil være mer innstilt på å lytte til deg hvis de først får anledning til å gi uttrykk for sitt eget syn. Etter at du har stilt et spørsmål, bør

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Spørsmål som er virkningsfulle, hjelper tilhørerne til å engasjere seg. Svar på velvalgte spørsmål kan også gi en lærer nyttige tilbakemeldinger.

du lytte oppmerksomt. Vær vennlig, ikke kritisk, når du kommenterer det den andre sier. Gi ros når du kan gjøre det oppriktig. En gang da en skriftlærd hadde «svart forstandig», roste Jesus ham ved å si: «Du er ikke langt fra Guds rike.» (Mark. 12: 34) Selv om du ikke deler den andres oppfatning, kan du takke ham for at han uttalte seg. Det han sa, kan gjøre deg oppmerksom på en holdning som du bør ta i betraktning når du gjør ham kjent med Bibelens sannhet.

Som en overgang til viktige tanker. Når du taler til en gruppe eller snakker med en enkeltperson, er det fint å bruke spørsmål som leder opp til viktige tanker. Pass på at spørsmålene dreier seg om noe som virkelig har interesse for tilhørerne. Du kan også bruke spørsmål som vekker nysgjerrighet fordi svaret ikke ligger opp i dagen. Hvis du gjør en kort pause etter å ha stilt et slikt spørsmål, vil tilhørerne sannsynligvis lytte med økt interesse til det som kommer etterpå.

Profeten Mika brukte en gang en rekke spørsmål. Etter å ha spurt hva Gud venter av dem som tilber ham, stilte han ytterligere fire spørsmål, som alle rommet et mulig svar. Alle disse spørsmålene bidrar til å gjøre leserne forberedt på det innsiktsfulle svaret som avslutter denne delen av Mikas drøftelse. (Mi. 6: 6–8) Kan du gjøre noe lignende når du underviser? Prøv det.

For å resonnere over et emne. Spørsmål kan brukes for å hjelpe andre til å oppfatte logikken i et resonnement. Det gjorde Jehova da han kom med en alvorlig kunngjøring rettet mot israelittene, slik det er gjengitt i Malaki 1: 2–10. Først sa han til dem: «Jeg har elsket dere.» De verdsatte ikke denne kjærligheten, så han spurte: «Var ikke Esau Jakobs bror?» Deretter pekte han på Edoms øde tilstand som et bevis for at han holdt sin kjærlighet tilbake fra denne nasjonen på grunn av dens ondskap. Han fulgte opp dette med illustrasjoner ledsaget av spørsmål for å understreke hvordan israelittene hadde unnlatt å reagere på hans kjærlighet på rette måte. Noen av spørsmålene er formulert slik at det er som om de troløse prestene stiller dem. Andre er spørsmål som Jehova stiller til prestene. Dialogen engasjerer følelsene og fanger vår oppmerksomhet; logikken er ugjendrivelig; budskapet er uforglemmelig.

Noen talere gjør bruk av virkningsfulle spørsmål på en lignende

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Gå inn for å få i gang samtaler ved å stille spørsmål om noe som folk virkelig er opptatt av.

Før du redegjør for en viktig tanke, så prøv å bruke et spørsmål som gjør at andre får lyst til å høre på.

Bruk spørsmål for å hjelpe folk til å bli klar over grunnlaget for det du sier, logikken i de sannhetene du legger fram, og de gode resultatene det bringer å leve i samsvar med dem.

Bruk spørsmål for å oppmuntre den interesserte til ikke bare å ramse opp fakta, men også gi uttrykk for hva han mener om det han lærer.

måte. Selv om det ikke er meningen at tilhørerne skal svare, blir sinnet deres engasjert, som om de deltok i en samtale.

Når vi leder bibelstudier, bruker vi en metode som krever at den interesserte deltar. Det er selvfølgelig best om han ikke bare leser opp de trykte svarene. Still tilleggsspørsmål i en vennlig tone for å resonnerer med ham. Når dere kommer inn på sentrale tanker, kan du oppfordre ham til å bruke Bibelen som grunnlag for svarene sine. Du kan også spørre: «Hvordan stemmer det vi nå drøfter, med dette andre punktet som vi har studert tidligere? Hvorfor er det viktig? Hva bør det bety for den måten vi lever på?» Det er mer virkningsfullt at du bruker en slik metode, enn at du gir uttrykk for din egen overbevisning eller selv gir en omfattende redegjørelse. På denne måten hjelper du den interesserte til å tilbe Gud 'med sin fornuft'. — Rom. 12: 1.

Hvis den interesserte ikke helt forstår en bestemt tanke, så vær tålmodig. Han prøver kanskje å sammenholde det du sier, med det han har trodd på i mange år. Det kan være til hjelp å belyse emnet fra en annen synsvinkel. Men noen ganger er det nødvendig å resonnerer på et svært grunnleggende plan. Gjør god bruk av Bibelen. Bruk illustrasjoner. Bruk i tillegg enkle spørsmål som ansporer den interesserte til å resonnerer over stoffet.

For å få andre til å gi uttrykk for sine innerste følelser. Når folk svarer på spørsmål, gir de ikke alltid uttrykk for hva de egentlig mener. De kommer kanskje bare med de svarene som de tror at du ønsker å høre. Det er nødvendig å ha skjelneevne. (Ordsp. 20: 5) Du kan i likhet med Jesus spørre: «Tror du dette?» — Joh. 11: 26.

Da mange av disiplene forlot Jesus fordi de tok anstøt av det han sa, bad han apostlene om å gi uttrykk for hvordan de så på saken. Han spurte: «Dere vil vel ikke gå, dere også?» Peter satte ord på det de følte, ved å si: «Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord; og vi har trodd og fått vite at du er Guds Hellige.» (Joh. 6: 67–69) En annen gang spurte Jesus disiplene: «Hvem sier *folk* at Menneskesønnen er?» Han fulgte opp dette med et spørsmål som innbød dem til å gi uttrykk for hva de virkelig mente. «Men dere, hvem sier dere at jeg er?» Peter svarte: «Du er Kristus, den levende Guds Sønn.» — Matt. 16: 13–16.

Når du leder et bibelstudium, kan det være nyttig å gå fram på lignende måte i visse sammenhenger. Du kan spørre: «Hvordan ser klassekameratene (eller arbeidskameratene) dine på dette spørsmålet?» Deretter kan du spørre: «Hvordan ser *du* på det?» Når du vet hva den

andre virkelig mener, er det lettere for deg å være til størst mulig hjelp som lærer.

For å framheve. Du kan også bruke spørsmål for å gi bestemte tanker større vekt. Det gjorde apostelen Paulus, slik det framgår av Romerne 8: 31, 32: «Når Gud er for oss, hvem vil da være imot oss? Han som ikke engang sparte sin egen Sønn, men overgav ham for oss alle, hvorfor skal han ikke også, sammen med ham, i sin godhet gi oss alt annet?» Legg merke til at hvert av disse spørsmålene bygger på den setningen som står like foran det.

Etter at profeten Jesaja hadde nedskrevet Jehovas dom mot Babylons konge, gav han uttrykk for sterk overbevisning ved å tilføye: «Det er hærstyrkenes Jehova som har truffet en beslutning, og hvem kan gjøre den til intet? Og det er hans hånd som er rakt ut, og hvem kan vende den bort?» (Jes. 14: 27) Selve innholdet i disse spørsmålene vitner om at den tanken som blir uttrykt, ikke kan motsies. Det ventes ikke noe svar.

For å avsløre en urett tankegang. Bruk av nøye uttenkte spørsmål kan også være en god måte å avsløre en urett tankegang på. Før Jesus helbredet en mann, spurte han fariseerne og noen som var kyndige i Loven: «Er det tillatt å helbrede på sabbaten eller ikke?» Etter at han hadde utført helbredelsen, stilte han et nytt spørsmål: «Hvem av dere vil ikke, hvis hans sønn eller okse faller i en brønn, straks trekke ham opp på sabbatsdagen?» (Luk. 14: 1–6) Han ventet ikke noe svar, og fikk det heller ikke. Spørsmålene avslørte deres urette tankegang.

Det hender at også sanne kristne kan få en urett tankegang. Noen i Korint i det første århundre gikk til rettssak mot sine brødre for å løse problemer som de burde ha vært i stand til å løse seg imellom. Hvordan grep apostelen Paulus denne saken an? Han stilte en rekke poengterte spørsmål for å korrigere deres tankegang. — 1. Kor. 6: 1–8.

Ved å øve kan du lære å gjøre virkningsfull bruk av spørsmål. Men husk å være respektfull, særlig når du snakker med eldre mennesker, folk du ikke kjenner personlig, og myndighetspersoner. Bruk spørsmål for å legge fram Bibelens sannhet på en appellerende måte.

ØVELSER:

(1) Forbered flere spørsmål som du kan bruke for å få i gang meningsfylte samtaler med folk i det distriktet der du forkynner. (2) Les Romerne, kapittel 3, og legg spesielt merke til hvordan Paulus bruker spørsmål for å belyse hvilken stilling både jøder og ikke-jøder har innfor Gud.

Hva må du gjøre?

Bruk billedlige uttrykk, fortellinger eller opplevelser fra virkeligheten på måter som hjelper deg til å nå målet med din undervisning.

ILLUSTRASJONER er et effektivt virkemiddel i undervisningssammenheng. De er ofte bemerkelsesverdig velegnet til å tiltrekke seg oppmerksomheten og holde den fangen. De skjerper tenkeevnen. De engasjerer følelsene og kan derfor røre ved samvittigheten og hjertet. Noen ganger kan illustrasjoner brukes for å overvinne fordommer. De

er også en god hjelp for hukommelsen. Bruker du illustrasjoner i din undervisning?

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Riktig bruk av illustrasjoner kan berike en tale, ha innvirkning på folks liv og gjøre det lettere å huske det som blir drøftet. Gal bruk av illustrasjoner kan avlede oppmerksomheten fra verdifullt stoff.

Billedlige uttrykk, eller talefigurer, er illustrasjoner som vanligvis bare krever noen få ord, men som likevel kan framkalle levende bilder i sinnet. Når de blir valgt med omtanke, er de stort sett selvforklarende. Men en lærer kan gi dem større verdi ved å føye til en kort forklaring. Bibelen er full av eksempler du kan lære av.

Begynn med sammenligninger og metaforer. Sammenligninger er de enkleste talefigurene. Hvis du nettopp har begynt å lære å bruke illustrasjoner, kan det være nyttig at du konsentrerer deg om disse først. De innledes vanligvis med ordene «lik» eller «som». Selv om de dreier seg om to ting som er helt forskjellige, retter de oppmerksomheten mot noe som disse har til felles. Bibelen er full av billedlig tale som tar utgangspunkt i skaperverket — planter, dyr og himmellegemer — og også i menneskenes erfaringsområde. Salme 1: 3 forteller at en som regelmessig leser i Guds Ord, er «som et tre, plantet ved strømmen av vann», et tre som bærer frukt og ikke visner. Den onde sies å være «som en løve» som ligger på lur for å fange et bytte. (Sal. 10: 9) Jehova lovte Abraham at hans ætt skulle bli så tallrik «som himlenes stjerner og som sandkornene som er på havets strand». (1. Mos. 22: 17) Det nære forholdet som Jehova lot Israels nasjon stå i til ham, blir beskrevet slik: «Liksom et belte slutter tett om en manns hofter», slik lot han Israel og Juda slutte tett til ham. — Jer. 13: 11.

Metaforer framhever også en likhet mellom to helt forskjellige ting. Men en metafor er mer uttrykksfull. Den sier at den ene tingen *er* den

andre og overfører dermed en egenskap fra én ting til en annen. Jesus sa til sine disipler: «Dere er verdens lys.» (Matt. 5: 14) For å beskrive den skade som ukontrollert tale kan volde, skrev disippelen Jakob: «Tungen er en ild.» (Jak. 3: 6) David sang til Jehova: «Du er min steile klippe og min borg.» (Sal. 31: 3) En velvalgt metafor trenger vanligvis ingen nærmere forklaring. Den fortettede uttrykksmåten gir den større kraft. En metafor kan hjelpe tilhørerne til å huske et punkt bedre enn rene fakta kan gjøre.

Hyperboler er overdrivelser, som må brukes med forstand for at de ikke skal bli misforstått. Jesus brukte denne talefiguren til å tegne et uforglemmelig bilde da han spurte: «Hvorfor ser du . . . på strået i din brors øye, men tenker ikke på bjelken i ditt eget øye?» (Matt. 7: 3) Før du prøver å bruke denne eller andre talefigurer, bør du lære å gjøre virkningsfull bruk av sammenligninger og metaforer.

Bruk eksempler. I stedet for å bruke et billedlig uttrykk kan du velge å bruke eksempler, enten oppdiktete fortellinger eller opplevelser fra virkeligheten, som en hjelp i undervisningen. Det er imidlertid lett å komme ut på viddene når en bruker eksempler, så det er nødvendig å ha god dømmekraft. Bruk dem bare for å støtte opp under punkter som virkelig er viktige, og presenter dem på en slik måte at det er det viktige punktet som blir husket, ikke bare selve fortellingen.

Selv om ikke alle eksempler behøver å være hentet fra virkeligheten, bør de gjenspeile virkelige holdninger eller situasjoner. Da Jesus beskrev hvordan angrende syndere bør betraktes, illustrerte han sitt poeng ved å fortelle om den gleden en mann følte da han fant igjen en sau som han hadde mistet. (Luk. 15: 1–7) Som svar til en mann som ikke forstod den fulle betydningen av hva loven mente med at en skulle elske sin neste som seg selv, fortalte Jesus om en samaritan som hjalp en såret mann etter at en prest og en levitt hadde latt være å gjøre det. (Luk. 10: 30–37) Hvis du lærer å iakttar folks holdninger og handlinger med et våkent blikk, kan du gjøre virkningsfull bruk av denne undervisningsmetoden.

Profeten Natan beskrev en oppdiktet situasjon da han skulle irettesette kong David. Fortellingen var virkningsfull fordi den ikke dreide seg om en situasjon som kunne ha fått David til å reagere med å

HVORDAN DU KAN FINNE PASSENDE ILLUSTRASJONER

Les Bibelen regelmessig; merk deg illustrasjonene; mediter over verdien av eksemplene.

Når du iakttar verden rundt deg, så prøv å forbinde folks holdninger og handlinger med emner som du taler om.

Bygg opp et arkiv over virkningsfulle illustrasjoner. De kan hentes fra trykt materiale som du leser, taler som du hører, eller situasjoner som du iakttar. Ta vare på dem til framtidig bruk.

rettferdiggjøre seg selv. Den dreide seg om en rik mann som hadde mange sauer, og om en småkårsmann som bare hadde ett søyelam som han omsorgsfullt tok seg av. David hadde selv vært hyrde, så han kunne forstå følelsene til den mannen som eide dette lammet. Han reagerte med rettferdig harme mot den rike mannen som hadde tatt den fattige mannens avholdte lam. Natan sa da rett ut til David: «Du er mannen!» Han nådde Davids hjerte, og David angret oppriktig. (2. Sam. 12: 1–14) Etter hvert som du får øvelse, kan du lære å behandle følelsesladete spørsmål på en appellerende måte.

Vi finner mange lærerike eksempler i de beretningene som er nedskrevet i Bibelen. Jesus henledet med få ord oppmerksomheten på et slikt eksempel da han sa: «Tenk på Lots hustru.» (Luk. 17: 32) Da han beskrev tegnet på sitt nærvær, henviste han til «Noahs dager». (Matt. 24: 37–39) I Hebreerne, kapittel 11, henviste apostelen Paulus til 16 navngitte menn og kvinner som var gode eksempler ved sin tro. Når du blir godt kjent i Bibelen, kan du hente eksempler fra dens mange beretninger om hendelser og personer. — Rom. 15: 4; 1. Kor. 10: 11.

Noen ganger kan det være nyttig å underbygge et punkt i en tale ved å fortelle om noe som har skjedd i vår tid. Men når du gjør det, bør du være nøye med at du bare bruker opplevelser som er blitt bekrftet, og at du unngår opplevelser som kan få noen i forsamlingen til å føle seg pinlig berørt, eller som henleder oppmerksomheten på et kontroversielt spørsmål som ikke har noe med talens tema å gjøre. Husk også at opplevelsen bør tjene et formål. Ikke ta med unødvendige detaljer som lett kan lede oppmerksomheten bort fra det som er hensikten med talen.

Vil den bli forstått? Uansett hvilken illustrasjon du bruker, bør den hjelpe deg til å nå et bestemt mål. Vil den gjøre det hvis du ikke anvender den på det emnet du drøfter?

Etter at Jesus hadde omtalt disiplene som «verdens lys», kom han med noen bemerkninger om hvordan en lampe brukes, og hvilket ansvar dette innebar for disiplene. (Matt. 5: 15, 16) Han fulgte opp illustrasjonen om den bortkomne sauene med å beskrive den glede det er i himmelen over en synder som angrer. (Luk. 15: 7) Og etter å ha fortalt om den barmhjertige samaritan stilte han sin tilhører et poengtert spørsmål og gav så konkret veiledning. (Luk. 10: 36, 37) Men illustrasjonen om forskjellig slags jord og den om ugresset blant hveten forklarte han derimot bare for dem som var ydmyke nok til å spørre,

ikke for folkeskarene. (Matt. 13: 1–30, 36–43) Tre dager før sin død fortalte han en illustrasjon om noen morderiske vindyrkere. Han kom ikke med noen anvendelse; det var ikke nødvendig. 'Overprestene og fariseerne konstaterte at han talte om dem.' (Matt. 21: 33–45) Så både illustrasjonens art, tilhørernes innstilling og det du tar sikte på å oppnå, har betydning for om det er nødvendig å komme med en anvendelse, og i så fall i hvilket omfang.

Det tar tid å utvikle evnen til å bruke illustrasjoner på en virkningsfull måte, men det er anstrengelsene vel verdt. Velvalgte illustrasjoner appellerer til både følelsene og forstanden. Resultatet er at budskapet blir overbrakt med langt større kraft enn når taleren bare trekker fram rene fakta.

ØVELSE:

Analyser de illustrasjonene du finner i de følgende skriftstedene: Jesaja 44: 9–20; Matteus 13: 44; Matteus 18: 21–35. Hva er poenget i dem? Hvorfor er de virkningsfulle?

Billedlige uttrykk som jeg har lyst til å bruke i min undervisning

Eksempler fra virkeligheten som jeg har lyst til å huske og bruke

---

Hva må du gjøre?

Bruk illustrasjoner som dreier seg om noe tilhørerne er interessert i eller er godt kjent med.

DET er selvfølgelig viktig at alle de illustrasjonene du bruker, passer til det stoffet du drøfter. Men for at de skal være mest mulig virkningsfulle, er det like viktig at de passer til tilhørerne.

Tar du hensyn til hva slags tilhørere du har, når du skal velge illustrasjoner til bruk i en tale? Lær av Jesus Kristus. Enten han talte til folkeskarene eller til disiplene, unngikk han å hente sine eks-

empler fra levemåter som var særpregede for andre land enn Israel. Slike eksempler ville ha vært ukjente for tilhørerne. Han nevnte for eksempel ikke noe om livet ved hoffet i Egypt eller om de religiøse skikkene i India. Derimot brukte han illustrasjoner som beskrev gjøremål som er vanlige i alle land. Han snakket om å lappe klær, drive forretning, miste noe dyrebart og delta i bryllupsfester.

Han forstod hvordan folk reagerer under visse forhold, og han gjorde bruk av det. (Mark. 2: 21; Luk. 14: 7–11; 15: 8, 9; 19: 15–23) Etter som hans offentlige forkynnelse først og fremst var rettet mot Israels folk, brukte han som oftest illustrasjoner som hentydet til gjenstander og gjøremål som var en del av deres hverdag. Han omtalte slike ting som jordbruk, hvordan sauer reagerer overfor sin hyrde, og bruken av dyreskinn til oppbevaring av vin. (Mark. 2: 22; 4: 2–9; Joh. 10: 1–5) Han trakk også fram kjente historiske eksempler – skapelsen av det første menneskepar, vannflommen på Noahs tid, ødeleggelsen av Sodoma og Gomorra og hvordan Lots hustru døde, for bare å nevne noe. (Matt. 10: 15; 19: 4–6; 24: 37–39; Luk. 17: 32) Når du skal velge illustrasjoner, vurderer du da på lignende måte de gjøremålene som dine tilhørere kjenner fra sin kulturelle bakgrunn?

Hva om du ikke taler til en stor forsamling, men til én person eller kanskje bare noen få? Bestreb deg på å finne en illustrasjon som er særlig aktuell for den personen eller gruppen. Da Jesus forkynte for en samaritansk kvinne ved en brønn i nærheten av Sykar, snakket han om «levende vann», om 'aldri mer å bli tørst' og om «en

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Illustrasjoner som er hentet fra kjente situasjoner, rører ved tilhørernes hjerte.

kilde med vann som veller fram for å gi evig liv» — som alt sammen var billedlige uttrykk som hadde direkte tilknytning til denne kvinnens gjøremål. (Joh. 4: 7–15) Og da han talte til menn som nettopp hadde skylt fiskegarnene sine, valgte han å bruke et billedlig uttrykk som hadde tilknytning til fiskeres virksomhet. (Luk. 5: 2–11) I begge disse tilfellene kunne han ha hentydet til jordbruk, ettersom hans tilhørere bodde i et jordbruksområde, men hvor mye mer virkningsfullt var det ikke å skape et bilde i tilhørernes sinn ved å hentyde til deres personlige gjøremål! Går du inn for å gjøre det samme?

Jesus konsentrerte seg om «de bortkomne sauene av Israels hus», men apostelen Paulus ble ikke sendt bare til Israel. Han ble også sendt til de andre nasjonene. (Matt. 15: 24; Apg. 9: 15) Fikk dette noen betydning for hvordan Paulus ordla seg? Ja. Da han skrev til de kristne i Korint, viste han til løpskonkurranser, nevnte skikken med å spise måltider i avgudstempler og omtalte triumftog, ting som disse ikke-jødene var kjent med. — 1. Kor. 8: 1–10; 9: 24, 25; 2. Kor. 2: 14–16.

Er du like nøye som Jesus og Paulus var når du skal velge illustrasjoner til bruk i din undervisning? Tenker du over tilhørernes bakgrunn og daglige gjøremål? Verden har som kjent forandret seg siden det første århundre. I dag har mange tilgang til nyheter fra hele verden gjennom fjernsynet. De er ofte kjent med situasjonen i andre land. Der dette er tilfellet, er det selvsagt ikke noe i veien for å bruke slike nyheter som grunnlag for illustrasjoner. Men det som gjør dypest inntrykk på folk, er likevel ting som berører deres eget liv — hjemmet, familien, arbeidet, den maten de spiser, været der de bor.

Hvis en illustrasjon krever en omfattende forklaring, kan grunnen kanskje være at du snakker om noe tilhørerne ikke kjenner. En slik illustrasjon kan lett komme til å overskygge det punktet du drøfter. Resultatet kan være at tilhørerne nok husker illustrasjonen, men ikke den bibelske sannheten som du ønsket å overbringe.

I stedet for å trekke kompliserte sammenligninger kom Jesus inn på enkle, hverdagslige forhold. Han gjorde bruk av små ting for å forklare store ting og enkle ting for å belyse vanskelige ting. Ved å knytte hverdagslige hendelser til åndelige sannheter hjalp han folk til å få

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Lær å tenke ikke bare på hva du vil si, men også på tilhørerne.

Legg merke til detaljer i det som skjer rundt deg.

Ha som mål at du hver uke skal bruke minst én god illustrasjon som du ikke har brukt før.

en bedre forståelse av de åndelige sannhetene han framholdt, og til å huske dem. Dette er virkelig et godt eksempel for oss.

ØVELSE:

Analyser den illustrasjonen som er gjengitt i Matteus 12: 10–12. Hvordan var den virkningsfull?

*Illustrasjoner som jeg kan bruke
for å resonnere med en tenåring
om moralnormer*

*Illustrasjoner som jeg kan bruke
for å resonnerer med en voksen om
en grunnleggende bibelsk sannhet*

Hva må du gjøre?

Bruk bilder, kart, plansjer eller andre hjelpemidler for å levendegjøre viktige punkter i stoffet.

HVORFOR bør du bruke visuelle hjelpemidler når du underviser? Fordi du på den måten kan gjøre undervisningen mer virkningsfull. Jehova Gud og Jesus Kristus har brukt visuelle hjelpemidler, og vi kan lære av dem. Når det talte ord blir ledsaget av visuelle hjelpemidler, blir opplysningene mottatt gjennom to sanser. En slik presentasjonsform kan gjøre det lettere å holde på tilhørernes oppmerksomhet og bidra til at stoffet gjør dypere inntrykk. Hvordan kan du bruke visuelle hjelpemidler når du presenterer det gode budskap? Hvordan kan du forvise deg om at du gjør dette på en virkningsfull måte?

Hvordan de største lærere har brukt visuelle hjelpemidler. Jehova har brukt uforglemmelige visuelle hjelpemidler for å overbringe viktige lærdommer. En natt førte han Abraham ut i det fri og sa: «Jeg ber deg, se opp mot himlene og tell stjernene, hvis du da er i stand til å telle dem. . . . Slik skal din ætt bli.» (1. Mos. 15: 5) Selv om det Jehova lovte, virket umulig fra et menneskelig synspunkt, ble Abraham dypt grepet og trodde på Jehova. En annen gang sendte Jehova profeten Jeremia til en pottemakers hus og bad ham gå inn i verkstedet for å iaktta hvordan pottemakeren formet leire. Det var virkelig en minneverdig leksjon angående Skaperens myndighet over mennesker. (Jer. 18: 1–6) Og hvordan kunne Jona noensinne glemme den leksjonen i barmhjertighet som Jehova gav ham ved hjelp av flaskegresskarp planten? (Jona 4: 6–11) Jehova sa også til sine profeter at de skulle overbringe profetiske budskaper ved å utføre handlinger med billedlig betydning og samtidig gjøre bruk av visse gjenstander. (1. Kong. 11: 29–32; Jer. 27: 1–8; Esek. 4: 1–17) Forskjellige trekk ved tabernaklet og templet er i seg selv billedlige framstillinger som hjelper oss til å forstå virkelige ting i himmelen. (Hebr. 9: 9, 23, 24) Gud gjorde dessuten mange ganger bruk av syner for å overbringe viktige opplysninger. — Esek. 1: 4–28; 8: 2–18; Apg. 10: 9–16; 16: 9, 10; Åp. 1: 1.

Hvordan brukte Jesus visuelle hjelpemidler? Da fariseerne og tilhengerne av Herodes' parti prøvde å fange ham i ord, bad han dem vise

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Et visuelt hjelpemiddel gjør ofte dypere eller mer varig inntrykk på folks sinn enn det talte ord gjør.

ham en denar og henledet oppmerksomheten på bildet av keiseren på mynten. Så forklarte han at keiserens ting skal betales tilbake til keiseren, men at Guds ting skal betales tilbake til Gud. (Matt. 22: 19–21) For å understreke at vi må ære Gud med alt vi har, viste han til en fattig enke i templet som gav to små mynter — alt hun hadde å leve av — som bidrag. (Luk. 21: 1–4) En annen gang brukte han et lite barn som eksempel på det å være ydmyk, fri for ærgjerrighet. (Matt. 18: 2–6) Han viste også selv hva det innebærer å være ydmyk, da han vasket disiplenes føtter. — Joh. 13: 14.

VISUELLE HJELPEMIDLER . . .

bør framheve eller klargjøre spesielt viktige punkter

bør først og fremst brukes med tanke på undervisning

bør være godt synlige for hele forsamlingen hvis de blir brukt på podiet

Hvordan visuelle hjelpemidler kan brukes. I motsetning til Jehova kan vi ikke kommunisere ved hjelp av syner. Men det finnes mange tankevekkende bilder i Jehovas vitners publikasjoner. Bruk dem for å hjelpe interesserte til å se for seg det jordiske paradiset som Guds Ord gir løfte om. På et hjemmebibelstudium kan du henlede den interessertes oppmerksomhet på et bilde som har tilknytning til det dere studerer, og be ham fortelle deg hva han ser. Det er verdt å merke seg at da profeten Amos fikk bestemte syner, spurte Jehova: «Hva ser du, Amos?» (Amos 7: 7, 8; 8: 1, 2) Du kan stille lignende spørsmål når du henleder andres oppmerksomhet på bilder som er utformet med tanke på at de skal

være visuelle hjelpemidler.

Hvis du skriver ned utregninger eller tegner en tidsakse der du merker av betydningsfulle begivenheter, kan du hjelpe andre til å få en bedre forståelse av slike profetiske tidsangivelser som de «sju tider» i Daniel 4: 16 og de «sytti uker» i Daniel 9: 24. Det finnes slike visuelle hjelpemidler i flere av studiepublikasjonene våre.

Under familiestudiet kan det være lettere å forstå drøftelsen av slike ting som tabernaklet, templet i Jerusalem og templet i Esekiels syn hvis en bruker et bilde. Slike bilder finnes i *Innsikt i De hellige skrifter*, tillegget i referanseutgaven av *New World Translation of the Holy Scriptures* og forskjellige numre av *Vakttårnet*.

Når du leser i Bibelen sammen med familien, bør du gjøre god bruk av kart. Følg Abrahams reise fra Ur til Karan og ned til Betel. Studer den ruten israelittene fulgte da de forlot Egypt og drog til det lovte land. Finn de områdene som ble gitt som arvelodd til hver stamme i Israel. Legg merke til størrelsen på Salomos rike. Iaktta den ruten Elia fulgte da han flyktet fra Jisre'el og helt til ødemarken bortenfor Be'er-Sjeba etter at han var blitt truet av Jesabel. (1. Kong. 18: 46 til 19: 4) Finn de byene

der Jesus forkynte. Følg Paulus' reiser, slik de er beskrevet i Apostlenes gjerninger.

Det er nyttig å bruke visuelle hjelpemidler når en skal gjøre interesserte personer kjent med hvordan menigheten fungerer. Du kan vise den interesserte et trykt program og forklare hva vi drøfter på stevnene våre. Mange er blitt imponert når de har fått en egen omvisning i Rikets sal eller er blitt tatt med for å se Jehovas vitners avdelingskontor. Dette kan være et effektivt tiltak for å fjerne misoppfatninger angående vår virksomhet og hensikten med den. Når du gir noen en omvisning i Rikets sal, så få fram hvordan den skiller seg ut fra andre religiøse møtelokaler. Understrek at dette er et beskjedent lokale som er innredet med tanke på undervisning. Henled oppmerksomheten på trekk som direkte angår vår offentlige tjeneste — litteraturdissen, distriktkartene og bidragsbøssene.

Bruk de videoene som er produsert under ledelse av det styrende råd, for å bygge opp interesserte personers tillit til Bibelen, gjøre dem kjent med Jehovas vitners virksomhet og oppmuntre dem til å leve i harmoni med bibelske prinsipper.

Bruk av visuelle hjelpemidler overfor større grupper. Visuelle hjelpemidler kan være en god hjelp i undervisningen av større grupper når en forbereder seg godt og bruker dem med forstand. Forskjellige typer av slike visuelle hjelpemidler blir skaffet til veie av den tro og kloke slave-klassen.

Studieartiklene i *Vakttårnet* inneholder vanligvis visuelle hjelpemidler i form av illustrasjoner som studielederen kan bruke for å framheve viktige punkter. Det samme gjelder publikasjoner som blir brukt på menighetsbokstudiet.

Noen disposisjoner til offentlige foredrag inneholder punkter som kan virke velegnet for bruk av visuelle hjelpemidler. Men generelt sett kan det sies at det som gir størst utbytte, er å henlede oppmerksomheten direkte på det som står i Bibelen, som de fleste tilhørerne har for hånden. Hvis det av og til er nødvendig å bruke et bilde eller en kort oversikt for å redegjøre for ett eller flere hovedpunkter i en tale, bør du på forhånd forvisse deg om at det visuelle hjelpemidlet lett kan ses (eller leses) av dem som sitter bakerst i salen. Slike hjelpemidler bør brukes sparsomt.

Hensikten med at vi bruker visuelle hjelpemidler når vi taler og underviser, er ikke å underholde. Når vi bruker et passende visuelt hjelpemiddel, bør det være for å underbygge et spesielt viktig punkt med

visuell informasjon. En slik undervisningsmetode tjener en nyttig hensikt når den gjør det talte ord lettere å forstå, eller når den dokumenterer holdbarheten av det som blir sagt. Brukt på rette måte kan et vel-egnet visuelt hjelpemiddel gjøre så dypt inntrykk at både den visuelle informasjonen og det punktet som blir drøftet, blir husket i årevis.

Både evnen til å høre og evnen til å se spiller en viktig rolle i læringsprosessen. Husk hvordan disse evnene er blitt utnyttet av de største lærere, og gå inn for å etterligne dem i dine bestrebelser for å nå andres hjerte.

ØVELSE:

Før opp nedenfor de visuelle hjelpemidlene du kan tenke deg å bruke . . .

*for å bygge opp verdsettelse av
Jehovas organisasjon*

*for å forklare visse bibelske
sannheter for et barn*

Hva må du gjøre?

Bruk skriftsteder, illustrasjoner og spørsmål på en logisk måte, slik at folk blir oppmuntret til å lytte og tenke.

VI ER takknemlige for de forandringene Guds Ord har frambrakt i vårt liv, og vi ønsker at også andre skal få erfare disse fordelene. Vi er dessuten klar over at folks framtidsutsikter er avhengig av hvordan de reagerer på det gode budskap. (Matt. 7: 13, 14; Joh. 12: 48) Vi ønsker oppriktig at de skal ta imot sannheten. Vår sterke overbevisning og store iver må imidlertid ledsages av god dømmekraft for at vi skal oppnå best mulige resultater.

Hvis vi kontant avslører det usanne i en trosoppfatning som betyr mye for en annen, blir det neppe godt mottatt, selv ikke om vi underbygger vår argumentasjon med å sitere en lang rekke skriftsteder. Hvis vi for eksempel fordømmer populære høytider ved å peke på deres hedenske opprinnelse, vil ikke det nødvendigvis forandre folks syn på dem. En resonnerende framstilling gir som oftest bedre resultater. Det innebærer å være rimelig. Hva vil det si å være det?

Bibelen sier at «visdommen ovenfra er . . . fredsommelig, rimelig». (Jak. 3: 17) Det greske ordet som her er gjengitt med «rimelig», betyr bokstavelig «ettergivende». Noen oversettelser gjengir det med «forsonlig», «mild» eller «velvillig». Legg merke til at rimelighet knyttes til fredsommelighet. I Titus 3: 2 blir rimelighet nevnt sammen med mildhet og stilt opp som motsetning til det å være stridslysten. Filipperne 4: 5 oppfordrer oss til å være kjent for vår «rimelighet». En som er rimelig, tar hensyn til bakgrunnen, livssituasjonen og følelsene til den han snakker med. Han er villig til å gi etter når det er på sin plass å gjøre det. Ved å opptre slik overfor andre kan vi få dem til å åpne sitt sinn og hjerte og bli mer mottagelige når vi resonnerer med dem ut fra Skriftene.

Hvor du bør begynne. Historieskriveren Lukas forteller at da apostelen Paulus var i Tessalonika, brukte han Skriftene, «idet han forklarte og beviste ved hjelp av henvisninger at Kristus måtte lide og oppstå

HVORFOR ER DET VIKTIG?

En kontant, kategorisk framstilling fører gjerne til at en støter folk fra seg. En resonnerende framstilling innbyr til drøftelse, gir folk noe å tenke over og legger et grunnlag for framtidige samtaler. Det kan være svært overbevisende.

fra de døde». (Apg. 17: 2, 3) Det er verdt å merke seg at Paulus gjorde dette i en jødisk synagoge. De han talte til, anerkjente De hebraiske skrifter som autoritet. Det var fornuftig å begynne med noe de godtok.

Da Paulus talte til en gruppe grekere på Areopagos i Aten, begynte han derimot ikke med å henvise til Skriftene. I stedet tok han utgangspunkt i noe de kjente og godtok, og han brukte dette for å få dem til å ta Skaperen og hans hensikter i betraktning. — Apg. 17: 22—31.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Ta hensyn til tilhørernes bakgrunn og innstilling når du skal avgjøre hvordan du vil begynne en drøftelse.

Ikke imøtegå hver eneste uriktige uttalelse.

Tal med overbevisning, men godta at andre har frihet til å velge hva de vil tro på, akkurat som du har.

I stedet for at du besvarer spørsmål omgående, så bruk andre spørsmål eller illustrasjoner for å hjelpe den andre til å resonnerer over saken.

Gjør det til en vane å resonnerer ut fra et skriftsted ved å forklare nøkkelord, vise hvordan sammenhengen eller andre uttalelser i Bibelen kaster lys over hva skriftstedet betyr, eller bruke et eksempel for å vise hvordan skriftstedet skal anvendes.

I vår tid er det milliarder av mennesker som ikke anerkjenner Bibelen som autoritet i sitt liv. Men så å si alle er berørt av de vanskelige forholdene i denne tingenes orden. Folk lengter etter noe bedre. Hvis du først viser at du er opptatt av det som bekymrer dem, og deretter viser hva Bibelen har å si om det, kan en slik rimelig framgangsmåte anspore dem til å lytte til det Bibelen sier om Guds hensikt med menneskene.

Det kan være at en som studerer Bibelen, har fått visse trosoppfatninger og skikker i arv fra foreldrene sine. Nå lærer han at disse trosoppfatningene og skikkene mishager Gud, og han forkaster dem til fordel for det han lærer ut fra Bibelen. Hvordan kan han forklare denne avgjørelsen for foreldrene sine? De føler kanskje at når han forkaster den religiøse arven de har gitt ham, forkaster han også dem. Den interesserte kan komme til at han bør forsikre foreldrene om at han er glad i dem og har respekt for dem, før han prøver å forklare ut fra Bibelen hva som er bakgrunnen for hans avgjørelse.

Når en bør gi etter. Jehova, som har full myndighet til å komme med befalinger, viser selv enestående rimelighet. Da Jehovas engler reddet Lot og hans familie ut av Sodom, sa de inntrengende til Lot: «Flykt til fjellområdet, så du ikke blir revet bort!» Men Lot sa: «Å nei, Jehova, vær så

snill!» Han bad om å få lov til å flykte til Soar. Jehova var hensynsfull mot Lot ved å la ham få lov til å gjøre dette; Soar ble derfor spart da andre byer ble ødelagt. Senere fulgte imidlertid Lot Jehovas opprinnelige befaling og flyttet til fjellområdet. (1. Mos. 19: 17—30) Jehova visste at hans måte å gripe saken an på var den rette, men han var tålmodig og hensynsfull ved å gi Lot tid til å innse det.

For å komme godt ut av det med andre må også vi være rimelige. Vi kan være overbevist om at en annen tar feil, og vi sitter kanskje inne med solide argumenter som beviser det. Men noen ganger kan det være best om vi lar være å forfølge saken. Å være rimelig betyr ikke at vi skal gå på akkord med Jehovas normer. Det kan rett og slett være best om du takker den andre for at han uttalte seg, eller lar være å kommentere enkelte uriktige uttalelser, så du kan lede samtalen over i et mer fruktbart spor. Ikke overreager selv om han fordømmer dine trosoppfatninger. Du kan spørre ham om hvorfor han ser det som han gjør. Lytt oppmerksomt til svaret. Det gir deg et innblikk i hans måte å tenke på. Det kan også legge grunnlaget for en konstruktiv samtale på et senere tidspunkt. — Ordsp. 16: 23; 19: 11.

Jehova har utrustet menneskene med evnen til å velge. Han lar dem få bruke denne evnen, selv om de kanskje ikke bruker den fornuftig. Som Jehovas talsmann kom Josva med en utførlig redegjørelse for Jehovas handlinger overfor Israel. Men så sa han: «Hvis det er ondt i deres øyne å tjene Jehova, så velg selv i dag hvem dere vil tjene, enten de gudene som deres forfedre tjente på den andre siden av Elven, eller gudene til amorittene, i hvis land dere bor. Men jeg og min husstand, vi skal tjene Jehova.» (Jos. 24: 15) Vårt oppdrag i dag går ut på å avlegge «et vitnesbyrd», og vi taler med overbevisning, men vi prøver ikke å presse andre til å tro. (Matt. 24: 14) De må velge selv, og vi nekter dem ikke den retten.

Still spørsmål. Jesus var et enestående eksempel ved den måten han resonnerte med folk på. Han tok hensyn til deres bakgrunn og brukte illustrasjoner som det var lett for dem å godta. Han gjorde også god bruk av spørsmål. Det førte til at andre fikk anledning til å uttale seg og åpenbare hva som bodde i deres hjerte. Det tilskyndte dem også til å resonnere over den saken som ble drøftet.

En mann som var kyndig i Loven, spurte Jesus: «Lærer, hva skal jeg gjøre for å arve evig liv?» Jesus kunne med letthet ha gitt ham svaret. Men han oppfordret ham i stedet til å uttale seg. «Hva står skrevet i Loven? Hvordan leser *du*?» Mannen svarte riktig. Tok samtalen slutt med det? Slett ikke. Jesus lot ham fortsette, og et spørsmål mannen selv stilte, tydet på at han ville vise at han var rettferdig. Han spurte: «Hvem er egentlig min neste?» I stedet for å komme med en definisjon, som mannen kanskje ville ha bestridd på grunn av den

holdningen jøder flest hadde til hedninger og samaritaner, brukte Jesus en illustrasjon som han kunne resonnerer over. Den handlet om en nestekjærlig samaritan som hjalp en veifarende som var blitt ranet og slått, mens en prest og en levitt lot være å hjelpe ham. Med et enkelt spørsmål forvisset Jesus seg om at mannen hadde fått tak i poenget. Jesu måte å resonnerer på gav ordet «neste» et innhold som denne mannen aldri før hadde vært klar over. (Luk. 10: 25–37) For et flott eksempel å etterligne! I stedet for bare å snakke selv og i virkeligheten tenke for beboeren bør du lære å bruke taktfulle spørsmål og illustrasjoner for å oppmuntre ham til å tenke.

Gi begrunnelser. Da apostelen Paulus talte i synagogen i Tessalònika, gjorde han mer enn å lese fra et autoritativt verk som tilhørerne godtok. Lukas forteller at Paulus forklarte, beviste og anvendte det han leste. Som følge av det «ble noen av dem troende og sluttet seg til Paulus og Silas». — Apg. 17: 1–4.

Uansett hvem du taler til, kan en slik resonnerende framstilling være fordelaktig. Det er tilfellet enten du forkynner for slektninger, snakker med arbeidskamerater eller skolekamerater, snakker med fremmede i det offentlige forkynnelsesarbeidet, leder et bibelstudium eller holder en tale i menigheten. Når du leser et skriftsted, kan meningen være innlysende for deg, men kanskje ikke for en annen. Din forklaring eller anvendelse av skriftstedet kan høres ut som en kategorisk påstand. Hjelper det om du skiller ut og forklarer visse nøkkelord i skriftstedet? Kan du bruke argumenter som bestyrker det du sier, kanskje ved å vise til sammenhengen eller et annet skriftsted som handler om det samme? Kan en illustrasjon få fram det fornuftige i det du sier? Vil spørsmål hjelpe tilhørerne til å resonnerer over saken? En slik resonnerende framstilling skaper et fordelaktig inntrykk og gir andre mye å tenke på.

ØVELSER:

(1) Etter at du har forkynt for en som har sterke meninger, så tenk over hvordan du gjennomførte drøftelsen. Hvilke kjensgjerninger trakk du fram? Hvilken illustrasjon tok du med? Hvilke spørsmål brukte du? Hvordan tok du hensyn til hans bakgrunn eller følelser? Hvis du ikke får praktisert dette i felttjenesten, så øv på det sammen med en annen forkynner. (2) Øv på å resonnerer med en annen (en jevnaldrende eller et barn) som er innstilt på å gjøre noe som er galt.

Hva må du gjøre?

Legg fram overbevisende vitnesbyrd til støtte for de uttalelsene du kommer med.

NÅR du kommer med en uttalelse, har tilhørerne rett til å spørre seg selv: «Hvorfor er det sant? Hva er beviset for at det taleren sier, bør godtas?» Som lærer er du forpliktet til enten å besvare slike spørsmål eller å hjelpe tilhørerne til å finne svarene. Hvis uttalelsen har avgjørende betydning for din argumentasjon, må du forvise deg om at du gir tilhørerne gode grunner for å godta den. Det bidrar til at det du sier, virker overbevisende.

Apostelen Paulus talte overbevisende. Ved hjelp av solide argumenter, logiske resonnementer og innstendige oppfordringer forsøkte han å få sine tilhørere til å forandre oppfatning. Han er et godt eksempel for oss. (Apg. 18: 4; 19: 8) Noen talere bruker på den annen side overtalelseskunster for å villedde folk. (Matt. 27: 20; Apg. 14: 19; Kol. 2: 4) De kan basere seg på falske forutsetninger, støtte seg til kilder som gir en skjev framstilling, bruke overfladiske argumenter, ignorere kjensgjerninger som strider mot deres syn, eller appellere mer til følelsene enn til fornuften. Vi må være nøye med å unngå alle slike metoder.

Helt og fullt basert på Guds Ord. Det vi lærer andre, må ikke komme fra oss selv. Vi bestreber oss på å gjøre andre kjent med det vi selv har lært ut fra Bibelen. I den forbindelse har vi hatt stor nytte av de publikasjonene som den tro og kloke slave-klassen har skaffet til veie. Disse publikasjonene oppmuntrer oss til å granske Skriftene nøye. Vi på vår side viser til Bibelen, ikke fordi vi er opptatt av å bevise at vi har rett, men fordi vi oppriktig ønsker at andre selv skal få se hva den sier. Vi har samme syn som Jesus Kristus, som sa i bønn til sin Far: «Ditt ord er sannhet.» (Joh. 17: 17) Det finnes ingen større autoritet enn Jehova Gud, himmelens og jordens Skaper. Hvor gode våre argumenter er, avhenger av om de er basert på hans Ord.

Noen ganger snakker du kanskje med folk som ikke kjenner Bibelen, eller som ikke godtar den som Guds Ord. Du bør vise god dømmekraft

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Tilhørerne vil ikke tro på det du sier, eller handle i samsvar med det, hvis de ikke er overbevist om at det er sant.

med hensyn til når og hvordan du trekker fram skriftsteder. Men du bør gå inn for å henlede deres oppmerksomhet på denne autoritative informasjonskilden så snart som mulig.

Bør du regne med at det å sitere et relevant skriftsted i seg selv utgjør et ugjendrivelig argument? Ikke nødvendigvis. Du kan trenge å henlede oppmerksomheten på sammenhengen for å vise at skriftste-

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Legg fram overbevisende vitnesbyrd til støtte for viktige punkter i stedet for bare å framsette påstander.

Baser argumentene helt og fullt på Bibelen.

Bruk bekreftende vitnesbyrd som passer til de målene du har, og de behovene tilhørerne har.

det virkelig underbygger det du sier. Hvis du ganske enkelt bruker et skriftsted for å utlede et prinsipp og sammenhengen ikke har noe å gjøre med det emnet du drøfter, kan du trenge å legge fram ytterligere beviser. Kanskje du må bruke andre aktuelle skriftsteder for å overbevise tilhørerne om at det du sier, virkelig har et solid grunnlag i Bibelen.

Unngå å overdrive når du skal forklare hva et skriftsted beviser. Les det nøye. Det kan nok behandle det generelle emnet du drøfter. Men for at argumentasjonen skal være overbevisende, må din tilhører kunne se hva det er i skriftstedet som beviser det du sier.

Underbygd av bekreftende vitnesbyrd. I noen tilfeller kan det være nyttig å anvende vitnesbyrd fra en pålitelig kilde utenom Bibelen for å hjelpe folk til å forstå det fornuftige i det Bibelen sier.

Du kan for eksempel vise til det synlige universet som bevis for at det må finnes en Skaper. Du kan henlede oppmerksomheten på slike naturlover som tyngdekraften og bruke som argument at når det finnes slike lover, må det finnes en Lovgiver. Logikken vil være holdbar hvis den er i harmoni med det som står i Guds Ord. (Job 38: 31–33; Sal. 19: 1; 104: 24; Rom. 1: 20) Slike vitnesbyrd er nyttige fordi de viser at det Bibelen sier, er i overensstemmelse med kjensgjerninger som kan iakttas.

Prøver du å hjelpe noen til å innse at Bibelen virkelig er Guds Ord? Du kan sitere akademikere som sier at den er det, men er det noe bevis? Slike sitater hjelper bare dem som har respekt for disse akademikerne. Kan du støtte deg til vitenskapen for å bevise at Bibelen er sann? Hvis du bruker ufullkomne forskeres oppfatninger som autoritet, bygger du på et skrøpelig grunnlag. Hvis du derimot *begynner* med Guds Ord og deretter trekker fram vitenskapelige oppdagelser som underbygger Bibelens nøyaktighet, har argumentasjonen et solid grunnlag.

Uansett hva du går inn for å bevis, bør du trekke fram tilstrekkelig med kjensgjerninger til støtte for det. Hvor omfattende bevismengde du trenger, avhenger av tilhørerne. Hvis du for eksempel drøfter de siste dager ut fra beskrivelsen i 2. Timoteus 3: 1–5, kan du henlede oppmerksomheten på en nyhetsmelding som viser at menneskene er «uten naturlig hengivenhet». Ett slikt eksempel kan være nok til å bevis at dette trekket ved tegnet på de siste dager nå blir oppfylt.

En analogi — en sammenligning av to ting som har viktige trekk felles — kan ofte være et nyttig hjelpemiddel. Analogien alene beviser ikke noe; dens holdbarhet må prøves i forhold til det Bibelen selv sier. Men analogien kan hjelpe en person til å innse det fornuftige i en bestemt oppfatning. Du kan for eksempel bruke en slik analogi når du forklarer at Guds rike er en regjering. Du kan påpeke at Guds rike i likhet med menneskelige riker har herskere, undersåtter, lover, et rettsvesen og et undervisningssystem.

Opplevelser fra virkeligheten kan ofte brukes for å få fram visdommen i å følge Bibelens veiledning. Du kan også bruke personlige opplevelser til støtte for de uttalelsene du kommer med. Når du for eksempel understreker hvor viktig det er å lese og studere Bibelen, kan du forklare hvordan du selv har fått et bedre liv ved å gjøre det. For å oppmuntre sine brødre viste apostelen Peter til Jesu forvandling, som han selv hadde vært øyenvitne til. (2. Pet. 1: 16–18) Paulus trakk også fram sine egne opplevelser. (2. Kor. 1: 8–10; 12: 7–9) Du bør selvfølgelig bruke personlige opplevelser med måte, så du ikke henleder oppmerksomheten på deg selv i unødig grad.

Ettersom folk har forskjellig bakgrunn og forskjellig måte å tenke på, kan det være at kjensgjerninger som overbeviser én person, ikke tilfredsstiller en annen. Ta derfor tilhørernes synspunkter i betraktning når du skal avgjøre hvilke argumenter du vil bruke, og hvordan du vil legge dem fram. Ordspråkene 16: 23 sier: «Den vises hjerte får hans munn til å vise innsikt og føyer overtalelsesevne til hans lepper.»

ØVELSER:

- (1) Slå opp på hovedemnet «Jesus Kristus» i *Resonner ut fra skriftene*. Legg merke til hvordan spørsmål blir besvart først og fremst ut fra Bibelen.
- (2) Undersøk de innledende artiklene i et nummer av *Vakttårnet* eller *Våkn opp!* Velg ut noen av de hovedpunktene som blir utdypet. Understrek nøkkel skriftstedene og merk av bekreftende vitnesbyrd.

Hva må du gjøre?

Ta i betraktning hvilke synspunkter folk har på det emnet du drøfter. Hjelp dem til å framelske følelser og ønsker som fører til at de nærmer seg Gud og blir hans venner.

I TILLEGG til å forkynne for andre må du bestrebe deg på å nå deres hjerte. I Bibelen blir hjertet ofte stilt opp som motsetning til hvordan en person tar seg ut i det ytre. Det symbolske hjertet står for det indre hos en person — hva han føler, alt han tenker på, hvorfor han tenker på det, og hvordan disse tankene påvirker det han gjør. Det er i det symbolske hjertet sannhetens såkorn blir sådd. (Matt. 13: 19) Og lydighet mot Gud må komme fra hjertet. — Ordsp. 3: 1; Rom. 6: 17.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

For å behage Jehova må folk ha hans Ord innplantet i sitt hjerte.

For at din undervisning skal trenge helt inn i hjertet, må du konsentrere deg om disse målene: (1) Vær oppmerksom på hva som har påvirket tilhørernes hjerte fra før. (2) Styrk slike positive egenskaper som kjærlighet og guds frykt. (3) Tilskynd tilhørerne til å analysere sine innerste motiver, så de fullt ut kan behage Jehova.

Bruk skjelneevne. Grunnene til at folk ennå ikke har tatt imot sannheten, kan variere. Når du leder et hjemmebibelstudium, må du kanskje bryte ned fordommer og legge fram kjensgjerninger for å motvirke urette oppfatninger hos den interesserte, eller du må kanskje rett og slett føre beviser. Spør deg selv: «Er vedkommende klar over at han som menneske har åndelige behov? Hvor mye tror han på fra før? Hva tror han ikke på? Hvordan har han kommet fram til de konklusjonene? Trenger han hjelp til å overvinne urette ønsker som kan hindre ham i å påta seg de forpliktelsene det medfører å kjenne sannheten?»

Det er ikke alltid så lett å finne ut hvorfor folk tror det de tror. «Et råd i en manns hjerte er som dype vann, men en mann som har skjelneevne, han drar det opp,» sier Ordspråkene 20: 5. Skjelneevne er evnen til å forstå det som ikke ligger opp i dagen. Det forutsetter at en har god iakttagelsesevne og er innstilt på å vise omsorg.

Ikke all kommunikasjon foregår verbalt. Et bestemt emne kan få en interessert person til å forandre ansiktsuttrykk eller tonefall. Hvis du har barn, er du sikkert klar over at en forandring i et barns oppførsel kan være et tegn på at det reagerer på en ny type påvirkning i livet. Ikke overse disse signalene. De forteller noe om det indre menneske.

Velvalgte spørsmål kan få en annen til å vise hva som bor i hans hjerte. Du kan spørre: «Hva synes du om . . . ?» «Hva overbeviste deg om at . . . ?» «Hvordan ville du reagere hvis . . . ?» Pass likevel på at du ikke bombarderer folk med spørsmål. Du kan taktfullt innlede spørsmålene med formuleringen: «Har du noe imot at jeg spør om . . . ?» Å finne ut hva som bor i en annens hjerte, er en møysommelig prosess som ikke kan gjøres raskt unna. I de fleste tilfellene må det bygges opp et tillitsforhold over en viss tid før en person er villig til å gi uttrykk for sine innerste følelser. Selv da må du være forsiktig, så ikke vedkommende føler at du legger deg borti ting som du ikke har noe med. — 1. Pet. 4: 15.

HVORDAN DU KAN BLI FLINKERE

Vis ekte kjærlighet.

Finn ut hva som har påvirket dine tilhøreres hjerte fra før.

Framhev Jehovas enestående egenskaper.

Hjelp tilhørerne til å forstå hvordan de kan analysere og foredle sine motiver.

Du trenger også skjelneevne for å vite hvordan du skal reagere på det du får høre. Husk at målet ditt er å forstå andre, så du kan gjøre deg opp en mening om hvilke bibelske opplysninger som vil virke mest ansporende på dem. Legg bånd på deg hvis du føler trang til å avsløre det feilaktige i deres synspunkter. Prøv i stedet å oppfatte følelsene bak ordene. Da kan du reagere på en måte som gjør at den interesserte føler at han blir forstått, noe som øker sannsynligheten for at han skal tenke alvorlig over det du sier. — Ordsp. 16: 23.

Du kan til en viss grad nå enkeltpersoners hjerte også når du taler til en større forsamling. Hvis du har god kontakt med tilhørerne, er oppmerksom på ansiktsuttrykkene deres og stiller tankevekkende retoriske spørsmål, får du sannsynligvis en pekepinn om hvilket syn tilhørerne har på det du sier. Hvis du kjenner tilhørerne godt, bør du vise omtanke for deres livssituasjon. Ha menighetens generelle holdning i tankene når du resonnerer med tilhørerne ut fra Guds Ord. — Gal. 6: 18.

Vekk positive følelser. Etter at du har fått et visst innblikk i hva en person tror, hva han ikke tror, og hvorfor, kan du bygge videre på det. Da Jesus var blitt oppreist, nådde han disiplenes hjerte ved 'fullt ut å åpne Skriftene' for dem med hensyn til hva nylig inntrufne hendelser

betydde. (Luk. 24: 32) Du bør også bestrebe deg på å få fram sammenhengen mellom det en person har opplevd, det han lengter etter, og det han ser i Guds Ord. Hans hjerte vil reagere positivt når det fullt ut går opp for ham: «Dette er SANNHETEN!»

Når du framhever Jehovas godhet, hans kjærlighet, hans ufortjente godhet og hans rettferdige veier, bygger du opp kjærlighet til Jehova hos dem du underviser. Når du bruker tid på å vise dine tilhørere hvilke gode egenskaper Gud ser i dem som enkeltpersoner, gir du dem et grunnlag for å tro at det er mulig å oppnå et personlig forhold til ham. Det kan du gjøre ved å drøfte slike skriftsteder som Salme 139: 1–3, Lukas 21: 1–4 og Johannes 6: 44 og ved å hjelpe tilhørerne til å bli klar over Jehovas dype hengivenhet for sine trofaste tjenere. (Rom. 8: 38, 39) Forklar at Jehova ser lenger enn til våre feil. Han merker seg hele vårt livsløp, vår nidkjærhet for den rene tilbedelse og vår kjærlighet til hans navn. (2. Krøn. 19: 2, 3; Hebr. 6: 10) Han husker selv de minste detaljer ved vår personlighet og vil på en bemerkelsesverdige måte oppreise 'alle dem som er i minnegravene'. (Joh. 5: 28, 29; Luk. 12: 6, 7) Ettersom menneskene er skapt i Guds bilde og likhet, vil en drøftelse av hans egenskaper ofte røre dype strenger i tilhørerne. — 1. Mos. 1: 27.

Hjertet kan også reagere positivt når en person lærer å betrakte andre mennesker slik Jehova betrakter dem. Det sier seg selv at når vår Gud viser kjærlig omtanke for oss som enkeltpersoner, viser han den samme omtanke for andre, uten hensyn til bakgrunn, nasjonalitet eller rase. (Apg. 10: 34, 35) Så snart en person har kommet til en slik erkjennelse, har han en solid bibelsk beveggrunn til å fjerne hat og fordommer fra sitt hjerte. Når han følger opp dette og derved lærer å gjøre Guds vilje, er det lettere for ham å komme godt ut av det med andre.

Gudsfrykt er en annen følelse du bør hjelpe andre til å framelske. (Sal. 111: 10; Åp. 14: 6, 7) Slik dyp ærbødighet, eller frykt for Gud, kan anspore en person til å gjennomføre noe som han kanskje ikke klarer av egen kraft. Ved å drøfte Jehovas ærefryktinngytende gjerninger og hans enestående kjærlige godhet kan du hjelpe andre til å framelske en sunn frykt for å mishage ham. — Sal. 66: 5; Jer. 32: 40.

Legg vinn på å få tilhørerne til å forstå at det betyr noe for Jehova hvordan de oppfører seg. Han har følelser, og vår reaksjon på hans rettledning kan bringe ham enten sorg eller glede. (Sal. 78: 40–42)

Vis folk hvordan deres livsførsel kan være med på å framskaffe et svar på den utfordringen Satan har rettet mot Gud. — Ordsp. 27: 11.

Hjelp tilhørerne til å innse at det er til gagn for dem å oppfylle Guds krav. (Jes. 48: 17) Det kan du blant annet gjøre ved å peke på de fysiske og følelsesmessige konsekvensene det får å kaste vrak på Guds visdom, om enn bare for en kort stund. Forklar hvordan synd fjerner oss fra Gud, berøver andre muligheten til å lære sannheten å kjenne gjennom oss og for øvrig krenker deres rettigheter. (1. Tess. 4: 6) Hjelp tilhørerne til å sette pris på de velsignelsene de allerede får del i fordi de holder Guds lover. Styrk deres verdsettelse av at det å vandre på Jehovas rettferdige veier sparer oss for mange problemer. Så snart en person er blitt overbevist om det fornuftige ved å følge Guds veier, vil enhver kurs som avviker fra dem, virke frastøtende på ham. (Sal. 119: 104) Han vil ikke oppfatte lydighet som en byrde, men som et middel til å uttrykke kjærlig hengivenhet overfor Jehova som person.

Hjelp andre til å granske seg selv. For å kunne fortsette å vokse åndelig sett må folk være våkne for hva som bor i deres eget hjerte. Forklar hvordan Bibelen kan hjelpe dem i så måte.

Hjelp tilhørerne til å forstå at Bibelen inneholder mer enn bud, rettleiding, historiske beretninger og profetier. Den åpenbarer også hvordan Gud tenker. I Jakob 1: 22–25 blir Guds Ord sammenlignet med et speil. Vår reaksjon på Bibelens budskap og på det Jehova gjør for å gjennomføre sin hensikt, viser hva som bor i vårt hjerte. Derved blir det åpenbart hvordan Gud, som er «den som gransker hjerter», ser oss. (Ordsp. 17: 3) Oppfordre tilhørerne til å ha dette i tankene. Tilskynd dem til å grunne over det Gud har bevart fram til vår tid i den bibelske beretning, og til å overveie hvilke forandringer de kan trenge å gjøre i sitt liv for å behage ham i større utstrekning. Hjelp dem til å betrakte bibellesning som et middel til å få Jehovas vurdering av «hjertets tanker og hensikter», så de kan samarbeide med ham med hensyn til å gjøre de nødvendige forandringer. — Hebr. 4: 12; Rom. 15: 4.

Noen som studerer Bibelen, kan ønske å anvende det de lærer, men de bekymrer seg for hva andre mener. De kan kjempe med visse sterke kjødelige lyster. Eller de kan prøve å overbevise seg selv om at det er mulig å tjene Gud og samtidig holde fast ved en verdslig livsførsel. Påpek farene ved slik ubesluttomhet. (1. Kong. 18: 21) Tilskynd dem til å be om at Gud må granske og rense deres hjerte. — Sal. 26: 2; 139: 23, 24.

Vis dem at Jehova forstår deres kamp, og at Bibelen forklarer hva som foregår. (Rom. 7: 22, 23) Hjelp dem til å være på vakt, så de ikke lar det ufullkomne hjertes tilbøyeligheter få overtaket. — Ordsp. 3: 5, 6; 28: 26; Jer. 17: 9, 10.

Oppmuntre hver enkelt til å analysere sine motiver for det han gjør. Lær ham å spørre seg selv: «Hvorfor har jeg lyst til å gjøre dette? Vil det vise Jehova at jeg virkelig setter pris på alt han har gjort for meg?» Gå inn for å styrke overbevisningen om at et godkjent forhold til Jehova er det mest verdifulle gode noen kan ha.

Hjelp tilhørerne til å forstå hva det betyr å tjene Jehova av 'hele sitt hjerte'. (Luk. 10: 27) Det betyr at en bringer alle sine følelser, ønsker og motiver i harmoni med Jehovas veier. Lær derfor tilhørerne å analysere ikke bare hva de *gjør*, men også hva de *synes* om Guds krav, og hvilke *motiver* de har for å tjene ham. (Sal. 37: 4) Når de du underviser, blir oppmerksom på områder der de trenger å forbedre seg, bør du oppmuntre dem til å be til Jehova: «Foren mitt hjerte til å frykte ditt navn.» — Sal. 86: 11.

Når en interessert utvikler et personlig forhold til Jehova, vil han adlyde ham som følge av tro og ikke bare fordi du oppfordrer ham til det. Han vil da av egen tilskyndelse 'fortsette å forvise seg om hva som er antagelig for Herren'. (Ef. 5: 10; Fil. 2: 12) Slik oppriktig lydighet gleder Jehovas hjerte. — Ordsp. 23: 15.

Husk at det er Jehova som vurderer hjerter og drar mennesker til seg så de kan komme i et personlig forhold til ham. (Ordsp. 21: 2; Joh. 6: 44) Vår rolle er å samarbeide med ham. (1. Kor. 3: 9) Det er «som om Gud kom med inntrengende anmodninger *gjennom* oss». (2. Kor. 5: 20; Apg. 16: 14) Jehova tvinger ikke noen til å ta imot sannheten, men når vi bruker Bibelen, kan han få våre tilhørere til å innse at det de hører, er svaret på spørsmålene deres — eller bønnene deres. Ha dette i tankene når du får anledning til å undervise, og be oppriktig om Jehovas veiledning og hjelp. — 1. Krøn. 29: 18, 19; Ef. 1: 16–18.

ØVELSER:

(1) Les Matteus 6: 21, og tenk over hvilken anvendelse dette skriftstedet får i ditt liv. Les også versene 19 og 20, og vurder hvilke forandringer ditt hjerte tilskynder deg til å gjøre. (2) Tenk over hva som motiverte deg til å begynne å tjene Jehova. Hva er det som motiverer deg nå? Hvilke motiver som vil behage Jehova, ønsker du å styrke?

Hva må du gjøre?

Hold talen innenfor den tildelte tiden, og fordel tiden riktig mellom de enkelte delene av talen.

SELV om du bør legge størst vekt på kvaliteten av din undervisning, fortjener tidsberegningen også oppmerksomhet. Det er meningen at møtene våre skal begynne og slutte til bestemte tider. For at det skal la seg gjøre, må det være et samarbeid mellom alle som har en andel i programmet.

I bibelsk tid hadde folk et annet syn på livet enn det som er vanlig mange steder i dag. Tiden ble angitt med slike omtrentlige begreper som «omkring den tredje time» eller «omkring den tiende time». (Matt. 20: 3–6; Joh. 1: 39) Det var sjelden noen grunn til å angi nøyaktige tidspunkter for hverdagslige gjøremål. I dag har folk i noen deler av verden et lignende syn på tiden.

Men selv om den lokale kulturen eller personlig smak og behag kan få folk til å ha et noe avslappet forhold til tiden, er det en fordel at vi lærer å være tidsbevisste. Når det er flere som har poster på programmet, må en være klar over hvor mye tid som er satt av til hver post. Prinsippet «la alt skje sømmelig og med orden» kan med fordel anvendes på tidsberegningen på møtene våre. — 1. Kor. 14: 40.

Hvordan du kan lære å beregne tiden godt. Nøkkelen er forberedelse. Talere som har vanskeligheter med tidsberegningen, har som regel ikke forberedt seg godt nok. Det kan være at de er for selvsikre. Eller det kan rett og slett være at de har utsatt forberedelsene til siste minutt. God tidsberegning forutsetter først og fremst at du verdsetter det oppdraget du har fått, og at du er villig til å forberede deg godt.

Har du fått et leseoppdrag? Gjennomgå først leksjonene 4 til 7, som dreier seg om flytende tale, pausering, betoning og framheving av de sentrale tankene. Anvend så denne veiledningen mens du leser det tildelte stoffet høyt. Ta tiden på deg selv. Trenger du å lese raskere for å holde deg innenfor den tildelte tiden? Øk hastigheten når du leser deler som er mindre viktige, men fortsett å pausere og lese langsommere

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Det er nødvendig å sette av tilstrekkelig tid til hvert hovedpunkt i undervisningen. Det er viktig at møtet slutter til rett tid.

for å framheve viktige tanker. Øv om og om igjen. Etter hvert som du blir flinkere til å lese flytende, blir det lettere å beregne tiden.

Skal du tale ut fra notater? Det er ikke nødvendig å utarbeide svært omfattende notater – nærmest et fullt manuskript – for å beregne tiden nøyaktig. Da du arbeidet med leksjon 25, lærte du en bedre metode. Ha disse fem punktene i tankene: (1) Utarbeid godt stoff, men ikke ta med for mye. (2) Ha hovedpunktene klart for deg, men ikke

lær hele setninger utenat. (3) Angi i disposisjonen hvor mye tid du har tenkt å bruke på hver del av talen, og hvor mye tid det skal ha gått når du kommer til bestemte punkter. (4) Vurder under forberedelsene hvilke detaljer du kan utelate hvis du oppdager at du får problemer med å holde deg innenfor tiden. (5) Øv på framføringen av talen.

Det er viktig å øve. Når du øver, så merk deg hvor mye tid du bruker på hver del av talen. Gjennomgå talen om og om igjen inntil du kan holde hele talen innenfor den tildelte tiden. Ikke prøv å presse inn for mye stoff. Gi deg selv noe å gå på, ettersom det kan ta litt lengre tid å holde talen for en forsamling enn når du øver for deg selv.

Fordel tiden riktig. God tidsberegning henger nøye sammen med at du fordeler tiden riktig mellom de forskjellige delene av talen. Du bør bruke mest tid på hoveddelen av talen. Det er den som inneholder hovedpunktene i undervisningen. Innledningen bør være akkurat lang nok til at du når de tre målene som er drøftet i leksjon 38. Hoveddelen bør ikke være så lang at du ikke får nok tid til en virkningsfull avslutning, i tråd med veiledningen i leksjon 39.

Det at du anstrenger deg for å beregne tiden godt, fører til at talen blir bedre, og viser at du har respekt både for andre som har poster på programmet, og for menigheten som et hele.

ØVELSE:

Planlegg å komme på menighetsmøtene 15 til 20 minutter før de begynner, ved å sette av den tid som er nødvendig for at både du selv og familien din skal få gjort dere klare. Ta reisetiden med i beregningen. Tenk over hvordan du kan takle vanlige problemer som kan hindre deg i å komme tidsnok. Prøv dette flere ganger, og gjør nødvendige justeringer i planene. De samme prinsippene er inne i bildet når du skal holde taler.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Forbered deg godt – og lang nok tid i forveien.

Sett av en passende mengde tid til hver del av talen, og hold deg til det.

Øv på framføringen av talen.

Hva må du gjøre?

Tilskynd til handling ved å bruke overbevisende resonnerer eller gjengi veiledning fra en respektert kilde. Dette forutsetter at du taler med oppriktig alvor.

KRISTNE eldste må være i stand til å «formane ved den lære som er sunn». (Tit. 1: 9) Noen ganger må de gjøre dette mens de står overfor svært vanskelige situasjoner. Det er viktig å gi veiledning som er i harmoni med bibelske retningslinjer. De eldste må derfor gi akt på rådet: «Fortsett flittig å ta deg av . . . formaning.» (1. Tim. 4: 13) Drøftelsen i denne leksjonen er først og fremst rettet til de eldste og dem som trakter etter det privilegiet, men det hender at foreldre må formane barna sine, eller at de som leder bibelstudier, må formane interesserte personer. I slike tilfeller er det de samme prinsippene som gjelder.

Situasjoner der det er påkrevd. For å avgjøre når det er nødvendig å gi formaninger, er det nyttig å se nærmere på situasjoner beskrevet i Bibelen der det ble gitt formaninger. Apostelen Peter formante de eldste til å ta seg av sine forpliktelser som hyrder for Guds hjord. (1. Pet. 5: 1, 2) Paulus sa til Titus at han skulle formane yngre menn til å være «sunne i sinnet». (Tit. 2: 6) Paulus oppfordret sine trosfeller til å «vise enighet i tale» og til å unngå dem som søkte å volde splittelser blant brødrene. (1. Kor. 1: 10; Rom. 16: 17; Fil. 4: 2) Selv om Paulus roste medlemmene av menigheten i Tessalonika for det gode de utrettet, formante han dem til å være enda flinkere til å anvende den veiledningen de hadde fått. (1. Tess. 4: 1, 10) Peter understreket overfor sine trosfeller at de måtte 'fortsette å avholde seg fra de kjødelige begjær'. (1. Pet. 2: 11) Judas formante sine brødre til å 'kjempe en hard kamp for troen' på grunn av påvirkningen fra ugudelige mennesker som hengav seg til løssaktig oppførsel. (Jud. 3, 4) De kristne i sin alminnelighet ble oppfordret til å formane hverandre, for at ingen skulle bli forherdet ved syndens bedragerske makt. (Hebr. 3: 13) Peter formante jøder som ennå ikke hadde vist tro på Kristus: «La dere frelse fra denne uredelige generasjon.» — Apg. 2: 40.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Virkningsfull formaning gir andre en klar forståelse av at det haster med å følge en handlemåte som har Jehovas velsignelse.

Hvilke egenskaper må en ha for å kunne komme med inntrengende appeller i slike situasjoner? Hvordan kan den som formaner, få fram det presserende ved sin appell uten å være hard?

«**På grunnlag av kjærlighet.**» Hvis en formaning ikke blir gitt «på grunnlag av kjærlighet», kan den virke streng. (Filem. 9) Det kan riktignok være at noe krever øyeblikkelig handling, og da må taleren

få fram det presserende ved situasjonen. Hvis han er for mild i røsten, kan det høres ut som han ber om unnskyldning. Appellen må derfor framsettes med oppriktig alvor og engasjement. Men det er samtidig bra å huske at det sannsynligvis er en kjærlig appell som virker mest ansporende på tilhørerne. På vegne av seg selv og sine medarbeidere sa Paulus til tessalonikerne: «Dere [vet] godt hvordan vi stadig formante hver og én av dere, som en far gjør med sine barn.» (1. Tess. 2: 11) Disse kristne tilsynsmennene formante sine brødre med kjærlighet. Følg deres eksempel ved å la oppriktig omtanke for tilhørerne ligge til grunn for det du sier.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Vis kjærlighet og langmodighet, og tal med oppriktig alvor.

Baser formaningen helt og fullt på Guds Ord.

Gi formaningen større kraft ved å være et godt eksempel.

Vær taktfull. Ikke støt fra deg dem du prøver å tilskynde til handling. Men unnlatt heller ikke å fortelle tilhørerne «hele Guds råd». (Apg. 20: 27) De som har den rette innstillingen, blir ikke fornærmet eller mindre glad i deg fordi om du vennlig oppfordrer dem til å gjøre det som er rett. — Sal. 141: 5.

Når en skal gi formaninger, er det ofte en fordel å innlede med konkret, oppriktig ros. Tenk på de fine egenskapene dine brødre har — egenskaper som virkelig må behage Jehova: deres tro som kommer til uttrykk i handling, deres kjærlighet som får dem til å gi av seg selv, og deres utholdenhet under prøvelser. (1. Tess. 1: 2–8; 2. Tess. 1: 3–5) Ved å rose dine brødre får du dem til å føle seg verdsatt og forstått, slik at de blir mer mottagelige for den appellen du kommer med etterpå.

«**Med all langmodighet.**» Formaninger bør gis «med all langmodighet». (2. Tim. 4: 2) Hva innebærer det? Å være langmodig betyr blant annet at en tålmodig finner seg i urett eller provokasjoner. En som er langmodig, håper i det lengste at hans tilhørere kommer til å anvende det han sier. Når du gir formaninger med en slik innstilling, forstår tilhørerne at du ikke tror det verste om dem. Din tillit til at dine brødre og søstre er innstilt på å tjene Jehova så godt de

kan, vil appellere til deres ønske om å gjøre det som er rett. — Hebr. 6: 9.

«**Ved den lære som er sunn.**» Hvordan kan en eldste «formane ved den lære som er sunn»? Ved å 'holde nøye fast ved det troverdige ord hva hans lærekunst angår'. (Tit. 1: 9) I stedet for å komme med din personlige mening bør du la Guds Ord gi din appell kraft. La Bibelen forme ditt syn på hva du bør si. Regn opp fordelene ved å anvende det Bibelen sier om den aktuelle saken. Ha klart for deg hvilke følger det får — både nå og i framtiden — å la være å rette seg etter Guds Ord, og bruk dette for å overbevise tilhørerne om hvor viktig det er å ta de nødvendige skritt.

Gå inn for å forklare tydelig hva tilhørerne bør gjøre, og hvordan de bør gjøre det. Få fram at resonnementet ditt er fast forankret i Bibelen. Hvis Bibelen gir rom for en viss handlefrihet i forbindelse med en avgjørelse som må treffes, så beskriv omfanget av denne handlefriheten. I avslutningen kan du så komme med en endelig appell som styrker tilhørernes beslutning om å handle.

Med «frimodighet i tale.» For å kunne formane andre på en virkningsfull måte må en person ha «frimodighet i tale». (1. Tim. 3: 13) Hva setter ham i stand til å tale frimodig? Det forhold at hans «eksempel i gode gjerninger» harmonerer med det han oppfordrer sine brødre til å gjøre. (Tit. 2: 6, 7; 1. Pet. 5: 3) Når det er tilfellet, vil de som blir oppfordret til handling, forstå at den som formaner dem, ikke venter at de skal gjøre noe som han selv ikke gjør. De vil være klar over at de kan etterligne hans tro, liksom han bestreber seg på å etterligne Kristus. — 1. Kor. 11: 1; Fil. 3: 17.

Formaninger som er basert på Guds Ord og blir gitt i en kjærlig ånd, kan utrette mye godt. De som får ansvaret for å gi slike formaninger, bør anstrenge seg for å gjøre det på en god måte. — Rom. 12: 8.

ØVELSE:

Les apostelen Paulus' brev til Filemon. Se etter disse trekkene: (1) varm ros, (2) grunnlaget for at Paulus taler Onesimus' sak, (3) det argumentet han bruker for å overbevise Filemon om at han bør ta vel imot sin hjemvendte slave, og (4) Paulus' tillit til at Filemon vil gjøre det rette. Tenk over hvordan du kan følge dette mønsteret når du gir formaninger.

Hva må du gjøre?

Inngi tilhørerne håp og sett mot i dem. Hjelp dem til å få ny kraft og styrke.

HVORFOR ER DET VIKTIG?

Folk er under sterkt press fra verden. Mange blir motløse. Det en taler sier, og den måten han sier det på, kan ha stor innvirkning på tilhørerne.

UANSETT hvilke problemer Guds tjenere møter, bør de kunne finne oppmuntring i den kristne menighet. Med tanke på det bør de eldste gå inn for å holde taler og gi veiledning som er oppmuntrende. De eldste må vise seg å være «som et ly mot vinden og et skjul mot det kraftige regnværet, som strømmer av vann i et vannløst land, som skyggen av en veldig, steil klippe i et utpint land». — Jes. 32: 2.

Hvis du er en eldste, holder du da taler som gir andre trøst og ny styrke? Setter talene dine mot i dem som bestrer seg på å tjene Jehova trofast? Gir de tilhørerne kraft til å fortsette å gjøre Guds vilje trass i folks likegyldighet eller motstand? Hva om noen av tilhørerne er mismodige, sliter med alvorlige økonomiske problemer eller lider av en alvorlig sykdom som det ikke finnes noen kjent kur mot? Du kan 'styrke dine brødre med din munns ord'. — Job 16: 5.

Utnytt den muligheten du har som taler, til å vise dine brødre hvordan de kan få håp og styrke ved å vende seg til Jehova og dra nytte av hans åndelige gaver. — Rom. 15: 13; Ef. 6: 10.

Minn om det Jehova har gjort. En viktig ting du kan gjøre for å sette mot i andre, er å peke på hvordan Jehova har hjulpet sitt folk gjennom vanskeligheter i fortiden. — Rom. 15: 4.

Jehova bad Moses om å sette mot i Josva og styrke ham før israelittene gikk inn i det lovte land, som på den tiden var bebodd av fiendtlige nasjoner. Hvordan gjorde Moses det? I Josvas nærvær minnet han hele nasjonen om det Jehova hadde gjort for dem da de forlot Egypt. (5. Mos. 3: 28; 7: 18) Han trakk også fram de seirene Jehova hadde gitt dem over amorittene. Så formante han Josva: «Vær modig og sterk.» (5. Mos. 31: 1–8) Når du skal oppmuntre

dine brødre, hjelper du dem da til å få kraft og styrke ved å minne dem om det Jehova allerede har gjort for dem?

Noen kan være så nedtyngt av problemene sine at de lurar på om de noen gang får oppleve Rikets velsignelser. Minn dem om hvor pålitelige Jehovas løfter er. — Jos. 23: 14.

I enkelte land opplever våre brødre at myndighetene forbyr forkynnelsen av det gode budskap. I slike tilfeller kan kjærlige eldste gi sine trosfeller ny styrke ved å vise til det Jesu Kristi apostler opplevde. (Apg. 4: 1 til 5: 42) Og det at de framhever hvordan Gud ledet begivenhetene på Esters tid, vil uten tvil sette mot i brødrene.

Det hender at noen er til stede på menighetsmøtene, men ikke gjør ytterligere framskritt. De føler kanskje at Gud aldri kan tilgi dem fordi de tidligere har levd et dårlig liv. I så fall kan du fortelle om hvordan Jehova behandlet kong Manasse. (2. Krøn. 33: 1–16) Eller du kan fortelle om folk i det gamle Korint som forandret livsførsel, ble kristne og ble erklært rettfærdige av Gud. — 1. Kor. 6: 9–11.

Føler enkelte at de problemene de opplever, er tegn på at de har mistet Guds gunst? Kanskje du da kan minne dem om det Job opplevde, og hvordan han ble rikt velsignet fordi han bevarte sin ulastelighet overfor Jehova. (Job 1: 1–22; 10: 1; 42: 12, 13; Sal. 34: 19) Jobs falske trøstere hadde med urette påstått at Job måtte ha begått en eller annen synd. (Job 4: 7, 8; 8: 5, 6) Da Paulus og Barnabas styrket disiplene og «oppmuntret dem til å bli i troen», sa de derimot: «Vi må gå inn i Guds rike gjennom mange trengsler.» (Apg. 14: 21, 22) Du kan i dag på samme måte styrke dem som gjennomgår prøvelser, ved å påpeke at utholdenhet under trengsler er noe som kreves av alle kristne og har stor verdi i Guds øyne. — Ordsp. 27: 11; Matt. 24: 13; Rom. 5: 3, 4; 2. Tim. 3: 12.

Prøv å få dine tilhørere til å tenke over hvordan Jehova har oppfylt sine løfter i deres eget liv. Når de får en slik påminnelse, kan det være at de innser hvordan Jehova allerede har tatt seg av dem personlig, slik han har lovt. I Salme 32: 8 leser vi: «Jeg skal gi deg innsikt og lære deg om den vei du bør gå. Jeg vil gi deg råd med mitt øye rettet mot deg.» Ved å oppfordre tilhørerne til å tenke tilbake på hvordan Jehova har ledet eller styrket dem, kan du hjelpe dem til å forstå på en svært personlig måte at Jehova har omsorg

for dem, og at han virkelig vil hjelpe dem gjennom enhver prøvelse de for tiden måtte stå overfor. — Jes. 41: 10, 13; 1. Pet. 5: 7.

Vis at du gleder deg over det Gud gjør nå. Når du bestreber deg på å oppmuntre dine brødre, bør du henlede oppmerksomheten på det Jehova gjør akkurat nå. Ved å snakke om disse tingene på en måte som viser at du gleder deg over dem, kan du vekke lignende følelser i tilhørernes hjerte.

Tenk over hvordan Jehova hjelper oss til å mestre livets bekymringer. Han viser oss den beste måten å leve på. (Jes. 30: 21) Han forklarer hvorfor det finnes kriminalitet, urettferdighet, fattigdom, sykdom og død, og han forteller hvordan han skal gjøre slutt på alt dette. Han har gitt oss et kjærlig brorskap. Han skjenker oss det dyrebare privilegium å kunne be til ham. Han betror oss det privilegium å være hans vitner. Han åpner våre øyne så vi kan se at Kristus allerede er blitt innsatt som Konge i himlene, og at de siste dager for den gamle ordning raskt nærmer seg sin ende. — Åp. 12: 1–12.

I tillegg til å minne om disse velsignelsene bør du framheve betydningen av menighetsmøtene og stevnene våre. Når du snakker om disse foranstaltningene på en måte som viser at du virkelig verdsetter dem, styrker du andres beslutning om ikke å unnlate å komme sammen med sine brødre. — Hebr. 10: 23–25.

Rapporter som viser hvordan Jehova velsigner våre anstrengelser i felttjenesten, er også en kilde til styrke. Da Paulus og Barnabas i det første århundre var på vei til Jerusalem, vakte de «stor glede hos alle brødrene» ved å fortelle i detalj om omvendelsen av folk av nasjonene. (Apg. 15: 3) Du kan på samme måte vekke glede hos brødrene ved å fortelle oppbyggende opplevelser.

Du kan oppmuntre andre ytterligere ved å hjelpe dem til å innse verdien av det de gjør. Ros dem for den andelen de har i den kristne tjeneste. Ros slike som ikke kan gjøre så mye på grunn av høy alder eller sykdom, men som trofast holder ut. Minn dem om at Jehova ikke glemmer den kjærlighet de har vist hans navn. (Hebr. 6: 10) En tro som er av prøvd kvalitet, har uvurderlig verdi. (1. Pet. 1: 6, 7) Våre brødre må minnes om dette.

HVORDAN DU KAN GJØRE DET

Når du utarbeider en tale, så minn deg selv om de problemene tilhørerne står overfor. Tenk nøye over hvordan du kan oppmuntre og styrke dem.

Gjør god bruk av Guds Ord. Vis hvordan det Bibelen sier, angår de situasjonene vi står overfor.

Tal med oppriktig følelse.

Tal med følelse om vårt håp for framtiden. De inspirerte løftene om ting som skal komme, er en viktig kilde til oppmuntring for alle som elsker Gud. Det kan godt være at de fleste av dine tilhørere har hørt om disse løftene mange ganger. Men den verdsettelse du viser når du snakker om dem, kan gjøre dem mer levende, styrke tilliten til at de vil bli oppfylt, og få tilhørernes hjerte til å strømme over av takknemlighet. Ved å anvende det du har lært på den teokratiske tjenesteskolen, kan du bli flinkere til å vise den rette følelse.

Jehova er selv den viktigste kilden til oppmuntring og styrke for sitt folk. Men du kan samarbeide med ham i å formidle slike vel-signelser. Når du taler til menigheten, så gjør god bruk av den muligheten du har til å gjøre dette.

ØVELSE:

Når du leser i Bibelen eller studerer for deg selv denne uken, så velg ut en tekst som du føler at du kan bruke for å oppmuntre andre. Gjør en annen i menigheten kjent med den.

Fortsett å gjøre framskritt

HAR du arbeidet deg gjennom alle punktene på veiledningsskjemaet i denne skoleboken? Har du også gjort de foreslåtte øvelsene? Anvender du hvert punkt når du holder taler, enten det er på skolen eller på andre møter, og når du deltar i felt-tjenesten?

Fortsett å dra nytte av den teokratiske tjenesteskolen. Uansett hvor lang erfaring du har i å holde taler, finnes det alltid områder der du kan gjøre ytterligere framskritt.

DET BUDSKAPET VI MÅ FORKYNNE

Jehova har betrodd oss et ansvar og et stort privilegium ved å si: 'Dere er mine vitner, og jeg er Gud.' (Jes. 43: 12)

Vi er ikke bare troende. Vi er vitner som offentlig kunngjør viktige sannheter som finnes i Guds inspirerte Ord.

Hva slags budskap har Jehova gitt oss i oppdrag å forkynne i vår tid? Det er et budskap som henleder oppmerksomheten på Jehova Gud, Jesus Kristus og det messianske rike.

«FRYKT DEN SANNE GUD OG HOLD HANS BUD»

LENGE før den kristne tidsalder sa Jehova til den trofaste Abraham at det skulle bli mulig for «alle jordens nasjoner» å velsigne seg. (1. Mos. 22: 18) Han inspirerte også Salomo til å omtale et grunnleggende krav som alle mennesker må oppfylle: «Frykt den sanne Gud og hold hans bud. For dette er hele den forpliktelse mennesket har.» (Fork. 12: 13) Men hvordan skulle folk av alle nasjoner få vite om dette?

Selv om det alltid har vært noen mennesker som har trodd på Guds ord, viser Bibelen at det først var på «Herrens dag» at det skulle bli utført et intensivt, verdensomfattende forkynnelsesarbeid som ville føre til at alle nasjoner ble nådd med det gode budskap. Denne dagen begynte i 1914. (Åp. 1: 10) Åpenbaringen 14: 6, 7 forutsa angående den at det under englers ledelse skulle bli kunngjort et viktig budskap «for hver nasjon og stamme og hvert tungemål og folk». Følgende oppfordring skulle gå ut til dem: «Frykt

Gud og gi ham ære, for timen for hans dom er kommet, og tilbe derfor ham som dannet himmelen og jorden og hav og vannkilder.» Det er Guds vilje at dette budskapet skal bli kunngjort. Vi har det privilegium å være med på å utbre det.

«**Den sanne Gud.**» Da Jehova erklærte: «Dere er mine vitner», hadde det sammenheng med at stridsspørsmålet om hvem som er den sanne Gud, ble drøftet. (Jes. 43: 10) Det budskapet som må forkynnes, går ikke bare ut på at folk bør ha en religion eller tro på en gud. De må i stedet få anledning til å lære at himmelens og jordens Skaper er den eneste sanne Gud. (Jes. 45: 5, 18, 21, 22; Joh. 17: 3) Det er bare den sanne Gud som på en pålitelig måte kan forutsi framtiden. Det er vårt privilegium å peke på at oppfyllelsen av Jehovas ord i fortiden gir oss et solid grunnlag for å ha tillit til at alle hans forutsigelser angående framtiden kommer til å bli oppfylt. — Jos. 23: 14; Jes. 55: 10, 11.

Mange av dem vi forkynner for, tilber andre guder eller hevder at de ikke tilber noen gud i det hele tatt. For at de skal få lyst til å lytte til vårt budskap, kan det være at vi må begynne med noe av felles interesse. Vi finner et lærerikt eksempel i Apostlenes gjer-ninger 17: 22—31. Legg merke til at selv om apostelen Paulus var taktfull, sa han rett ut at alle mennesker er ansvar-
lige overfor den Gud som er
himmelens og jordens Skaper.

Gjør kjent Guds navn.
Unnlat ikke å omtale den
sanne Gud ved navn. Je-
hova elsker sitt navn.
(2. Mos. 3: 15; Jes. 42: 8)
Han vil at folk skal kjenne
dette navnet. Han har sør-
get for at det forekommer
mer enn 7000 ganger i Bi-
belen. Det er vårt ansvar å
gjøre folk kjent med hans
herlige navn. — 5. Mos.
4: 35.

Alle mennesker er avhengige av å kjenne Jehova og påkalle ham i tro for å kunne ha ut-sikter til framtidig liv. (Joel 2: 32; Mal. 3: 16; 2. Tess. 1: 8) Men de fleste mennesker kjen-ner ikke Jehova. Det innbefatter et stort an-tall som hevder at de tilber Bibelens Gud. Selv om de har en bibel og leser i den, kan det likevel være at de ikke kjenner Guds per-sonlige navn, fordi det er blitt utelatt i mange moderne oversettelser. Det eneste en del mennesker vet om navnet Jehova, er at deres religiøse ledere har sagt til dem at de ikke skal bruke det.

ALLE MENNESKER TRENGER Å HØRE . . .

at Jehova er himmelens og
jordens Skaper

at Jehova er den eneste
sanne Gud

at Jehova er en Gud
med enestående kjærlig-
het, overlegen visdom,
fullkommen rettferdighet
og allmakt

at vi står ansvarlige overfor
Jehova for det vi gjør

Hvordan kan vi gjøre folk kjent med Guds navn? Ikke noe er mer virkningsfullt enn å vise dem at det står i Bibelen — om mu-
lig ved å få dem til å slå opp i sin egen bi-
bel. I noen oversettelser forekommer navnet
tusenvís av ganger. I andre står det kanskje
bare i Salme 83: 18 eller 2. Mosebok 6: 3—6,
eller det er kanskje bare nevnt i en fotnote
til 2. Mosebok 3: 14, 15 el-
ler 6: 3. I en rekke overset-
telser blir det brukt visse er-
statningsord, for eksempel
«Herren», «Gud» eller «Isra-
els Gud». I noen oversettel-
ser står disse betegnelsene
med uthevet skrift på de ste-
dene der grunnteksten in-
neholder Guds personlige
navn. I de tilfellene der mo-
derne oversettere har ute-
latt Guds personlige navn
fullstendig, kan det være at
du må bruke en eldre bi-
beloversettelse for å vise folk
hva som er blitt gjort. I noen

land kan en kanskje peke på at Guds navn
blir brukt i religiøse sanger eller forekommer
i en innskrift på en offentlig bygning.

Jeremia 10: 10—13 ifølge *Ny verden-over-
settelsen* kan brukes på en virkningsfull måte,
også overfor dem som tilber andre guder.
Disse versene omtaler ikke bare Guds navn,
men forklarer også tydelig hvem Gud er.

Du bør unngå å skjule navnet Jehova bak
slike betegnelser som «Gud» og «Herren»,
slik kristenheten gjør. Det er ikke dermed
sagt at du må bruke navnet i innledningen
av enhver samtale. På grunn av fordommer

kunne det være at enkelte da ville avslutte samtalen. Men etter at du har lagt et grunnlag for en samtale, bør du ikke vike tilbake for å bruke Guds navn.

Det er verdt å merke seg at Bibelen bruker Guds personlige navn flere ganger enn det samlede antall ganger den bruker slike betegnelser som «Herren» og «Gud». Likevel prøvde ikke bibelskribentene å få med Guds navn i hver eneste setning. De brukte det ganske enkelt på en naturlig, fri og respektfull måte. Det er et godt eksempel for oss.

Den personen som bærer navnet. Det at Gud har et personlig navn, er en viktig sannhet i seg selv, men det er ikke nok bare å kjenne til dette.

For å kunne elske Jehova og påkalle ham i tro må folk vite hva slags Gud han er. Da Jehova gjorde sitt navn kjent for Moses på Sinai-fjellet, gjorde han mye mer enn bare å nevne ordet «Jehova». Han henledet oppmerksomheten på noen av sine enestående egenskaper. (2. Mos. 34: 6, 7) Det er et eksempel vi bør etterligne.

Enten du drøfter Rikets velsignelser i en samtale med en nyinteressert eller i en tale i menigheten, bør du peke på hva disse velsignelsene forteller om den Gud som gir slike løfter. Når du viser til hans bud, så framhev den visdommen og kjærligheten de gjenspeiler. Få fram at Guds krav ikke gjør livet vanskelig for oss, men er utformet for at de

skal være til gagn for oss. (Jes. 48: 17, 18; Mi. 6: 8) Vis hvordan hver manifestasjon av Jehovas makt åpenbarer noe om hans personlighet, hans normer og hans hensikt. Henled oppmerksomheten på den likevekt han viser med hensyn til den måten han legger sine egenskaper for dagen på. La andre få høre at du gir uttrykk for dine egne følelser overfor Jehova. Din kjærlighet til Jehova kan bidra til å vekke den samme kjærlighet hos andre.

I dag blir det kunngjort for alle mennesker at det er av aller største betydning å frykte Gud. Ved det vi sier, bør vi gå inn for å bygge opp slik gudsfrykt. Dette er en sunn frykt, en ærefrykt for Jehova, en dyp ærbødighet for ham. (Sal. 89: 7) Den innbefatter en klar forståelse av at Jehova er den

høyeste Dommer, og at våre utsikter til framtidig liv avhenger av at vi har hans godkjennelse. (Luk. 12: 5; Rom. 14: 12) Slik frykt er derfor nær forbundet med kjærlighet til ham og dermed også et sterkt ønske om å behage ham. (5. Mos. 10: 12, 13) Gudsfrykt får oss dessuten til å hate det som er ondt, til å adlyde Guds bud og til å tilbe ham med et helt hjerte. (5. Mos. 5: 29; 1. Krøn. 28: 9; Ordsp. 8: 13) Denne frykten hindrer oss i å prøve å tjene Gud og samtidig elske de ting som er i verden. — 1. Joh. 2: 15—17.

Guds navn — «et sterkt tårn». Folk som virkelig lærer Jehova å kjenne, oppnår stor beskyttelse. Det er ikke bare fordi de bruker

VÅR TILBEDELSE AV JEHOVA . . .

bør være motivert av kjærlighet til ham

bør komme fra et helt hjerte, ikke et hjerte som også elsker de ting som er i verden

bør vise hvor dyrebart et godkjent forhold til ham er for oss

hans personlige navn eller kan nevne noen av hans egenskaper. Det er fordi de setter sin lit til Jehova. Ordspråkene 18: 10 sier om dem: «Jehovas navn er et sterkt tårn. Dit inn løper den rettferdige og blir beskyttet.»

Gjør god bruk av anledninger til å oppfordre andre til å sette sin lit til Jehova. (Sal. 37: 3; Ordsp. 3: 5, 6) Slik tillit er et uttrykk for tro på Jehova og hans løfter. (Hebr. 11: 6) Når folk «påkaller Jehovas navn» i visshet om at han er universets Overherre, elsker hans veier og fullt ut tror at sann frelse bare kan komme fra ham, da vil de — ifølge Guds Ords forsikring — oppnå frelse. (Rom. 10: 13, 14) Når du underviser andre, bør du hjelpe dem til å bygge opp en slik form for tro i forbindelse med enhver side av livet.

Mange sliter med store personlige problemer. De ser kanskje ingen utvei. Tilskynd dem til å lære om Jehovas veier, til å stole på ham og til å anvende det de lærer. (Sal. 25: 5) Få dem til å forstå at de bør be oppriktig om Guds hjelp og takke ham for hans vel-signelser. (Fil. 4: 6, 7) Når de lærer Jehova å kjenne, ikke bare ved å lese visse uttalelser i Bibelen, men også ved å erfare hvordan hans løfter blir oppfylt i deres eget liv, vil de etter hvert oppnå den trygghet som kommer av at de virkelig innser hva navnet Jehova står for. — Sal. 34: 8; Jer. 17: 7, 8.

Gjør god bruk av enhver anledning til å hjelpe folk til å forstå hvor forstandig det er å frykte den sanne Gud, Jehova, og holde hans bud.

Å «VITNE OM JESUS»

ETTER at Jesus Kristus var blitt oppreist, men før han vendte tilbake til himmelen, gav han sine disipler denne befalingen: «Dere skal være vitner om meg . . . til den fjerneste del av jorden.» (Apg. 1: 8) Om Guds lojale tjenere i vår tid blir det sagt at de «har det arbeid å vitne om Jesus». (Åp. 12: 17) Hvor flittige er vi i dette vitnearbeidet?

Mange som oppriktig sier at de tror på Jesus, vet ingenting om hans førmeneskelige tilværelse. De er ikke klar over at han virkelig var et menneske da han var på jorden. De forstår ikke hva det betyr at han er Guds Sønn. De vet svært lite om den rolle han spiller i forbindelse med gjennomføringen av Guds hensikt. De vet ikke hva han

gjør nå, og de innser ikke hvordan deres liv blir berørt av det han skal gjøre i framtiden. De kan dessuten ha den feilaktige oppfatning at Jehovas vitner ikke tror på Jesus. Det er vårt privilegium å gjøre dem kjent med sannheten om alt dette.

Andre tror ikke at det virkelig har levd en slik person som den Jesus som er omtalt i Bibelen. Noen betrakter Jesus bare som et stort menneske. Mange forkaster tanken om at han er Guds Sønn. Å «vitne om Jesus» for slike mennesker krever stor innsats, tålmodighet og taktfullhet.

Uansett hvilke synspunkter dine tilhørere har, må de tilegne seg kunnskap om Jesus Kristus for å kunne dra nytte av Guds

foranstaltning for evig liv. (Joh. 17: 3) Guds klart uttrykte vilje er at alle som lever, «åpent [skal] erkjenne at Jesus Kristus er Herre», og underkaste seg hans myndighet. (Fil. 2: 9—11) Derfor kan vi ikke bare unnvike spørsmålet når vi treffer personer som har sterke, men feilaktige meninger eller direkte fordommer. Selv om vi i noen tilfeller kan snakke fritt om Jesus Kristus — også på førstegangsbesøk — må vi i andre tilfeller kanskje komme med noen taktfulle bemerkninger som hjelper tilhørerne til å få et rett syn på ham. Vi kan også trenge å tenke over hvordan vi kan bringe andre sider av emnet på bane på senere besøk. Men det er kanskje ikke mulig å gjøre en annen kjent med alt som er inne i bildet, før vi leder et hjemmebibelstudium med ham. — 1. Tim. 2: 3—7.

Jesu sentrale plass i Guds hensikt. Vi må hjelpe folk til

å forstå at Jesus er «veien», og at 'ingen kommer til Faderen uten gjennom ham', noe som betyr at det er umulig å komme i et godkjent forhold til Gud uten å tro på Jesus Kristus. (Joh. 14: 6) En person som ikke har klart for seg hvilken sentral rolle Jehova har gitt sin førstefødte Sønn, kan ikke forstå Bibelen. Hvorfor ikke? Fordi Jehova har gjort sin Sønn til den sentrale skikkelse i gjennomføringen av alle sine hensikter.

HJELP FOLK TIL Å FORSTÅ . . .

at et godkjent forhold til Gud bare kan oppnås gjennom Jesus Kristus

at utfrielse av synd og død bare er mulig gjennom tro på Jesus Kristus

at det er Guds vilje at alle skal anerkjenne Jesus som Herre, ikke bare ved å kalle ham Herre, men ved å holde hans bud

at det Bibelen sier om Jesus Kristus, er sant, men at mye av det kristenheten lærer om ham, forvrenger kjensgjerningene

(Kol. 1: 17—20) Bibelens profetier er sentrert om denne kjensgjerningen. (Åp. 19: 10) Det er gjennom Jesus Kristus det blir tilveiebrakt en løsning på alle de problemer som oppstod som følge av Satans opprør og Adams synd. — Hebr. 2: 5—9, 14, 15.

For å forstå Kristi rolle må en være klar over at menneskene befinner seg i en ynkelig tilstand som de ikke kan komme ut av ved egen hjelp. Vi er alle født i synd. Dette kan berøre oss på forskjellige måter i løpet av livet. Før eller senere fører det imidlertid til døden. (Rom. 3: 23; 5: 12) Resonner over denne kjensgjerningen med dem du forkynner for. Påpek så at Jehova kjærlig har tilveiebrakt Jesu Kristi gjensløsningsoffer for at de som viser tro på denne foranstaltningen, skal få mulighet til å bli utfrikket av synd og død. (Mark. 10: 45; Hebr. 2: 9) Dette ba-

ner veien for evig liv i fullkommenhet for dem. (Joh. 3: 16, 36) Det kan ikke oppnås på noen annen måte. (Apg. 4: 12) Når du underviser, enten det er privat eller i menigheten, bør du gjøre mer enn bare å nevne disse kjensgjerningene. Bygg vennlig og tålmodig opp takknemlighet hos dine tilhørere for Kristi rolle som Gjensløser. Verdsettelse av denne foranstaltningen kan ha stor innvirkning på en persons hold-

ning, oppførsel og mål i livet. — 2. Kor. 5: 14, 15.

Jesus gav sitt liv som offer én gang for alle. (Hebr. 9: 28) Nå tjener han imidlertid aktivt som Øversteprest. Hjelp andre til å forstå hva det betyr. Opplever de påkjenninger, skuffelser, lidelser eller problemer fordi folk rundt dem er uvennlige mot dem? Da Jesus var menneske, opplevde han alt dette. Han vet hvordan vi føler det. Føler vi på grunn av vår ufullkommenhet at vi trenger Guds barmhjertighet? Hvis vi ber til Gud om tilgivelse på grunnlag av Jesu offer, opptrer Jesus som «en hjelper hos Faderen». Han går medfølende «i forbønn for oss». (1. Joh. 2: 1, 2; Rom. 8: 34) På grunnlag av Jesu offer og hans tjeneste som Øversteprest kan vi nærme oss Jehovas «ufortjente godhets trone» for å få hjelp i rette tid. (Hebr. 4: 15, 16) Selv om vi er ufullkomne, kan vi tjene Gud med ren samvittighet som følge av den hjelp Jesus som Øversteprest gir oss. — Hebr. 9: 13, 14.

Jesus utøver i tillegg stor myndighet som den som er utpekt av Gud til å være den kristne menighets hode. (Matt. 28: 18; Ef. 1: 22, 23) I kraft av sin stilling gir han den nødvendige rettledning i harmoni med Guds vilje. Når du underviser andre, bør du hjelpe dem til å forstå at det er Jesus Kristus, og ikke noe menneske, som er menighetens hode. (Matt. 23: 10) Når du får kontakt med interesserte personer, bør du helt fra begynnelsen innby dem til møtene i den lokale menigheten, der vi studerer Bibelen ved hjelp av publikasjoner som er blitt skaffet til veie gjennom «den tro og kloke slave». Forklar ikke bare hvem 'slaven' er,

men også hvem Herren er, så de interesserte blir oppmerksom på Jesu stilling som hode. (Matt. 24: 45—47) Presenter dem for de eldste, og fortell om de bibelske kvalifikasjonene disse må oppfylle. (1. Tim. 3: 1—7; Tit. 1: 5—9) Understrek at menigheten ikke tilhører de eldste, men at de hjelper oss til å følge i Jesu Kristi fotspor. (Apg. 20: 28; Ef. 4: 16; 1. Pet. 5: 2, 3) Hjelp de interesserte til å forstå at det finnes et organisert, verdensomfattende samfunn i virksomhet under Kristi ledelse.

I evangeliene lærer vi at da Jesus drog inn i Jerusalem kort tid før sin død, ble han hyllet av disiplene som «han som kommer som Kongen i Jehovas navn». (Luk. 19: 38) Etter hvert som folk studerer Bibelen grundigere, lærer de at Jehova nå har gitt Jesus myndighet til å herske, noe som berører mennesker av alle nasjoner. (Dan. 7: 13, 14) Når du holder taler i menigheten eller leder studier, bør du bygge opp verdsettelse av hva Jesu herredømme betyr for oss alle.

Understrek at vår måte å leve på viser om vi virkelig tror at Jesus Kristus er Konge, og om vi villig underordner oss under hans herredømme. Henled oppmerksomheten på det arbeidet Jesus gav sine etterfølgere i oppdrag å utføre etter at han var blitt salvet til Konge. (Matt. 24: 14; 28: 18—20) Drøft det Jesus, den underfulle Rådgiver, sa om hva vi bør prioritere i livet. (Jes. 9: 6, 7; Matt. 6: 19—34) Framhev hvilken ånd Fredsfyrsten sa skulle kjennetegne hans etterfølgere. (Matt. 20: 25—27; Joh. 13: 35) Pass på at du ikke gir deg inn på å dømme om andre gjør så mye som de burde, men oppmuntre dem til å tenke over hva deres

gjerninger viser med hensyn til om de underordner seg under Kristi kongedømme. Husk i den forbindelse at du må gjøre det samme selv.

Legg Kristus som grunnvoll. Bibelen sammenligner det å gjøre en disippel med det å reise et byggverk der Jesus Kristus utgjør grunnvollen. (1. Kor. 3: 10–15) For å kunne reise et slikt byggverk må du hjelpe folk til å lære Jesus å kjenne slik han er beskrevet i Bibelen. Pass på at de ikke oppfatter deg som sin leder. (1. Kor. 3: 4–7) Henled oppmerksomheten på Jesus Kristus.

Hvis grunnvollen er godt lagt, vil de interesserte være klar over at Kristus etterlot oss et eksempel for at vi skal «følge nøye i hans fotspor». (1. Pet. 2: 21) For å bygge videre på dette bør du oppmuntre de interesserte til å lese evangeliene, ikke bare som sannferdig historie, men som et mønster som skal følges. Hjelp dem til å legge seg på sinne de holdningene og egenskapene som kjenne-tegnet Jesus. Oppmuntre dem til å merke seg hvilket nært forhold Jesus hadde til sin Far, hvordan han taklet fristelser og prøvelser, hvordan han underordnet seg under Gud, og hvordan han behandlet mennesker i forskjellige situasjoner. Understrek hvilken virksomhet som var den viktigste i Jesu liv. Det vil få en interessert person til å stille seg selv slike spørsmål som dette når han

står overfor avgjørelser og prøvelser i livet: «Hva ville Jesus ha gjort i denne situasjonen? Vil min handlemåte være et uttrykk for den rette verdsettelse av det han har gjort for meg?»

Når du holder en tale for menigheten, bør du ikke trekke den slutning at du ikke behøver å henlede særlig mye oppmerksomhet på Jesus ettersom dine brødre tror på ham fra før. Det du sier, vil få dypere innhold hvis du bygger på denne troen. Når du snakker om møtene, så vis hvilken forbindelse de har med Jesu rolle som menighetens hode. Når du drøfter felttjenesten, så understrek hvilken ånd Jesus la for dagen i sin tjeneste, og framstill tjenesten i lys av hva Kristus som Konge gjør for å samle inn mennesker med tanke på at de skal få komme inn i den nye verden.

Det er tydelig at det er nødvendig å lære mer enn bare de rent grunnleggende kjensgjerningene om Jesus. For å bli sanne kristne må folk vise tro på ham og virkelig elske ham. Slik kjærlighet tilskynder til lojal lydighet. (Joh. 14: 15, 21) Det hjelper folk til å stå fast i troen under motgang, fortsette å vandre i Kristi fotspor så lenge de lever, og vise seg som modne kristne som er «rotfestet og grunnfestet på grunnvollen». (Ef. 3: 17) En slik kurs bringer ære til Jehova, Jesu Kristi Gud og Far.

SPØR DEG SELV:

Viser jeg at jeg tydelig forstår Jesu Kristi rolle som menighetens utnevnte hode?

Er verdsettelse av Kristi offer en så sterk motivasjonsfaktor i mitt liv som det bør være?

Hvordan kan jeg bringe mine handlinger og holdninger mer i harmoni med det eksempel Guds Sønn foregikk med?

«DETTE GODE BUDSKAP OM RIKET»

DA JESUS beskrev forskjellige trekk ved tegnet på sitt nærvær og på avslutningen på tingenes ordning, forutsa han: «Dette gode budskap om riket skal bli forkynt på hele den bebodde jord til et vitnesbyrd for alle nasjonene; og så skal enden komme.» — Matt. 24: 14.

Nøyaktig hva inneholder dette budskapet som skulle få så stor utbredelse? Det dreier seg om det riket som Jesus lærte oss å be om da han sa: «La ditt rike komme.» (Matt. 6: 10) Ifølge Åpenbaringen 11: 15 er dette et kongedømme 'som tilhører vår Herre [Jehova] og hans Kristus', ettersom hersermakten skriver seg fra Jehova og blir overgitt til Kristus som Konge. Legg imidlertid merke til at det budskapet Jesus sa skulle bli kunngjort i vår tid, er mer omfattende enn det hans etterfølgere forkynnte i det første århundre. De fortalte andre: «Guds rike er kommet nær til dere.» (Luk. 10: 9) Jesus, den som var salvet til Konge, var på det tidspunktet midt iblant dem. Men som det framgår av Matteus 24: 14, forutsa Jesus at det skulle bli avlagt et verdensomfattende vitnesbyrd om en annen viktig begi-

venhet som hører med til gjennomføringen av Guds hensikt.

Profeten Daniel fikk et syn av denne begivenheten. Han så «en som var lik en menneskesønn», Jesus Kristus, som «Den Gamle

av Dager», Jehova Gud, gav «herredømme og verdighet og rike, for at alle folk, folkegrupper og tungemål skulle tjene ham». (Dan. 7: 13, 14) Denne hendelsen av universell betydning fant sted i himmelen i året 1914. Deretter ble Djevelen og hans demoner kastet ned til jorden. (Åp. 12: 7—10) Den gamle tingenes ordning hadde kommet inn i sine siste dager. Men før den blir fullstendig fjernet, blir det gitt en verdensomfattende kunngjøring om at Jehovas messianske Konge nå hersker fra sin himmelske trone. Folk overalt blir

gjort oppmerksom på dette. Deres reaksjon viser hvilken holdning de har til at «Den Høyeste er Hersker i menneskenes rike». — Dan. 4: 32.

Men det skal skje mer — mye mer! Vi ber fremdeles: «La ditt rike komme», ikke fordi vi tror at opprettelsen av Guds rike hører framtiden til, men fordi vi venter at det himmelske rike skal gå til handling på en

LA FOLK FÅ HØRE . . .

at Guds rike nå hersker fra himmelen og snart skal erstatte alle menneskelige herredømmer

at Riket skal forvandle jorden til et paradys som er fylt med mennesker som elsker Gud og sin neste

at det bare er ved hjelp av Riket at de sunne ønskene hos alle mennesker vil bli fullt ut tilfredsstillt

at det vi gjør nå, viser om vi ønsker å være undersåtter av Guds rike

avgjørende måte for å oppfylle slike profetier som Daniel 2: 44 og Åpenbaringen 21: 2—4. Riket skal forvandle jorden til et paradys som er fylt med mennesker som elsker Gud og sin neste. Når vi forkynner «dette gode budskap om riket», peker vi på disse framtidsutsiktene. Men vi kunngjør også tillitsfullt at Jehova allerede har gitt sin Sønn full herskermakt. Framhever du *dette* gode budskapet når du forkynner om Riket?

Forklar hva Riket er. Hvordan kan vi adlyde befalingen om å forkynne om Guds rike? Vi kan vekke interesse ved å innlede samtaler om en rekke emner, men vi bør uansett være snare til å få fram at vårt budskap dreier seg om Guds rike.

Et viktig trekk ved dette arbeidet er å lese eller sitere skriftsteder som omtaler Riket. Når du forkynner om Riket, bør du forvise deg om at de du snakker til, forstår hva Riket er. Det kan være nødvendig å si noe mer enn at Guds rike er en regjering. Enkelte kan ha vanskelig for å tenke på noe usynlig som en regjering. I så fall kan du resonnerer med dem på forskjellige måter. Du kan for eksempel nevne at tyngdekraften er usynlig, men at den har stor innvirkning på vårt liv. Du kan vise til at vi ikke kan se Ham som står bak tyngdeloven, men at det er tydelig at han har stor makt. Bibelen omtaler ham som «evighetens Konge». (1. Tim. 1: 17) Eller du kan peke på at det i et stort land er mange av innbyggerne som aldri har vært i hovedstaden eller har sett statsoverhodet ansikt til ansikt. De lærer om slike steder og personer ved å følge med i nyhetene. Det

forholder seg på samme måte med Bibelen, som er utgitt på over 2200 språk. Den gjør oss kjent med Guds rike ved å opplyse om hvem som er betrodd myndighet, og hva Riket gjør. Bladet *Vakttårnet*, som blir utgitt på flere språk enn noe annet tidsskrift, har som formål å være «forkynner av Jehovas rike», slik det står på forsiden.

For å hjelpe andre til å forstå hva Riket er, kan du trekke fram noe av det som folk gjerne vil at regjeringer skal sørge for: økonomisk trygghet, fred, frihet fra kriminalitet, upartisk behandling av alle etniske grupper, utdanning og helsehjelp. Vis at det bare er ved hjelp av Guds rike at disse og alle andre sunne ønsker hos menneskene vil bli fullt ut tilfredsstilt. — Sal. 145: 16.

Prøv å vekke et ønske hos andre om å være undersåtter av Riket, som har Jesus Kristus som Konge. Pek på at de miraklene Jesus utførte, var forhåndsglimt av hva han skal gjøre som himmelsk Konge. Snakk ofte om de tiltalende egenskapene han la for dagen. (Matt. 8: 2, 3; 11: 28—30) Forklar at han overgav sitt liv for oss, og at Gud deretter oppreiste ham til udødelig liv i himmelen. Det er derfra han hersker som Konge. — Apg. 2: 29—35.

Fortell at Guds rike nå hersker fra himmelen. Men vær oppmerksom på at folk flest ikke synes forholdene i dag er slik som de ville forvente at forholdene skulle være under et slikt styre. Si at du forstår den tanken, men spør så om de vet hvilke forhold *Jesus Kristus* sa det skulle være etter at Riket var blitt opprettet. Vis til noen av trekken ved det sammensatte tegnet som er

beskrevet i Matteus, kapittel 24, Markus, kapittel 13, eller Lukas, kapittel 21. Spør deretter om hvorfor Kristi innsettelse på tronen i himmelen ville føre til slike forhold på jorden. Henled oppmerksomheten på Åpenbaringen 12: 7–10, 12.

Som et håndgripelig vitnesbyrd om hva Guds rike gjør, kan du lese Matteus 24: 14 og så beskrive det verdensomfattende bibelske undervisningsprogrammet som nå pågår. (Jes. 54: 13) Fortell folk om de forskjellige skolene som Jehovas vitner drar nytte av, og få fram at alle disse er basert på Bibelen og holdes uten at det blir krevd betaling. Forklar at vi i tillegg til å forkynne

fra hus til hus gir enkeltpersoner og familier i over 230 land tilbud om et gratis bibelkurs i deres eget hjem. Hvilken menneskelig regjering er i stand til å sørge for et så omfattende undervisningsprogram, ikke bare for sine egne undersåtter, men for folk over hele jorden? Innby folk til å komme til Rikets sal og til å overvære Jehovas vitners stevner, så de med egne øyne kan se hvilken innvirkning slik undervisning har på folks liv. — Jes. 2: 2–4; 32: 1, 17; Joh. 13: 35.

Men vil beboeren forstå hvordan dette angår ham personlig? Du kan taktfullt nevne at hensikten med ditt besøk er å drøfte den muligheten alle har til å velge å leve som undersåtter av Guds rike. Hva må beboeren gjøre for å få oppleve det? Han

må lære hva Gud krever, og leve i harmoni med det her og nå. — 5. Mos. 30: 19, 20; Åp. 22: 17.

Hjelp andre til å sette Riket på første-plassen. Også etter at en person har tatt imot Rikets budskap, må han treffe visse avgjørelser. Hvilken plass skal han gi Guds

rike i sitt liv? Jesus formante sine disipler til å 'fortsette å søke riket først'. (Matt. 6: 33) Hvordan kan vi hjelpe våre trosfeller til å gjøre det? Ved selv å være et godt eksempel og ved å drøfte hvilke muligheter som står åpne. Til tider ved å spørre en annen om han har vurdert visse muligheter, og ved å fortelle opplevelser som viser hva andre gjør.

Ved å drøfte bibelske beretninger på en slik måte at de øker andres kjærlighet til Jehova. Ved å understreke at Riket er en realitet. Ved å legge vekt på hvor viktig arbeidet med å forkynne om Riket i virkeligheten er. Det som ofte gir best resultater, er ikke å fortelle folk hva de bør gjøre, men å vekke et ønske hos dem om å gjøre det.

Det er tydelig at det livsviktige budskapet vi alle må forkynne, først og fremst henleder oppmerksomheten på Jehova Gud, Jesus Kristus og Riket. Disse betydningsfulle trekkene ved budskapet bør spille en sentral rolle i vår offentlige forkynnelse, i vår menighet og i vårt eget liv. Når vi sørger for at de gjør det, viser vi at vi virkelig drar nytte av den teokratiske tjenesteskolen.

SPØR DEG SELV:

Viser min måte å leve på at jeg søker Riket først?

Er det noen forandringer jeg kan foreta for å gjøre dette i større utstrekning?

Hva kan jeg gjøre for å vekke et ønske hos andre om å søke Riket først?

RETNINGSLINJER FOR SKOLETILSYNSMENN

I HVER menighet blir en eldste utnevnt til skoletilsynsmann. Hvis du er betrodd dette ansvaret, kan din begeistring for skolen og din personlige interesse for hver elevs framgang ha mye å si for hva skolen utretter på det lokale plan.

En viktig del av ditt oppdrag er å lede menighetens ukentlige teokratiske tjenesteskole. Ha i tankene at det foruten de elevene som har oppdrag den enkelte uke, er andre til stede. Led skolen på en slik måte at hele menigheten får motiverende, praktiske påminnelser som har tilknytning til minst ett av de målene for skolen som er nevnt på sidene 5 til 8 i denne læreboken.

Vis personlig interesse for alle elevene, enten de har fått i oppdrag å lese høyt, framføre demonstrasjoner eller holde taler. Hjelp dem til å betrakte det de gjør, ikke bare som et oppdrag, men som en mulighet til å gjøre framskritt i sin tjeneste for Jehova. Deres personlige innsats er selvfølgelig en nøkkelfaktor med hensyn til hvilke framskritt de gjør. Men det er også viktig at du viser vennlig interesse, hjelper dem til å forstå verdien av punktene på veiledningsskjemaet og forklarer hvordan de skal anvende disse punktene. Med tanke på det bør du lytte oppmerksomt til hver tale, så du kan gi nyttig veiledning.

Pass på at skolen begynner og slutter til rett tid. Vær et godt eksempel ved å holde dine egne kommentarer innenfor den tiden som er satt av til dem. Hvis en elevtale går over tiden, bør du eller en assistent gi et signal. Eleven bør fullføre setningen og så gå ned fra podiet. Hvis en annen post på pro-

grammet går over tiden, bør du forkorte dine egne kommentarer og så drøfte saken med vedkommende bror etter møtet.

Når du er til stede, er det du som bør lede skolen. De gangene du ikke kan være til stede, bør en annen eldste som på forhånd er utpekt av eldsterådet, lede skolen. Hvis du trenger hjelp med å sette opp skoleplanen, fyller ut og dele ut oppdragslapper eller få tak i noen som kan overta oppdrag for andre, kan en menighetstjener som er utpekt av eldsterådet, assistere deg i dette.

Påmelding av elever. Oppfordre alle forkynnere til å melde seg inn på skolen. Andre som er aktivt tilknyttet menigheten, kan melde seg inn hvis de er enige i Bibelens lære og har en livsførsel som er i harmoni med kristne prinsipper. Når en person forteller at han ønsker å melde seg inn, så ros ham varmt. Hvis han ennå ikke er forkynner, bør du i egenskap av skoletilsynsmann drøfte med ham hvilke krav han må oppfylle for å kunne være tilmeldt skolen. Drøftelsen bør helst finne sted i nærvær av den som leder et bibelstudium med ham (eller i nærvær av en troende forelder). Disse kravene er de samme som dem en person må oppfylle for å kunne bli udøpt forkynner. De er beskrevet på sidene 97 til 99 i *Organisert for å fullføre vår tjeneste*. Du bør ha en oppdatert liste over alle som er tilmeldt skolen.

Bruk av veiledningsskjemaet. Veiledningsskjemaet for hver enkelt elev finnes i hans personlige eksemplar av læreboken, på sidene 79 til 81. Som det framgår av fargekoden, kan en bruke et av punktene fra 1 til 17

når en elev har et leseoppdrag. Når det gjelder demonstrasjoner, kan en bruke et hvilket som helst punkt unntatt 7, 52 og 53. Veiledning i forbindelse med taler omfatter alle punkter unntatt 7, 18 og 30.

Når en elev får i oppdrag å arbeide med et punkt på veiledningsskjemaet, bør skoletilsynsmannen notere datoen med blyant i feltet «Dato tildelt» rett ut for det aktuelle punktet i elevens bok. Etter at eleven har framført oppdraget, kan du spørre ham privat om han har gjort den eller de øvelsene som er beskrevet i slutten av den leksjonen som drøfter dette punktet. I så fall bør du sette en hake i ruten på skjemaet. Hvis du anbefaler at han fortsetter å arbeide med det samme punktet, behøver du ikke å notere noe mer på veiledningsskjemaet. Du fyller altså ikke ut feltet «Dato fullført». Dette feltet skal bare fylles ut når eleven er klar til å gå videre til et annet punkt. Datoen for en elevtale i form av en demonstrasjon bør i tillegg noteres på side 82 i elevens bok, til venstre for den situasjonen som ble brukt. Veiledningsskjemaet og listen over situasjoner er utformet slik at begge kan brukes to ganger. Elevene bør ha boken sin for hånden under programmet.

Gi elevene i oppdrag å arbeide med bare ett punkt på veiledningsskjemaet om gangen. Det er vanligvis best å gjennomgå punktene i den rekkefølgen de står oppført. Men hvis noen elever har spesielt gode evner, kan du oppfordre dem til å studere og anvende visse leksjoner på egen hånd. Så kan du hjelpe dem med de punktene som du tror vil bidra mest til at de gjør framskritt som talere og lærere.

Selv om en elev har vært tilmeldt skolen i mange år, vil han ha stort utbytte av å studere og anvende hver leksjon. For å hjelpe elever med spesielle behov kan du velge ut visse taleregenskaper som de skal arbeide med, i stedet for å la dem gjennomgå punktene på veiledningsskjemaet i rutinemessig rekkefølge.

Veiledning. Når du gir veiledning, bør du gjøre god bruk av bibelske eksempler og prinsipper. Det bør være tydelig for elevene at den veiledningen du gir, og den holdningen du legger for dagen, er i harmoni med de opphøyde prinsippene i Guds Ord.

Husk at du er dine brødres og søstres 'medarbeider'. (2. Kor. 1: 24) I likhet med dem trenger du å fortsette å anstrenge deg for å gjøre framskritt som taler og lærer. Studer selv boken *Dra nytte av den teokratiske tjenesteskolen*, anvend den veiledningen du finner der, og la ditt eksempel inspirere andre til å gjøre det samme.

I den forbindelse bør du ha som mål å hjelpe elevene til å bli dyktige opplesere, talere og lærere. Bestreb deg derfor på å gi den hjelp som måtte være nødvendig for at elevene skal forstå hva de forskjellige taleregenskapene går ut på, hvorfor de er viktige, og hvordan en kan tilegne seg dem. Denne læreboken er lagt opp slik at den hjelper deg i så måte. Men det er ofte nødvendig for deg å gjøre mer enn ganske enkelt å lese opp ordene i boken. Drøft den tanken de uttrykker, og hvordan en skal anvende den.

Hvis en elev har gjort det bra på et bestemt punkt, så gi ham ros. Nevn kort hva som var bra, og hvorfor det er viktig å beherske dette. Hvis eleven med fordel kan arbeide mer med

punktet, så sørg for at han forstår grunnen til det. Forklar hva han bør gjøre. Vær konkret, men samtidig vennlig.

Vær oppmerksom på at mange synes det er vanskelig å gå opp på et podium og framføre et oppdrag foran en forsamling. Hvis en elev føler at han gjorde det dårlig, lurar han kanskje på om det har noen hensikt å fortsette å prøve. Etterlign Jesus, som ikke knuste et «knekket siv» eller slokket en «ulmende linveke». (Matt. 12: 20) Vurder elevens følelsesmessige tilstand. Når du gir veiledning, bør du ta hensyn til om eleven er forholdsvis ny eller er en erfaren forkynner. Varm og oppriktig ros kan anspore andre til å fortsette å gjøre så godt de kan.

La hver elev få beholde sin verdighet. Romerne 12: 10 sier: «Ta ledelsen i å vise hverandre ære.» Dette er virkelig en betimelig formaning til den som gir veiledning på den teokratiske tjenesteskolen. Hvis eleven er eldre enn deg, så legg vinn på å anvende rådene i 1. Timoteus 5: 1, 2. Men uansett hvor gammel eleven er, blir veiledning i hvordan en kan gjøre ting bedre, alltid bedre mottatt når den blir gitt på en vennlig måte. — Ordsp. 25: 11.

Når du gir veiledning, så minn eleven om det som er hensikten med opplæringen. Hensikten er ikke at en skal gjøre det godt nok til å bli rost og få anledning til å gå videre til det neste punktet på veiledningsskjematet. Hensikten er heller ikke at en skal bli en taler og lærer som blir beundret av andre. (Ordsp. 25: 27) Vårt ønske er å bruke våre tallegaver til å lovprise Jehova og hjelpe andre til å lære ham å kjenne og elske ham. Tanken bak den opplæringen vi får, er at vi skal bli

rustet til å ta godt hånd om det arbeidet som er beskrevet i Matteus 24: 14 og 28: 19, 20. Døpte brødre som oppfyller de nødvendige kravene, kan med tiden få anledning til å være med på å dra omsorg for «Guds hjord» ved å holde offentlige foredrag og undervise på andre måter. — 1. Pet. 5: 2, 3.

Foreslå at elevene leser lærebokens drøftelse av det neste punktet på veiledningsskjematet i løpet av noen få dager etter at de har fått i oppdrag å arbeide med punktet. Oppmuntre dem til å anvende det de lærer, når de forbereder seg til å framføre oppdrag på skolen, når de prater med andre, når de kommenterer på møtene, og når de deltar i felttjenesten.

Tildeling av oppdrag. Dette bør normalt gjøres minst tre uker i forveien. Alle oppdrag bør om mulig tildeles skriftlig.

Poster som innebærer undervisning av menigheten, bør tildeles eldste, fortrinnsvis slike som kan behandle den type poster på en virkningsfull måte, og menighetstjenere som er dyktige til å undervise.

For å avgjøre hvilke elevtaler du kan tildele brødre, og hvilke du kan tildele søstre, må du rådføre deg med de retningslinjene som følger med skoleplanen. Hvis det er få brødre, men mange søstre som holder elevtaler, bør du passe på at brødrene får tilstrekkelig anledning til å framføre oppdrag som innebærer mer enn ren oppløsning.

Vurder den enkeltes situasjon når du tildele oppdrag. Er det nødvendig å tildele en bestemt eldste eller menighetstjener et oppdrag på skolen den samme kvelden han har en post på tjenestemøtet, eller den samme uken han holder et offentlig foredrag i

menigheten? Er det nødvendig å gi en bestemt søster i oppdrag å framføre en tale den samme kvelden som et av de mindreårige barna hennes, som hun kanskje må hjelpe? Er emnet passende for en som er ung, eller for en elev som ennå ikke er døpt? Vurder også om emnet passer til det punktet på veiledningsskjemaet som eleven arbeider med.

Når det gjelder oppdrag som tildeles søstre, er det vanligvis søsteren selv som velger en situasjon i tråd med retningslinjene på sidene 78 og 82. Du bør gi en annen i oppdrag å være sammen med henne på podiet, men hun kan ta med seg én til hvis hun ønsker det. Hvis en elev ber om å få med seg en som er særlig egnet for en bestemt situasjon, bør du ta hensyn til det ønsket.

Ekstra grupper. Hvis det er flere enn 50 elever tilmeldt skolen, kan du vurdere om det er behov for å bruke flere rom der elever kan framføre oppdrag. Avhengig av de lokale behovene kan denne ordningen anvendes på alle elevoppdrag eller bare på de to siste.

I hver ekstra gruppe bør det være en kvalifisert bror som gir veiledning. Dette bør helst være en eldste, men der det er nødvendig, kan en godt kvalifisert menighetstjener brukes. Det er eldsterådet som utnevner brødre til denne oppgaven. Samarbeid nært med disse brødrene, slik at elevene får virkningsfull veiledning uansett hvor de skal framføre sitt neste oppdrag.

Spesiell leseopplæring. Hvis eldsterådet kommer fram til at flere av menighetens medlemmer trenger grunnleggende leseopplæring på det språket som tales i menigheten, kan du sørge for at det blir gitt

slik opplæring i forbindelse med den teokratiske tjenesteskolen. Opplæringen kan dreie seg om grunnleggende leseferdigheter eller ha som formål at elevene skal bli flinkere til å lese.

Slik opplæring behøver ikke å bli gitt samtidig med at det blir framført elevtaler på den teokratiske tjenesteskolen. For å gi tilstrekkelig hjelp kan det være nødvendig å bruke mer tid enn det en har til rådighet i løpet av skoleprogrammet. De eldste i den lokale menigheten kan avgjøre hva det er behov for, og når det skal bli gitt slik opplæring. Avhengig av behovet kan undervisningen bli gitt til en gruppe eller på individuell basis.

Det må utnevnes en kvalifisert lærer. Oppdraget bør fortrinnsvis gis til en bror som er en dyktig oppleser, og som har gode språkkunnskaper. Hvis det ikke finnes en slik bror, kan de eldste be en dyktig, eksemplarisk søster om å hjelpe til. Hun bør ha noe på hodet når hun underviser gruppen. — 1. Kor. 11: 3–10; 1. Tim. 2: 11, 12.

Brosjyren *Apply Yourself to Reading and Writing* er blitt utgitt på en rekke språk. Den er utformet med tanke på opplæring i grunnleggende leseferdigheter. En kan også bruke annet undervisningsmateriell, avhengig av hvilket ferdighetsnivå elevene befinner seg på. Når elevene har gjort tilstrekkelige framskritt, bør de oppfordres til å delta i det vanlige programmet på den teokratiske tjenesteskolen.

Som skoletilsynsmann kan du utrette mye godt i menigheten. Forbered deg grundig, og ta hånd om ditt oppdrag som noe dyrebart Gud har betrodd deg, i tråd med veiledningen i Romerne 12: 6–8.

STIKKORDREGISTER

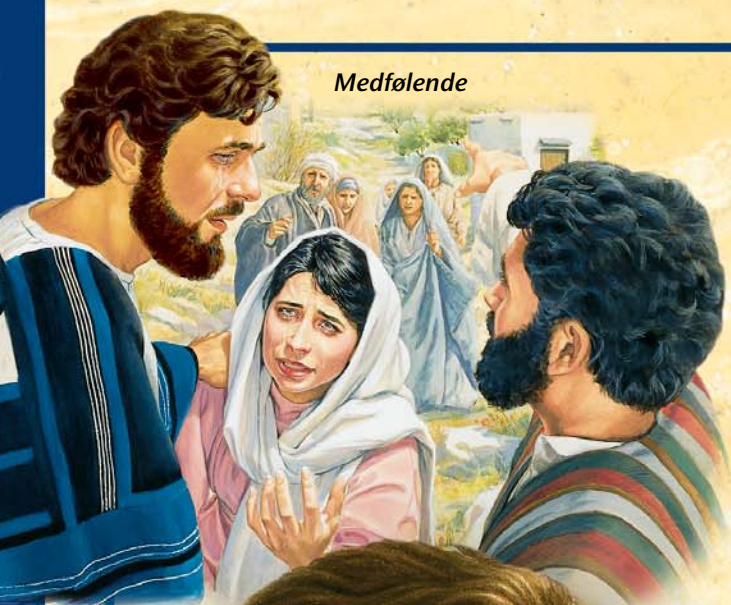

- Analogi 257
Ansiktsuttrykk — se Mimikk
Artikulasjon 86-8
Avslutning 177, 208, 220-2
- Begeistring 115-17, 270-1
Betoning 101-4, 150-2
Bibelen
    grunnlag for undervisning
        52-3, 143-4, 148, 224-5,
        255-6, 267
    oppfordring til å bruke 145-6
    overganger til skriftstedene
        144, 147-9
    resonnere ut fra 155-6,
        231-3, 254
    sammenhengen 34-5, 149,
        232, 256
    skriftstedene lest med etter-
        trykk 104, 150-2
    skriftstedene riktig anvendt
        153-6, 203-4, 256
Bibellesning 9-12, 60, 248-9
Bibelstudier — se Forkynnelse
Bibliotek, Rikets sal 34, 37
Brev 71-3
Bønn 14, 28, 56, 178
    offentlige bønner 168
    svar 136-7
Båndopptak
    egen stemme 88
    lydkassetter 44, 91-2
- Demonstrasjoner 44-5, 49-50,
    78, 82, 141-2, 166
Diakritiske tegn 90
Disposisjon
    bruk av 52, 126, 166-9,
        176-7, 264
    lage 39-42, 168-9, 174
    trykt 50, 52-5, 179
    utforme i tankene 167, 178
- Eksempel, være et godt 60-1,
    195, 229, 267
Eksempler, bruke 34, 57, 158,
    216, 240-6, 257
Eldste
    besvare spørsmål 144
    formaning 265
    nøyaktige uttalelser 225
    oppmuntring 268
    tilrettevisning 203-4
    undervisning i menigheten
        47-9, 284
Erfaring 76-7, 137
- Familien
    bibellesning 11, 60, 248-9
    bibelstudium 31-2, 195, 248
    opplæring av barna 16, 60
Felttjeneste — se Forkynnelse
Flytende tale 93-6, 196
    stamming 95
Forelesning 48-9
Forkynnelse
    avslutninger 222
    bibelstudier 60, 69-70, 188-9,
        221-2, 227-8, 235, 238,
        248-9, 258-62
    brev 71-3
    budskapet 272-81
    for dem som ikke godtar Bibe-
        len som autoritet 68-9, 144,
        198-9, 252
    gjenbesøk 222
    innlede samtaler 62-4, 100,
        125, 159, 167, 186, 198, 202,
        217, 236-7
    innvendinger 168, 177-8, 195,
        199, 253
    Formaning 221, 265-7
    Forståelig 161, 226-9, 232-3,
        242-6
    Framskritt 6-8, 21, 74-7, 271
- Fremmedspråk
    forkynnelse 64, 186
    tolk 55
Fri framføring 50, 114, 129-30,
    166, 174-8
Følelse 115-16, 118-20, 122, 150,
    266, 271
- Gestikulasjon 121-3, 196
Gjenbesøk — se Forkynnelse
Grammatikk 164-5
Guds rike 58, 209-11, 257,
    279-81
- Hellige ånd 19, 178
Hjertet
    berede sitt eget 13-14, 27-8,
        115-16
    bestrebelse for å nå 33-4,
        48-9, 59, 166, 238-9, 258-62
Hovedpunkter 29, 39-42, 105-6,
    146, 168, 212-14
Hukommelse 17-20
    hellige ånd hjelper 19, 178
    illustrasjoner 240
    repetisjon 31, 206
    visuelle hjelpemidler 249-50
    øving 136
Humor 193
Hyperboler 241
- Illustrasjoner 53, 57, 240-6,
    253-4, 257
Improvisert tale 177-8, 208
Innledning 215-19
    felttjenesten 62-4, 167, 186,
        202, 217-19, 236-7
    taler 208, 215-19
Intervju 49-50, 129
- Jehova Gud 272-5
Jesus Kristus 275-8

- Kart 12, 248-9
 Klesdrakt og ytre for øvrig 131-4, 190
 Kommentarer på møtene 70, 141
 Konsentrasjon 14, 25
 Kontakt med tilhørerne — se Øyekontakt
 Kontraster 57-8, 233
 Konverserende 129-30, 166, 175-6, 179-80
 Kroppsholdning 109, 134, 137
 Lesning 21-6
   ekstemporalllesning 95
   forberedelser til leseoppdrag 43-4, 94-5, 98, 105-6, 116, 130, 263-4
   forståelse 18, 24-6, 85
   nøyaktig 83-5
   opplesning 43-4, 85, 97-8, 105, 116, 126-7, 130, 140-1
   sentrale tankene framhevet 105-6
   skriftstedene lest med ettertrykk 104, 150-2
   spesiell leseopplæring 21-3, 285
 Likevekt 43, 125-6, 128, 135-8
 Logisk oppbygning 41, 170-3, 214
 Lydkassetter 44, 91-2
 Lytte 13-16, 64, 187
 Lærerikt 33-4, 46, 116, 157-8, 218, 230-3
 Manuskriptforedrag 50
   betoning 102-3
   bruk av mikrofon 141
   naturlig fremtreden 130
   sentrale tankene framhevet 105-6
   øyekontakt 127
 Meditasjon 18-19, 24-5, 31, 261
 Metaforer 240-1
 Mikrofon 139-42
 Mimikk 116-17, 119, 121-5, 196
 Modulasjon 111-14
 Møter
   deltagelse 70, 141
   forberedelse 28-31
 Mål 56, 77
 Naturlig fremtreden 121, 128-30, 166, 175-6, 179-80, 196
 Negativt stoff 202-3
 Nervøsitet 43, 125-6, 128, 135-8
 Nøyaktighet
   opplesning 83-5
   uttalelser 38, 223-5, 242
 Offentlige foredrag 52-5, 249
 Oppbyggende og positivt 158, 192, 202-5, 266
 Oppmuntring 266, 268-71
 Ord
   tydelig artikkulasjon 86-8
   velge passende 160-5, 195-6, 199, 220, 228, 240-1
 Ordforråd 26, 94-5, 160-5
 Ordvalg 160-5, 176, 198-9, 220
   forståelig 227-8
   for å gi uttrykk for overbevisning 195-6
   sammenligninger og metaforer 240-1
 Overbevisning 194-6
   betoning 103
   bruk av spørsmål 239
   gestikulasjon 122
   i avslutningen 221
   styrke 109
   øyekontakt 124
 Overganger til skriftstedene 144, 147-9
 Pausering 97-100, 125-6, 152
 Personlig interesse 62-5, 119, 125, 159, 186-9, 198, 218
 Praktisk anvendelse 53-4, 60, 157-9, 220, 233
 Pusteteknikk 109, 181-5
 Repetisjon 152, 206-8, 210-11, 214
 Resonnerende framstilling 66-70, 192, 198-200, 237-8, 251-4
 Respekt 67-8, 124, 187, 190-3, 200-201, 203-4, 252
 Sammenligninger 240
 Samtaler 62-5
   hvordan innlede 198, 217
   lytte 159, 187
   oppbyggende 204-5
   pausering 99-100
   spørsmål 236-7
   øyekontakt 124-5
 Situasjoner 44-5, 78, 82, 283, 285
 Slappe av i spente muskler 87, 184-5
 Solide argumenter 255-7
 Spørsmål
   besvare 64-70, 143-4, 177-8, 188, 223
   stille 58-9, 64-5, 147-8, 187, 216, 222, 231, 236-9, 253-4, 259
 Stammering 95
 Stemmekvalitet 119, 137-8, 181-5
 Stevner 16, 50
 Studium 27-32
 Styrke 102, 107-12
   bruk av mikrofon 139-42
 Takt 69, 192-3, 197-201, 236-7, 242, 251-4
 Talefeil 88
 Taleregenskaper 43-5, 78-81, 282-4
 Tegnsetting 84, 97-8
 Tema 39-40, 209-11, 218-19, 220-1, 234
 Teokratiske tjenesteskolen
   assistent 285
   bibellesning 11, 47-8
   ekstra grupper 285
   hensikt 5-8
   læreboken, bruk av 6-7, 283
   oppdrag 7, 43-9, 78, 284-5
   overta oppdrag på kort varsel 7, 137

- påmelding 282
situasjoner 44-5, 78, 82, 283, 285
skoetilsynsmannen 45, 78, 282-5
spesiell leseopplæring 21-3, 285
taleregenskaper 43-5, 78-81, 283-4
Tidsberegning 34, 45, 176, 263-4, 282
Tiltalende ytre 131-4, 190
Tjenestemøtet 49-50, 141-2, 216, 235
Tolk 55
- Undersøkelser 12, 29, 33-8, 40, 226, 231-2
Undervisning 56-61
  bibelsk grunnlag 143-4, 148, 225, 255-6, 267
  bruk av skriftsteder 52-4, 155-6, 231-3, 254
  eldste — se Eldste
  formaning 265-7
  for mye stoff 41, 98, 173, 214, 226-7, 234-5, 264
- humor 193
illustrasjoner 53, 57, 240-6, 253-4, 257
kontraster 57-8, 233
logisk oppbygning 41, 170-3, 214
nå hjertet — se Hjertet
praktisk anvendelse 53-4, 60, 157-9, 220, 233
spekulasjoner og personlige meninger 54, 153, 188
spørsmål — se Spørsmål
Utarbeide taler 39-55
  demonstrasjoner 44-5, 49-50, 78, 82, 141-2, 166
  elevoppdrag 43-6
  forelesning 48-9
  lage en disposisjon 39-42, 168-9, 174
  leseoppdrag 43-4, 94-5, 98, 105-6, 116, 130, 263-4
  manuskriptforedrag 50, 105-6, 127, 130
  offentlige foredrag 52-5, 249-50
  situasjoner 44-5, 78, 82, 283, 285
- stevner 50
tjenestemøtet 49-50, 141-2, 216, 235
viktige punkter fra bibellesningen 47-8
  øving 46, 54-5, 136, 264
Uttale 89-92
  diakritiske tegn 90
  korrekt 162
  navn i Bibelen 91
  talefeil 88
  tydelig 86-8
- Varme 118-20, 122-3, 125, 266
Velge passende stoff 54, 146, 234-5
Videoer 249
Viktige punkter fra bibellesningen 47-8
Visuelle hjelpemidler 247-50
- Øving
  demonstrasjoner 49-50, 141-2
  leseoppdrag 94-5, 130, 263-4
  taler 54-5, 136, 264
Øyekontakt 124-7, 169, 175

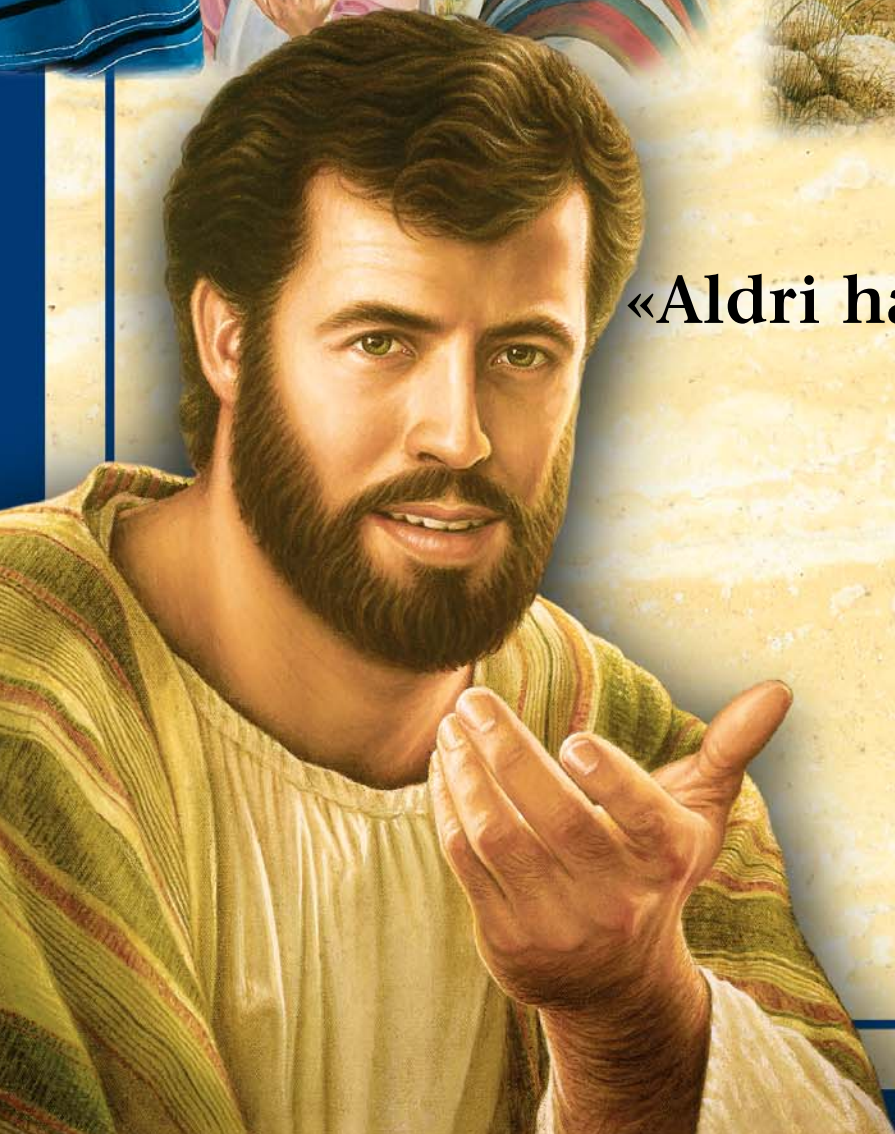
Medfølende

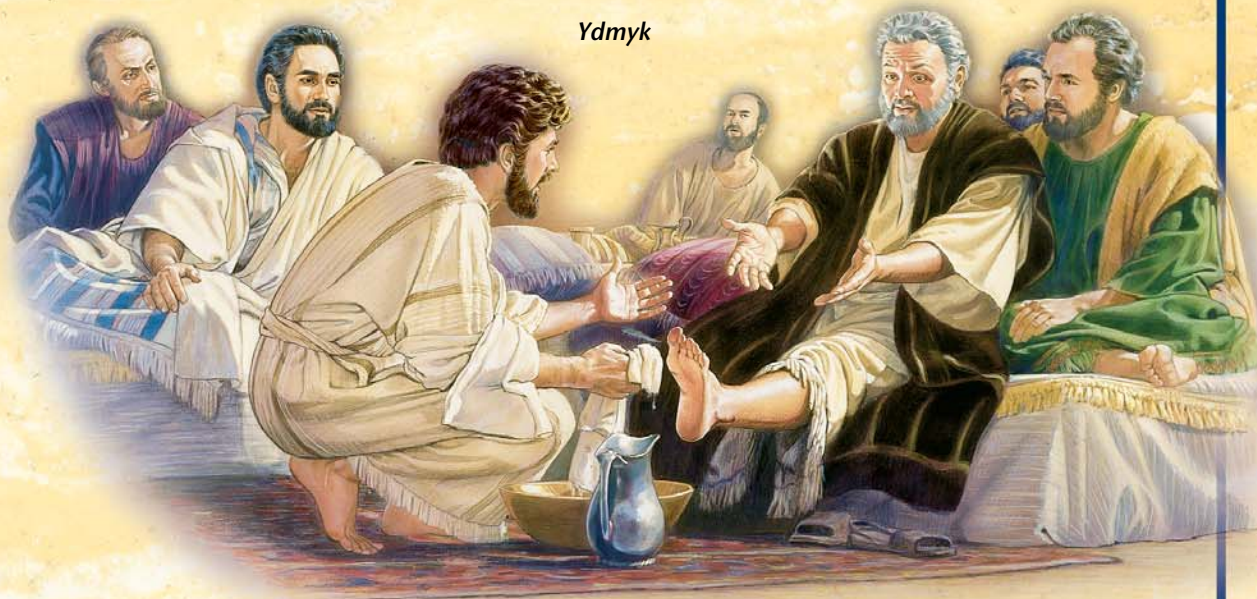
Upartisk

«Aldri har noe annet

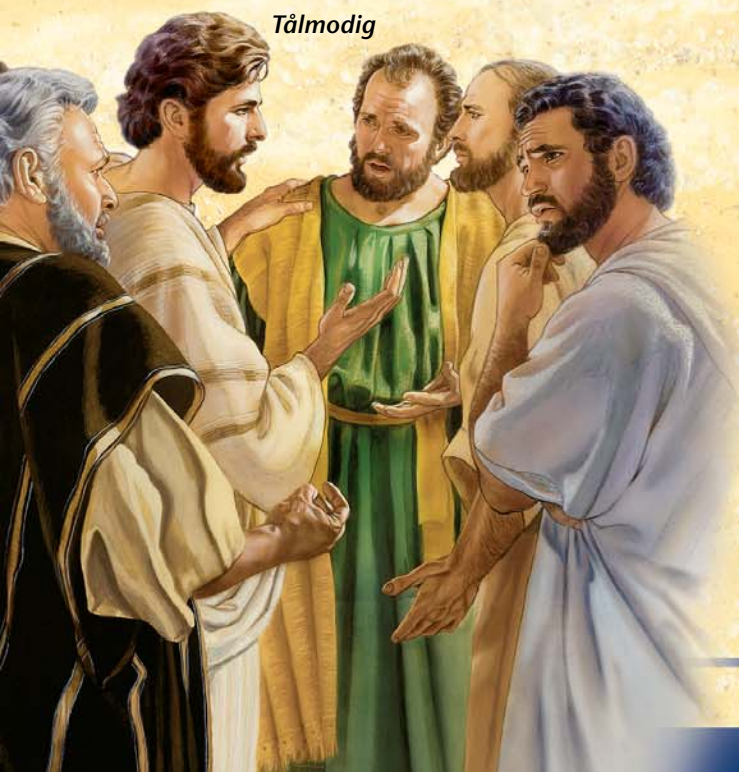

Ydmyk

menneške talt på denne måten»

Tålmodig

Benyttet seg av bønn